

Utgiftsområdena 10, 11 och 12 inom socialförsäkringsområdet

Sammanfattning

Utskottet behandlar i detta betänkande regeringens förslag till anslag m.m. under utgiftsområde 10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och handikapp, utgiftsområde 11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom och utgiftsområde 12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn. Utskottet behandlar även ett stort antal motioner från den allmänna motionstiden 2011 som rör socialförsäkringsområdet. Motionerna gäller anslagen eller anslutande frågor men även allmänna principer för socialförsäkringarna. Dessutom behandlar utskottet några motionsyrkanden som väckts med anledning av regeringens proposition 2010/11:146 Förbättringar inom familjepolitiken och under den allmänna motionstiden 2010.

När det gäller *utgiftsområde 10* lämnar regeringen flera förslag som gäller sjukförsäkringen. Bland annat föreslås det att sjukpenning på fortsättningsnivån, dvs. med 75 % av den sjukpenninggrundande inkomsten (SGI), ska kunna lämnas för fler än 550 dagar, om det – utöver gällande kriterier – på grund av den försäkrades sjukdom skulle framstå som oskäligt att inte lämna sjukpenning.

Regeringen föreslår vidare att en försäkrad som helt eller delvis fått tidsbegränsad sjukersättning under det högsta antalet månader som sådan ersättning kan betalas ut enligt övergångsbestämmelserna när den tidsbegränsade förmånen avskaffades ska kunna få sjukpenning i särskilda fall alternativt rehabiliteringspenning i särskilda fall. Förslaget gäller dem som på grund av bestämmelserna om SGI inte skulle ha rätt till hel sjukpenning på fortsättningsnivån om minst 160 kr per kalenderdag. Regeringen föreslår också att personerna i fråga ska kunna få bidrag till boendekostnaderna i form av ett boendetillägg.

Dessa förslag avses träda i kraft den 1 januari 2012.

Även en försäkrad vars rätt till aktivitetsersättning upphör på grund av att han eller hon fyller 30 år ska ha rätt till de nya förmånerna sjukpenning respektive rehabiliteringspenning i särskilda fall och boendetillägg.

Detta förslag avses träda i kraft den 1 januari 2013.

Därtill föreslås det att riksdagen ska besluta om fördelning av medel på de olika anslagen, sammanlagt ca 93 353 miljoner kronor, samt att regeringen bemyndigas att under 2012 ingå vissa ekonomiska förpliktelser.

Beträffande *utgiftsområde 11* föreslår regeringen en höjning av bostadstillägget. Från och med den månad en försäkrad fyller 65 år ska vid beräkningen av bostadstillägget ett belopp om 170 kr per månad läggas till bostadskostnaden, före reduceringen mot inkomst. Även den skäliga levnadsnivån inom det särskilda bostadstillägget för den som är över 65 år och äldreförsörjningsstödet ska enligt förslaget höjas med motsvarande belopp. Förslagen avses träda i kraft den 1 januari 2012.

Vidare föreslås det att riksdagen ska besluta om fördelning av medel på de olika anslagen, sammanlagt ca 41 060 miljoner kronor, samt att regeringen bemyndigas att besluta om kredit i Riksgäldskontoret om högst 9 miljarder kronor för att täcka Pensionsmyndighetens behov av likviditet i handeln med fondandelar.

När det gäller *utgiftsområde 12* föreslår regeringen att bostadsbidraget höjs för såväl barnfamiljer som hushåll utan barn fr.o.m. den 1 januari 2012.

Vidare föreslås det att riksdagen beslutar om fördelning av medel på de olika anslagen, sammanlagt ca 76 717 miljoner kronor.

Utskottet tillstyrker regeringens förslag med tillägg av en följdändring i socialtjänstlagen så att också boendetillägget ingår i inkomsten vid fastställande av avgiftsunderlag.

Med anledning av ett motionsyrkande föreslår utskottet att riksdagen gör ett tillkännagivande om att regeringen ska återkomma med lagförslag om förändrad arbetsförmågeprövning i enlighet med vad som begärdes i riksdagens beslut den 1 juli 2011. Lagförslaget ska redovisas för riksdagen senast den 1 mars 2012.

Vidare föreslår utskottet att riksdagen tillkännager som sin mening vad utskottet anfört om myndighetssamverkan. Regeringen bör uppdra åt Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen att ytterligare förbättra samarbetet och klargöra ansvarsfördelningen mellan myndigheterna. Därmed tillstyrker utskottet ett motionsyrkande.

Utskottet avstyrker övriga motioner.

S-, MP-, SD- och V-ledamöterna har i särskilda yttranden redovisat partiernas budgetförslag.

I ärendet finns en reservation från allianspartierna om arbetsförmågeprövningen. I övrigt finns 42 reservationer från S-, MP-, SD- och V-ledamöterna.

Innehållsförteckning

Sammanfattning	1
Utskottets förslag till riksdagsbeslut	6
Redogörelse för ärendet	15
Utskottets överväganden	16
Socialförsäkringarna	16
Allmänna principer för socialförsäkringarna	16
Företagares socialförsäkringsskydd	20
Sjuklönesystemet	24
Utgiftsområde 10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och handikapp	26
1:1 Sjukpenning och rehabilitering m.m.	27
1:2 Aktivitets- och sjukersättningar m.m.	44
1:3 Handikappersättningar	50
1:4 Arbetsskadeersättningar m.m.	50
1:5 Ersättning för kroppsskador	53
1:6 Bidrag för arbetet med sjukskrivningar inom hälso- och sjukvård	53
1:7 Bidrag för sjukskrivningsprocessen	55
2:1 Försäkringskassan	62
2:2 Inspektionen för socialförsäkringen	67
Utgiftsområde 11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom	67
1:1 Garantipension till ålderspension	68
1:2 Efterlevandepensioner till vuxna	71
1:3 Bostadstillägg till pensionärer	72
1:4 Äldreförsörjningsstöd	75
2:1 Pensionsmyndigheten	76
Pensionsfrågor i övrigt	78
Utgiftsområde 12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn	86
Mål för familjepolitiken m.m.	86
1:1 Allmänna barnbidrag	90
1:2 Föräldraförsäkring	93
1:3 Underhållsstöd	109
1:4 Bidrag till kostnader för internationella adoptioner	112
1:5 Barnpension och efterlevandestöd till barn	113
1:6 Vårdbidrag för funktionshindrade barn	114
1:7 Pensionsrätt för barnår	116
1:8 Bostadsbidrag	117
Vårdnadsbidrag	120
Reservationer	123
1. Allmänna principer för socialförsäkringarna, punkt 1 (S)	123
2. Allmänna principer för socialförsäkringarna, punkt 1 (MP)	123
3. Trygghetssystem för studenter och unga, punkt 2 (S, MP, V)	124
4. Företagares trygghetssystem i övrigt, punkt 5 (V)	125
5. Sjuklönesystemet, punkt 6 (V)	125
6. Kriterier för prövning av arbetsförmåga, punkt 8 (M, FP, C, KD)	126
7. Sjukförsäkringssystemet m.m., punkt 9 (V)	127
8. Rehabiliteringsansvar m.m., punkt 10 (S)	128

9. Rehabiliteringsansvar m.m., punkt 10 (V)	129
10. Karensdagen, punkt 11 (V)	130
11. Ersättning vid studier, punkt 13 (MP)	130
12. Aktivitets- och sjukersättning, punkt 15 (V)	131
13. Arbetskadeförsäkringen, punkt 16 (S)	132
14. Finansiell samordning, punkt 18 (S, SD)	132
15. Försäkringskassans ärendehandläggning m.m., punkt 19 (S)	133
16. Försäkringskassans ärendehandläggning m.m., punkt 19 (V)	133
17. Bostadstillägg, punkt 22 (S, SD)	134
18. Pensionsfrågor i övrigt, punkt 23 (S)	134
19. Pensionsfrågor i övrigt, punkt 23 (V)	135
20. Mål för familjepolitiken m.m., punkt 24 (S)	137
21. Mål för familjepolitiken m.m., punkt 24 (MP)	137
22. Mål för familjepolitiken m.m., punkt 24 (SD)	138
23. Mål för familjepolitiken m.m., punkt 24 (V)	138
24. Barnbidrag, punkt 25 (S)	139
25. Barnbidrag, punkt 25 (SD)	140
26. Föräldrapenning för studerande, punkt 27 (S)	140
27. Föräldrapenning för studerande, punkt 27 (MP)	141
28. Förlängt SGI-skydd, punkt 28 (MP)	141
29. Fördelning av föräldrapenning, punkt 29 (S, MP)	142
30. Fördelning av föräldrapenning, punkt 29 (SD)	142
31. Samtidigt uttag av föräldrapenning, punkt 30 (S, MP)	143
32. Tillfällig föräldrapenning och intyg vid vård av sjukt barn, punkt 33 (S, MP)	144
33. Tillfällig föräldrapenning i övrigt, punkt 34 (S)	144
34. Åldersgränser för föräldraförsäkringsförmåner, punkt 35 (S)	145
35. Föräldraförsäkringsfrågor i övrigt, punkt 36 (MP)	145
36. Föräldraförsäkringsfrågor i övrigt, punkt 36 (SD)	146
37. Underhållsstöd, punkt 37 (MP)	147
38. Underhållsstöd, punkt 37 (V)	147
39. Vårdbidrag för funktionshindrade barn, punkt 38 (S)	148
40. Bostadsbidrag, punkt 39 (S)	148
41. Bostadsbidrag, punkt 39 (MP)	149
42. Vårdsnadsbidrag, punkt 40 (S, MP, V)	149
43. Vårdsnadsbidrag, punkt 40 (SD)	150
Särskilda yttranden	151
1. Anslag under utgiftsområdena 10 och 12 (S)	151
2. Anslag under utgiftsområdena 10 och 12 (MP)	152
3. Anslag under utgiftsområdena 10 och 12 (SD)	153
4. Anslag under utgiftsområdena 10–12 (V)	154
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag	158
Propositionen	158
Motion väckt med anledning av proposition 2010/11:146	159
Motioner från allmänna motionstiden hösten 2010	159
Motioner från allmänna motionstiden hösten 2011	160
<i>Bilaga 2</i>	
Regeringens och oppositionens förslag	177

<i>Bilaga 3</i>	
Utskottets anslagsförslag	179
<i>Bilaga 4</i>	
Regeringens lagförslag	181
<i>Bilaga 5</i>	
Utskottets lagförslag	215

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

Socialförsäkringar

1. Allmänna principer för socialförsäkringarna

Riksdagen avslår motionerna

2011/12:Sf309 av Tomas Eneroth m.fl. (S) yrkandena 1 och 2 samt

2011/12:Sf339 av Gunvor G Ericson m.fl. (MP).

Reservation 1 (S)

Reservation 2 (MP)

2. Trygghetssystem för studenter och unga

Riksdagen avslår motionerna

2011/12:Sf227 av Johan Pehrson (FP),

2011/12:Sf318 av Hannah Bergstedt (S) och

2011/12:Ub460 av Mikael Damberg m.fl. (S) yrkande 14.

Reservation 3 (S, MP, V)

3. Arbete i ett annat land

Riksdagen avslår motionerna

2010/11:Sf246 av Krister Hammarbergh (M),

2010/11:Sf310 av Otto von Arnold (KD) yrkande 1 och

2010/11:Sf365 av Maria Stenberg och Ann-Kristine Johansson (båda S).

4. Karenstid för egenföretagare

Riksdagen avslår motionerna

2011/12:Sf208 av Christer Engelhardt (S),

2011/12:Sf210 av Jan Ertsborn (FP),

2011/12:Sf257 av Lars-Axel Nordell (KD) yrkande 1,

2011/12:Sf281 av Jacob Johnson m.fl. (V) yrkande 7,

2011/12:Sf290 av Fredrik Olovsson (S) och

2011/12:Sf309 av Tomas Eneroth m.fl. (S) yrkande 16.

5. Företagares trygghetssystem i övrigt

Riksdagen avslår motionerna

2011/12:Sf223 av Caroline Szyber (KD),

2011/12:Sf257 av Lars-Axel Nordell (KD) yrkande 2 och

2011/12:Sf281 av Jacob Johnson m.fl. (V) yrkande 6.

Reservation 4 (V)

6. Sjuklönesystemet

Riksdagen avslår motionerna

2011/12:Sf203 av Jan Ertsborn (FP),

2011/12:Sf218 av Olle Thorell (S),

2011/12:Sf235 av Gustav Nilsson (M),
2011/12:Sf250 av Christer Akej (M),
2011/12:Sf252 av Karin Nilsson och Kenneth Johansson (båda C),
2011/12:Sf261 av Andreas Norlén och Maria Plass (båda M)
yrkande 1,
2011/12:Sf267 av Lars-Axel Nordell (KD),
2011/12:Sf281 av Jacob Johnson m.fl. (V) yrkande 5 och
2011/12:Sf285 av Lena Asplund (M).

Reservation 5 (V)

Utgiftsområde 10

7. Anslag under utgiftsområde 10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och handikapp

a) Lagförslag

Riksdagen antar

dels regeringens förslag till

1. lag om ändring i socialförsäkringsbalken,
2. lag om ändring i socialförsäkringsbalken,
3. lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229),
4. lag om ändring i lagen (2000:981) om fördelning av socialavgifter,
5. lag om ändring i lagen (2003:1210) om finansiell samordning av rehabiliteringsinsatser,

dels utskottets förslag i bilaga 5 till lag om ändring i socialtjänstlagen (2001:453),

b) Bemyndigande

Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2012 för ramanslaget 1:7 Bidrag för sjukskrivningsprocessen ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 1 005 000 000 kr under 2013,

c) Anslag

Riksdagen anvisar för 2012 anslagen under utgiftsområde 10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och handikapp enligt utskottets förslag i bilaga 3.

Därmed bifaller riksdagen proposition 2011/12:1 utgiftsområde 10 punkterna 1–7 och avslår motionerna

2011/12:Fi241 av Gustav Fridolin m.fl. (MP) yrkandena 7 och 11,

2011/12:Sf271 av Lars Ohly m.fl. (V) yrkandena 1 och 2,

2011/12:Sf309 av Tomas Eneroth m.fl. (S) yrkandena 3, 11–15 och 20,

2011/12:Sf313 av Wiwi-Anne Johansson m.fl. (V) yrkandena 1, 6, 14–16, 20 och 21,

2011/12:Sf338 av Gunvor G Ericson m.fl. (MP) yrkande 1 och

2011/12:Sf356 av Erik Almqvist m.fl. (SD).

8. Kriterier för prövning av arbetsförmåga

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening att regeringen ska återkomma med lagförslag om förändrad arbetsförmågeprövning i enlighet med vad som begärdes i riksdagens beslut den 1 juli 2011 och att lagförslaget ska redovisas för riksdagen senast den 1 mars 2012. Därmed bifaller riksdagen motion

2011/12:Sf309 av Tomas Eneroth m.fl. (S) yrkande 10.

Reservation 6 (M, FP, C, KD)

9. Sjukförsäkringssystemet m.m.

Riksdagen avslår motionerna

2011/12:Sf260 av Roland Utbult (KD),

2011/12:Sf299 av Matilda Ernkrans och Håkan Bergman (båda S),

2011/12:Sf313 av Wiwi-Anne Johansson m.fl. (V) yrkandena 2, 10, 11 och 13 samt

2011/12:Sf322 av Helén Pettersson i Umeå m.fl. (S).

Reservation 7 (V)

10. Rehabiliteringsansvar m.m.

Riksdagen avslår motionerna

2011/12:Sf209 av Johan Löfstrand och Anna-Lena Sörenson (båda S),

2011/12:Sf309 av Tomas Eneroth m.fl. (S) yrkandena 5 och 9 samt

2011/12:Sf313 av Wiwi-Anne Johansson m.fl. (V) yrkandena 3–5, 7 och 8.

Reservation 8 (S)

Reservation 9 (V)

11. Karensdagen

Riksdagen avslår motionerna

2011/12:Sf261 av Andreas Norlén och Maria Plass (båda M) yrkande 2,

2011/12:Sf277 av Suzanne Svensson m.fl. (S) och

2011/12:Sf313 av Wiwi-Anne Johansson m.fl. (V) yrkande 17.

Reservation 10 (V)

12. Sjukpenninggrundande inkomst

Riksdagen avslår motionerna

2011/12:Sf275 av Kerstin Nilsson m.fl. (S) och

2011/12:Sf329 av Annika Qarlsson och Åsa Torstensson (båda C).

13. Ersättning vid studier

Riksdagen avslår motionerna

2011/12:Sf256 av Johan Löfstrand och Louise Malmström (båda S) och

2011/12:Ub495 av Jabar Amin m.fl. (MP) yrkande 17.

Reservation 11 (MP)

14. Närståendepenning

Riksdagen avslår motionerna

2010/11:Sf222 av Maria Lundqvist-Brömster (FP),

2010/11:Sf274 av Annika Eclund (KD) och

2011/12:Sf220 av Maria Lundqvist-Brömster (FP).

15. Aktivitets- och sjukersättning

Riksdagen avslår motionerna

2011/12:Sf251 av Anders W Jonsson och Per Lodenius (båda C),

2011/12:Sf265 av Maria Lundqvist-Brömster (FP) och

2011/12:Sf313 av Wiwi-Anne Johansson m.fl. (V) yrkandena 18 och 19.

Reservation 12 (V)

16. Arbetskadeförsäkringen

Riksdagen avslår motionerna

2011/12:Sf291 av Carin Runeson m.fl. (S) och

2011/12:Sf309 av Tomas Eneroth m.fl. (S) yrkande 17.

Reservation 13 (S)

17. Samverkan mellan myndigheterna

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad utskottet anfört om att regeringen bör uppdra åt Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen att ytterligare förbättra samarbetet och klargöra ansvarsfördelningen mellan myndigheterna. Därmed bifaller riksdagen motion 2011/12:Sf288 av Phia Andersson m.fl. (S).

18. Finansiell samordning

Riksdagen avslår motionerna

2011/12:Sf289 av Carin Runeson m.fl. (S) och

2011/12:Sf309 av Tomas Eneroth m.fl. (S) yrkande 4.

Reservation 14 (S, SD)

19. Försäkringskassans ärendehandläggning m.m.

Riksdagen avslår motionerna

2011/12:Sf212 av Anders Andersson och Yvonne Andersson (båda KD) yrkandena 1–3,

2011/12:Sf217 av Eva Sonidsson och Christina Karlsson (båda S),

2011/12:Sf266 av Lars Beckman (M),

2011/12:Sf309 av Tomas Eneroth m.fl. (S) yrkande 18 och

2011/12:Sf313 av Wiwi-Anne Johansson m.fl. (V) yrkande 12.

Reservation 15 (S)

Reservation 16 (V)

20. Servicekontor

Riksdagen avslår motion

2011/12:Sf309 av Tomas Eneroth m.fl. (S) yrkande 19.

Utgiftsområde 11

21. Anslag under utgiftsområde 11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom

a) Lagförslag

Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i socialförsäkringsbalken.

b) Bemyndigande

Riksdagen bemyndigar regeringen att för 2012 besluta om kredit på räntekonto i Riksgäldskontoret om högst 9 000 000 000 kr för att tillgodose Pensionsmyndighetens behov av likviditet i handeln med fondandelar.

c) Anslag

Riksdagen anvisar för 2012 anslagen under utgiftsområde 11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom enligt utskottets förslag i bilaga 3. Därmed bifaller riksdagen proposition 2011/12:1 utgiftsområde 11 punkterna 1–3 och avslår motion

2011/12:Sf341 av Lars Ohly m.fl. (V).

22. Bostadstillägg

Riksdagen avslår motionerna

2011/12:Sf310 av Tomas Eneroth m.fl. (S) yrkande 5 och

2011/12:So483 av Margareta B Kjellin (M) yrkande 2.

Reservation 17 (S, SD)

23. Pensionsfrågor i övrigt

Riksdagen avslår motionerna

2011/12:Sf231 av Hans Backman m.fl. (FP),

2011/12:Sf242 av Wiwi-Anne Johansson m.fl. (V) yrkandena 1–3,

2011/12:Sf244 av Lars Ohly m.fl. (V),

2011/12:Sf246 av Ewa Thalén Finné (M),

2011/12:Sf249 av Kenneth Johansson (C),

2011/12:Sf310 av Tomas Eneroth m.fl. (S) yrkandena 1–4,

2011/12:Sf351 av Johnny Skalin (SD) och

2011/12:Sf357 av Erik Almqvist m.fl. (SD).

Reservation 18 (S)

Reservation 19 (V)

Utgiftsområde 12

24. Mål för familjepolitiken m.m.

Riksdagen avslår motionerna

2010/11:Sf13 av Gunvor G Ericson och Magnus Ehrencrona (båda MP) yrkande 7,

2011/12:Sf305 av Tuve Skånberg (KD),

2011/12:Sf312 av Tomas Eneroth m.fl. (S) yrkandena 1 och 11,
2011/12:Sf338 av Gunvor G Ericson m.fl. (MP) yrkande 2 och
2011/12:So569 av Wiwi-Anne Johansson m.fl. (V) yrkande 7.

Reservation 20 (S)

Reservation 21 (MP)

Reservation 22 (SD)

Reservation 23 (V)

25. Barnbidrag

Riksdagen avslår motionerna

2011/12:Sf312 av Tomas Eneroth m.fl. (S) yrkandena 9 och 10,

2011/12:Sf327 av Fredrik Schulte (M) och

2011/12:Sf337 av Ann-Charlotte Hammar Johansson (M).

Reservation 24 (S)

Reservation 25 (SD)

26. Anslag under utgiftsområde 12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn

a) Lagförslag

Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i socialförsäkringsbalken.

b) Anslag

Riksdagen anvisar för 2012 anslagen under utgiftsområde 12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn enligt utskottets förslag i bilaga 3. Därmed bifaller riksdagen proposition 2011/12:1 utgiftsområde 12 punkterna 1 och 2 samt avslår motionerna

2011/12:Sf283 av Lars Ohly m.fl. (V),

2011/12:Sf284 av Wiwi-Anne Johansson m.fl. (V) yrkandena 1, 2 och 4,

2011/12:Sf312 av Tomas Eneroth m.fl. (S) yrkandena 6, 12 och 16,

2011/12:Sf338 av Gunvor G Ericson m.fl. (MP) yrkande 3,

2011/12:Sf343 av Erik Almqvist och Per Ramhorn (båda SD),

2011/12:Sf358 av Erik Almqvist m.fl. (SD),

2011/12:So569 av Wiwi-Anne Johansson m.fl. (V) yrkandena 2, 3 och 6,

2011/12:So658 av Magnus Ehrencrona m.fl. (MP) yrkandena 2 och 3 samt

2011/12:A378 av Sven-Olof Sällström m.fl. (SD) yrkande 4.

27. Föräldrapenning för studerande

Riksdagen avslår motionerna

2010/11:Sf13 av Gunvor G Ericson och Magnus Ehrencrona (båda MP) yrkande 10,

2011/12:Sf238 av Caroline Szyber (KD) och

2011/12:Sf312 av Tomas Eneroth m.fl. (S) yrkande 13.

Reservation 26 (S)

Reservation 27 (MP)

28. Förlängt SGI-skydd

Riksdagen avslår motionerna

2010/11:Sf13 av Gunvor G Ericson och Magnus Ehrencrona (båda MP) yrkande 8 och

2011/12:Sf213 av Anders Andersson och Anders Sellström (båda KD) yrkande 2.

Reservation 28 (MP)

29. Fördelning av föräldrapenning

Riksdagen avslår motionerna

2010/11:Sf13 av Gunvor G Ericson och Magnus Ehrencrona (båda MP) yrkande 3,

2011/12:Sf215 av Roza Güclü Hedin och Carin Runeson (båda S),

2011/12:Sf280 av Åsa Lindestam m.fl. (S),

2011/12:Sf300 av Matilda Ernkrans och Louise Malmström (båda S),

2011/12:Sf312 av Tomas Eneroth m.fl. (S) yrkande 3,

2011/12:Sf314 av Isabella Jernbeck (M),

2011/12:Sf331 av Erik Almqvist och Per Ramhorn (båda SD) och

2011/12:Sf340 av Gunvor G Ericson m.fl. (MP).

Reservation 29 (S, MP)

Reservation 30 (SD)

30. Samtidigt uttag av föräldrapenning

Riksdagen avslår motionerna

2011/12:Sf211 av Maria Ferm m.fl. (MP),

2011/12:Sf214 av Roza Güclü Hedin och Peter Hultqvist (båda S) och

2011/12:Sf312 av Tomas Eneroth m.fl. (S) yrkande 4.

Reservation 31 (S, MP)

31. Gravitetetspenning

Riksdagen avslår motionerna

2011/12:Sf247 av Johan Andersson (S),

2011/12:Sf264 av Jessica Rosencrantz (M),

2011/12:Sf307 av Clas-Göran Carlsson (S) och

2011/12:Sf319 av Hannah Bergstedt (S).

32. Tillfällig föräldrapenning i form av kontaktdagar

Riksdagen avslår motionerna

2011/12:Sf248 av Ann-Christin Ahlberg m.fl. (S) och

2011/12:Sf320 av Hannah Bergstedt (S).

33. Tillfällig föräldrapenning och intyg vid vård av sjukt barn

Riksdagen avslår motion

2011/12:Sf312 av Tomas Eneroth m.fl. (S) yrkande 8.

Reservation 32 (S, MP)

34. Tillfällig föräldrapenning i övrigt

Riksdagen avslår motionerna

2011/12:Sf230 av Hans Backman m.fl. (FP),

2011/12:Sf258 av Nina Lundström (FP),

2011/12:Sf269 av Ann-Britt Åsebol (M) och

2011/12:Sf312 av Tomas Eneroth m.fl. (S) yrkande 7.

Reservation 33 (S)

35. Åldersgränser för föräldraförsäkringsförmåner

Riksdagen avslår motionerna

2011/12:Sf270 av Emma Henriksson och Irene Oskarsson (båda KD),

2011/12:Sf292 av Jennie Nilsson (S),

2011/12:Sf294 av Annika Eclund (KD) yrkande 1,

2011/12:Sf312 av Tomas Eneroth m.fl. (S) yrkande 5 och

2011/12:Sf359 av Helena Lindahl och Abir Al-Sahlani (båda C).

Reservation 34 (S)

36. Föräldraförsäkringsfrågor i övrigt

Riksdagen avslår motionerna

2010/11:Sf13 av Gunvor G Ericson och Magnus Ehrencrona (båda MP) yrkande 4,

2011/12:Sf213 av Anders Andersson och Anders Sellström (båda KD) yrkande 1,

2011/12:Sf239 av Patrick Reslow och Anders Hansson (båda M),

2011/12:Sf263 av Annika Qarlsson och Åsa Torstensson (båda C),

2011/12:Sf286 av Elisabeth Björnsdotter Rahm och Krister Hammarbergh (båda M),

2011/12:Sf315 av Åsa Torstensson och Annika Qarlsson (båda C),

2011/12:Sf342 av Sven-Olof Sällström och Thoralf Alfsson (båda SD) och

2011/12:Sf347 av Carina Herrstedt (SD).

Reservation 35 (MP)

Reservation 36 (SD)

37. Underhållsstöd

Riksdagen avslår motionerna

2011/12:Sf234 av Jan Ertsborn (FP),

2011/12:So569 av Wiwi-Anne Johansson m.fl. (V) yrkandena 4 och 5 samt

2011/12:So658 av Magnus Ehrencrona m.fl. (MP) yrkande 4.

Reservation 37 (MP)

Reservation 38 (V)

38. Vårdbidrag för funktionshindrade barn

Riksdagen avslår motion

2011/12:Sf312 av Tomas Eneroth m.fl. (S) yrkande 15.

Reservation 39 (S)

39. Bostadsbidrag

Riksdagen avslår motionerna

2011/12:Sf255 av Johan Löfstrand och Louise Malmström (båda S),

2011/12:Sf312 av Tomas Eneroth m.fl. (S) yrkande 14 och

2011/12:Ub495 av Jabar Amin m.fl. (MP) yrkandena 15 och 16.

Reservation 40 (S)

Reservation 41 (MP)

40. Vårdnadsbidrag

Riksdagen avslår motionerna

2011/12:Sf284 av Wiwi-Anne Johansson m.fl. (V) yrkande 3,

2011/12:Sf293 av Anna Wallén (S),

2011/12:Sf304 av Mikael Oscarsson och Tuve Skånberg (båda KD) yrkandena 1 och 2,

2011/12:Sf312 av Tomas Eneroth m.fl. (S) yrkande 2 och

2011/12:A324 av Josefin Brink m.fl. (V) yrkande 1.

Reservation 42 (S, MP, V)

Reservation 43 (SD)

Stockholm den 1 december 2011

På socialförsäkringsutskottets vägnar

Gunnar Axén

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Gunnar Axén (M), Tomas Eneroth (S)¹, Mikael Cederbratt (M), Lars-Arne Staxäng (M), Eva-Lena Jansson (S)², Finn Bengtsson (M), Kurt Kvarnström (S)³, Ulf Nilsson (FP), Shadiye Heydari (S)⁴, Solveig Zander (C), Saila Quicklund (M), Gunvor G Ericson (MP)⁵, Emma Henriksson (KD), Erik Almqvist (SD)⁶, Wiwi-Anne Johansson (V)⁷, Annelie Karlsson (S)⁸ och Tomas Nilsson (S)⁹.

¹⁻⁶ Avstår från ställningstagande under punkterna 7 och 26.

⁷ Avstår från ställningstagande under punkterna 7, 21 och 26.

⁸⁻⁹ Avstår från ställningstagande under punkterna 7 och 26.

Redogörelse för ärendet

I detta ärende behandlas regeringens budgetproposition 2011/12:1 när det gäller utgiftsområdena 10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och handikapp, 11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom och 12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn samt ett stort antal motionsyrkanden väckta dels under de allmänna motionstiderna 2010 och 2011, dels med anledning av regeringens proposition 2010/11:146 Förbättringar inom familjepolitiken.

I bilaga 2 finns en sammanställning av regeringens förslag till anslag för 2012 och de avvikelser i förhållande härtill som S, MP, SD och V föreslår i sina anslagsmotioner. I bilaga 3 återfinns utskottets förslag till anslagsfördelning.

Regeringens lagförslag finns i bilaga 4 och en redovisning av motionerna i bilaga 1.

Under beredningen av ärendet har Försäkringskassans generaldirektör Dan Eliasson besökt utskottet och informerat om myndighetens arbete. Vidare har statssekreteraren i Näringsdepartementet Marita Ljung informerat utskottet om regeringens arbete med att ta fram förslag som medger kortare karenstid än sju dagar för egenföretagare.

Riksdagen har på förslag av finansutskottet bifallit regeringens förslag till utgiftsramar för 2012 för utgiftsområdena 10–12 (bet. 2011/12:FiU1, rskr. 2011/12:32).

Utskottets överväganden

Socialförsäkringarna

Allmänna principer för socialförsäkringarna

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motioner om allmänna principer för socialförsäkringarna, om trygghetssystem för studenter och unga samt om arbete i ett annat land.

Jämför reservationerna 1 (S), 2 (MP) och 3 (S, MP, V).

Bakgrund

Någon definition av begreppet socialförsäkring finns inte i den svenska lagstiftningen. I socialförsäkringsbalken, som trädde i kraft den 1 januari 2011, har – liksom i den tidigare socialförsäkringslagen (1999:799) – en avgränsning skett utifrån ett praktiskt betingat synsätt. Gemensamt för de förmåner som omfattas är att de ingår i ett obligatoriskt trygghetssystem som administreras av staten. Socialförsäkringsbalken omfattar således de trygghetssystem som administreras av Försäkringskassan och Pensionsmyndigheten samt i viss mån även Skatteverket. Det innebär att balken omfattar

- familjeförmåner
- förmåner vid sjukdom eller arbetsskada
- särskilda förmåner vid funktionshinder
- förmåner vid ålderdom
- förmåner till efterlevande
- bostadsstöd.

I balken delas socialförsäkringen in i tre försäkringsgrenar som avser förmåner som grundas på bosättning i Sverige, förmåner som grundas på arbete i Sverige respektive förmåner som grundas på andra omständigheter än bosättning eller arbete i Sverige. Gemensamma bestämmelser om förmåner och handläggning är samlade i en särskild avdelning av balken.

Socialförsäkringarna finansieras i huvudsak med arbetsgivaravgifter, egenavgifter och allmän pensionsavgift. Dessa bestämmelser har inte arbetats in i balken.

Förmåner från arbetslöshetsförsäkringen omfattas inte av socialförsäkringsbalken, bl.a. beroende på att arbetslöshetsförsäkringen till väsentliga delar är frivillig. Socialförsäkringsbalken omfattar inte heller bestämmelser om sjuklön och studiestöd.

För att den som utnyttjar den fria rörligheten inom EU inte ska missgynnas när det gäller rätten till social trygghet finns regler som samordnar de nationella socialförsäkringssystemen. De närmare bestämmelserna finns i förordning (EG) nr 883/2004 om samordning av de sociala trygghetssystemen. Förordningen tillämpas i förhållande till andra EU/EES-länder och Schweiz. Det finns även en nordisk konvention om social trygghet och ett antal bilaterala socialförsäkringskonventioner.

Parlamentariska socialförsäkringsutredningen

En parlamentarisk kommitté har i uppdrag att se över de allmänna försäkringarna vid sjukdom och arbetslöshet (dir. 2010:48). Den parlamentariska socialförsäkringsutredningen ska överväga förändringar som kan leda till mer hållbara försäkringar vid sjukdom och arbetslöshet. Dessa förändringar ska bidra till en långsiktigt ökad sysselsättning och därmed långsiktigt hållbara statsfinanser. Sjukförsäkringen och arbetslöshetsförsäkringen ska ge god ekonomisk trygghet och utformas så att arbetslinjen understöds. Båda försäkringarna ska innehålla omfattande inslag av ekonomisk omfördelning och baseras på riskdelning. Sjukförsäkringen ska även i fortsättningen vara allmän och obligatorisk. Kommittén ska i sitt arbete ta sin utgångspunkt i de reformer som regeringen genomfört inom sjukförsäkringen och arbetslöshetsförsäkringen. Förslagen ska även utformas ur ett företagarperspektiv.

När det gäller sjukförsäkringen ska kommittén bl.a. föreslå nya regler för inkomstunderlaget med utgångspunkt i att det ska baseras på historiska (faktiska) inkomster. Vid utformningen av reglerna ska man särskilt beakta de skyddsvärda situationer som kan finnas, t.ex. för studerande och föräldralediga.

Kommittén bör överväga lämpligheten och konsekvenserna av att införa en från statsbudgeten fristående sjukförsäkring och även möjligheterna att finansiera en sådan försäkring med en specialdestinerad socialförsäkringsavgift. Vidare ska möjligheten att föra över ansvaret för delar av sjukförsäkringen från offentliga aktörer till arbetsmarknadens parter eller privata aktörer övervägas. Ett område som då kan vara aktuellt är arbetsskadeförsäkringen. Kommittén ska också visa på lösningar som innebär att arbetsmarknadens parter tar över ansvaret för den arbetslivsriktade rehabiliteringen för anställda som är sjukskrivna.

När det gäller arbetslöshetsförsäkringen ska den inkomstrelaterade ersättningen omfatta alla som förvärsarbetar och uppfyller arbetsvillkoret. Den nuvarande formen med ett högsta belopp för ersättning och avtrappning av ersättningen under en ersättningsperiod ska bestå. Kommittén ska pröva alternativa organisationsformer för en framtida, obligatorisk arbetslöshetsförsäkring.

Kommittén ska analysera konsekvenserna av en ökad harmonisering av sjuk- och arbetslöshetsförsäkringarna och se över möjligheten att skapa ett enhetligt inkomstbegrepp för de olika trygghetssystemen. Dessutom ska balansen mellan sjuk- och arbetslöshetsförsäkringarna och de kompletterande försäkringarna ses över.

Nya regler ska så långt som möjligt utformas så att de främjar den fria rörligheten för personer. Detta är inte minst angeläget i gränsområdena i Norden där rörligheten är omfattande.

Arbetet ska slutredovisas senast den 15 maj 2013. Under november 2011 har kommittén lämnat delbetänkandet I gränslandet – Social trygghet vid gränsarbete i Norden (SOU 2011:74). Vidare ska utredningen senast den 31 mars 2012 (dir. 2011:40) redovisa förslag till nya regler för beräkning av sjukpenninggrundande inkomst baserad på historiska (faktiska) inkomster.

Motionerna

Allmänna principer

I kommittémotion 2011/12:Sf309 (S) yrkandena 1 och 2 begärs tillkännagivanden om en generell sjukförsäkring och om en arbetslinje värd namnet. I motionen anförs det att sjukförsäkringen bygger på den grundläggande principen att alla är med och bidrar till en gemensam försäkring och att alla har samma rätt att få del av den när och om man behöver det. En förutsättning för att en solidariskt finansierad socialförsäkring som ersätter inkomstbortfall ska vara hållbar är att arbetslinjen förstärks och upprätthålls. En väl fungerande arbetslinje förutsätter inte bara insatser från den enskildes sida utan också från samhällets. Går det inte längre att lita på att försäkringen träder in och ger en rimlig ersättning vid sjukdom kommer fler att känna sig tvungna att teckna privata kompletterande försäkringar och det generella systemet luckras upp. Arbetslivet måste bli inkluderande med nya möjligheter till arbete för personer som har svårt att orka med ett heltidsjobb, eller som bara klarar en viss typ av jobb. Motionärerna anser att sjukförsäkringen måste både ge ekonomisk trygghet och erbjuda rehabilitering som ger reella möjligheter att återkomma i arbete.

I kommittémotion 2011/12:Sf339 (MP) redovisas förslag till ett samlat trygghetssystem vid sjukdom och arbetslöshet. I detta system slås sjukförsäkringen och arbetslöshetsförsäkringen ihop, och ersättningsnivåerna blir enhetliga. Vissa villkor kommer dock fortfarande att vara olika vid sjukdom respektive arbetslöshet. Fler ska omfattas av systemet, t.ex. studenter. Systemet ska vara skattefinansierat. Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen blir en myndighet, och arbetssättet ska präglas av helhetssyn, effektivitet och individfokus. Försörjningsstödet flyttas från kommunerna till den nya myndigheten och förstärkas. Motionärerna begär ett tillkännagi-

vande om att regeringen bör ge den parlamentariska socialförsäkringsutredningen tilläggsdirektiv att utreda hur förslaget om arbetslivstrygghet kan genomföras.

Studenter och unga

I kommittémotion 2011/12:Ub460 (S) yrkande 14 begärs ett tillkännagivande om trygghetssystem för studenter. Motionärerna anför att högskolestudier är en heltidssysselsättning som förutsätter att studenterna bl.a. har ett socialt skydd som fångar upp dem vid såväl sjukdom och föräldraskap som arbetslöshet, ett skydd som är generellt och förutsägbart. I den pågående socialförsäkringsutredningen är det viktigt att uppmärksamma studenters situation, särskilt när det gäller antalet karensdagar och möjligheterna till deltidssjukskrivning. Dessa aspekter tas även upp i motion 2011/12:Sf318 (S).

Ett basskydd i sjukförsäkringen föreslås i motion 2011/12:Sf227 (FP). Skyddet ska ge personer under 30 år som inte hunnit få en SGI en möjlighet till försörjning när arbetsförmågan är nedsatt under minst en månad men inte ger rätt till aktivitetsersättning. Motionären begär ett tillkännagivande om ett sådant basskydd för unga.

Arbete i ett annat land

I motion 2010/11:Sf246 (M) föreslås ett tillkännagivande om flexiblare regler för ersättningssystemen när människor får arbete i ett grannland. Motionären redogör för situationen i gränsområdet mellan Sverige och Finland och anser att det är nödvändigt med överenskommelser mellan länderna för att underlätta rörligheten för arbetskraften.

I motion 2010/11:Sf310 (KD) yrkande 1 begärs ett tillkännagivande om en översyn av lagstiftningen om socialförsäkring för dem som arbetar i både Danmark och Sverige. Motionären anser att möjligheterna till dispens bör utökas i avvaktan på att EU-förordning 883/2004 kan börja tillämpas.

I motion 2010/11:Sf365 (S) anges det att en nordisk medborgare i praktiken kan förhindras att flytta till Sverige om socialtjänsten vägrar att, i avvaktan på Försäkringskassans handläggning, förskottera belopp som motsvarar t.ex. barnbidrag och bostadsbidrag. Motionärerna begär ett tillkännagivande om att man bör se över och tydliggöra vilket ansvar socialtjänsten ska ha inom ramen för den nordiska överenskommelsen om fri rörlighet.

Utskottets ställningstagande

Enligt utskottets mening rymms flertalet av de aspekter som tas upp i de ovan redovisade motionerna inom ramen för den parlamentariska socialförsäkringsutredningens arbete. Något tillkännagivande till regeringen i frågorna är alltså inte nödvändigt.

När det gäller motionerna om arbete i ett annat land kan dessutom nämnas att kommittén nyligen avgivit delbetänkandet I gränslandet – Social trygghet vid gränсарbete i Norden (SOU 2011:74). I betänkandet identifieras en rad olika gränshinder och anges att ett aktivt arbete redan pågår för att lösa flera av dessa. För gränshinder som beror på otydlighet i hur regelverken ska tolkas eller på bristande information och samverkan mellan involverade aktörer kan hindren endast lösas på något annat sätt än genom rättslig reglering. Hinder som beror på andra länders rättsliga reglering och tillämpning kan enligt kommittén enbart lösas av dessa länder. Kommittén anger att det är önskvärt att det gränshinder som uppstår i och med att de nordiska länderna har olika nivå på socialavgifterna får sin lösning. Den svenska regeringen bör verka för att gränshindret löses gemensamt med de andra nordiska länderna genom en överenskommelse som gör att den enskilde individens rörlighet inte påverkas negativt. I betänkandet anges vidare att ett antal hinder beror på den svenska rättsliga regleringen och i dessa fall föreslår kommittén författningsändringar. Det gäller dels den övre åldersgränsen för medlemskap i en svensk arbetslöshetskassa, dels tiden för ansökan om medlemskap och inträde i en svensk arbetslöshetskassa. Kommittén föreslår också en förordningsändring som innebär att den som ordnar arbetslivsinriktad rehabilitering i vissa fall kan få ersättning för skador som inträffar. Kommittén noterar i betänkandet att med anledning av den nya EU-förordningen 883/2004 har förslag till en ny nordisk konvention om social trygghet utarbetats.

Med hänvisning till det anförda avstyrker utskottet samtliga motioner.

Företagares socialförsäkringsskydd

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motioner om karenstid för egenföretagare och företagares trygghetssystem i övrigt.

Jämför reservation 4 (V).

Gällande ordning

För en person som bedriver näringsverksamhet i form av ett aktieföretag beräknas SGI:n på den lön som tas ut från bolaget (SGI på grund av inkomst av anställning). Personen likställs således med en anställd. Det innebär också att när han eller hon blir sjuk är bolaget skyldigt att betala sjuklön enligt lagen (1991:1047) om sjuklön. Socialavgifter betalas på lönesumman i form av arbetsgivaravgifter.

När det gäller personer som bedriver näringsverksamhet som fysisk person eller i form av bl.a. handelsbolag, s.k. egenföretagare, räknas SGI:n med utgångspunkt i den taxerade nettoinkomsten (SGI på grund av inkomst av annat förvärvsarbete). Begränsningsregeln, dvs. att en SGI

högst kunde beräknas till en s.k. jämförelseinkomst, slopades den 1 juli 2010. Fortfarande gäller att SGI:n under uppbyggnadsskedet kan sättas högre än den skatterättsliga nettointäkten. Från och med den 1 juli 2010 finns regler om ett generellt uppbyggnadsskede på 24 månader då SGI:n ska motsvara minst vad en anställd skulle få för ett liknande arbete. Rätt till sjuklön enligt sjuklönelagen gäller inte en egenföretagare, utan företagaren får, med undantag för karenstiden, sjukpenning från Försäkringskassan även under de första 14 dagarna.

Från och med den 1 juli 2010 är den grundläggande karenstiden i sjukförsäkringen för egenföretagare 7 dagar men med möjlighet att välja en längre karenstid på 14, 30, 60 eller 90 dagar. Vidare gäller en uppsägnings-tid vid begäran om kortare karenstid som motsvarar det antal dagar med vilken karenstiden förkortas. Sjukförsäkringsavgiften i egenavgifterna sänktes samtidigt med 0,74 procentenheter till 6,04 % av avgiftsunderlaget. Försäkringskassan beslutar om vilken avgiftsnivå som ska gälla för egenföretagare som valt en längre karenstid.

Tillfällig föräldrapenning för en egenföretagare beräknas fr.o.m. den 1 juli 2010 med delningstalet 260 i stället för som tidigare 365 samtidigt som den utges i högst fem kalenderdagar under en sjudagarsperiod.

För egenföretagare gäller vidare att socialavgifter betalas i form av egenavgifter och i huvudsak på den taxerade nettoinkomsten.

Motionerna

Karenstid för egenföretagare

I kommittémotion 2011/12:Sf309 (S) yrkande 16 begärs ett tillkännagivande om karensdagar för egenföretagare. I motionen anges det att det är säkerställt att reglerna för företagarnas karensdagar ska ändras och att motionärerna förutsätter att regeringen återkommer med förslag på det här området. Det kan dessutom finnas anledning att se över om ytterligare förändringar av de sociala trygghetssystemen behövs. Tillkännagivanden om att reglerna för småföretagare avseende antalet karensdagar bör ses över begärs även i motionerna 2011/12:Sf208 (S) och 2011/12:Sf290 (S).

I kommittémotion 2011/12:Sf281 (V) yrkande 7 föreslås ett tillkännagivande om att egenföretagare ska få möjlighet att välja en dags karenstid i sjukförsäkringen.

I motion 2011/12:Sf210 (FP) föreslås det att egenföretagare ska kunna välja en respektive tre dagars karenstid, och i motion 2011/12:Sf257 (KD) yrkande 1 föreslås en omprövning av antalet karensdagar för egenföretagare.

Företagares trygghetssystem i övrigt

I kommittémotion 2011/12:Sf281 (V) yrkande 6 begärs ett tillkännagivande om att företagares sociala trygghet inte ska vara sämre än den för löntagare.

I motion 2011/12:Sf223 (KD) begärs ett tillkännagivande om att den aktuella socialförsäkringsutredningen bör utreda hur socialförsäkringarna kan utformas för att bättre ta hänsyn till egenföretagares situation. Vidare begärs i motion 2011/12:Sf257 (KD) yrkande 2 ett tillkännagivande om att villkoren i sjukförsäkringen för lönearbetande och egenföretagare bör likställas.

Utskottets ställningstagande

Karenstid för egenföretagare

Före den 1 juli 2010 hade egenföretagare möjlighet att anmäla en karenstid i sjukförsäkringen på 3 eller 30 dagar. Den som inte valt karenstid omfattades av den grundläggande karensdagen, dvs. en dag. Från och med den 1 juli 2010 är den grundläggande karenstiden i sjukförsäkringen för egenföretagare 7 dagar men med möjlighet att välja en längre karenstid på 14, 30, 60 eller 90 dagar.

De nya reglerna grundade sig på förslag i proposition 2009/10:120 Trygghetssystemen för företagare. Regeringen föreslog där ett antal förändringar för företagare i arbetslöshets-, sjuk- och föräldraförsäkringarna. Förslagen skulle bidra till större tydlighet och förutsägbarhet i regelverken, ökad lika-behandling av företagare och anställda samt ökad valfrihet i sjukförsäkringen för företagare. Regeringen bedömde att de lämnade förslagen bl.a. skulle underlätta övergången från anställning till företagande och förbättra etablerade företagares situation. Förslagen inom sjuk- och föräldraförsäkringarna omfattade främst egenföretagare, dvs. personer som driver egen verksamhet i form av t.ex. enskild firma eller handelsbolag och således inte företagare i fåmansbolag. En generell karenstid på 7 dagar föreslogs därför, samtidigt som en motsvarande sänkning av egenavgifterna föreslogs. Utskottet tillstyrkte propositionen i betänkande 2009/10:SfU15 och riksdagen följde utskottets förslag (rskr. 2009/10:276).

I budgetbetänkandet för 2011 (bet. 2010/11:SfU1) behandlade utskottet motioner om företagares karenstid. Utskottet noterade då att en del företagare m.fl. protesterat mot att det inte längre finns möjlighet att välja kortare karenstid än 7 dagar i sjukförsäkringen. Utskottet konstaterade att reformen grundade sig på en avvägning av många aspekter som hade lett till bedömningen att den grundläggande karenstiden borde vara 7 dagar men med möjlighet att välja en längre karenstid. Även om de nya reglerna endast hade varit i kraft ett mycket kort tag ansåg utskottet emellertid att regeringen, mot bakgrund av de val av karenstid som egenföretagarna gjort sedan de nya reglerna infördes liksom omfattningen av de sjukfall som anmälts av egenföretagare, borde möjliggöra för egenföretagare att kunna välja en kortare karenstid än 7 dagar. Vad utskottet sålunda anfört tillkännagav riksdagen som sin mening för regeringen.

Regeringen har därefter initierat ett internt arbete i syfte att undersöka möjligheten för egenföretagare att kunna välja färre karensdagar än 7 dagar (skr. 2010/11:75).

Utskottet har fått närmare information om beredningsarbetet, som bedrivs i samverkan mellan Social-, Närings- och Finansdepartementen. Syftet är att ta fram ett förslag som tillgodoser riksdagens tillkännagivande. En ändring av bestämmelserna om företagares karenstid för emellertid med sig frågeställningar av såväl principiell som lagteknisk natur. En ändring får också budgetära konsekvenser.

Enligt Regeringskansliet är ambitionen att en ändring ska vara kostnadsneutral, dvs. den som väljer en kortare karenstid än 7 dagar får en högre egenavgift. Det är dock svårt att uppskatta storleken på egenavgifterna, som bl.a. beror på hur många som kommer att välja kortare karenstid. Det är också mer komplicerat att konstruera ett system som utgår från 7 dagars generell karenstid och där valet ska kunna avse en kortare karenstid än när det vid den förra förändringen enbart handlade om att kunna välja en längre tid. Att nu införa en möjlighet att välja kortare karenstid ger därför upphov till följdändringar såväl för det allmänna och det särskilda högriskskyddet som för den förebyggande sjukpenningen vid medicinsk behandling och rehabilitering. Även frågan om övergångsbestämmelser vid byte av karenstid måste lösas. I beredningsarbetet har Regeringskansliet haft möten med företagargorganisationer för att diskutera bl.a. företagares vilja att betala högre egenavgifter vid kortare karenstid eller andra bevekelsegrunder för att välja en kortare eller längre karenstid. Det kan också vara skillnader i mäns och kvinnors val. En majoritet av företagen vill välja en kortare karenstid.

Beredningen bedrivs med inriktning på att en departementspromemoria med förslag ska färdigställas under december 2011 eller i vart fall senast i början av januari 2012. Den ska sändas ut på remiss till som längst den 31 mars 2012. Ärendet kan därefter ingå i Regeringskansliets beredning av budgetpropositionen för 2013. En förändring påverkar såväl utgiftssidan som inkomstsidan på statsbudgeten och får budgetära konsekvenser om man måste höja utgiftstaket. En lagändring avses träda i kraft den 1 januari 2013.

Utskottet beklagar att frågan om möjligheterna för egenföretagare att kunna välja en kortare karenstid än 7 dagar ännu inte har fått sin lösning. Även om frågan är komplex förutsätter utskottet att regeringens beredning kommer att slutföras inom sådan tid att en lagändring kan träda i kraft senast den 1 januari 2013. Med det anförda får motionerna om karenstid för egenföretagare anses vara i huvudsak tillgodosedda och kan avslås av riksdagen.

Företagares trygghetssystem i övrigt

Genom de ändringar i trygghetssystemen för företagare som genomfördes den 1 juli 2010 har likabehandlingen av företagare och anställda ökat och valfriheten i sjukförsäkringen för företagare ökat. Regler har också införts som underlättar övergången från anställning till företagande.

Den parlamentariska socialförsäkringsutredningen ska i sitt arbete beakta och utforma sina förslag även från ett företagarperspektiv. I direktiven anges bl.a. att reglerna bör utformas så att de underlättar för individer att dels växla mellan olika anställningsformer och företagarter, dels kunna kombinera dessa.

Utskottet anser att förslagen från den parlamentariska kommittén bör avvaktas. Riksdagen bör därför avslå motionerna 2011/12:Sf281 (V), 2011/12:Sf223 (KD) och 2011/12:Sf257 (KD).

Sjuklönesystemet

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motioner om sjuklönesystemet.

Jämför reservation 5 (V).

Gällande ordning

Enligt sjuklönelagen (1991:1047) har arbetstagare under de första 14 dagarna av ett sjukfall rätt till sjuklön från arbetsgivaren. Rätten till sjuklön gäller fr.o.m. den första dagen av anställningstiden. Är den avtalade anställningstiden kortare än en månad inträder dock rätten till sjuklön endast om arbetstagaren tillträtt anställningen och därefter varit anställd 14 kalenderdagar, i princip i följd.

Antalet karensdagar är begränsat till tio under en tolv månadersperiod (allmänt högriskskydd). För en arbetstagare som lider av sjukdom som kan antas medföra ett större antal sjukperioder med sjuklön under en tolv månadersperiod kan Försäkringskassan besluta om ett s.k. särskilt högriskskydd. Då utges sjuklön för första dagen och arbetsgivaren får ersättning från sjukförsäkringen. Vidare gäller ett utökat särskilt högriskskydd för den som har en sjukdom som medför risk för en eller flera längre sjukperioder under en tolv månadersperiod. Även i dessa fall får arbetsgivaren ersättning från sjukförsäkringen. Däremot utges inte sjuklön för karensdagen.

För att göra det mindre riskfyllt för företag att anställa har ett generellt högkostnadsskydd avseende sjuklönekostnader för arbetsgivare införts (prop. 2009/10:120, bet. 2009/10:SfU15, rskr. 2009/10:276). Högkostnadsskyddet, som trädde i kraft den 1 juli 2010 och ersatte den tidigare frivilliga försäkringen mot kostnader för sjuklön, ger arbetsgivare möjlig-

het att få ersättning för sjuklönekostnader som överstiger två och en halv gånger sjuklönekostnadernas genomsnittliga andel av lönekostnaderna för samtliga arbetsgivare.

Motionerna

I kommittémotion 2011/12:Sf281 (V) yrkande 5 föreslås det att företag med upp till 10 anställda helt ska slippa betala sjuklön och att företag med 11–15 anställda ska slippa ansvaret enligt ett avtrappande system.

I motion 2011/12:Sf218 (S) föreslås en översyn av arbetsgivaransvaret vid sjukskrivningar. Motionären anser att man bör överväga om småföretagens sjuklönekostnader bör konstrueras annorlunda. Om de ekonomiska riskerna för företagen minskar får samtidigt en individ med sjukskrivningar i bagaget större chanser till nya anställningar.

En översyn i syfte att generellt avskaffa sjuklöneansvaret föreslås i motion 2011/12:Sf235 (M), och att avskaffa ansvaret för småföretagare föreslås i motionerna 2011/12:Sf285 (M) och 2011/12:Sf250 (M). I den sistnämnda motionen föreslås det att sjuklöneansvaret i vart fall ska avskaffas för icke arbetsrelaterad sjukfrånvaro. En översyn av finansieringen av sjuklönekostnaderna föreslås i motion 2011/12:Sf261 (M) yrkande 1, och då nämns särskilt småföretagens situation och att sjuklöneansvaret även gäller icke arbetsrelaterad sjukdom.

I motion 2011/12:Sf203 (FP) föreslås det att sjuklöneansvaret helt ska avskaffas. I vart fall bör arbetsgivarens ansvar inte omfatta skador som inträffar på fritiden.

I motion 2011/12:Sf252 (C) föreslås det i första hand att sjuklöneansvaret generellt slopas och i andra hand att detta sker etappvis med början med företag med upp till 10 anställda och för den andra sjuklöneveckan.

En översyn av möjligheterna att reducera eller helt avskaffa små företags sjuklöneansvar föreslås i motion 2011/12:Sf267 (KD).

Utskottets ställningstagande

Riksdagen har på förslag av utskottet i betänkande 2005/06:SfU1 (rskr. 2005/06:90) tillkännagivit för regeringen att en utvärdering av sjuklönesystemets effekter för småföretagare bör komma till stånd. Utskottet anförde då bl.a. att det är viktigt att det finns ekonomiska drivkrafter för arbetsgivare att genom förebyggande insatser och rehabiliteringsåtgärder minska sjukfrånvaron på arbetsplatsen. Genom sjuklöneperioden har arbetsgivare fått ett ansvar för och en möjlighet att påverka kostnaderna för sjukfrånvaron på arbetsplatsen. Utskottet angav att småföretagare kunde uppleva sjuklöneperioden och det, dåvarande, medfinansieringsansvaret som en risk. Trots företagets möjligheter att försäkra sig (den dåvarande frivilliga försäkringen mot kostnader för sjuklön) och det särskilda högriskskyddet, kunde sjuklöneperioden bidra till att människor med återkommande sjukperioder stängs ute från arbetsmarknaden.

Härefter har ett generellt högkostnadsskydd avseende sjuklönekostnader för arbetsgivare införts. Det trädde i kraft den 1 juli 2010 och ger arbetsgivare möjlighet att få ersättning för sjuklönekostnader som överstiger två och en halv gånger sjuklönekostnadernas genomsnittliga andel av lönekostnaderna för samtliga arbetsgivare.

Vid sin senaste behandling av motioner om minskat sjuklöneansvar för mindre företag (bet. 2010/11:SfU1) hänvisade utskottet till att sjuklönesystemets effekter för småföretagare kommer att utredas inom ramen för den parlamentariska socialförsäkringsutredningen.

Utskottet anser att resultatet av kommitténs arbete bör avvaktas och avstyrker samtliga motioner.

Utgiftsområde 10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och handikapp

Utgiftsområdet omfattar sjukpenning, rehabiliteringspenning, sjuk- och rehabiliteringspenning i särskilda fall, boendetillägg, närståendepenning, medel för köp av arbetshjälpmedel m.m., aktivitets- och sjukersättning, handikappersättning, ersättning vid arbets- och kroppsskador, medel för samverkan och finansiell samordning, medel för företagshälsovård och rehabiliteringsgaranti samt bidrag för arbetet med sjukskrivningar inom hälso- och sjukvården. Utgiftsområdet omfattar även myndigheterna Försäkringskassan och Inspektionen för socialförsäkringen (ISF).

Riksdagen har på förslag av finansutskottet i betänkande 2011/12:FiU1, och i enlighet med regeringens förslag, fastställt ramen för utgiftsområde 10 till nära 93 353 miljoner kronor för 2012 (rskr. 2011/12:32).

1:1 Sjukpenning och rehabilitering m.m.

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bifaller regeringens förslag till införande av de nya förmånerna sjukpenning respektive rehabiliteringspenning i särskilda fall samt boendetillägg. Vidare bifaller riksdagen regeringens förslag till bl.a. införande av en möjlighet att utge sjukpenning på fortsättningsnivån för fler än 550 dagar i vissa fall och sjukpenning vid allvarlig sjukdom och arbetsskada.

Riksdagen bifaller regeringens förslag om medelsanvisning till anslaget 1:1 Sjukpenning och rehabilitering m.m. Därmed avslår riksdagen motionsyrkanden om annan medelsanvisning.

Riksdagen antar utskottets förslag till följdändring i 8 kap. 4 § socialtjänstlagen (2001:453).

Riksdagen tillkännager som sin mening att regeringen ska återkomma med lagförslag om förändrad arbetsförmågeprövning i enlighet med vad som begärdes i riksdagens beslut den 1 juli 2011. Lagförslaget ska redovisas för riksdagen senast den 1 mars 2012.

Riksdagen avslår motionsyrkanden om bl.a. en generell sjukförsäkring, sjukpenningfrågor i övrigt samt närståendepenning.

Jämför reservationerna 6 (M, FP, C, KD), 7 (V), 8 (S), 9 (V), 10 (V) och 11 (MP).

Gällande ordning

Den sjukpenninggrundande inkomsten (SGI) är den årliga inkomst i pengar som en försäkrad kan antas komma att få tills vidare för eget arbete, antingen som arbetstagare i allmän eller enskild tjänst (inkomst av anställning) eller på annan grund (inkomst av annat förvärvsarbete). För rätt till sjukpenning krävs att den försäkrade har en SGI som uppgår till minst 24 % av prisbasbeloppet. Vid beräkning av SGI bortses från inkomster som överstiger 7,5 prisbasbelopp. Under perioden den 1 juli–31 december 2006 gällde gränsen 10 prisbasbelopp. Från och med den 1 januari 2008 gäller att SGI ska multipliceras med talet 0,97 vid beräkning av dagsättning, t.ex. sjukpenning.

Enligt lagen (1991:1047) om sjuklön har arbetstagare under de första 14 dagarna av ett sjukfall rätt till sjuklön från arbetsgivaren. För den första dagen i sjuklöneperioden betalas ingen ersättning (karensdag). För de återstående dagarna behåller den anställde 80 % av lönen och andra anställningsförmåner.

Antalet karensdagar är begränsat till tio under en tolv månadersperiod (allmänt högriskskydd). För en arbetstagare som lider av en sjukdom som kan antas medföra ett större antal sjukperioder med sjuklön under en tolv månadersperiod kan Försäkringskassan besluta om ett s.k. särskilt högrisk-

skydd. Då betalas sjuklön ut för första dagen, och arbetsgivaren får ersättning från sjukförsäkringen. Vidare gäller ett särskilt högriskskydd för den som har en sjukdom som medför risk för en eller flera längre sjukperioder under en tolv månadersperiod. Även i dessa fall får arbetsgivaren ersättning från sjukförsäkringen. Däremot betalas inte sjuklön ut för karensdagar.

Efter sjuklöneperioden betalas sjukpenning ut. Sjukpenning utges vid sjukdom som sätter ned arbetsförmågan med minst en fjärdedel. Även den som är arbetslös kan ha rätt till sjukpenning.

Enligt den s.k. rehabiliteringskedjan gäller att Försäkringskassan, vid bedömningen av om arbetsförmågan är nedsatt, ska beakta om den försäkrade på grund av sjukdomen är ur stånd att utföra sitt vanliga eller ett annat lämpligt arbete som arbetsgivaren tillfälligt erbjuder den anställde. Från och med dag 91 i sjukperioden ska det även beaktas om den försäkrade kan försörja sig efter en omplacering till ett annat arbete hos arbetsgivaren. Från och med dag 181 ska det dessutom, om det inte finns särskilda skäl mot det eller det i annat fall kan anses oskäligt, beaktas om den försäkrade har sådan förmåga att han eller hon kan försörja sig själv genom förvärvsarbete på den reguljära arbetsmarknaden i övrigt eller genom ett annat lämpligt arbete som är tillgängligt för den försäkrade.

Sjukpenning på normalnivån (80 % av SGI) ska endast betalas ut under 364 dagar inom en ramtid av 450 dagar. Om den försäkrade har en allvarlig sjukdom lämnas sjukpenning på normalnivån för mer än 364 dagar under ramtiden. Efter 364 dagar på normalnivån kan en försäkrad få fortsatt sjukpenning (75 % av SGI) för högst 550 dagar. Sjukpenning på fortsättningsnivån kan dock lämnas för ytterligare dagar om sjukperioden beror på en godkänd arbetsskada, om den försäkrade är intagen på sjukhus eller på grund av sjukdom får omfattande vård utan att vara intagen på sjukhus, om den försäkrade på grund av sjukdom har en sådan avgörande förlust av verklighetsuppfattningen och förmågan att orientera sig att han eller hon inte kan tillgodogöra sig information eller om en återgång i arbete eller ett deltagande i arbetslivsintroduktionen (ALI) skulle medföra en risk för allvarlig försämring av den försäkrades sjukdom.

Rehabiliteringsersättning betalas under vissa förutsättningar ut när en försäkrad, vars arbetsförmåga till följd av sjukdom är nedsatt med minst en fjärdedel, deltar i en arbetslivsinriktad rehabilitering. Rehabiliteringsersättningen består av en rehabiliteringspenning, som motsvarar 80 % av SGI, och ett särskilt bidrag.

Propositionen

Anslaget 1:1

Antalet sjukpenningdagar beräknas uppgå till 36,3 miljoner nettodagar 2012. Medelersättningen per nettodag för sjukpenning har för 2012 beräknats till 523 kr per dag. Nyckelfaktorer är hur många sjukfall som kommer att starta samt i vilken takt sjukfallen kommer att avslutas.

Sedan slutet av 2010 har antalet ersatta nettodagar ökat kraftigt, och detta har successivt justerats i prognoserna. En viktig förklaring till ökningen är de personer som återvänder till sjukförsäkringen efter att ha uppnått maximal tid för antingen förlängd sjukpenning eller tidsbegränsad sjukersättning.

Utgifterna för rehabiliteringspenning minskade under 2010 men beräknas öka under 2011. Utgifterna för rehabiliteringspenning inklusive statlig ålderspensionsavgift för 2012 beräknas till 1 086 miljoner kronor.

Utgifterna för närståendepenning ökar på grund av att fler personer beviljas ersättning. Någon faktisk ökning i antalet dagar som utbetalas per person har inte kunnat noteras. Utgifterna för närståendepenning inklusive statlig ålderspensionsavgift för 2012 beräknas till 152 miljoner kronor.

Försäkringskassan har särskilda medel för köp av bl.a. arbetslivsinriktade rehabiliteringstjänster samt läkarutlåtanden och läkarundersökningar. Behovet av att köpa medicinska underlag och utlåtanden för att bedöma rätten till ersättning tillgodoses numera inom ramen för den allmänna hälso- och sjukvården. För 2012 tilldelas 148 miljoner kronor.

I propositionen föreslår regeringen att de nya förmånerna sjukpenning respektive rehabiliteringspenning i särskilda fall och boendetillägg införs. Utgifterna för 2012 beräknas för sjukpenning i särskilda fall och rehabiliteringspenning i särskilda fall till 120 miljoner kronor och för boendetillägget till 288 miljoner kronor.

Från och med 2012 förs vissa delar av anslaget till ett nytt anslag 1:7 Bidrag för sjukskrivningsprocessen. Det gäller bl.a. medel för samverkan och finansiell samordning.

Regeringen föreslår att riksdagen för 2012 anvisar ett ramanslag på 22 619 miljoner kronor till anslaget 1:1 Sjukpenning och rehabilitering m.m.

Riksdagens tillkännagivanden

Med anledning av riksdagens tillkännagivande den 1 juli 2011 om en återgång till den tidigare formuleringen av arbetsmarknadsbegreppet senast den 1 januari 2012 anför regeringen i propositionen att den delar riksdagens uppfattning att det är viktigt att stärka rättssäkerheten vid de många gånger svåra prövningar som görs inom sjukförsäkringen och att det arbetsmarknadsbegrepp som används på ett så tydligt sätt som möjligt måste spegla vilka arbeten en försäkrad bör prövas emot. Detta är särskilt viktigt just i samband med de prövningar som görs mot hela arbetsmarknaden,

när den försäkrades arbetsförmåga inte bara ska prövas mot det arbete han eller hon faktiskt har. Försäkringskassan har ett regeringsuppdrag att i samverkan med Socialstyrelsen och i samråd med Arbetsförmedlingen ta fram ett instrument för att underlätta bedömningen av en arbetsförmåga. Om Försäkringskassan bedömer att det finns ett behov av förändrad lagstiftning med anledning av uppdraget ska Försäkringskassan lämna förslag till en sådan reglering.

I propositionen anförs att regeringens sammantagna bedömning är att frågan om ett eventuellt byte av arbetsmarknadsbegrepp kräver ytterligare beredning. Regeringen avser därför att ge Försäkringskassan i uppdrag att, inom ramen för det pågående arbetet med att utveckla metoder och verktyg, även utreda vilken betydelse det skulle få att ändra begreppet ”regulerad arbetsmarknad” till begreppet ”normalt förekommande arbete” och om en regelförändring bidrar till att lösa några av de komplexa problem som arbetsförmågebedömningen kan medföra. Försäkringskassan bör också undersöka om en lagändring kan underlätta ambitionen att skapa ökad rätts-säkerhet och legitimitet. Försäkringskassan avses återrapportera resultatet av uppdraget senast den 5 mars 2012. Regeringen avser därefter att återkomma till riksdagen i fråga om hur riksdagens tillkännagivande om behovet av stärkt rätts-säkerhet kan tillgodoses.

I propositionen anges det vidare att riksdagen har angett att regeringen ska återkomma till riksdagen med förslag som innebär att personer som efter en period med tidsbegränsad sjukersättning inte har rätt till sjukpenning till följd av bestämmelserna om SGI eller som endast har en låg SGI senast den 1 januari 2012 ska få en ersättning som ligger i nivå med den tidigare tidsbegränsade sjukersättningen, under förutsättning att arbetsförmågan fortfarande är nedsatt. Efter remissbehandlingen av departementspromemorian Översyn av sjukförsäkringen – förslag till förbättringar (Ds 2011:18) samt fortsatta beräkningar i Regeringskansliet har regeringen funnit att det behövs en högre inkomstnivå för vissa hushållstyper för att regeringens intentioner med förslagen ska uppnås. Med de förslag till sjukrespektive rehabiliteringspenning i särskilda fall samt boendetillägg som nu lämnas i denna proposition beräknas flertalet försäkrade få ungefär samma disponibla inkomst, efter att boendekostnaderna är betalda, som de hade i form av sjukersättning och bostadstillägg (BTP). Dessa förslag innebär således att regeringen även går riksdagen till mötes.

Sjukpenning respektive rehabiliteringspenning i särskilda fall

Den tidsbegränsade sjukersättningen avskaffades den 1 juli 2008, och sjukersättning kan numera endast beviljas om den försäkrades arbetsförmåga är stadigvarande nedsatt. För de försäkrade som hade tidsbegränsad sjukersättning eller aktivitetsersättning vid avskaffandet gäller enligt övergångsbestämmelser att för den vars rätt till tidsbegränsad sjukersättning upphörde vid utgången av juni 2008 eller avser en period som har påbörjats före den 1 juli 2008 och upphör efter utgången av juni 2008, kan tidsbegränsad

sjukersättning beviljas enligt de tidigare gällande bestämmelserna om sjukersättning för ytterligare perioder om sammanlagt högst 18 månader, dock längst t.o.m. december 2012.

En försäkrad som har fått tidsbegränsad sjukersättning under det högsta antalet månader som sådan ersättning kan betalas ut och som inte har en stadigvarande nedsättning av arbetsförmågan erbjuds att delta i ALI. Den försäkrade kan också återfå den SGI som gällde omedelbart före det att sjukersättningen beviljades och således efter en karenstid på tre månader få sjukpenning.

Syftet med den nya förmånen sjukpenning i särskilda fall är att ge försäkrade som har haft tidsbegränsad sjukersättning under det högsta antalet månader som sådan ersättning kan betalas ut, och som inte har en SGI att återfå eller som har en låg SGI, ett skydd som motsvarar det som de försäkrade har som återfår en SGI. Om den SGI-baserade ersättningen är lägre än sjukpenning i särskilda fall betalas mellanskillnaden ut. De som omfattas är t.ex. personer som inte hade kommit in i arbetslivet då de blev sjuka eller som har gjort ett uppehåll i förvärsarbetet eller som kombinerat studier med ett extra arbete då de blev sjuka.

Genom att sjukpenning i särskilda fall lämnas per dag kan den försäkrade när som helst göra ett arbetsförsök på hel- eller deltid. Misslyckas försöket kan utbetalning ske på nytt. Regeringen föreslår därför att för en försäkrad som helt eller delvis har fått tidsbegränsad sjukersättning under det högsta antalet månader som sådan ersättning kan betalas ut enligt 4 kap. 31 § lagen (2010:111) om införande av socialförsäkringsbalken, och som på grund av bestämmelserna om SGI inte skulle ha rätt till hel sjukpenning som på fortsättningsnivån medför en sjukpenning om minst 160 kr per kalenderdag, ska kunna få sjukpenning i särskilda fall. Sjukpenning i särskilda fall ska uppgå till högst 160 kr per dag vid hel förmån och kunna lämnas för sju dagar per vecka, oavsett hur många dagar som förflutit i sjukperioden. Om den försäkrade får partiell sjukersättning, ska det högsta beloppet på sjukpenning i särskilda fall vara en fjärdedel, hälften respektive tre fjärdedelar av 160 kr per dag, beroende på sjukersättningens omfattning. Sjukpenning i särskilda fall ska kunna lämnas som längst t.o.m. månaden före den när den försäkrade fyller 65 år. Den nya förmånen är i nivå med den lägsta nivån inom aktivitetsstödet (223 kr per dag i fem dagar per kalendervecka).

Vid prövning av en försäkrads rätt till sjukpenning i särskilda fall ska med sjukdom likställas annan nedsättning av den fysiska eller psykiska prestationsförmågan. Detta kompletterande sjukdomsbegrepp motsvarar det som finns i sjukersättningen.

Eftersom sjukpenning i särskilda fall inte kompenserar för en inkomstförlust som den försäkrade har fått till följd av att det inte går att utföra ett särskilt arbete föreslås att arbetsförmågan ska prövas på samma sätt som gäller för den som är arbetslös. Det innebär att vid prövningen av arbetsförmågans nedsättning ska beaktas om den försäkrade har sådan för-

måga att han eller hon kan försörja sig genom förvärvsarbete på den reguljära arbetsmarknaden eller genom annat lämpligt arbete som är tillgängligt för den försäkrade.

Beträffande beräkningen föreslås att sjukpenning i särskilda fall ska kunna lämnas för högst 364 dagar inom en ramtid av 450 dagar och därefter för ytterligare 550 dagar. Skyddsbestämmelserna för sjukpenning, vid t.ex. allvarlig sjukdom, ska ha motsvarande betydelse för sjukpenning i särskilda fall. För tid för vilken sjuklön betalas ut kan inte sjukpenning i särskilda fall lämnas. För en egenföretagare för vilken en SGI har fastställts eller skulle ha kunnat fastställas ska sjukpenning i särskilda fall som huvudregel inte lämnas under de första sju dagarna. För övriga gäller som huvudregel en karensdag. Sjukpenning i särskilda fall ska inte kunna betalas ut när den försäkrade, oavsett omfattningen, bedriver studier för vilka han eller hon får studiestöd enligt studiestödslagen, eller deltar i ett arbetsmarknadspolitiskt program och får aktivitetsstöd. Att den försäkrade kan få sjukpenning i särskilda fall bör enligt propositionen inte utgöra något hinder mot att byta ut sjukpenning mot ersättning för merutgifter för resor till och från arbetet.

Om den anställde skulle ha arbetat mycket litet under de första fjorton dagarna i en sjukperiod kan sjukpenning i särskilda fall bli högre än den SGI-baserade sjukpenningen, t.o.m. högre än arbetsinkomsten. Enligt propositionen kan det endast bli fallet i mycket ovanliga situationer och är en effekt av att sjukpenning i särskilda fall innebär en lägsta nivå för ersättningen.

Regelverket för den nya förmånen rehabiliteringspenning i särskilda fall motsvarar i princip det som föreslås för sjukpenning i särskilda fall.

Sjukpenning respektive rehabiliteringspenning i särskilda fall föreslås vara bosättningsbaserade förmåner, eftersom de inte grundas på att den försäkrade har förvärvsarbetat. I enlighet med bestämmelserna i förordning (EG) nr 883/2004 om samordning av de sociala trygghetssystemen torde sjukpenning i särskilda fall kunna betalas ut vid bosättning i ett annat EU-land. Detta får enligt propositionen prövas av Försäkringskassan i det enskilda fallet.

Rätten till förmånerna sjukpenning respektive rehabiliteringspenning i särskilda fall föreslås inträda fr.o.m. dagen efter den då rätten till tidsbegränsad sjukersättning upphör. Den försäkrade behåller rätten till förmånerna om han eller hon förvärvsarbetar och i de situationer då SGI är skyddad, t.ex. vid vissa studier och vid graviditet. Rätten till förmånerna behålls även när den försäkrade står till arbetsmarknadens förfogande eller deltar i ett arbetsmarknadspolitiskt program och får aktivitetsstöd.

Rätten att få förmånerna upphör när det bestämts eller skulle ha kunnat bestämmas en SGI som uppgår till minst 80 300 kr, och föreslås inte kunna återkomma. Enligt propositionen kan SGI:n skyddas vid en SGI på minst 80 300 kr och ge en lika hög eller högre ersättning vid sjukdom än sjukpenning respektive rehabiliteringspenning i särskilda fall.

I propositionen föreslås det att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddelar föreskrifter om de villkor som gäller för att den försäkrade ska anses stå till arbetsmarknadens förfogande när det gäller möjligheten för försäkrade att behålla rätten till förmånerna.

Förmånerna bör inte vara pensionsgrundande eftersom de inte trätt i stället för inkomst av arbete i allmän eller enskild tjänst och staten inte betalar statlig ålderspensionsavgift på ersättningarna. Förmånerna ska inte finansieras genom sjukförsäkringsavgifter.

De nya reglerna om sjukpenning respektive rehabiliteringspenning i särskilda fall föreslås träda i kraft den 1 januari 2012. Bestämmelserna om att behålla rätten till dessa ersättningar föreslås träda i kraft den 1 juli 2012. Alla som omfattas av förmånerna och som har haft tidsbegränsad sjukersättning för maximal tid – även i de fall den tidsbegränsade sjukersättningen upphörde före den 1 januari 2012 – ska kunna få förmånerna. Ersättning ska dock tidigast kunna lämnas fr.o.m. den 1 januari 2012. Det kan dröja viss tid innan den försäkrade fått kännedom om de nya reglerna varför det är rimligt att vissa regler träder i kraft senare. Den försäkrade ska därför alltid behålla rätten till förmånerna för tiden före den 1 juli 2012. Vidare föreslås att en försäkrad som ansöker om sjukpenning i särskilda fall för dagar under januari månad 2012 men som inte har gjort en sjukanmälan enligt 27 kap. 17 § socialförsäkringsbalken (SFB) för dessa dagar bör kunna få ersättning för tid före anmälan, om den försäkrade gjort en sådan sjukanmälan senast den 31 januari 2012 och alla övriga förutsättningar för rätt till ersättning föreligger.

I propositionen föreslås det att sjukpenning respektive rehabiliteringspenning i särskilda fall vid inkomstbeskattning ska tas upp som intäkt i inkomstslaget tjänst.

Boendetillägg

Flertalet av de personer som kommer att få sjukpenning i särskilda fall har haft BTP. Det är därför rimligt att det även ska finnas ett bidrag till boendekostnaderna kopplat till den särskilda sjukpenningen. Personerna ska kunna erbjudas ett i stort sett oförändrat inkomstskydd även efter det att sjukersättningen och BTP har upphört. Regeringen föreslår därför att en ny förmån benämnd boendetillägg införs. Boendetillägget ska handläggas av Försäkringskassan och betalas ut månadsvis i efterskott. Det ska kunna lämnas till en försäkrad som helt eller delvis har fått tidsbegränsad sjukersättning under det högsta antalet månader som en sådan ersättning kan betalas ut. Rätten inträder fr.o.m. månaden efter den då rätten till tidsbegränsad sjukersättning upphörde. Boendetillägg föreslås således kunna lämnas om den försäkrade får sjukpenning, rehabiliteringspenning, sjukpenning, rehabiliteringspenning i särskilda fall eller deltar i ALI och får aktivitetsstöd. För att en försäkrad med partiell sjukersättning inte ska få dubbel kompensation för samma boendekostnader lämnas inte boendetillägg till den som är berättigad till BTP.

När det gäller storleken på boendetillägget har regeringen valt att anpassa boendetillägget till hushållens behov. Den barnkomponent som finns i boendetillägget är en viktig del i inkomstskyddet för berörda barnfamiljer. Regeringen föreslår därför att boendetillägget för år räknat ska kunna lämnas med högst 84 000 kr till en ogift försäkrad och med högst 42 000 kr till en gift försäkrad, samt ytterligare till hushåll med ett barn 12 000 kr, två barn 18 000 kr och tre eller flera barn 24 000 kr. Om boendetillägg lämnas till båda makarna (eller samboende), ska beloppen delas lika mellan dem.

I propositionen anges det att flertalet försäkrade med förslaget om boendetillägg beräknas få ungefär samma disponibla inkomst, efter att boendekostnaderna är betalda, som de hade i form av sjukersättning och BTP.

I propositionen föreslås det vidare att boendetillägget ska minskas med 70 % av den del av en bidragsgrundande inkomst som överstiger 58 400 kr. Bidragsgrundande inkomst är den ersättning som den försäkrade kan förväntas ha under den närmaste tiden i form av aktivitetsstöd, sjukpenning, rehabiliteringspenning, sjukpenning respektive rehabiliteringspenning i särskilda fall, omräknat till ett årsbelopp. Till den bidragsgrundande inkomsten läggs även livränta. Regeringen anger att tröskeleffekterna hålls på en rimlig nivå genom att arbetsinkomster inte beaktas. Tillägget upphör i stället vid en rimlig inkomstnivå, för en person utan barn vid en bidragsgrundande inkomst på 14 800 kr per månad. Boendetillägget ska lämnas med samma andel som den ersättning som grundar rätt till boendetillägget. Boendetillägget ska minskas med det belopp som betalas ut som preliminärt bostadsbidrag.

Boendetillägg föreslås kunna lämnas fr.o.m. den månad då den försäkrade får de ersättningar som ger rätt till boendetillägg och lämnas t.o.m. den månad sådan ersättning har lämnats. Boendetillägg ska kunna lämnas fr.o.m. den månad som anges i ansökan, dock inte för längre tid tillbaka än tre månader före ansökningsmånaden. Boendetillägg ska kunna lämnas längst t.o.m. månaden före den månad när den försäkrade fyller 65 år.

Bestämmelserna föreslås träda i kraft den 1 januari 2012.

En försäkrad ska kunna behålla rätten till boendetillägg bl.a. då han eller hon förvärvsarbetar, bedriver vissa studier, är gravid eller i vissa fall vårdar barn. Rätten upphör när den försäkrade inte längre får någon sådan ersättning som ligger till grund för boendetillägget och när den försäkrade inte förvärvsarbetar och inte heller har SGI-skyddad tid. De särskilda kraven för rätten att behålla boendetillägg ska träda i kraft den 1 juli 2012.

Boendetillägget föreslås vara en bosättningsbaserad förmån. Boendetillägget torde enligt regeringens bedömning endast kunna betalas ut vid bosättning i Sverige.

I propositionen föreslås att boendetillägget ska vara skattefritt.

Sjukpenning på fortsättningsnivån för fler än 550 dagar i vissa fall

Syftet med den bortre gränsen har varit att tydliggöra behovet av och rätten till adekvata åtgärder i god tid för att ta till vara den försäkrades förmåga till återgång i arbete. De nuvarande undantagen är emellertid enligt propositionen mycket specifika till sin karaktär och har därför inte kunnat fånga in samtliga fall där det kan framstå som orimligt att hänvisa en försäkrad till ALI. Detta har i ett fåtal fall lett till att alltför sjuka individer hänvisats dit. Förutom det individuella lidande som detta kan innebära riskerar dessa fall även att skada tilltron till reformen, och i förlängningen till socialförsäkringssystemet i stort. Regeringen föreslår därför att sjukpenning på fortsättningsnivån ska kunna lämnas för fler än 550 dagar, om det – utöver gällande kriterier – på grund av den försäkrades sjukdom skulle framstå som oskäligt att inte lämna sjukpenning.

Den nya regeln bör enligt propositionen kunna tillämpas då den försäkrades sjukdom medför sådana hinder att hans eller hennes situation kan jämföras med något av de tillstånd som i dag ger rätt till ytterligare dagar med sjukpenning, t.ex. att den försäkrades sjukdom gör att det är mycket svårt att faktiskt ta sig till introduktionen eller att delta i programmet eller om det med hänsyn till den försäkrades sjukdom redan på förhand kan bedömas som osannolikt att den försäkrade har rimliga förutsättningar att tillgodogöra sig de aktuella insatserna. I propositionen anges att regeringen gör en något vidare bedömning än förslaget i Ds 2011:18 av i vilka situationer det kan bli aktuellt att tillämpa det föreslagna kriteriet. Enligt regeringens mening bör sjukpenning med stöd av det nya kriteriet även kunna lämnas om det med hänsyn till den försäkrades sjukdom redan på förhand kan bedömas som osannolikt att den försäkrade har rimliga förutsättningar att tillgodogöra sig det stöd och de insatser som kan bli aktuella. Valet av begreppet osannolikt, i stället för uppenbart, innebär att det underlag som ligger till grund för bedömningen med styrka måste tala för att den enskilde saknar rimliga förutsättningar att tillgodogöra sig insatserna. Av de försäkrade som har fått fortsatt sjukpenning under 550 dagar har vissa varit sjukskrivna från ett arbete. Om det behöver bedömas om det på grund av den försäkrades sjukdom skulle framstå som oskäligt att inte lämna sjukpenning för fler dagar bör enligt propositionen även för en sådan försäkrad bedömningen av oskäligheten göras mot en presumerad ALI.

Försäkrade som är arbetsoförmögna till följd av en allvarlig sjukdom har rätt till sjukpenning på normalnivån utan begränsning av antalet dagar. Den nya regeln blir således endast aktuell att tillämpa vid arbetsoförmåga till följd av andra sjukdomar som utgör hinder för att delta i ALI. Den bortre gränsen bortfaller inte heller utan inträder endast senare, om kriterierna för att lämna sjukpenning för fler dagar inte längre är uppfyllda.

Sjukpenning vid arbetskada och allvarlig sjukdom

Den som fått sjukpenning på normalnivån (80 %) för maximal tid kan få sjukpenning på fortsättningsnivån (75 %) i 550 dagar. Om nedsättningen av arbetsförmågan beror på en godkänd arbetskada kan dock sjukpenning på fortsättningsnivån betalas ut för ett obegränsat antal dagar. Regeringen föreslår att sjukpenning på fortsättningsnivån ska kunna betalas ut för hela nedsättningen av arbetsförmågan även om endast en del av den har orsakats av en arbetskada. Nedsättningen av arbetsförmågan måste dock till minst en fjärdedel bero på arbetskada.

I propositionen föreslås att sjukpenning på normalnivån ska kunna lämnas för fler än 364 dagar om arbetsförmågan till minst en fjärdedel är nedsatt till följd av en allvarlig sjukdom. Bestämmelserna föreslås träda i kraft den 1 januari 2012.

Arbetsresor ska inte likställas med dagar med sjukpenning

Enligt nuvarande regler jämföras en dag då den försäkrade får ersättning för merutgifter för resor med en dag med sjukpenning. För att underlätta för den försäkrade att återgå i arbete föreslås det i propositionen att ersättning för merutgifter för resor till och från arbetet vid beräkning av antalet dagar med sjukpenning på normalnivån inte längre ska likställas med dagar med sjukpenning. Bestämmelserna föreslås träda i kraft den 1 januari 2012.

Försäkrade vars aktivitetsersättning har upphört på grund av att de fyllt 30 år

För dem som inte längre kan beviljas aktivitetsersättning på grund av att de fyller 30 år är det nu möjligt att bevilja en eller flera perioder med sjukersättning under sammanlagt högst 18 månader, dock som längst t.o.m. december 2012. Regeringen anser att det är mycket viktigt att de unga försäkrade som bedöms ha möjligheter att komma in i arbetslivet får fortsatt stöd. Därför ska även de personer vars aktivitetsersättning upphör då de fyller 30 år erbjudas att delta i ALI och ha rätt till de särskilda förmånerna om arbetsförmågan är fortsatt nedsatt till följd av sjukdom.

Regeringen föreslår att en försäkrad vars rätt till aktivitetsersättning upphör på grund av att han eller hon fyller 30 år ska ha rätt till sjukpenning respektive rehabiliteringspenning i särskilda fall fr.o.m. dagen efter den då rätten till aktivitetsersättning har upphört samt rätt till boendetillägg fr.o.m. månaden efter den då rätten till aktivitetsersättning har upphört.

Bestämmelserna föreslås träda i kraft den 1 januari 2013.

Motioner med anslagseffekt 2012

Socialdemokraterna

I kommittémotion 2011/12:Sf309 (S) yrkande 20 begärs att riksdagen till anslaget 1:1 ska anvisa 1 283 miljoner kronor mer än vad regeringen har föreslagit. Motionärerna vill på sikt höja taket i sjukförsäkringen till 10 prisbasbelopp. I ett första steg föreslås en höjning till 8 prisbasbelopp 2012 och till 8,5 prisbasbelopp 2013 (yrkande 13). Vidare bör den arbetsförmågebedömning som görs vid 180 dagar utgå från tidigare kriterier. I motionen yrkas också att den bortre tidsgränsen för sjukpenning tas bort och att ersättningsnivån ska vara 80 % under hela sjukskrivningsperioden (yrkandena 11 och 14). I yrkande 12 begärs ett tillkännagivande om behovet av tidsgränser som garanterar människor insatser i stället för att de kastas ur försäkringen. I yrkande 15 påtalas att bara några procent av dem som utförsäkrats jobbar. Övriga har blivit fattigare och återfinns i mer eller mindre passiva åtgärder hos Arbetsförmedlingen. Motionärerna avsätter 200 miljoner kronor som en satsning på rehabiliteringsåtgärder för återgång i arbete. Motionärerna anser att den enskilde redan från början måste få tillgång till de rehabiliteringsinsatser som krävs och ett individuellt anpassat stöd (yrkande 3).

Miljöpartiet de gröna

I kommittémotion 2011/12:Sf338 (MP) yrkande 1 i denna del begärs att riksdagen till anslaget 1:1 ska anvisa 2 900 miljoner kronor mer än vad regeringen har föreslagit. I motionen yrkas att prövningen mot den reguljära arbetsmarknaden efter 180 dagar ska tas bort och att ersättningsnivån ska vara 80 % under hela sjukskrivningsperioden. Vidare vill motionärerna införa en grundersättning eller ett "golv" på 229 kr per dag, sju dagar per vecka. Anslaget tillförs vidare 2 100 miljoner kronor till följd av förslaget om att ta bort sjuklöneansvaret för företag med upp till 10 anställda.

I partimotion 2011/12:Fi241 (MP) yrkande 7 begärs ett tillkännagivande om att regeringen ska återkomma till riksdagen med förslag om slopat sjuklöneansvar för företag med tio anställda eller färre. I motionens yrkande 11 begärs ett tillkännagivande om att regeringen ska återkomma till riksdagen med förslag om förändringar i sjukförsäkringen. Förslagen motsvarar de i motion 2011/12:Sf338 yrkande 1 i denna del.

Sverigedemokraterna

I kommittémotion 2011/12:Sf356 (SD) i denna del begärs att riksdagen till anslaget 1:1 ska anvisa 300 miljoner kronor mer än vad regeringen har föreslagit. Motionärerna vill höja taket i sjukförsäkringen i paritet med partiets höjning av a-kassan.

Vänsterpartiet

I kommittémotion 2011/12:Sf271 (V) yrkande 2 i denna del begärs att riksdagen till anslaget 1:1 ska anvisa 1 710 miljoner kronor mer än vad regeringen har föreslagit. Motionärerna vill höja taket till 8 prisbasbelopp 2012 och slopa den bortre gränsen i sjukförsäkringen. Vidare vill motionärerna att ersättningsnivån i sjukpenningen ska vara 80 % hela sjukpenningperioden och att SGI inte ska multipliceras med 0,97 vid beräkning av sjukpenning. Slutligen ska den arbetsförmågebedömning som görs vid 180 dagar av rättssäkerhetsskäl utgå från tidigare kriterier. I yrkande 1 begärs ett tillkännagivande om att sjukpenningens bortre gräns ska avskaffas så att den försäkrades rätt till sjukpenning fortsätter att gälla så länge hon eller han inte har återfått arbetsförmågan.

I kommittémotion 2011/12:Sf313 (V) yrkande 1 begärs ett tillkännagivande om att den försäkrades rätt till sjukpenning ska gälla så länge hon eller han inte har återfått arbetsförmågan. I yrkande 14 begärs ett tillkännagivande om att sjukpenning på fortsättningsnivå inte ska vara lägre än sjukpenning på normalnivå. Vidare begärs tillkännagivanden om att taket i sjukförsäkringen ska höjas och att den särskilda beräkningsgrunden SGI x 0,97 ska tas bort (yrkandena 15 och 16).

Motioner utan anslagseffekt 2012

Sjukförsäkring

I kommittémotion 2011/12:Sf309 (S) yrkande 10 begärs ett tillkännagivande om att den arbetsförmågebedömning som görs vid 180 dagar av rättssäkerhetsskäl ska utgå från tidigare kriterier på det sätt riksdagen gett regeringen till känna. Motionärerna anser att det inte är acceptabelt att regeringen väljer att utreda frågan i stället för att nu föreslå en lagändring.

I motion 2011/12:Sf299 (S) begärs ett tillkännagivande om behovet av en väl fungerande sjukförsäkring. I motionen anges att sjukförsäkringen har stora brister, både när det gäller rehabilitering tillbaka till arbete och när det gäller den ekonomiska tryggheten för människor som drabbats av sjukdom. Den parlamentariska socialförsäkringsutredningen är viktig när det gäller att finna långsiktiga och konstruktiva lösningar för sjukförsäkringen. Men det går inte att bortse ifrån att det finns akuta brister där regeringen behöver återkomma med förslag till lösningar.

Förändringar i sjukförsäkringen begärs i motion 2011/12:Sf322 (S). I motionen anges att de fyrkantiga tidsgränserna för rätten till sjukpenning och den automatiska prövningen mot hela arbetsmarknaden efter 180 dagars sjukskrivning måste ses över för att möjliggöra individuella bedömningar av rätten till ersättning. Motionärerna anser vidare att den som inte bedöms kunna arbeta heltid under vissa förutsättningar ska kunna erbjudas en längre ersättning på deltid. Ersättningen bör ligga på samma nivå som sjukersättningen. Den långvariga ersättningen på deltid ska inte omprövas men kunna brytas av den enskilde. En rehabiliteringspenning skulle kunna

vara ett alternativ för den som behöver rehabiliteringsinsatser för att komma tillbaka till arbete. Om finansieringen tryggas för en sådan reform bör det satsas statliga resurser i en särskild rehabiliteringsfond. Förtida pension bör bara vara ett alternativ för den som är över 58 år.

Tillkännagivanden begärs i kommittémotion 2011/12:Sf313 (V) yrkandena 2, 10, 11 och 13 om att den försäkrade när alla möjligheter att återgå till den ursprungliga arbetsplatsen är uttömda bör ha rätt att delta i arbetslivsintroduktion, vilket så länge hon eller han inte har återfått arbetsförmågan ska kunna ske med bibehållen sjukpenning, att sjukpenning ska kunna ges på fler än de fyra nivåer för nedsatt arbetsförmåga som finns i dag och att en möjlighet att ta individuella hänsyn vid beslut om sjukpenning ska införas. Vid bedömning av arbetsförmågan bör hänsyn kunna tas till ålder, kön och tidigare arbetslivserfarenhet. Vidare bör det, om så är nödvändigt, vara möjligt att bevilja sjukpenning även för längre perioder utan återkommande kontroll av arbetsförmågan.

I motion 2011/12:Sf260 (KD) begärs ett tillkännagivande om behovet av en översyn av reglerna för ersättning vid insjuknande för utlandsresenärer. Motionären anser att det ska införas enhetliga regler för förlorad arbetsinkomst oavsett vilket land personen insjuknar i.

Rehabilitering

I kommittémotion 2011/12:Sf309 (S) yrkandena 5 och 9 begärs tillkännagivanden om att människan måste stå i centrum i den arbetslivsinriktade rehabiliteringen och att i rehabiliteringsinsatserna måste speciellt kvinnors ohälsa beaktas.

Ett tillkännagivande om att rehabiliteringsansvaret för de sjukskrivna måste ses över begärs i motion 2011/12:Sf209 (S).

I kommittémotion 2011/12:Sf313 (V) yrkandena 3–5, 7 och 8 begärs tillkännagivanden om att för att rätt rehabilitering ska kunna sättas in tidigt bör en individuell bedömning av arbetsförmågan ske senast sex veckor efter den första sjukskrivningsdagen och en individuell rehabiliteringsplan upprättas inom tre månader. Vidare bör en fördjupad bedömning av rehabiliteringsbehovet göras efter 180 dagar. Frågan om en rehabiliteringsombudsman bör utredas, och kännbara ekonomiska sanktionsavgifter för de arbetsgivare som inte fullgör sina skyldigheter att underlätta för en sjukskriven anställd att återgå till arbete måste införas.

Karensdagen

I motion 2011/12:Sf277 (S) begärs ett tillkännagivande om att det bör göras en översyn av möjligheterna till en lagändring av karensdagsreglerna för att skapa ett rättvisare sjukförsäkringssystem för dem som arbetar koncentrerad deltid.

I kommittémotion 2011/12:Sf313 (V) yrkande 17 begärs ett tillkännagivande om att karensdagen bör ersättas med ett karensavdrag. Ett karensavdrag skulle lösa problemen för dem som arbetar koncentrerad arbetstid.

Dessutom skulle de som har flera arbetsgivare till skillnad från i dag slippa ha en karensdag för varje arbetsgivare inom samma sjukperiod. Enligt motionärerna skulle avdraget vara utformat så att karensdagen motsvarar 20 % av en genomsnittlig fiktiv veckoersättning i form av sjuklön.

Ett tillkännagivande om att karensdagen i sjukförsäkringen bör omvandlas till åtta karenstimmar begärs i motion 2011/12:Sf261 (M) yrkande 2. Motionärernas förslag innebär att om en person går hem när en timme återstår av arbetsdagen, betalas ingen sjuklön för den timmen och inte heller för de första sju timmarna påföljande arbetsdag, om personen då fortfarande är hemma.

Sjukpenninggrundande inkomst

Ett tillkännagivande om att reglerna för SGI bör ses över med syftet att SGI ska höjas i samband med att avtalshöjningen börjar gälla begärs i motion 2011/12:Sf275 (S). I motionen anges att en avtalad löneförhöjning gäller från det datum det nya avtalet börjar gälla för alla anställda. För den som på grund av sjukdom inte kan arbeta och har sjukpenning från Försäkringskassan gäller löneförhöjningen inte förrän det nya avtalet är underskrivet. Detta glapp kan orsaka orättvisa inkomstbortfall för sjuk-skrivna. Lika villkor ska gälla, och även den tid för vilken lönehöjningen utgår retroaktivt bör räknas med.

I motion 2011/12:Sf329 (C) begärs ett tillkännagivande om ett regelverk för sjukpenninggrundande ersättningar så att det är den totala inkomsten som räknas för kombinatorer. En ändrad beräkning av SGI för den som har både anställning och eget företag är nödvändig.

Ersättning vid studier

I motion 2011/12:Sf256 (S) begärs ett tillkännagivande om att överväga att öka möjligheterna att ta sig ur sjukskrivning med hjälp av studier. Motionärerna anser att en möjlighet att studera på deltid samtidigt som sjukpenning på deltid utges skulle underlätta rehabiliteringen.

Ett tillkännagivande om att det bör genomföras förändringar i regelverken för att möjliggöra för den som är halvtidssjukskriven att studera halvtid begärs i motion 2011/12:Ub495 (MP) yrkande 17.

Närståendepenning

I motionerna 2010/11:Sf222 (FP) och 2011/12:Sf220 (FP) begärs tillkännagivanden om att åtgärder måste vidtas för att närståendepenning ska kunna betalas ut även vid vård av nära anhöriga utomlands.

I motion 2010/11:Sf274 (KD) begärs ett tillkännagivande om att frågan om införandet av dagar för vård av förälder bör utredas. I motionen anges att trygghetssystemen är utformade utifrån en begränsad syn på vad som är en familj och vårt behov av nära relationer – hela livet. Det kan finnas behov av stöd även i andra situationer än vid vård med närståendepenning.

Utskottets ställningstagande

Efter tidigare kraftiga upp- och nedgångar av sjukfrånvaron är utvecklingen på väg att stabiliseras. De regionala skillnaderna har minskat kraftigt och i ett internationellt perspektiv ligger den svenska sjukfrånvaron i nivå med genomsnittet för jämförbara länder. Sjukfrånvaron fortsätter att minska, och sjukfallen har under 2010 blivit både färre och kortare. Mellan 2002 och 2010 har antalet personer som uppbär sjukpenning minskat med 180 000.

Utskottet konstaterar att sjukförsäkringsreformen har haft stor betydelse för den minskade sjukfrånvaron. Syftet med reformen är att genom tidiga och aktiva insatser säkerställa att den sjukskrivnes arbetsförmåga tas tillvara i så stor utsträckning och i ett så tidigt skede som möjligt. Försäkringskassan, ISF och Riksrevisionen har följt upp sjukförsäkringsreformen, och samtliga har bedömt att processen har blivit mer aktiv.

I likhet med regeringen gör utskottet den bedömningen att det finns många orsaker till den positiva utvecklingen sedan 2003. Mycket tyder på att olika reformer har lett till och samverkat med förändrade attityder och normer hos allmänheten och hos olika aktörer, som t.ex. behandlande läkare, arbetsgivare och Försäkringskassan. Sjukfrånvaron började minska innan sjukförsäkringsreformen trädde i kraft, men utvecklingen har förstärkts därefter. Det är främst sjukfallens varaktighet som har påverkats positivt av de nya tidsgränserna och de förändrade arbetssätt som dessa och den s.k. rehabiliteringskedjan har bidragit till. Sjukfallen har blivit kortare under en lång rad år och i än högre grad under 2008 och 2009. Under 2010 har utvecklingen stabiliserats. Sjukskrivningsprocessen präglas i dag av en högre aktivitet, tidigare insatser och tydligare spelregler. Kortare sjukskrivningar som en följd av tidiga insatser gynnar den enskilde i form av minskad risk att drabbas av de följder som längre sjukskrivningar ofta medför, exempelvis social isolering, förlorat självförtroende, depression och ångest.

Utskottet anser i likhet med regeringen att det är av avgörande betydelse att den positiva utvecklingen kan bibehållas och fungera väl. Välfärdsystemen kan emellertid ständigt behöva utvecklas. Utskottet ser därför positivt på regeringens nu framlagda förslag till förbättringar som syftar dels till att komma till rätta med icke avsedda effekter av sjukförsäkringsreformen, dels till att ytterligare stärka förutsättningarna för en väl fungerande sjukförsäkring.

Regeringen föreslår att det ska vara möjligt för Försäkringskassan att bevilja sjukpenning på fortsättningsnivån för fler än 550 dagar om det på grund av den försäkrades sjukdom skulle framstå som oskäligt att inte göra så. I propositionen anges att syftet med den bortre gränsen i sjukförsäkringen har varit att tydliggöra behovet av och rätten till adekvata åtgärder i god tid för att ta till vara den enskildes förmåga till återgång i

arbete. De nuvarande undantagen är emellertid enligt regeringen mycket specifika till sin karaktär, och genom förslaget kommer även de fall där det kan framstå som orimligt att personen hänvisas till ALI att omfattas.

När det gäller frågan om legitimitet och förtroende för sjukförsäkringen kan utskottet i likhet med regeringen konstatera att det för att uppnå detta krävs regler som är tydliga och förutsägbara och det ska gå att lita på att de tillämpas rättssäkert, enhetligt och lika över landet. Försäkringskassan driver sedan en tid tillbaka ett omfattande utvecklingsarbete som bl.a. syftar till att trygga kvaliteten i verksamheten på ett sådant sätt att förtroendet för socialförsäkringen och dess administration stärks. Utskottet kan konstatera att ytterligare en rad tänkbara åtgärder som kan vara viktiga för att säkerställa att beslut i sjukförsäkringen uppfattas som legitima behandlas i Ds 2011:18 Översyn av sjukförsäkringen – förslag till förbättringar och att dessa frågor för närvarande bereds i Regeringskansliet.

Riksdagen gjorde den 1 juli 2011 ett tillkännagivande om att regeringen bör återkomma till riksdagen med förslag som innebär att personer som efter en period med tidsbegränsad sjukersättning inte har rätt till sjukpenning till följd av bestämmelserna om SGI eller som endast har en låg SGI senast den 1 januari 2012 ska få en ersättning som ligger i nivå med den tidigare tidsbegränsade sjukersättningen, under förutsättning att arbetsförmågan fortfarande är nedsatt. Utskottet kan konstatera att med förslagen i propositionen om sjuk- eller rehabiliteringspenning i särskilda fall samt ett boendetillägg tillgodoses riksdagens begäran på ett godtagbart sätt. Förslagen innebär att flertalet berörda personer får ungefär samma disponibla inkomst, efter att boendekostnaderna är betalda, som de hade i form av sjukersättning och BTP. Boendetillägget ska kunna betalas ut även under tid i ALI.

Utskottet, som välkomnar de förslag till nya förmåner som lämnas i propositionen, tillstyrker de lagändringar som regeringen föreslår. Utskottet föreslår dessutom en följdändring i 8 kap. 4 § socialtjänstlagen (2001:453). En kommun får i vissa fall ta ut ersättning för vissa stödsatser. På samma sätt som gäller för bl.a. BTP, bör den nya förmånen boendetillägg ingå i inkomsten vid fastställande av avgiftsunderlaget. Vidare tillstyrker utskottet regeringens förslag till medelsanvisning och avstyrker därmed motionerna 2011/12:Sf271 (V) yrkandena 1 och 2 i denna del, 2011/12:Sf309 (S) yrkandena 3, 11–15 och 20, 2011/12:Sf313 (V) yrkandena 1 och 14–16, 2011/12:Sf338 (MP) yrkande 1 i denna del, 2011/12:Sf356 (SD) i denna del samt 2011/12:Fi241 (MP) yrkandena 7 och 11.

När det gäller frågan om kriterier för bedömning av arbetsförmåga och riksdagens tillkännagivande till regeringen om att regeringen skulle återkomma med ett förslag till förändrat arbetsförmågebegrepp, och med ett ikraftträdande senast den 1 januari 2012, nödgas utskottet konstatera att något sådant förslag inte lämnas i propositionen.

Den sjukförsäkring vi har i dag bygger på fasta tidsgränser. Inte minst då arbetsförmågan ska prövas i samband med att en person har haft sjukpenning i 180 dagar uppstår problem. Enligt utskottets mening är prövningen inte rättssäker och sker mot en i det närmaste fiktiv arbetsmarknad. Det är därför av rättssäkerhetsskäl nödvändigt att prövningen av arbetsförmågan efter 180 dagar med sjukpenning på normalnivån ändras till att ske utifrån det tidigare gällande begreppet normalt förekommande arbete. En sådan ändring skulle medföra en återgång till den formulering av arbetsmarknadsbegreppet som gällde före den 1 juli 2008. Trots att riksdagen den 1 juli i år gjorde ett tillkännagivande om detta har regeringen inte återkommit med ett sådant förslag i denna proposition. I stället anger regeringen att frågan behöver utredas ytterligare och att Försäkringskassan har getts ett sådant uppdrag. Utskottet anser att detta inte är acceptabelt. Riksdagen bör därför med bifall till motion 2011/12:Sf309 (S) yrkande 10 återgöra ett tillkännagivande om att regeringen ska återkomma med lagförslag om en förändrad arbetsförmågeprövning i enlighet med vad som begärdes i riksdagens beslut den 1 juli 2011 och att lagförslaget ska redovisas för riksdagen senast den 1 mars 2012.

Den parlamentariska socialförsäkringsutredningen har i uppdrag att se över de allmänna försäkringarna vid sjukdom och arbetslöshet. Kommittén ska överväga förändringar som kan leda till mer hållbara sjuk- och arbetslöshetsförsäkringar. Kommitténs arbete ska slutredovisas senast den 15 maj 2013. Utskottets uppfattning är att resultatet av utredningens arbete med att finna långsiktiga och konstruktiva lösningar för sjukförsäkringen bör avvaktas innan mer grundläggande förändringar i sjukförsäkringen genomförs, t.ex. en ny sjukförsäkringsreform, individuella bedömningar av rätten till ersättning, rehabiliteringsansvar och införande av en rehabiliteringsfond.

Motionerna 2011/12:Sf209 (S), 2011/12:Sf299 (S), 2011/12:Sf309 (S) yrkandena 5 och 9, 2011/12:Sf313 (V) yrkandena 2–5, 7, 8, 10, 11 och 13 samt 2011/12:Sf322 (S) avstyrks med det anförda. Även motion 2011/12:Sf260 (KD) avstyrks.

Utskottet utgår från att den parlamentariska socialförsäkringsutredningen kommer att behandla även frågan om ersättning vid studier, dvs. möjligheten att studera på deltid samtidigt som sjukpenning på deltid uppbärs. Motionerna 2011/12:Sf256 (S) och 2011/12:Ub495 (MP) yrkande 17 avstyrks därför.

Enligt sina direktiv ska utredningen också i sin översyn behandla bl.a. karenstiden i sjukförsäkringen. Utskottet anser att detta arbete bör avvaktas och avstyrker motionerna 2011/12:Sf277 (S), 2011/12:Sf261 (M) yrkande 2 och 2011/12:Sf313 (V) yrkande 17.

Även när det gäller frågor om utformningen och beräkningen av sjukpenninggrundande inkomst kommer de att behandlas av den parlamentariska socialförsäkringsutredningen. Motionerna 2011/12:Sf275 (S) och 2011/12:Sf329 (C) avstyrks därför. Utskottet noterar att utredningen i denna fråga ska redovisa sitt uppdrag senast den 31 mars 2012.

En försäkrad som vårdar en närstående som är svårt sjuk har rätt till närståendepenning för tid då han eller hon avstår från förvärvsarbete i samband med vården, om den sjuke är försäkrad enligt någon bestämmelse i 4–7 kap. SFB, vårdas här i landet, och har gett sitt samtycke till vården (47 kap. 3 § SFB).

Utskottet konstaterar att Regeringsrätten i två avgöranden den 14 juni 2010 (3699-08 och 1201-09) kommit fram till att ersättning för närståendevård omfattas av EU-rätten och därför ska kunna utges även vid vård som inte ges här i landet. I Försäkringskassans faktablad om närståendepenning anges också som en förutsättning för närståendepenning att vården ska ges i Sverige eller i ett annat EU-land. Motionerna 2010/11:Sf222 (FP) och 2011/12:Sf220 (FP) får med det anförda anses i huvudsak tillgodosedda och avstyrks.

Enligt utskottets mening saknas det anledning att nu föreslå en utökad möjlighet till ersättning vid stöd till eller vård av föräldrar. Motion 2010/11:Sf274 (KD) om att utreda frågan avstyrks därför.

1:2 Aktivitets- och sjukersättningar m.m.

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bifaller regeringens förslag om medelsanvisning till anslaget 1:2 Aktivitets- och sjukersättningar m.m. Därmed avslår riksdagen motionsyrkanden om annan medelsanvisning.

Riksdagen avslår motionsyrkanden om tillkännagivanden om bl.a. möjligheten för personer med sjukersättning att ta politiska uppdrag, ändrade kriterier för rätt till sjukersättning samt nivån på ersättningen och BTP.

Jämför reservation 12 (V).

Gällande ordning

Ett reformerat ersättningsystem trädde i kraft den 1 januari 2003 och innebär att förtidspension och sjukbidrag har ersatts av sjukersättning eller aktivitetsersättning (prop. 2000/01:96, bet. 2000/01:SfU15, rskr. 2000/01:257). Förmånerna betalas ut till personer som drabbats av långvarig eller varaktig medicinskt grundad nedsättning av arbetsförmågan. Reglerna innebär att försäkrade som är under 30 år kan få aktivitetsersättning, dock tidigast fr.o.m. den 1 juli det år de fyller 19 år. Ersättningen kan beviljas för längst tre år i taget. Aktivitetsersättning kan beviljas till antingen en försäkrad som på grund av funktionshinder behöver längre tids utbildning på grund- och/eller gymnasienivå, eller försäkrad som har en nedsättning av arbetsförmågan. Försäkringskassan är skyldig att erbjuda den som beviljats aktivitetsersättning möjlighet att delta i aktiviteter. Sjukersättning kan betalas ut till personer i åldern 30–64 år. Både sjuk- och aktivitetsersätt-

ning betalas ut dels i form av en inkomstrelaterad ersättning, dels i form av garantiersättning för den som har haft inga eller låga förvärvsinkomster. Förmånerna kan betalas ut som hel, tre fjärdedels, halv eller en fjärdedels förmån. Till den som har sin arbetsförmåga helt eller i det närmaste helt nedsatt betalas hel förmån ut. Med uttrycket i det närmaste helt nedsatt avses att arbetsförmågan inte får överstiga en åttondel av ett heltidsarbete.

Reglerna för sjukersättning har ändrats från den 1 juli 2008 och innebär bl.a. att sjukersättning endast kan beviljas om arbetsförmågan är stadigvarande nedsatt. Detta innebär att det inte längre är möjligt att nybevilja tidsbegränsad sjukersättning. För personer som hade rätt till en tidsbegränsad sjukersättning vid utgången av juni 2008 kan ytterligare perioder med tidsbegränsad sjukersättning för sammantaget högst 18 månader beviljas, dock längst t.o.m. december 2012. Vidare ska den försäkrades ålder, boställningsförhållanden, utbildning, tidigare verksamhet och andra liknande omständigheter inte längre beaktas vid bedömning av arbetsförmågans nedsättning. Denna ändring gäller både aktivitets- och sjukersättning.

Hel inkomstrelaterad sjukersättning uppgår till 64 % av antagandeinkomsten, dvs. genomsnittet av de tre högsta prisindexerade bruttoårsinkomster som den försäkrade haft under en viss ramtid.

Den inkomstrelaterade ersättningen räknas om med förändringen i prisbasbeloppet. Garantinivån i sjukersättningen uppgår till 2,40 prisbasbelopp.

Från och med den 1 januari 2009 gäller särskilda regler för personer som har rätt till en icke tidsbegränsad sjukersättning enligt de regler som gällde före den 1 juli 2008 (prop. 2007/08:124, bet. 2008/09:SfU4, rskr. 2008/09:23). De innebär bl.a. att rätten till sjukersättning inte ska omprövas, vilket under angivna förutsättningar även gäller för den som återgår i arbete. Vid återgång i arbete ska sjukersättningen i stället minskas med hänsyn till en s.k. reduceringsinkomst enligt ett system med steglös avräkning.

BTP till en person med sjuk- eller aktivitetsersättning utgör, före inkomstprövningen, 93 % av bostadskostnaden per månad som inte överstiger 5 000 kr för den som är ensamstående och 2 500 kr för den som är sammanboende. I vissa fall kan särskilt bostadstillägg beviljas.

Från och med den 1 januari 2008 gäller att 50 % av arbetsinkomsten i stället för 80 % ska tas med i den reduceringsinkomst som minskar bostadstillägget vid beräkning av BTP. Detta förväntas stimulera personer med bostadstillägg till arbete samtidigt som bostadstillägget förbättras (prop. 2006/07:100, bet. 2006/07:FiU20, rskr. 2006/07:220).

Propositionen

I propositionen anförs att nybeviljandet av sjukersättningar har sjunkit till en historiskt låg nivå. En del av dem som tidigare hade tidsbegränsad sjukersättning har, efter att deras möjligheter till arbetslivsriktad rehabilitering har undersökts, återvänt till sjukförsäkringen och fått sjukpenning.

Detta har lett till en mindre uppgång av antalet försäkrade med sjukpenning sedan slutet av 2010. Under 2011 beräknas 16 400 personer uppnå maximal tid med tidsbegränsad sjukersättning. Av dessa beräknas cirka en fjärdedel vid detta tillfälle beviljas en stadigvarande sjukersättning.

I augusti 2011 hade 385 000 personer sjukersättning, vilket kan jämföras med augusti 2007 då 532 000 personer hade sjukersättning. År 2006 uppgick kvinnornas andel till ca 60 % av de nybeviljade ersättningarna. Denna andel har successivt sjunkit, och i dagsläget nybeviljas i princip lika många män som kvinnor sjukersättning (4 100 män och 3 900 kvinnor).

Av propositionen framgår att antalet försäkrade som uppbär aktivitetsersättning har fortsatt att öka, men nybeviljandet minskade svagt under 2010 (knappt 6 200 personer nybeviljades 2010). Den grupp som under senare år ökat är försäkrade som uppbär ersättningen för förlängd skolgång (står i dag för 57 % av det totala nybeviljandet). Samtidigt har nybeviljandet av aktivitetsersättning till följd av nedsatt arbetsförmåga minskat. I december 2010 var det ca 26 600 personer i åldern 19–29 år som hade aktivitetsersättning. Detta kan jämföras med 1998 då 16 000 personer yngre än 30 år motsvarande ersättning i form av förtidspension och sjukbidrag. De psykiatriska diagnoserna överväger bland personer med aktivitetsersättning.

I propositionen anges att fr.o.m. 2010 gäller nya bestämmelser om ett utökat särskilt högriskskydd för unga som lämnar aktivitetsersättningen för att arbeta. Av Försäkringskassans rapportering framgår att ingen hittills har utnyttjat denna möjlighet.

Regeringens ambition är att de ungdomar som har aktivitetsersättning ska få hjälp för att om möjligt hitta en väg in på arbetsmarknaden. Det är därför angeläget att åtgärder initieras, anpassas och förstärks inom ramen för befintliga resurser och verksamheter. Detta kan t.ex. gälla åtgärder som bedrivs i samverkan mellan myndigheter, genom samordningsförbund och andra aktörer. Särskilt bör unga som närmar sig 30 år prioriteras.

Regeringen anser att en långsiktig och strukturellt riktig reform av aktivitetsersättningen kräver vidare analys och utredning, och regeringen är därmed inte beredd att nu föreslå ett avskaffande av aktivitetsersättningen, vilket var huvudförslaget från Utredningen om en översyn av aktivitetsersättningen (SOU 2008:102). Det är exempelvis angeläget att reformera den aktivitetsersättning som i dag beviljas till unga med funktionshinder som behöver extra tid i skolan, s.k. aktivitetsersättning för förlängd skolgång. Att beviljas aktivitetsersättning för skolgång bedöms öka risken för att där efter få aktivitetsersättning för nedsatt arbetsförmåga och att sedan fastna i utanförskap. Regeringens ambition är att dessa ungdomar i stället ska få ersättning inom studiestödssystemet. Denna fråga kommer att hanteras inom ramen för den kommande utredningen om studiehjälp m.m.

I propositionen anges att utgiftsutvecklingen under 2011–2012 i stor utsträckning påverkas av att den tidsbegränsade sjukersättningen upphört och är helt avskaffad efter december 2012. Utgifterna för aktivitets- och sjukersättning inklusive statlig ålderspensionsavgift för 2012 beräknas till

49 722 miljoner kronor. Utgifterna för bostadstillägg för personer med aktivitets- eller sjukersättning beräknas för 2012 till ca 4 570 miljoner kronor. När det gäller kostnader för sysselsättning av vissa personer med aktivitetsersättning, en särskild ersättning till arbetsgivare som anställer personer som står till arbetsmarknadens förfogande med begränsad återstående arbetsförmåga om 25 %, beräknas utgifterna för 2012 till 33 miljoner kronor.

Regeringen föreslår att riksdagen för 2012 anvisar ett ramanslag på 54 325 miljoner kronor till anslaget 1:2 Aktivitets- och sjukersättningar m.m.

Motioner med anslagseffekt 2012

Miljöpartiet de gröna

I kommittémotion 2011/12:Sf338 (MP) yrkande 1 i denna del begärs att riksdagen till anslaget 1:2 ska anvisa 47 miljoner kronor mer än vad regeringen har föreslagit. Motionärerna anser att ersättningsnivån i BTP för personer med sjuk- eller aktivitetsersättning ska höjas till 94 %.

Vänsterpartiet

I kommittémotion 2011/12:Sf271 (V) yrkande 2 i denna del begärs att riksdagen till anslaget 1:2 ska anvisa 1 700 miljoner kronor mer än vad regeringen har föreslagit. Motionärerna vill att ersättningsnivån i BTP för personer med sjuk- eller aktivitetsersättning ska höjas med 170 kr per månad och att ersättningsnivån i sjuk- och aktivitetsersättningen ska höjas till 67 %.

I kommittémotion 2011/12:Sf313 (V) yrkandena 20 och 21 begärs tillkännagivanden om höjd ersättningsnivå i sjuk- och aktivitetsersättningen och att ersättningsnivån i BTP för personer med sjuk- eller aktivitetsersättning ska höjas.

Motioner utan anslagseffekt 2012

I kommittémotion 2011/12:Sf313 (V) yrkandena 18 och 19 begärs tillkännagivanden om att en översyn bör göras i syfte att i lag säkra rätten för personer med bl.a. sjukersättning att engagera sig ideellt och att kriterierna för sjukersättning bör ändras. Motionärerna anser att kraven för att få sjukersättning är för hårda. Exempelvis krävs att arbetsförmågan bedöms vara nedsatt för all överskådlig framtid.

Ett tillkännagivande om aktivitetsersättning för unga med utvecklingsstörning begärs i motion 2011/12:Sf265 (FP). Motionären anför att allt fler unga får avslag på sina ansökningar och att den ekonomiska situationen för personer med funktionsnedsättningar har blivit sämre, och i vissa fall har de hänvisats till socialtjänsten för att ansöka om försörjningsstöd. Det är mycket tveksamt och strider mot rättighetslagstiftningens intentioner.

I motion 2011/12:Sf251 (C) begärs ett tillkännagivande om att det bör vara möjligt att studera på högskola för ungdomar yngre än 29 år som har aktivitetsersättning.

Utskottets ställningstagande

När det gäller motionsyrkandena om höjda ersättningsnivåer vill utskottet framhålla att bostadstillägget för personer med sjuk- eller aktivitetsersättning höjdes så sent som förra året. Vidare finns ett särskilt bostadstillägg även för personer med sjuk- eller aktivitetsersättning. Det särskilda bostadstillägget infördes för att förbättra den ekonomiska situationen för personer som har höga boendekostnader, bl.a. personer som bor i vissa särskilda boendeformer. Utskottet tillstyrker därför regeringens förslag till meddelansvisning och avstyrker motionerna 2011/12:Sf271 (V) yrkande 2 i denna del, 2011/12:Sf313 (V) yrkandena 20 och 21 samt 2011/12:Sf338 (MP) yrkande 1 i denna del.

Riksdagen har beslutat att särskilda regler ska gälla fr.o.m. den 1 januari 2009 för personer som har rätt till en icke tidsbegränsad hel eller partiell sjukersättning enligt de regler som gällde före den 1 juli 2008. De särskilda reglerna innebär att rätten till sjukersättning inte kommer att omprövas. En person kan t.ex. arbeta ideellt eller studera efter sin förmåga utan att rätten till sjukersättning ifrågasätts. Under vissa förutsättningar kan dessa personer även förvärvsarbeta utan att rätten till sjukersättning ifrågasätts. Sjukersättningen räknas då om enligt reglerna för steglös avräkning. Detta gäller även en person som arbetar ideellt om han eller hon får ersättning från detta arbete som är pensionsgrundande. För de personer som inte omfattas av de ovan beskrivna särskilda reglerna och reglerna för steglös avräkning finns möjligheten att arbeta ideellt inom ramen för den s.k. åttondelen, dvs. i genomsnitt fem timmar per vecka.

Utskottet anser det viktigt att även sjuka och funktionshindrade personer ges möjlighet att, om inte medicinska skäl talar mot det, delta i samhällslivet och därigenom ha sociala kontakter. Utskottet anser därför, i likhet med vad utskottet senast anfört vid behandlingen av liknande motionsyrkanden (bet. 2010/11:SfU1), att regeringen bör följa frågan och återkomma till riksdagen med ett förslag om det visar sig att tillämpningen medför oönskade effekter. Med det anförda får motion 2011/12:Sf313 (V) yrkande 18 anses i varje fall delvis tillgodosedd.

Utskottet noterar att Högsta förvaltningsdomstolen i en dom den 19 oktober 2011 (mål nr 242-11) angett att begreppet stadigvarande nedsatt arbetsförmåga enligt motivuttalanden ska tolkas så att nedsättningen förväntas kvarstå under all överskådlig framtid. Det finns däremot varken i lagtext eller motiv stöd för att ställa upp ett krav på att nedsättningen ska kvarstå livslångt eller fram till pensionsåldern. Arbetsförmågan ska utredas på nytt minst vart tredje år.

Med det anförda och då utskottet inte anser att kravet på stadigvarande nedsättning av arbetsförmågan för rätt till sjukersättning bör ändras avstyrks motion 2011/12:Sf313 (V) yrkande 19.

Antalet försäkrade som uppbär aktivitetsersättning har fortsatt att öka, men nybeviljandet minskade svagt under 2010. Som anges i propositionen är ett kvarstående problem inom sjukförsäkringen det faktum att många unga uppbär aktivitetsersättning. Antalet personer med aktivitetsersättning har ökat kraftigt under flera år och har ofta blivit en inkörsport till vad som riskerar att bli ett livslångt utanförskap.

Den grupp som under senare år ökat är försäkrade som uppbär aktivitetsersättning för förlängd skolgång. Samtidigt har nybeviljandet av aktivitetsersättning till följd av nedsatt arbetsförmåga minskat. Utskottet noterar att regeringen anser att det är angeläget att reformera den aktivitetsersättning som i dag beviljas till unga med funktionshinder som behöver extra tid i skolan. Regeringens ambition är att dessa ungdomar i stället för aktivitetsersättning för skolgång ska få ersättning inom studiestödssystemet. Utskottet delar bedömningen att detta kan minska risken att fastna i utanförskap. Det är emellertid angeläget att åtgärder initieras omgående, bl.a. inom ramen för myndigheternas samverkan, genom samordningsförbund och andra aktörer. Utskottet delar regeringens bedömning att unga som närmar sig 30 år bör prioriteras i detta arbete. De ungdomar som trots insatser inte kommer att kunna lämna ersättningen före 30 års ålder kommer att erbjudas fortsatt stöd genom ALI. Utskottet noterar att de föreslagna nya förmånerna sjukpenning och rehabiliteringspenning i särskilda fall och boendetillägg ska gälla även denna grupp.

I en underlagsrapport till den parlamentariska socialförsäkringsutredningen (Förtidspensionering av unga – En fråga om utsortering efter utbildningsnivå och socioekonomisk bakgrund?) bekräftas att unga med låg utbildning, tidigare arbetslöshetsperioder och försörjningsproblem är överrepresenterade bland dem som beviljas aktivitetsersättning. Författarnas slutsats är att den ökning av antalet unga och unga vuxna med aktivitetsersättning som har kunnat urskiljas med stor sannolikhet kan relateras till inträdeshinder på arbetsmarknaden och en benägenhet att medikalisera i grunden sociala problem. Författarna anger att aktivitetsersättningens passiviserande karaktär borde ersättas med aktiverande och kompetenshöjande insatser med klart arbetslivsfokus. Bland annat borde samverkan ske via en-dörr-in-konceptet i form av särskilda utbildnings- och jobbcenter i kommunerna, där unga med konstaterade funktionshinder inte ska särbehandlas av myndigheterna utan integreras i övriga verksamheter. Vidare bör arbetslivets parter göras medansvariga. Detta förutsätter institutionella och organisatoriska förändringar inom utbildnings- och arbetsmarknadspolitiken.

Motionerna 2011/12:Sf251 (C) och 2011/12:Sf265 (FP) avstyrks med det anförda.

1:3 Handikappersättningar

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bifaller regeringens förslag om medelsanvisning till anslaget 1:3 Handikappersättningar.

Gällande ordning

Handikappersättning betalas ut tidigast fr.o.m. juli månad det år den försäkrade fyller 19 år. För rätt till handikappersättning krävs att den försäkrade före 65 års ålder för avsevärd tid fått sin funktionsförmåga nedsatt i en sådan omfattning att han eller hon i sin dagliga livsföring behöver tidskrävande hjälp av någon annan eller behöver hjälp av någon annan för att förvärvsarbeta eller har betydande merutgifter på grund av sitt handikapp. Handikappersättning betalas ut med ett belopp som per år motsvarar 69, 53 eller 36 % av prisbasbeloppet, alltefter hjälpbehovets omfattning eller merutgifternas storlek.

Propositionen

I propositionen anges att utgifterna för innevarande budgetår beräknas till ca 1 244 miljoner kronor, att jämföra med 1 226 miljoner kronor för 2010. Antalet handikappersättningar uppgick i december 2010 till 61 500. I december 2015 beräknas antalet till 61 800.

Regeringen föreslår att riksdagen för 2012 anvisar ett ramanslag på 1 266 miljoner kronor till anslaget 1:3 Handikappersättningar.

Utskottets ställningstagande

Regeringens förslag till medelsanvisning har inte föranlett några motionsyrkanden. Utskottet tillstyrker förslaget.

1:4 Arbetsskadeersättningar m.m.

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bifaller regeringens förslag om medelsanvisning till anslaget 1:4 Arbetsskadeersättningar m.m.

Riksdagen avslår motionsyrkanden om bl.a. en översyn av arbetsskadeförsäkringen.

Jämför reservation 13 (S).

Gällande ordning

Enligt 39 kap. 3 § SFB avses med arbetsskada en skada till följd av olycksfall eller annan skadlig inverkan i arbetet. En skada ska anses ha uppkommit av en sådan orsak om övervägande skäl talar för det. Olycksfall vid färd till eller från arbetsstället räknas som olycksfall i arbetet, om färden föranleddes av och stod i nära samband med arbetet (7 §).

Den som fått sin skada godkänd som arbetsskada har rätt till kompensation för det inkomstbortfall som systemet med karensdag medför (40 kap. 4 § SFB).

Bestämmelser om ersättning vid bestående nedsättning av arbetsförmåga på grund av arbetsskada, s.k. arbetsskadelivränta, finns i 41 kap. SFB.

För den som ådragit sig en arbetsskada lämnas i regel ersättning endast i form av arbetsskadelivränta. Livränta betalas ut om nedsättningen av arbetsförmågan är varaktig eller kan antas bestå under minst ett år (2 §). Ersättningen ska i princip utgöra skillnaden mellan den inkomst som den försäkrade haft som oskadad och den inkomst som han eller hon trots skadan kan beräknas få. Livräntan ersätter en årlig inkomstförlust upp till 7,5 prisbasbelopp (21 §).

Bestämmelserna om arbetsskadeförsäkringen genomgick omfattande förändringar under 1993, bl.a. höjdes beviskravet vid prövning av en arbetsskada. Under 2002 genomfördes åter flera ändringar i arbetsskadeförsäkringen, bl.a. i syfte att få en mer rättvis och jämställd försäkring. Beviskravet sänktes för skador som inträffat den 1 juli 2002 eller senare. Numera gäller att en skada anses ha uppkommit av ett olycksfall eller annan skadlig inverkan i arbetet om övervägande skäl talar för det.

Propositionen

I propositionen anges att utgifterna inom arbetsskadeförsäkringen har reducerats betydligt, främst som en följd av nedgången av sjukfrånvaron i stort och att färre personer får en bestående nedsättning av sin arbetsförmåga. Ansökningarna om arbetsskadelivränta har därigenom sjunkit till en rekordlåg nivå. Det finns för närvarande inget som talar för att denna utveckling kommer att brytas. Regeringen bedömer att anslagsbelastningen kommer att minska även de kommande åren.

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar ett ramanslag på 4 957 miljoner kronor för budgetåret 2012 till anslaget 1:4 Arbetsskadeersättningar m.m.

Motioner utan anslagseffekt 2012

I kommittémotion 2011/12:Sf309 (S) yrkande 17 begärs ett tillkännagivande om arbetsskadeförsäkringen. I motionen anfördes att många upplever att försäkringen inte är rättssäker. Den upplevs inte som jämställd eftersom de skador kvinnor oftare råkar ut för är svårare att få ersättning för än de

skador som män traditionellt sett drabbas av. Motionärerna anser att det finns brister som det är nödvändigt att den parlamentariska socialförsäkringsutredningen ser över.

Ett tillkännagivande om behovet av en översyn av arbetsskadeförsäkringen begärs även i motion 2011/12:Sf291 (S).

Utskottets ställningstagande

I propositionen anges att de stora oförklarade skillnaderna mellan kvinnor och män vid beslut om arbetsskadelivränta är ett problem. Regeringen har därför gett ISF i uppdrag att analysera hela beslutsprocessen vid beslut om arbetsskadelivränta. Regeringen kommer att med utgångspunkt från ISF:s analys vid behov återkomma med nödvändiga åtgärder.

Utskottet noterar att uppdraget nyligen har slutförts och att det i rapporten Beslut om arbetsskada ur ett jämställdhetsperspektiv – Livränta till följd av sjukdom (2011:15) bl.a. anges att skillnaderna mellan män och kvinnor kvarstår och att orsakerna till detta finns både inom och utom Försäkringskassans ansvarsområde. I rapporten påtalas dock att yrke är den viktigaste faktorn och att yrkesvalen är könssegregerade samt att förekomsten av medicinsk vetenskaplig evidens är styrande för besluten och att forskning främst har bedrivits inom manligt dominerade yrken. Försäkringskassan har enligt rapporten vidtagit åtgärder och har ett pågående arbete för att skapa en mer enhetlig handläggning. Metodstödet för handläggningen har utvecklats, internutbildningar och seminarier har genomförts, handläggningen har centraliserats och en försäkringsmedicinsk samordnare har anställts. I rapporten anges emellertid att de åtgärder som Försäkringskassan vidtagit för att lösa problemet med skillnaden i beviljandegrad mellan kvinnor och män sammanfattningsvis inte har varit tillräckliga.

Utskottet utgår från att Försäkringskassan ytterligare intensifierar arbetet med och vidtar de åtgärder som står till buds för att komma till rätta med skillnaden i beviljandegrad. När det gäller behovet av eventuella förändringar i arbetsskadeförsäkringen anser utskottet att ytterligare analys och beredning inom Regeringskansliet är nödvändigt. Utskottet vill även peka på att den parlamentariska socialförsäkringsutredningen bl.a. har till uppgift att överväga om huvudmannskapet för arbetsskadeförsäkringen bör förändras.

Med det anförda avstyrks motionerna 2011/12:Sf291 (S) och 2011/12:Sf309 (S) yrkande 17.

Regeringens förslag till medelsanvisning har inte föranlett några motioner. Utskottet tillstyrker förslaget.

1:5 Ersättning för kroppsskador

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bifaller regeringens förslag om medelsanvisning till anslaget 1:5 Ersättning för kroppsskador.

Propositionen

Anslaget används bl.a. för att bekosta ersättningar enligt 43 kap. SFB, t.ex. ersättning för kroppsskador som uppkommit vid tjänstgöring inom civilförsvaret, vid medverkan i räddningstjänst och vid vård på kriminalvårdsanstalt. Regeringen bedömer att kostnaderna för ersättning för kroppsskador kommer att bli något lägre de kommande åren.

Regeringen föreslår att riksdagen för 2012 anvisar ett ramanslag på 46,5 miljoner kronor till anslaget 1:5 Ersättningar för kroppsskador.

Utskottets ställningstagande

Regeringens förslag till medelsanvisning har inte föranlett några motionsyrkanden. Utskottet tillstyrker förslaget.

1:6 Bidrag för arbetet med sjukskrivningar inom hälso- och sjukvård

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bifaller regeringens förslag om medelsanvisning till anslaget 1:6 Bidrag för arbetet med sjukskrivningar inom hälso- och sjukvård. Därmed avslår riksdagen ett motionsyrkande om annan medelsanvisning.

Propositionen

Anslaget används för åtgärder för att stimulera landstingen att ge sjukskrivningsfrågorna högre prioritet i hälso- och sjukvården och utveckla sjukskrivningsprocessen. Förutsättningarna regleras genom en överenskommelse mellan staten och Sveriges Kommuner och Landsting.

En ny överenskommelse har slutits för perioden 2010–2011. Överenskommelsen omfattar två delar där en del av utbetalningen är direkt kopplad till förändringar i sjukfrånvarons utveckling och den andra delen består av vissa villkor som landstingen måste uppfylla för att få ta del av de avsatta medlen. De valda åtgärderna bedöms höja kvaliteten och effektivisera arbetet med sjukskrivningsprocessen både inom hälso- och sjukvården och inom Försäkringskassan.

Utbetalningen av sjukskrivningsmiljarden kan maximalt uppgå till 995 miljoner kronor (5 miljoner kronor är reserverade till utvärderingar). Totalt har ca 712 miljoner kronor utbetalats till landstingen för 2010. Utfallet för sjukskrivningsmiljardens rörliga del uppgår till 495 miljoner kronor. Denna del utbetalas i sin helhet. Utbetalningen av villkorsdelen uppgår maximalt till 500 miljoner kronor, och av dessa har 217 miljoner kronor utbetalats.

Regeringen anser att erfarenheterna har varit positiva och avser att fortsätta arbetet med att ytterligare effektivisera sjukskrivningsprocessen för att upprätthålla de goda resultat som hittills uppnåtts. Regeringen har målsättningen att under 2011 sluta en ny överenskommelse.

Utgångspunkten för den kommande överenskommelsen är att den ska stödja en effektiv och kvalitetssäker sjukskrivningsprocess som bidrar till en låg och stabil sjukfrånvaro. Det innebär att det bör vidtas åtgärder riktade mot vårdens eget arbete med att effektivisera sjukskrivningsprocessen genom ett mer strukturerat och metodiskt arbetssätt eller åtgärder som kan utgöra konkreta bidrag till att undanröja hinder som försenar eller försvårar en effektiv handläggning av sjukförsäkringsärenden.

Regeringen föreslår att riksdagen för 2012 anvisar ett ramanslag på 1 miljard kronor till anslaget 1:6 Bidrag för arbetet med sjukskrivningar inom hälso- och sjukvård.

Motion med anslagseffekt 2012

I kommittémotion 2011/12:Sf271 (V) yrkande 2 i denna del yrkas att anslaget inte ska tillföras några medel. I motionen anges att regeringen avsätter 1 miljard kronor per år 2012–2015 som bonus till landsting som bidrar till ett minskat ohälsotal. Motionärerna vänder sig emot denna ordning av principiella skäl. Det är behov som ska styra sjukvårdens arbete, inte ett system som håller de sjuka borta från sjukvården och försvårar människors möjligheter att återhämta sig och tillfriskna.

Utskottets ställningstagande

I likhet med regeringen anser utskottet att det är angeläget att det finns ekonomiska incitament som stimulerar hälso- och sjukvården att utveckla sjukskrivningsprocessen.

Utskottet tillstyrker regeringens förslag till medelsanvisning och avstyrker motion 2011/12:Sf271 (V) yrkande 2 i denna del.

1:7 Bidrag för sjukskrivningsprocessen

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bifaller regeringens förslag om medelsanvisning till anslaget 1:7 Bidrag för sjukskrivningsprocessen. Därmed avslår riksdagen ett motionsyrkande om annan medelsanvisning.

Riksdagen tillkännager som sin mening vad utskottet anfört om att regeringen bör uppdra åt Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen att ytterligare förbättra samarbetet och klargöra ansvarsfördelningen mellan myndigheterna.

Riksdagen avslår motionsyrkanden om finansiell samordning (Finsam).

Jämför reservation 14 (S, SD).

Gällande ordning

Försäkringskassan har ett ansvar för att samordna samhällets resurser för att återge en sjukskriven person arbetsförmågan och förutsättningarna för att förvärvsarbeta. Försäkringskassan har således ett generellt ansvar för att den försäkrades rehabiliteringsbehov klarläggs och att de åtgärder vidtas som behövs för en effektiv rehabilitering.

Arbetsgivaren har inom ramen för sin verksamhet ansvar för de åtgärder som behövs för en effektiv rehabilitering. Sedan den 1 juli 2007 är arbetsgivaren inte längre skyldig att göra en rehabiliteringsutredning. Arbetsgivaren ska lämna de upplysningar till Försäkringskassan som behövs för att den försäkrades behov av rehabilitering snarast ska kunna klarläggas. Försäkringskassan ska kunna begära att en försäkrad lämnar ett utlåtande av sin arbetsgivare till Försäkringskassan med uppgift om de möjligheter som finns på arbetsplatsen att ta till vara hans eller hennes arbetsförmåga, t.ex. genom omplacering hos arbetsgivaren eller anpassning av arbetsplatsen.

För att öka möjligheterna till arbete för personer som har fått maximalt antal ersättningsdagar i sjukförsäkringen infördes den 1 januari 2010 ett nytt individanpassat arbetsmarknadspolitiskt program, arbetslivsintroduktion (ALI). Målet med ALI är att den som har deltagit i programmet ska ha fått sitt behov av stöd för återgång till arbete utrett. ALI kan som längst pågå under tre månader.

Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen ska genom samverkan underlätta övergången från ersättning via sjukförsäkringen till aktivt arbetssökande och nytt arbete. För detta har myndigheterna, på regeringens uppdrag, upprättat en nationell handlingsplan för stöd till den enskildes återgång i arbete. Målgruppen för rehabiliteringsinsatser via denna s.k. handlingsplanssamverkan är arbetslösa med ersättning från sjukförsäkringen och sjukskrivna anställda som bedöms behöva byta anställning på grund av ohälsa.

Från och med den 1 januari 2004 gäller lagen (2003:1210) om finansiell samordning av rehabiliteringsinsatser. Finansiell samordning kan ske frivilligt mellan Försäkringskassan, ett eller flera landsting, Arbetsförmedlingen och en eller flera kommuner. Därigenom ska en effektiv resursanvändning underlättas. Den finansiella samordningen ska bedrivas genom ett fristående samordningsförbund, vari de samverkande parterna är representerade. Målgruppen för denna s.k. fyrpartssamverkan utgörs av personer som är i behov av samordnade rehabiliteringsinsatser från flera av de samverkande parterna för att uppnå eller förbättra sin förmåga till förvärvsarbete.

Finansiell samverkan kan även ske enbart mellan sjukförsäkringen och hälso- och sjukvården, s.k. tvåpartssamverkan. I denna samverkansform ska Försäkringskassan tillsammans med landstingen verka för att förbättra behandling och rehabilitering så att den enskildas arbetsförmåga kan återställas.

Propositionen

Anslaget Bidrag för sjukskrivningsprocessen är ett nytt anslag för bl.a. några av de anslagsdelar som tidigare varit en del av anslaget 1:1. Det avser samverkansmedel och företagshälsovård, rehabiliteringsgarantin samt kunskapsutveckling för sjukskrivningsprocessen.

Medlen för samverkan och finansiell samordning inom rehabiliteringsområdet har utgjort 5 % av de beräknade utgifterna för sjukpenning. De aktiviteter som under 2010 finansierats med samverkansmedel är handlingsplanssamverkan mellan Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen, fyrpartssamverkan genom samordningsförbund samt tvåpartssamverkan mellan Försäkringskassan och hälso- och sjukvården. Regeringen har även bidragit med medel för att pröva om deltagande i kulturaktiviteter kan minska sjukfrånvaron och om grön rehabilitering har effekt med avseende på återgång i arbete. Dessutom finns den s.k. rehabiliteringsgarantin som har stärkt hälso- och sjukvårdens utbud av medicinsk rehabilitering för patienter med psykisk ohälsa eller rygg- och nackbesvär.

Sjukförsäkringsreformen har inneburit att samverkan mellan Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen har utvecklats och fördjupats. Av propositionen framgår att Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen har utarbetat rutiner för att säkerställa ett väl fungerande samarbete i rehabiliteringskedjan. Efter 90 dagars sjukskrivning ska ett kontaktmöte ske, och i samband med överväganden om avslag eller indragning av sjukpenning eller att antalet ersättningsdagar med sjuk- eller aktivitetserättning tar slut ska ett överlämningsmöte äga rum och ett avstämningsmöte ska hållas för att klargöra arbetsförmågan. I propositionen konstateras att det finns behov av att än mer utveckla stödet till den enskilde genom mer systematiska bedömningar av arbetsförmåga, aktiva rehabiliteringsinsatser och bättre fungerande samverkansformer för att skapa fler vägar tillbaka till arbetsmarknaden och för att tillvarata människors förmåga till arbete. Insatser och

Samverkan i olika former ska komma tidigt, vara anpassade till rehabiliteringskedjans olika tidsgränser och erbjuda ett stöd som är anpassat till behoven hos de människor som berörs. Regeringen anser det viktigt att tiden i sjukförsäkringen används så aktivt som möjligt. Det är ett viktigt mål att säkerställa att Försäkringskassan, hälso- och sjukvården och Arbetsförmedlingen har en aktiv samverkan kring medicinska och arbetslivsinriktade rehabiliteringsinsatser för dem som befinner sig i sjukförsäkringen. Regeringen avsätter därför ytterligare 500 miljoner kronor årligen fr.o.m. 2012 till förstärkta rehabiliteringsinsatser i samverkan. Regeringen avser också att uppdraga åt Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen att utveckla sådana förbättrade arbetsmetoder. Inriktningen bör vara att Försäkringskassan i anslutning till tidsgränserna 90 och 180 dagar samt senare i de sjukfall som blir längre än ett år klargör individens förutsättningar för arbete och behov av insatser. Även den samverkan som redan bedrivs mellan Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen när det gäller arbetslivsinriktat stöd för sjukskrivna bedöms kunna vidareutvecklas. Det är viktigt att de personliga handläggarna får goda förutsättningar för detta arbete.

För 2011 avsattes 314 miljoner kronor till samverkan mellan Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen. För 2012 föreslås en förstärkning, och 738 miljoner kronor avsätts. På sikt bör det prövas om medlen ska utgöra delar av myndigheternas ordinarie verksamhet.

Finansiell samordning inom ramen för samordningsförbund bedrevs under 2011 i 82 samordningsförbund representerade i 20 län och 213 kommuner. Samordningsförbundens målgrupp utgörs av individer som bedöms ha sammansatta problem och som är i behov av samordnade rehabiliteringsinsatser. Ett samordningsförbund kan via den gemensamma budgeten finansiera insatser som sedan köps eller utförs av respektive ansvarig myndighet. Under 2010 omfattades ca 34 000 individer av insatser finansierade av samordningsförbunden.

Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen har i uppdrag att i samverkan med berörda aktörer och inom ramen för samordningsförbundens verksamhet prioritera ungdomar som uppbär aktivitetsersättning och utveckla stödet för att underlätta återgång i arbete. Myndigheterna konstaterar att unga med aktivitetsersättning ofta har ett komplext rehabiliteringsbehov och att många myndigheter och rehabiliteringsaktörer är inblandade eller behöver involveras i individens rehabiliteringsprocess.

I propositionen föreslås att samordningsförbunden tilldelas 280 miljoner kronor 2012, vilket är en ökning med 20 miljoner kronor jämfört med 2011.

I den s.k. tvåpartssamverkan ska Försäkringskassan tillsammans med landstingen verka för att utveckla en mer effektiv sjukskrivningsprocess mellan parterna. De vidtagna åtgärderna syftar oftast till att utveckla arbetsformer och strukturer för en effektiv samverkan kring sjukskrivna personer för att underlätta deras återgång i arbete. Ofta är också syftet att stödja läkares och medicinska teams kompetensutveckling med försäkringsmedicinska kunskaper. Utgifterna för 2012 beräknas till 30 miljoner kronor.

I propositionen anges att rehabiliteringsgarantin har stärkt hälso- och sjukvårdens utbud av medicinsk rehabilitering för patienter med psykisk ohälsa eller rygg- och nackbesvär. Satsningen bedöms öka antalet dagar med sjukpenning men minska behovet av sjukersättning. Regeringen har även inom ramen för rehabiliteringssatsningen avsatt medel för forskningsprojekt för att utveckla ny evidens för behandlings- och rehabiliteringsinsatser.

Rehabiliteringsrådet föreslår i sitt slutbetänkande (SOU 2011:15) bl.a. att rehabiliteringsgarantin tills vidare ska omfatta samma diagnosgrupper som hittills. Vidare föreslås att det inrättas ett rehabiliteringsregister för att kontinuerligt följa effekterna av rehabiliteringsgarantin när det gäller både hälsa och återgång i arbete samt att ett kunskapscenter för rehabiliteringsgarantin inrättas. Förslaget bereds för närvarande i Regeringskansliet och utgör underlag i övervägandena om rehabiliteringsgarantins fortsatta utformning.

Enligt propositionen har satsningen på att vidareutveckla företagshälsovården ännu inte kommit i gång i önskad omfattning. En utvärdering av företagshälsovårdssatsningen ska slutredovisas den 30 november 2011. Drygt 360 miljoner kronor av de medel som avsatts för 2010 har inte förbrukats. Sammantaget finns det 639,5 miljoner kronor avsatt för företagshälsovårdssatsningen 2012. En omDispositionering av 250 miljoner kronor görs dock för en satsning på att utredande och kartläggande åtgärder mer systematiskt ska erbjudas tidigare i sjukfallet. Därmed uppgår medlen för företagshälsovård till 389,5 miljoner kronor 2012.

Regeringen föreslår att riksdagen för 2012 anvisar ett ramanslag på 2 441,5 miljoner kronor till anslaget 1:7 Bidrag för sjukskrivningsprocessen.

Vidare föreslås att riksdagen bemyndigar regeringen att under 2012 för ramanslaget 1:7 ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 1 005 miljoner kronor 2013.

Statens finansiering av samordningsförbunden m.m.

I propositionen anges det att statens finansiering av samordningsförbunden fluktuerat under de senaste åren som en konsekvens av kopplingen till sjukpenninganslaget. Denna osäkerhet har gjort det svårt att etablera en kontinuitet i de samverkansaktiviteter som samordningsförbunden bedriver, eftersom planeringen av verksamheterna blir kortsiktig. Regeringen anser därför att kopplingen till 5 % av sjukpenninganslaget bör slopas. I stället bör statens samlade medel för finansiell samordning enligt lagen (2003:1210) om finansiell samordning av rehabiliteringsinsatser finansieras med medel från anslaget 1:7. Regeringens bedömning är att denna förändring kommer att underlätta för samordningsförbunden att planera och driva sin verksamhet genom att det skapas fleråriga planeringshorisonter, vilket förbättrar förutsägbarheten för de verksamheter som finansieras med dessa medel.

Inrättandet av det nya anslaget föranleder en ändring i lagen (2000:981) om fördelning av socialavgifter, eftersom den nya anslagsposten inte kommer att finansieras med sjukförsäkringsavgifter utan i stället finansieras via skattemedel.

Motion med anslagseffekt 2012

I kommittémotion 2011/12:Sf271 (V) yrkande 2 i denna del begärs att riksdagen till anslaget 1:7 anvisar 5 miljoner kronor mer än vad regeringen har föreslagit. I yrkande 6 begärs ett tillkännagivande om att ett rehabiliteringsregister bör inrättas.

Motioner utan anslagseffekt 2012

I motion 2011/12:Sf288 (S) begärs ett tillkännagivande om att samverkan mellan Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen måste förbättras. I motionen anförts att trots att myndigheterna under många år haft samarbetsprojekt runt om i landet hamnar många försäkrade mellan stolarna. Försäkringskassans och Arbetsförmedlingens samarbete behöver utvecklas för att öka den enskildes rehabiliteringsmöjligheter.

I motion 2011/12:Sf289 (S) begärs ett tillkännagivande om att samordningsförbunden (Finsam) måste ges tillräckligt med medel och en egen post i statsbudgeten. Motionärerna anför att antalet samordningsförbund och deras verksamhet ökar samtidigt som de statliga medlen inte ökar i samma takt utan är kopplade till sjukpenninganslaget. Vidare anges i motionen att ett nytt problem för förbunden är momsfrågan. Skatteverket har i ett beslut våren 2011 kommit fram till att samordningsförbunden inte har rätt att få ersättning för ingående moms varför förbunden har tvingats till att omgående dra ned på pågående och planerad verksamhet. Bedömningen i dagsläget är att det rör sig om 30–40 miljoner kronor på årsbasis. Man bör därför överväga att kompensera förbunden för eventuella moms-förluster.

Ett tillkännagivande om att ta till vara och vidareutveckla de erfarenheter som finns om finansiell samordning begärs i kommittémotion 2011/12:Sf309 (S) yrkande 4. I motionen anges att den som har komplexa behov eller nedsatt arbetsförmåga på grund av funktionshinder eller sjukdom ska ha rätt till stöd för att kunna jobba och bidra utifrån sina förutsättningar. Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan, landstingen och de sociala myndigheterna ska samarbeta med individen i centrum och erbjuda kvalificerad handledning. Rehabilitering, utbildning, arbetsträning och andra insatser ska utformas utifrån individens behov, inte utifrån myndighetsgränser eller stuprörstänkande. Därför bör arbetet med finansiell samordning på rehabiliteringsområdet (Finsam) utvecklas.

Utskottets ställningstagande

Utskottet noterar att Rehabiliteringsrådet bl.a. föreslår att det inrättas ett rehabiliteringsregister för att kontinuerligt följa effekterna av rehabiliteringsgarantin när det gäller både hälsa och återgång i arbete. Rådets förslag bereds för närvarande i Regeringskansliet och utgör underlag i övervägandena om rehabiliteringsgarantins fortsatta utformning.

Utskottet har inte något att erinra mot regeringens förslag till medelsanvisning och tillstyrker förslaget. Därmed avstyrks motion 2011/12:Sf271 (V) yrkandena 2 i denna del och 6.

Inte minst den reformerade sjukskrivningsprocessen ställer krav på ett väl fungerande samarbete mellan de berörda aktörerna. För att få fler personer att återgå i arbete bedrivs rehabiliteringsinsatser i samverkan mellan Försäkringskassan och andra aktörer inom rehabiliteringsområdet. De aktiviteter som finansierats med samverkansmedel är nationell handlingsplanssamverkan mellan Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen, tvåpartssamverkan med finansiell samordning mellan Försäkringskassan och hälso- och sjukvården samt s.k. fyrapartssamverkan genom samordningsförbund mellan Försäkringskassan, Arbetsförmedlingen, hälso- och sjukvården och kommuner (Finsam).

Utskottet vill peka på att hälso- och sjukvården har getts ett tydligare ansvar i sjukskrivningsprocessen genom det försäkringsmedicinska beslutsstödet. Som framgår av propositionen bedöms det försäkringsmedicinska beslutsstödet ha haft stor inverkan på sjukskrivningsmönstret, och sjukskrivningsmiljarden (anslaget 1:6) har bidragit till att vårdens eget arbete med att effektivisera sjukskrivningsprocessen genom ett mer strukturerat och metodiskt arbetssätt har stärkts.

Även den vidareutvecklade företagshälsovården och rehabiliteringsgarantin, som stärkt hälso- och sjukvårdens utbud av medicinsk rehabilitering för patienter med psykisk ohälsa eller rygg- och nackbesvär, har bidragit till att öka och utveckla möjligheterna att ta till vara varje persons förmåga att arbeta.

Individuella rehabiliteringsinsatser inom ramen för den s.k. nationella handlingsplanen fokuserar på effektiv matchning till arbete samtidigt som människor ska få det stöd de behöver. Även om samverkan mellan Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen har utvecklats och fördjupats finns det behov av att ytterligare utveckla stödet till den enskilde genom bl.a. mer systematiska bedömningar av arbetsförmåga och aktiva rehabiliteringsinsatser. Insatser och samverkan i olika former måste komma tidigt och vara anpassade till individens behov. Trots att Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen haft samarbetsprojekt och avtalat om hur de ska förhålla sig till varandra när det gäller enskilda personers förflyttning mellan systemen händer det att personer ”faller mellan stolarna”. Utskottet noterar att det framgår av den nationella handlingsplanen att samverkansarbetet ska bedrivas i team kring en person där en personlig handläggare på För-

säkringskassan och en arbetsförmedlare arbetar tillsammans för att stödja individen. Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen bör emellertid alltid ha ett möte tillsammans med den försäkrade för att där besluta om vilken av myndigheterna som har ansvaret för fortsatta åtgärder. Utskottet vill framhålla värdet av tidiga och individuella rehabiliteringsinsatser i samverkan och delar bedömningen i motion 2011/12:Sf288 (S) att samarbetet mellan Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen måste utvecklas ytterligare och förbättras i syfte att öka den enskildes rehabiliteringsmöjligheter och förhindra oklarheter i ansvarsfrågan. Riksdagen bör således göra ett tillkännagivande om att regeringen bör uppdra åt Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen att ytterligare förbättra samarbetet och klargöra ansvarsfördelningen mellan myndigheterna. Därmed tillstyrker utskottet motionen.

När det gäller resurserna för finansiell samordning genom samordningsförbund (Finsam) ska Försäkringskassan bidra med statens andel motsvarande hälften av medlen, medan landsting och kommun ska bidra med var sin fjärdedel. Antalet samordningsförbund och kommuner som deltar i samordningsförbund har successivt ökat. Samordningsförbunden tilldelas därför 280 miljoner kronor 2012, vilket är en ökning med 20 miljoner kronor jämfört med 2011.

I motion 2011/12:Sf289 (S) anges att ett nytt problem för samordningsförbunden är den s.k. momsfrågan. Skatteverket har i ett beslut våren 2011 kommit fram till att samordningsförbunden inte har rätt att få ersättning för ingående moms varför förbunden har tvingats till att omgående dra ned på pågående och planerad verksamhet. Den osäkerhet som råder när det gäller finansieringen är olycklig för den långsiktiga planeringen och utvecklingen av verksamheten.

Utskottet kan konstatera att en departementspromemoria (Ds 2011:41) nu presenterats vari anges bl.a. att avsikten med Finsam varit att samordningsförbunden skulle ha rätt till ersättning för viss mervärdesskatt. I promemorian lämnas förslag som syftar till att ge förbunden rätt till ersättning på samma grund som kommuner, landsting och kommunalförbund. Ändringen i lagen (2005:807) om ersättning för viss mervärdesskatt för kommuner och landsting föreslås träda i kraft den 1 juli 2012 men tillämpas för ersättning fr.o.m. den 1 januari 2010.

Regeringen avser att remittera departementspromemorian inom de närmaste veckorna.

Motion 2011/12:Sf289 (S) får med det anförda och med förslaget i propositionen om införande av det nya anslaget 1:7 anses i huvudsak tillgodosedd och avstyrks. Även motion 2011/12:Sf309 (S) yrkande 4 avstyrks med det anförda.

2:1 Försäkringskassan

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bifaller regeringens förslag om medelsanvisning till anslaget 2:1 Försäkringskassan. Därmed avslår riksdagen motionsyrkanden om annan medelsanvisning.

Riksdagen avslår motionsyrkanden om bl.a. handläggningen, servicekontoren och de försäkringsmedicinska rådgivarnas roll.

Jämför reservationerna 15 (S) och 16 (V).

Gällande ordning

Den 1 januari 2005 inrättades den statliga myndigheten Försäkringskassan. Myndigheten är förvaltningsmyndighet för de delar av socialförsäkringen och andra förmåner och ersättningar som enligt lag eller förordning ska administreras av Försäkringskassan. Verksamheten består huvudsakligen av att besluta och betala ut sådana förmåner och ersättningar som myndigheten ansvarar för. Försäkringskassan ansvarar för kunskapsuppbyggnad och ska verka för enhetlighet vid rättstillämpningen. Myndigheten ska följa, analysera och förmedla socialförsäkringssystemets utveckling och effekter för enskilda och samhället inom sitt verksamhetsområde. Försäkringskassan har också ansvar för att allmänheten får en god information om bl.a. rättigheter och skyldigheter.

Propositionen

Av propositionen framgår att förutom förvaltningsanslaget disponerar Försäkringskassan en viss del av anslaget 1:1 Sjukpenning och rehabilitering m.m. för kostnader för samverkan inom rehabiliteringsområdet, 260 miljoner kronor 2010. Dessa medel kommer fr.o.m. 2012 att omföras till det nya anslaget 1:7 Bidrag för sjukskrivningsprocessen.

Försäkringskassan inkom i februari 2011 med en handlingsplan för myndighetens effektiviseringsarbete i vilken ett antal åtgärder för att anpassa sina kostnader till den anslagsnivå som är beräknad för 2013 presenteras. Riksdagen tillkännagav senare under våren 2011 för regeringen att regeringen ska återkomma till riksdagen med förslag som dels tillgodoser medborgarnas behov av att Försäkringskassan är tillgänglig lokalt med möjligheter till personliga möten, dels bidrar till en ökad samverkan mellan myndigheter (bet. 2010/11:SfU10, rskr. 2010/11:223). Regeringen har bl.a. med anledning av riksdagens tillkännagivande gett Försäkringskassan i uppdrag att analysera hur myndighetens olika kundgruppers och medborgarnas servicebehov av Försäkringskassans tjänster kan tillgodoses ändamålsenligt och långsiktigt. Regeringen har även gett Statskontoret i uppdrag att beskriva vilka behov som medborgare och företag har av myndigheternas service och hur det behovet uppfylls i dag. I avvaktan på en långsiktig

lösning har regeringen även gett Försäkringskassan i uppdrag att avvakta med att verkställa avvecklandet av den servicesamverkan som sker vid servicekontor och på serviceplatser. Uppdraget ska redovisas i april 2012.

Försäkringskassan föreslås till följd av regeringens familjepolitiska reform tillföras 52 miljoner kronor 2012 för utveckling och administration. För införandekostnader kopplade till regeringens tandvårdsreform tillföras 18 miljoner kronor. Vidare föreslås att Försäkringskassan tillföras 40 miljoner kronor fr.o.m. 2012 för utveckling och administration av de nya förmånerna sjukpenning respektive rehabiliteringspenning i särskilda fall samt boendetillägg. För att säkerställa en aktiv handläggning av sjukförsäkringsärenden föreslås Försäkringskassan tillföras 50 miljoner kronor från och med 2012. Medlen ska användas för metod- och kompetensutveckling samt för åtgärder tidigt i sjukfallet. För att bidra till att stärka förtroendet för, och finansiera åtgärder som stärker legitimiteten i, sjukförsäkringen tillföras 20 miljoner kronor.

Regeringen föreslår att riksdagen för 2012 anvisar ett ramanslag på 7 632,5 miljoner kronor till anslaget 2:1 Försäkringskassan.

Motioner med anslagseffekt 2012

I kommittémotion 2011/12:Sf338 (MP) yrkande 1 i denna del begärs att riksdagen till anslaget 2:1 ska anvisa 50 miljoner kronor mer än vad regeringen har föreslagit. Syftet är att uppnå förbättrad tillgänglighet och service samt för att kompensera för motionärernas förslag till sjuklönereform.

I kommittémotion 2011/12:Sf356 (SD) i denna del begärs att riksdagen till anslaget 2:1 ska anvisa 200 miljoner kronor mer än vad regeringen har föreslagit. Försäkringskassan tillföras resurser för att öka rättssäkerheten samt för att utöva fler kontroller.

I kommittémotion 2011/12:Sf271 (V) yrkande 2 i denna del begärs att riksdagen till anslaget 2:1 ska anvisa 125 miljoner kronor mer än vad regeringen har föreslagit. Motionärerna anser att servicekontoren bör behållas.

Motioner utan anslagseffekt 2012

I kommittémotion 2011/12:Sf309 (S) begärs i yrkandena 18 och 19 tillkännagivanden om Försäkringskassans handläggning och om kassans servicekontor. I motionen anförs att Försäkringskassan har en central roll för människors förtroende för socialförsäkringarna. Under de senaste åren har emellertid myndigheten haft stora problem med besparingar, omorganisation och många och genomgripande regeländringar. Samarbetet mellan behandlande läkare, handläggande tjänsteman, den försäkrade och de försäkringsmedicinska rådgivarna måste fungera för att inte misstroende ska uppstå och för att handläggningen ska vara rättssäker. Motionärerna anser att de lokala servicekontor som Försäkringskassan driver tillsammans med andra myndigheter har stor betydelse för tillgängligheten och närheten till medborgarna.

Ett tillkännagivande om de försäkringsmedicinska rådgivarnas roll och arbete begärs i motion 2011/12:Sf217 (S). Motionärerna anser att rådgivarnas roll som medicinskt beslutsstöd för handläggarna bör ses över i den parlamentariska socialförsäkringsutredningen.

I kommittémotion 2011/12:Sf313 (V) begärs i yrkande 12 ett tillkännagivande om att de behandlande läkarnas roll i sjukskrivningsprocessen måste stärkas. Motionärerna anser att Försäkringskassans kontakt med behandlande läkare brister.

Ett tillkännagivande begärs i motion 2011/12:Sf266 (M) om att Försäkringskassan bör ordna och leda regionala konferenser och utbildningar om sjukförsäkringens tillämpning med arbetsmarknadens parter och övriga regionala intressenter.

I motion 2011/12:Sf212 (KD) yrkandena 1–3 begärs tillkännagivanden om att myndigheter ska utfärda tydliga servicegarantier och publicera dem på sina webbplatser, att myndigheter fortlöpande ska följa upp hur de klarar av att leva upp till sina serviceåtaganden och om kompensation vid försenad utbetalning från exempelvis Försäkringskassan.

Utskottets ställningstagande

Regeringen har bl.a. med anledning av riksdagens tidigare tillkännagivande gett Försäkringskassan i uppdrag att analysera hur myndighetens olika kundgruppers och medborgarnas servicebehov av Försäkringskassans tjänster kan tillgodoses ändamålsenligt och långsiktigt. Vidare har Statskontoret fått ett regeringsuppdrag att beskriva vilka behov som medborgare och företag har av myndigheternas service och hur det behovet uppfylls i dag. I avvaktan på en långsiktig lösning har regeringen även gett Försäkringskassan i uppdrag att avvakta med att verkställa avvecklandet av den service-samverkan som sker vid servicekontor och på serviceplatser. Uppdraget ska redovisas i april 2012. Utskottet noterar att regeringens bedömning är att Försäkringskassan för 2013 bör tillföras 190 miljoner kronor för att därigenom ges förutsättningar att kunna behålla befintliga servicekontor och serviceplatser.

Utskottet tillstyrker regeringens förslag dels till medelsanvisning, dels till bemyndigande för Försäkringskassan att ingå ekonomiska förpliktelser. Utskottet avstyrker därmed motionerna 2011/12:Sf271 (V) yrkande 2 i denna del, 2011/12:Sf338 (MP) yrkande 1 i denna del samt 2011/12:Sf356 (SD) i denna del.

Utskottet delar regeringens bedömning att Försäkringskassan har varit en viktig aktör i arbetet med att minska sjukfrånvaron. Myndigheten har kombinerat ett aktivt arbete med att minska sjukskrivningarna med att samtidigt genomföra omfattande organisationsförändringar. Dessa förändringar har medfört en allt effektivare administration som bidrar till goda resultat till en lägre kostnad. De regionala skillnaderna i sjukskrivningsnivå har minskat och handläggningen av sjukförsäkringen har blivit mer enhetlig.

Försäkringskassan har under andra halvåret av 2010 nyrekryterat personal till sitt kundcenter och utvecklat arbetsformerna för att förbättra tillgängligheten.

Utskottet anser i likhet med regeringen att Försäkringskassans utvecklingsarbete är av stor betydelse för en väl fungerade socialförsäkringsadministration. Arbetet bör bl.a. inriktas på att trygga kvaliteten i verksamheten på ett sådant sätt att förtroendet för socialförsäkringssystemen och dess administration ökar.

Försäkringskassans generaldirektör Dan Eliasson informerade vid sammanträde den 22 november 2011 utskottet om kassans arbete, budget och vissa aktuella frågor som rör sjukförsäkringen. Han angav bl.a. att en viktig fråga för myndigheten är den s.k. förtroendefrågan. Försäkringskassan kommer att arbeta med att förbättra förtroendet både internt och externt, gentemot de försäkrade bl.a. genom ökade möjligheter att skapa fler personliga möten och i förhållande till läkarkåren bl.a. genom ett ökat stöd till behandlande läkare i fråga om det medicinska underlaget.

Som angetts ovan gjorde riksdagen under våren 2011 ett tillkännagivande om att regeringen ska återkomma med förslag som dels tillgodoser medborgarnas behov av att Försäkringskassan är tillgänglig lokalt med möjligheter till personliga möten, dels bidrar till en ökad samverkan mellan myndigheter (bet. 2010/11:SfU10). Regeringen har bl.a. med anledning av riksdagens tillkännagivande gett Försäkringskassan och Statskontoret i uppdrag att se över dessa frågor. Försäkringskassan, som ska avvakta med att verkställa avvecklandet av servicekontoren, kommer enligt propositionen även att tillföras 190 miljoner kronor för 2013 för detta ändamål. Utskottet, som delar bedömningen i motion 2011/12:Sf309 (S) om att servicekontoren har stor betydelse för tillgängligheten och närheten till medborgarna, anser att regeringens förslag till riksdagen med anledning av tillkännagivandet bör avvaktas. Utskottet avstyrker motionens yrkande 18 och 19.

När det gäller frågan om det försäkringsmedicinska stödet i handläggningen av sjukförmåner kan utskottet konstatera att formerna för arbetet är förändrade sedan 2009. Bland annat används numera en ny metod – försäkringsmedicinsk konsultation i grupp. I gruppen deltar försäkringsmedicinska rådgivare, försäkringsspecialister och flera handläggare. ISF har genomfört fokusgruppsintervjuer och en enkätundersökning för att ta reda på hur deltagarna uppfattar den nya arbetsmetoden (rapport 2011:11). Undersökningen visar att det finns otydligheter i fråga om hur gruppkonsultationer ska gå till. Bland annat är det oklart om gruppkonsultationer har ersatt eller bara utgör ett komplement till annat försäkringsmedicinskt stöd, t.ex. skriftliga yttranden från försäkringsmedicinska rådgivare.

Utskottet kan konstatera att avsikten med rapporten är att den ska kunna ge ytterligare underlag för det utvecklingsarbete som pågår inom Försäkringskassan. Utskottet anser det inte nödvändigt med ett tillkännagivande i enlighet med motion 2011/12:Sf217 (S). Motionen avstyrks därför.

ISF konstaterar i en rapport (2011:5) att Försäkringskassans ställningstagande vid de fasta tidsgränserna i rehabiliteringskedjan i mellan 25 och 50 % av de granskade sjukfallen fördröjs därför att handläggaren väntar på medicinska underlag. Rutiner som underlättar en snabb och effektiv kommunikation mellan hälso- och sjukvården och Försäkringskassan behöver därför fortsätta utvecklas. Utskottet utgår från att denna problematik ingår i Försäkringskassans arbete med att förbättra beslutsstödet och handläggningen. Utskottet noterar även att avsikten är att bl.a. behandlande läkare ska delta vid de s.k. avstämningsmötena som ska hållas för att klargöra den försäkrades arbetsförmåga. Motion 2011/12:Sf313 (V) yrkande 12 avstyrks med det anförda.

Sedan Riksförsäkringsverket och de regionala försäkringskassorna slogs samman 2005 till Försäkringskassan har socialförsäkringsadministrationen genomgått stora förändringar. Detta har under perioder inneburit påfrestningar i form av långa handläggningstider och en tidvis försämrad tillgänglighet inte minst på telefon. Försäkringskassan har utvecklat arbetsformerna för att förbättra tillgängligheten. De regionala skillnaderna har minskat och handläggningen av sjukförsäkringen har blivit mer enhetlig. Antalet anmälningar till Justitieombudsmannen (JO) har minskat liksom antalet omprövningar. Av JO:s ämbetsberättelse för 2010/11 framgår att minskningen av antalet anmälningar jämfört med föregående verksamhetsår uppgår till ca 30 %. I ämbetsberättelsen anges att detta måste sägas vara en utomordentligt glädjande utveckling som pekar på att Försäkringskassan börjar få kontroll över sina handläggningsproblem.

Försäkringskassan arbetar utifrån en strategisk inriktning med sikte på att trygga kvaliteten i verksamheten på ett sådant sätt att förtroendet för socialförsäkringssystemen och dess administration ökar. Det pågår utvecklingsarbete i linje med inriktningen. Detta arbete innehåller kvalitetshöjande åtgärder på samtliga av myndighetens verksamhetsområden. Det är av avgörande betydelse att de försäkrade upplever att försäkringen hantearas professionellt och att besluten är fattade utifrån fullständiga beslutsunderlag och korrekt speglar de regler som gäller.

När det gäller bl.a. servicen till de försäkrade utför Försäkringskassan systematiska uppföljningar och kvalitetskontroller samt analyserar de brister som framkommer.

Utskottet noterar vidare att regeringen tillsatte en utredning om ekonomisk kompensation vid lång handläggning hos Försäkringskassan. I utredningens betänkande SOU 2010:41 redogörs för förutsättningarna att införa en skyldighet för Försäkringskassan att ekonomiskt kompensera enskilda som har fått vänta på en utbetalning av ersättning under oacceptabelt lång tid. Utredningen föreslår en form av kompensation som bygger på en räntekonstruktion och inte på skadeståndsrättsliga principer. Utskottet anser att regeringens beredning av förslaget bör avvaktas.

Utskottet, som noterar att Försäkringskassan bl.a. har anordnat konferenser dels inom ramen för forskningsprojekt, dels med försäkringsbolag m.fl., dels för läkare och team inom hälso- och sjukvården, utgår från att Försäkringskassans utvecklingsarbete även inbegriper kompetenshöjande verksamhet och utbildningar internt och externt om sjukförsäkringen.

Med detta avstyrks motionerna 2011/12:Sf212 (KD) yrkandena 1–3 och 2011/12:Sf266 (M).

2:2 Inspektionen för socialförsäkringen

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bifaller regeringens förslag om medelsanvisning till anslaget 2:2 Inspektionen för socialförsäkringen.

Gällande ordning

Inspektionen för socialförsäkringen (ISF), som bildades den 1 juli 2009, har till uppgift att genom systemtillsyn och effektivitetsgranskning värna rättssäkerheten och effektiviteten inom socialförsäkringsområdet.

ISF:s tillsynsområde omfattar Försäkringskassan, Pensionsmyndigheten i de delar som inte står under Finansinspektionens tillsyn och Skatteverket i de delar som avser beslut om pensionsgrundande inkomst. Genom bildandet av ISF har en oberoende tillsyn över socialförsäkringsområdet införts.

Propositionen

Regeringen föreslår att riksdagen för 2012 anvisar ett ramanslag på ca 65 miljoner kronor till anslaget 2:2 Inspektionen för socialförsäkringen.

Utskottets ställningstagande

Regeringens förslag till medelsanvisning har inte föranlett några motionsyrkanden. Utskottet tillstyrker förslaget.

Utgiftsområde 11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom

Utgiftsområde 11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom delas in i två områden: Ersättning vid ålderdom där garantipension, bostadstillägg till pensionärer samt äldreförsörjningsstöd ingår och Ersättning vid dödsfall som omfattar efterlevandepension till vuxna, dvs. omställningspension, änkepen-

sion, särskild efterlevandepension samt garantipension till dessa förmåner. Även Pensionsmyndigheten, som inrättades den 1 januari 2010, ingår i utgiftsområdet.

Inkomstrelaterad ålderspension redovisas i budgetpropositionen under avsnittet Ålderspensionssystemet vid sidan av statens budget.

Av propositionen framgår att utgifterna för 2010 blev ca 167 miljoner kronor högre än anvisade medel. Utgifterna minskade med 831 miljoner kronor mellan åren 2009 och 2010 trots att utgiftsområdet fr.o.m. 2010 även omfattar anslaget för Pensionsmyndigheten. Det är framför allt utgifterna för garantipension och efterlevandepension som har minskat.

Riksdagen har för 2012, i enlighet med regeringens förslag, beslutat att ramen för utgiftsområde 11 fastställs till nära 41 060 miljoner kronor (bet. 2011/12:FiU1, rskr. 2011/12:32).

1:1 Garantipension till ålderspension

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bifaller regeringens förslag om medelsanvisning till anslaget 1:1 Garantipension till ålderspension och avslår därmed ett motionsyrkande om annan medelsanvisning.

Vidare avslår riksdagen bl.a. en motion om ett nytt anslag, ATP-uppräknings, och om medelsanvisning till detta.

Gällande ordning

Garantipensionen är ett grundskydd för den som har haft låg eller ingen förvärvsinkomst. Garantipensionen, som följer den allmänna prisutvecklingen, är bosättningsbaserad. Ett första kvalifikationsvillkor är att pensions sökanden har minst tre år med försäkringstid. Tid från andra länder inom EU/EES-området ska räknas med. För full pension krävs att pensions sökanden varit bosatt i Sverige i 40 år från 16 års ålder t.o.m. det kalenderår då han eller hon har fyllt 64 år. För att tid mellan 16 och 24 års ålder ska räknas som försäkringstid fordras dock att pensionsgrundande inkomst eller pensionsgrundande belopp för de tidigare förmånerna förtidspension eller sjukbidrag eller för de nuvarande förmånerna sjukersättning eller aktivitetsersättning har fastställts för samma tid och till belopp som motsvarar lägst ett inkomstbasbelopp. Pensionen betalas ut tidigast från 65 års ålder.

Garantipensionen finansieras med allmänna skattemedel över statens budget och ingår därför inte i pensionssystemets resultat- och balansräkning.

För personer som är födda 1938 eller senare är det maximala belopp som kan betalas ut i garantipension 7 597 kr per månad (2,13 prisbasbelopp) för en ogift pensionär och 6 777 kr (1,90 prisbasbelopp) för den som är gift. Garantipensionen reduceras av den inkomstrelaterade ålderspensionen och betalas ut som ett komplement till denna.

För personer som är födda 1937 eller tidigare kan garantipensionen högst betalas ut med 7 780 kr per månad (2,1814 prisbasbelopp) för en ogift pensionär och med högst 6 931 kr (1,9434 prisbasbelopp) för den som är gift. Garantipensionen till dessa reduceras av främst inkomstrelaterad ålderspension, änkepension och tjänstepension.

För båda åldersgrupperna gäller att garantipensionen inkomstbeskattas.

I början av 1990-talet gjordes reduceringar av prisbasbeloppet som en del av den ekonomiska saneringspolitiken. Utöver dessa basbeloppsförändringar sänktes ersättningsnivån på vissa pensionsförmåner 1993–1998 genom att utbetalningarna begränsades till 98 % av prisbasbeloppet.

Propositionen

Anslaget används för att finansiera garantipension till ålderspension, hustutillägg samt särskilt pensionstillägg för långvarig vård av sjukt eller handikappat barn.

Utgifterna för anslaget uppgick för budgetåret 2010 till drygt 18 miljarder kronor, vilket var knappt 87 miljoner kronor högre än anslagsbeloppet och drygt 800 miljoner kronor lägre än det belopp som betalades ut 2009. För 2011 beräknar regeringen att anslaget överskrids med drygt 300 miljoner kronor, vilket medför att anslagskrediten kommer att behöva utnyttjas.

Den långsiktiga trenden är att kostnaderna för garantipension minskar. Både antalet personer som uppbar garantipension och medelbeloppet minskar långsiktigt. Under 2010 uppbar ca 771 000 personer garantipension. Av dessa var drygt 524 000 personer födda 1937 eller tidigare. Det innebär att antalet personer som uppbar garantipension ökade med ca 8 000 personer jämfört med december 2009, vilket är en effekt av balanseringen av den inkomstrelaterade ålderspensionen och de därav sänkta pensionerna. Ökningen har fortsatt 2011. Dock är det så att den genomsnittliga inkomstrelaterade ålderspensionen är högre för yngre och nyblivna pensionärer jämfört med de äldre. Samtidigt minskar antalet personer som inte har tjänat in någon inkomstrelaterad ålderspension alls. Eftersom garantipension reduceras av inkomstrelaterad ålderspension så minskar antalet ålderspensionärer som uppbar garantipension. Kostnaderna för garantipensionen beräknas minska nästa år, bl.a. till följd av att den inkomstrelaterade pensionen ökar mer än prisbasbeloppet.

Regeringen föreslår att riksdagen för 2012 anvisar ett ramanslag på 18 063 miljoner kronor till anslaget 1:1 Garantipension till ålderspension.

Motion med anslagseffekt 2012

I partimotion 2011/12:Sf341 (V) begärs i denna del att riksdagen till anslaget 1:1 anvisar 1 200 miljoner kronor mer än regeringen föreslagit. Motionärerna anser att garantipensionen ska höjas med 150 kr per månad från 2012.

Vidare anser motionärerna att beräkningsgrunden för de pensionärer som fick en sänkning av sin tilläggspension under 1990-talet ska återställas. Uppräkning bör ske med ca 6 % till en kostnad av 1 400 miljoner kronor. Motionärerna föreslår att utgiften ska belasta ett nytt anslag, ATP-uppräkning.

Utskottets ställningstagande

Regeringen har i denna budgetproposition föreslagit en höjning av bostadstillägget för pensionärer (BTP). Från och med den månad en försäkrad fyller 65 år ska det vid beräkningen av BTP läggas till ett belopp om 170 kr per månad till bostadskostnaden, före reduceringen mot inkomst. Även den skäliga levnadsnivån inom det särskilda bostadstillägget för den som är över 65 år och äldreförsörjningsstödet föreslås bli höjt med motsvarande belopp. Förslagen ska träda i kraft den 1 januari 2012.

Skatten sänktes för pensionärer fr.o.m. den 1 januari 2011. Detta innebär för en ensamstående pensionär med full garantipension, född 1937 eller tidigare, en skattesänkning på ca 1 200–1 400 kr per år beroende på kommunalskattenivå. För en pensionär med 150 000 kr i inkomst innebär det en skattesänkning på ca 2 400–2 800 kr per år. Tillsammans med två tidigare skattesänkningar från den 1 januari 2009 och den 1 januari 2010 innebär detta för en ensamstående pensionär med full garantipension, född 1937 eller tidigare, en sammanlagd skattesänkning på ca 4 500–5 400 kr per år. För en pensionär med 150 000 kronor i inkomst innebär den samlade skattelättnaden ca 4 900–5 800 kronor per år. Regeringen har aviserat ytterligare skattesänkningar för pensionärerna, men först när överskottsmålet nåtts och det finns ett varaktigt reformutrymme.

Utskottet ser positivt på att pensionärerna har fått skattesänkningar och att ytterligare skattesänkningar kan bli aktuella. Vidare noterar utskottet att BTP, det särskilda bostadstillägget till pensionärer och äldreförsörjningsstödet tidigare har förstärkts i omgångar. Utskottet välkomnar även regeringens förslag om ytterligare förstärkning fr.o.m. den 1 januari 2012. Att utöver detta höja garantipensionen, som föreslås i motionen, är enligt utskottets mening inte aktuellt.

Utskottet tillstyrker regeringens förslag om medelsanvisning till utgiftsområde 11 och avstyrker därmed motion 2011/12:Sf341 (V) i denna del.

Från 1999 kompenseras pensionärerna åter fullt ut för utvecklingen av konsumentpriserna genom att beräkningen av prisbasbeloppet återställdes. Därutöver har pensionärerna fr.o.m. 2002 kompenserats för besparingarna på basbeloppet genom en skattelättnad som bestod i att den särskilda skattereduktionen som löntagare och andra med pensionsgrundande inkomster medgetts som kompensation för den allmänna pensionsavgiften utvidgades till att omfatta pensionsinkomster och således även pensionärerna. Den särskilda skattereduktionen ersattes med ett högre allmänt grundavdrag fr.o.m. 2003.

Utskottet har vid flera tillfällen, senast i betänkande 2008/09:SfU1, avstyrkt motionsyrkanden om återställande av pensioner. Med beaktande även av de satsningar på pensionärerna som har angivits ovan ser utskottet ingen anledning att ändra sitt ställningstagande.

Utskottet avstyrker därmed motion 2011/12:Sf341 (V) i denna del.

Utskottet avstyrker även kommittémotion 2011/12:Sf357 (SD) eftersom motsvarande yrkanden, rätteligen, behandlas under utgiftsområde 9.

1:2 Efterlevandepensioner till vuxna

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bifaller regeringens förslag om medelsanvisning till anslaget 1:2 Efterlevandepensioner till vuxna.

Gällande ordning

Efterlevandepension till vuxna betalas ut till personer som inte har fyllt 65 år. Därutöver betalas i vissa fall änkepension ut även efter 65 års ålder. Förmånen särskild efterlevandepension är under avveckling och kan inte beviljas för dödsfall som inträffat 2003 eller senare utan kan endast betalas ut till dem som i december 2002 uppbar förmånen.

Omställningspension är ett ekonomiskt stöd under en övergångsperiod. Den är inkomstrelaterad och grundar sig på den avlidna makens eller makans ålderspensionsbehållning. Det finns en garantinivå som innebär att den som får låg eller ingen omställningspension kan få garantipension. Den är beroende av den avlidnes bosättningstid i Sverige och reduceras av omställningspensionen krona för krona. Pensionen betalas ut i tolv månader efter dödsfallet. Efter den första perioden kan omställningspensionen förlängas för den som har barn, längst tills det yngsta barnet fyller 12 år.

Propositionen

Anslaget används för att finansiera de inkomstrelaterade förmånerna omställningspension, förlängd omställningspension, särskild efterlevandepension och änkepension. Anslaget används dessutom för att finansiera garantipension till dessa förmåner.

Utgifterna för anslaget uppgick 2010 till 15 091 miljoner kronor, vilket översteg anslaget med drygt 25 miljoner kronor. Regeringen beräknar att anslaget överskrids med ca 6 miljoner kronor 2011.

Kostnaderna för anslaget utgörs till största del av kostnader för änkepension. Eftersom änkepensionen är under avveckling minskar anslagets kostnader successivt. Antalet kvinnor med garantipension till änkepension var i

december 2010 knappt 15 400 och med änkepension 332 000. För 2012 uppskattas antalet änkor med garantipension ha sjunkit till 11 800 och antalet kvinnor med änkepension till ca 313 500.

För 2010 och 2011 minskar kostnaderna för efterlevandepensioner till följd av följsamhetsindexeringen som påverkats av den finansiella krisen. Däremot omfattas efterlevandepensionen inte av reglerna för den automatiska balanseringen. Därför blir den sammantagna effekten av krisen inte lika stor för efterlevandepensionen som för ålderspensionerna. Sammantaget minskar kostnaderna för anslaget.

Regeringen föreslår att riksdagen för 2012 anvisar ett ramanslag på 14 280 miljoner kronor till anslaget 1:2 Efterlevandepensioner till vuxna.

Utskottets ställningstagande

Utskottet har inte något att invända mot regeringens förslag till medelsanvisning. Förslaget tillstyrks.

1:3 Bostadstillägg till pensionärer

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bifaller regeringens förslag om höjt bostadstillägg och särskilt bostadstillägg med 170 kr per månad fr.o.m. den 1 januari 2012.

Vidare bifaller riksdagen regeringens förslag om medelsanvisning till anslaget 1:3 Bostadstillägg till pensionärer och avslår därmed ett motionsyrkande om annan medelsanvisning.

Riksdagen avslår vidare motionsyrkanden om information om rätt till bostadstillägg och om bostadstillägg grundat på ett s.k. omvårdnadskontrakt.

Jämför reservation 17 (S, SD).

Gällande ordning

Bostadstillägg till pensionärer (BTP) är en inkomstprövad förmån som kan betalas ut fr.o.m. den månad en bidragsberättigad fyller 65 år. BTP kan uppgå till 93 % av bostadskostnaden per månad av den del som inte överstiger 5 000 kr för den som är ogift och 2 500 kr för den som är gift. Den inkomst som överstiger ett fribelopp reducerar BTP. Det påverkas också av förmögenhet.

Förutom BTP kan särskilt bostadstillägg till pensionärer betalas ut som en utfyllnad om inkomsten, efter avdrag för en skälig bostadskostnad, understiger en skälig levnadsnivå. Gränsen för vad som kan anses som skälig bostadskostnad är 6 200 kr per månad för en ogift pensionär och 3 100 kr

för en gift. Den skäliga levnadsnivån motsvarar 1,3546 gånger prisbasbeloppet (4 831 kr per månad) för den som är ogift och 1,1446 gånger prisbasbeloppet (4 082 kr per månad) för den som är gift.

Propositionen

Anslaget används för BTP och särskilt bostadstillägg. Syftet med bostadstillägget är att även personer med låg eller ingen inkomstrelaterad pension ska ges ekonomiska möjligheter till en skälig bostadsstandard.

Utgifterna för anslaget uppgick 2010 till 7 091 miljoner kronor. Det är 213 miljoner kronor lägre än det anvisade beloppet. Regeringen beräknar att anslaget för 2011 överskrids med knappt 500 miljoner kronor. De ökade utgifterna har bl.a. orsakats av ett ökat behov av bostadstillägg till följd av den finansiella krisen och de sänkta pensionerna.

I december 2010 uppbar 254 488 ålderspensionärer bostadstillägg jämfört med 259 659 i december 2009. Antalet pensionärer som får bostadstillägg har minskat de senaste åren. Anledningen är att de nyblivna pensionärerna i genomsnitt har högre pension än de som redan uppbar pension. Till följd av den finansiella krisen minskade emellertid ålderspensionerna 2010 och 2011. Kostnaderna för bostadstillägget ökade därmed, och trenden med minskade kostnader för anslaget bröts, åtminstone tillfälligt.

I syfte att ytterligare minska andelen pensionärer med låg ekonomisk standard föreslår regeringen att BTP höjs med 170 kr per månad fr.o.m. den 1 januari 2012. Samtidigt föreslås en höjning av den skäliga levnadsnivån inom förmånerna särskilt bostadstillägg och äldreförsörjningsstöd med motsvarande belopp.

Förslaget innebär att alla ålderspensionärer som har BTP får 170 kr mer per månad. En mindre grupp ålderspensionärer som har något för hög inkomst för att få BTP med nuvarande regler kommer med det höjda BTP:t att ha möjlighet att få BTP upp till ca 170 kr per månad. Beloppet gäller per person och är därför lika för ogifta och gifta och är även oberoende av bostadskostnadens storlek. För att undvika tröskeffekter läggs beloppet till den bostadskostnad som beaktas, dvs. efter det att det maximala BTP om 93 % av bostadskostnaden har beräknats men före eventuell reducering mot inkomst. För dessa ålderspensionärer trappas de 170 kronorna av mot inkomst på samma sätt som nuvarande BTP, vilket innebär att beloppet kan betalas ut reducerat.

Vid sidan om BTP finns särskilt bostadstillägg och äldreförsörjningsstöd. De är extra ekonomiska skyddsnät för dem med hög hyra och en låg inkomst, som oftast inte når upp till hel garantipension. Förbättringen av BTP omfattar även personer med ålderspension som har särskilt bostadstillägg eller äldreförsörjningsstöd, men eftersom dessa förmåner trappas av krona för krona mot alla inkomster, inklusive BTP, ger höjningen ingen faktisk förbättring av deras ekonomiska standard. För att även dessa ålderspensionärer med den allra lägsta ekonomiska standarden ska få en förbät-

rad disponibel inkomst föreslår regeringen en höjning av den garanterade nivån för äldreförsörjningsstöd och särskilt bostadstillägg för dem som är över 65 år. Det handlar om en begränsad grupp om ca 15 000 personer.

Den skäligen levnadsnivån är sedan den 1 januari 2009 för ogifta 1,3546 gånger prisbasbeloppet och för gifta 1,1446 gånger prisbasbeloppet. Regeringen föreslår att den skäligen levnadsnivån höjs till 1,401 gånger prisbasbeloppet för den som är ogift och till 1,191 gånger prisbasbeloppet för den som är gift. Höjningen av den skäligen levnadsnivån motsvarar höjningen av BTP, dvs. 170 kr per månad fr.o.m. den 1 januari 2012.

Till följd av detta föreslås anslaget Bostadstillägg till pensionärer öka med 500 miljoner kronor 2012.

Regeringen föreslår att riksdagen för 2012 till anslaget 1:3 Bostadstillägg till pensionärer anvisar ett ramanslag på 7 643 miljoner kronor.

Motion med anslagseffekt 2012

I partimotion 2011/12:Sf341 (V) i denna del begärs att riksdagen till anslaget 1:3 Bostadstillägg till pensionärer anvisar 300 miljoner kronor mindre än regeringen har föreslagit för 2012. Förslaget är en följeeffekt av de förslag om höjd garantipension och återställande av pension som läggs fram i samma motion.

Motioner utan anslagseffekt 2012

I kommittémotion 2011/12:Sf310 (S) begärs i yrkande 5 ett tillkännagivande om förstärkt information om rätten till bostadstillägg även fortsättningsvis. Motionärerna anför att det är angeläget att arbetet med informationsinsatser om bostadstillägg fortsätter eftersom det är viktigt att den som har rätt till bostadstillägg nås av information om detta.

I motion 2011/12:So483 (M) yrkande 2 begärs ett tillkännagivande om behovet av omvårdnadskontrakt som grundar rätt till bostadstillägg inom äldrevården. Enligt motionären ställer kravet på hyreskontrakt för rätt till bostadstillägg till problem när boendet ändras på grund av ändrat vårdbehov. Hyreskontrakt på gruppboende bör därför ersättas med en ny upplåtelseform som ger rätt till en plats men som inte är knuten till en viss yta, s.k. omvårdnadskontrakt. Detta kontrakt bör ge rätt till bostadstillägg.

Utskottets ställningstagande

Anslaget 1:3 Bostadstillägg till pensionärer

Utskottet noterar att gränsen för bostadskostnaden, fr.o.m. den månad den bidragsberättigade fyller 65 år, i BTP höjdes dels fr.o.m. den 1 januari 2006, dels fr.o.m. den 1 januari 2007. Även gränsen för skälig bostadskostnad såväl i det särskilda bostadstillägget för den som fyllt 65 år som i äldreförsörjningsstödet höjdes från samma tidpunkter. Vidare höjdes den

skäliga levnadsnivån för särskilt bostadstillägg och äldreförsörjningsstödet fr.o.m. den 1 januari 2009. Regeringen föreslår nu ytterligare förstärkningar i BTP, det särskilda bostadstillägget och äldreförsörjningsstödet fr.o.m. den 1 januari 2012.

Utskottet noterar att det är möjligt att ansöka om bostadstillägg retroaktivt, men högst för tre månader tillbaka i tiden.

Regeringens fortsatta satsning på pensionärer med låg ekonomisk standard välkomnas av utskottet. Förslaget tillstyrks således.

Utskottet, som har avstyrkt förslagen i motion 2011/12:Sf341 (V) om höjning av garantipensionen och återställande av pension, tillstyrker regeringens förslag till medelsanvisning. Motionen i denna del avstyrks därmed.

Frågor om bostadstillägg i övrigt

I Pensionsmyndighetens årsredovisning för 2010 anges att fr.o.m. november 2010 finns en beräkningsfunktion på webbplatsen där pensionärer eller deras anhöriga kan se om man är berättigad till bostadstillägg. Samma månad lanserade myndigheten också ett ifyllnadsstöd för ansökan om bostadstillägg på webbplatsen, som underlättar ansökan väsentligt.

Enligt instruktionen för Pensionsmyndigheten ska myndigheten ge allmänheten information om pensioner och andra förmåner och se till att denna ges utifrån den enskildes behov. Utskottet förutsätter att Pensionsmyndigheten vidtar de informationsinsatser om bostadstillägg som behövs för att informera berörda grupper så att okunskap om rätten till bostadstillägg minimeras. Något tillkännagivande från riksdagen bedöms för närvarande inte vara nödvändigt. Därmed avstyrks motion 2011/12:Sf310 (S) yrkande 5.

När det gäller frågan om omvårdnadskontrakt och bostadstillägg konstaterar utskottet att bostadstillägg kan beviljas för bostad i särskilt boende. Något skäl för riksdagen att ta ställning till behovet av en särskild form av hyreskontrakt inom äldrevården kan utskottet inte se. Motion 2011/12:So483 (M) yrkande 2 avstyrks därmed.

1:4 Äldreförsörjningsstöd

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bifaller regeringens förslag om höjt äldreförsörjningsstöd med 170 kr fr.o.m. den 1 januari 2012.

Vidare bifaller riksdagen regeringens förslag om medelsanvisning till anslaget 1:4 Äldreförsörjningsstöd.

Gällande ordning

Äldreförsörjningsstöd är en helt inkomstprövad förmån som ska garantera de personer som är bosatta i Sverige och är 65 år eller äldre en viss skälig levnadsnivå. Den skäliga levnadsnivån är densamma som för särskilt bostadstillägg till pensionärer, dvs. sedan den 1 januari 2009 motsvarar den 1,3546 gånger prisbasbeloppet för en ogift och 1,1446 gånger prisbasbeloppet för den som är gift. Gränsen för vad som kan anses som en skälig bostadskostnad är 6 200 kr per månad för en ogift och 3 100 kr per månad för den som är gift.

Propositionen

Regeringen beräknar att anslaget för budgetåret 2011 underskrids med ca 5 miljoner kronor. Antalet personer som är berättigade till äldreförsörjningsstöd ökar de närmaste åren. Ökningen beror på att personer som är födda 1938 eller senare måste ha varit bosatta i Sverige i 40 år för att få full garantipension. Därmed är det fler som får en reducerad garantipension. En annan anledning till ökningen är att invandringen av asylskäl tillfälligt ökade under 2006 och 2007. I december 2010 hade 14 429 personer äldreförsörjningsstöd. Omkring en femtedel av dessa är födda i Sverige.

Som angivits i det föregående avsnittet om bostadstillägg till pensionärer föreslår regeringen att den skäliga levnadsnivån i äldreförsörjningsstödet ska höjas med 170 kr per månad fr.o.m. den 1 januari 2012.

Regeringen föreslår vidare att riksdagen för 2012 anvisar ett ramanslag på 546 miljoner kronor till anslaget 1:4 Äldreförsörjningsstöd.

Utskottets ställningstagande

Utskottet tillstyrker regeringens förslag om höjning av äldreförsörjningsstödet och förslag till medelsanvisning.

2:1 Pensionsmyndigheten

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bifaller regeringens förslag om medelsanvisning till anslaget 2:1 Pensionsmyndigheten.

Vidare bemyndigar riksdagen regeringen att för 2012 besluta om en rörlig kredit i Riksgäldskontoret om högst 9 miljarder kronor för att tillgodose Pensionsmyndighetens behov av likviditet i handeln med fondandelar.

Gällande ordning

Den 1 januari 2010 startade Pensionsmyndigheten sin verksamhet. Samtidigt överfördes pensionsadministrationen från delar av Försäkringskassan och hela Premiepensionsmyndigheten som därmed lades ned.

Propositionen

Anslaget används för Pensionsmyndighetens förvaltningskostnader. Pensionsmyndigheten finansieras genom tre källor – dels av anslag på statens budget, dels av de allmänna pensionsfonderna (AP-fonderna) och dels av premiepensionssystemet. AP-fonderna och premiepensionssystemet ingår i Ålderspensionssystemet vid sidan av statsbudgeten.

Den del av myndigheten som finansieras helt via anslag på statsbudgeten är administrationen av garantipension, efterlevandepension till vuxna, bostadstillägg till pensionärer och äldreförsörjningsstöd samt vissa andra pensionsrelaterade förmåner.

Utgifterna för Pensionsmyndighetens administration av inkomstgrundad ålderspension täcks av avgifter som tas ut från AP-fonderna och premiepensionssystemet. I premiepensionssystemet ingår även kostnader för skulden i Riksgäldskontoret för den räntekontokredit som byggdes upp i samband med skapandet av premiepensionssystemet. För att sprida denna kostnad över flera generationer avbetalas skulden över en längre tid och ska vara slutamorterad till 2018.

En teknisk justering av anslaget genomförs då de besparingar som beräknades genomföras fr.o.m. 2012 har skjutits på framtiden, vilket innebär att anslaget ökar med 30 miljoner kronor per år fr.o.m. 2012. Anslaget minskar till följd av att medel för att täcka engångskostnader i samband med myndighetens bildande och för hantering av ärendebalanser minskar.

Regeringen föreslår att riksdagen för 2012 anvisar ett ramanslag på 527,7 miljoner kronor till anslaget 2:1 Pensionsmyndigheten.

Vidare föreslås att regeringen bemyndigas att för 2012 besluta om en rörlig kredit i Riksgäldskontoret om högst 9 miljarder kronor för att tillgodose Pensionsmyndighetens behov av likviditet i handeln med fondandelar.

Utskottets ställningstagande

Utskottet har inte något att invända mot regeringens förslag till medelsanvisning eller till bemyndigande för regeringen. Förslagen tillstyrks därför.

Pensionsfrågor i övrigt

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden bl.a. om viktiga förutsättningar för hållbara pensioner, om förändring av pensionssystemet och om delad pensionsrätt

Jämför reservationerna 18 (S) och 19 (V).

Motionerna

I kommittémotion 2011/12:Sf310 (S) begärs i yrkandena 1–3 tillkännagivanden dels om ett stabilt pensionssystem som ger pensionärerna en trygg inkomst, dels om viktiga förutsättningar för hållbara pensioner, dels om förutsättningar för människor att arbeta till 65 års ålder. Motionärerna framhåller att den demografiska utvecklingen innebär att de som förvärvsarbetar måste försörja allt fler. Det är viktigt att pensionssystemet har en stabil förankring och att sysselsättningen ökar. Med en hög långtidsarbetslöshet försämras förutsättningarna att långsiktigt finansiera pensionerna. Personer ska inte utförsäkras och/eller ställas utanför arbetsmarknaden under en längre tid. Pensionärer ska inte beskattas hårdare än löntagare. Jämställdheten måste öka både i hemmet och i arbetslivet så att kvinnor får högre löner. Åtgärder måste även vidtas för att möjliggöra för många fler löntagare att orka arbeta längre, t.ex. till 65-årsdagen. Det kräver bl.a. ökade resurser för kontroll, forskning och utveckling av arbetsmiljöarbetet och förbättrade insatser för rehabilitering och omställning för att förhindra den utslagning som nu sker från arbetslivet. Det behövs en grundligare analys av vilka effekter de senaste årens förändringar riskerar att få för pensionssystemet.

I motionens yrkande 4 begärs ett tillkännagivande om att regeringen bör återkomma med en redovisning av hur den statliga ålderspensionen påverkas av framväxten av en låglönemarknad och den höga arbetslöshetsnivå som etablerats under de senaste åren.

I kommittémotion 2011/12:Sf242 (V) begärs i yrkande 3 ett tillkännagivande om att tillsätta en utredning för att förändra det nuvarande pensionssystemet i överensstämmelse med intentionerna i motionen. Motionärerna framhåller att pensionssystemet måste bli stabilt och förutsägbart. Pensionerna ska följa löntagarnas löneutveckling i stället för börsutvecklingen och garantera att även de som har tunga och slitsamma arbeten får en anständig pension och att kvinnor inte missgynnas. Pensionssystemet är nu underfinansierat, och avgiften till premiepensionen behöver föras över till inkomstpensionen för att förstärka den.

Premiepension

I kommittémotion 2011/12:Sf242 (V) begärs i yrkande 1 ett tillkännagivande om att stoppa de höga förvaltningskostnaderna för fondförvaltningen. Vid en avgift på 1,6 % eller mer försvinner minst 40 % av pensionsspararnas medel till förvaltarna. Premiepensionen har gått back sedan den infördes och dess värde sjönk 2008 med 34,5 %. Förvaltningen av premiepensionen kostade mer än dubbelt så mycket som betalades ut i premiepension 2009.

I motionens yrkande 2 begärs ett tillkännagivande om att pensionsavgiften om 2,5 % bör tillföras inkomstpensionssystemet i stället för premiepensionssystemet. De framtida avsättningarna till premiepensionen bör upphöra. I stället bör avgifterna och motsvarande pensionsförmåner hantearas inom inkomstpensionssystemet. Hade avgiften på 2,5 % tillförts inkomstpensionssystemet från början hade minskningen av pensionerna de senaste åren kunnat undvikas.

I partimotion 2011/12:Sf244 (V) begärs en ändring av riksdagens beslut att lägga ned premiesparfonden. I stället infördes en ny fond med en extra hög riskplacering för dem som inte valt någon annan fond inom premiepensionssystemet. De som valt att inte ta ökade risker med sitt pensionssparande blev tvångsmässigt infösta i en högriskplacering av sina pensionsrättigheter.

I motion 2011/12:Sf351 (SD) begärs ett tillkännagivande om att risk-säkra AP7 Såfa. I fonden AP7 Såfa placeras en del av pengarna i en ren högriskaktiefond. Sådana fonder bör undvikas för grupper som avstår från att göra aktiva placeringar.

I motion 2011/12:Sf246 (M) begärs ett tillkännagivande om möjligheten till delad pensionsrätt under en viss avtalad tid. Motionären framhåller att med målsättningarna att fler människor ska kunna leva på sin pension och att man ska stärka utvecklingen mot jämställdhet bör makar och partners under en viss avtalad tid kunna dela på den intjänade pensionsrätten.

I motion 2011/12:Sf231 (FP) begärs ett tillkännagivande om att utreda möjligheten att placera premiepensionsmedel direkt i onoterade företag. Om pensionssparare får möjlighet att satsa premiepensionsmedlen i enskilda företag som de tror på, kan medlen användas som riskvilligt kapital, t.ex. vid företagsstart.

Pensionsinformation

I motion 2011/12:Sf249 (C) begärs ett tillkännagivande om ett samlat ansvar för pensioner som helhet och om behovet av ett förbättrat underlag och information till medborgare för genomgång och bedömning av deras pensioner inför eller vid pensionering. Det föreslås också att man prövar möjligheterna till en form av pensionsombudsman. Motionären framhåller att det finns ett behov av en samlad information om pensionsförmånerna. En pensionsombudsmans huvudsakliga område bör vara tjänstepension, som de flesta får från flera håll.

Utskottets ställningstagande

Pensionsreformen bygger på en bred politisk överenskommelse mellan fem av riksdagens partier (S, M, FP, C, KD). Reformen har genomförts och vårdats av Genomförandegruppen som består av ledamöter från dessa partier. Genomförandegruppen ersattes den 10 april 2008 av Pensionsgruppen med företrädare för de fem partierna bakom pensionsöverenskommelsen.

Det är viktigt att pensionssystemet är tryggt, förutsägbart och långsiktigt. Det är också av stort värde för de försäkrade att pensionssystemet vilar på en bred politisk överenskommelse så att spelreglerna inte ändras om det blir regeringsskifte. Därutöver krävs att allmänheten känner sig övertygad om såväl den politiska som den finansiella stabiliteten och agerar utifrån detta. Eftersom pensionssystemet regleras i lag kommer samtliga riksdagspartier att få ta ställning till eventuella förslag till förändringar av systemet.

Förbättrade finansiella förutsättningar och högre ekonomisk tillväxt är positivt för pensionsutvecklingen. Under 2008 och 2009 gick pensionssystemet med underskott, främst på grund av den djupa lågkonjunktur som rådde. Framför allt var det en snabbt ökande arbetslöshet som gjorde att inbetalningarna till pensionssystemet minskade drastiskt. Den finansiella nedgången innebar att inkomst- och tilläggspensionerna sänktes med 4,3 % 2011 efter en sänkning med 3,0 % 2010. Till följd av regeringens skattesänkningar har de negativa effekterna netto kraftigt reducerats och för dem med låga pensioner som regel t.o.m. eliminerats. Den finansiella ställningen är nu åter i balans och under 2012 ökar pensionerna med 3,5 % nominellt och 0,7 % realt.

Som regeringen framhåller i budgetpropositionen har sänkningen av pensionerna prövat pensionssystemet både funktionellt och politiskt. Systemet fungerar, och påfrestningarna i Sverige och omvärlden har visat på betydelsen av ett finansiellt och politiskt stabilt system. Skälen för en bred parlamentarisk pensionsöverenskommelse och ett finansiellt stabilt pensionssystem är därför minst lika starka som tidigare. Vidare framhåller regeringen att pensionssystemet med dess grundläggande principer ligger fast och kommer att ligga fast oavsett förändringar i omvärlden. Även dagens unga som går in i arbetslivet ska kunna lita på att pensionssystemet levererar enligt likartade principer när de en dag lämnar arbetslivet. Att pensionsöverenskommelsens principer ligger fast är därför en stark och grundläggande utgångspunkt i det arbete som sker i Pensionsgruppen som har till uppgift att vårda och förvalta systemet.

Pensionsgruppen har under året initierat ett antal uppdrag och utvärderingar i syfte att se om det finns skäl att göra justeringar eller anpassningar som effektiviserar systemet ytterligare.

- En särskild utredare har getts i uppdrag att göra en översyn av de pensionsrelaterade åldrarna samt att lämna förslag till åtgärder i arbetsmiljön som ger förbättrade förutsättningar att arbeta längre upp i åldrarna. Allt med det övergripande syftet att förlänga den genomsnittliga tiden i arbete, vilket också förbättrar pensionerna.
- Pensionsmyndigheten har getts i uppdrag att göra en utvärdering av de beräkningsregler som har betydelse för den finansiella stabiliteten i syfte att undersöka om de nuvarande reglerna kan trimmas och ge bättre systemegenskaper.
- En analys ska göras av pensionssystemets långsiktiga finansiella styrka, dvs. i vilken grad det finns risk för återkommande underskott.
- En översyn ska göras av regelverket för Första–Fjärde samt Sjätte AP-fonderna i syfte att förbättra förutsättningarna för en kostnadseffektiv förvaltning av buffertfonderna.

Utskottet kan konstatera att det svenska pensionssystemet är finansiellt stabilt och inte behöver reformeras. Pensionsgruppen kommer att ha ett fortsatt fokus på åtgärder som förbättrar pensionssystemets finanser. I detta ligger särskilt åtgärder för ett senare utträde ur arbetslivet och ett senare uttag av pension. Förbättrade finansiella förutsättningar och högre ekonomisk tillväxt är positivt för pensionsutvecklingen. En god ekonomisk samhällsutveckling är intimt sammankopplad med en högre sysselsättningsgrad och ett längre arbetsliv.

I detta sammanhang kan nämnas att olika former av utanförskap medför minskade intäkter till pensionssystemet. Den finansiella krisen har medfört att arbetslösheten ligger på en högre nivå än den annars skulle ha gjort. Samtidigt har ohälsan minskat i väsentlig grad under de senaste åren, vilket har medfört ett ökat arbetsutbud. Enligt utskottet finns det inga skäl för regeringen att återkomma med en särskild redovisning av hur den statliga ålderspensionen påverkas av t.ex. arbetslösheten.

Utskottet kan vidare konstatera att det nuvarande pensionssystemet innehåller regler som direkt omfördelar från dem med höga inkomster till låginkomsttagare och därmed från män till kvinnor. En sådan regel är den s.k. takregeln, dvs. att pensionsrätten grundas på inkomster upp till 7,5 inkomstbasbelopp. Även garantipensionen har samma omfördelande egenskap. Också det förhållandet att samma delningstal gäller för kvinnor och män (gemensam livslängdstabell) gynnar kvinnorna. Utfallet blir således bättre för kvinnor än för män i det nya systemet i den meningen att kvinnor får större avkastning på varje inbetald krona än män. Den omständigheten att kvinnor generellt sett får en lägre årlig pension är i stället en återspeglning av kvinnors lägre sysselsättningsgrad och inkomster i samhället och beror således inte på pensionssystemets utformning.

Utskottet noterar att regeringen har uppdragit åt Institutet för Framtidsstudier att göra en analys av hur förvärvsmönster skiljer sig mellan kvinnor och män och hur det påverkar pensionen. Studien ska även ta hänsyn till skillnader mellan intjänade och överförda pensionsrätter samt till inkom-

ter från grundskyddet i pensionssystemet. Därutöver ska tjänstepensionernas effekter för utfallet analyseras. Uppdraget ska redovisas senast den 1 juni 2012.

Utskottet avstyrker med det anförda motionerna 2011/12:Sf242 (V) yrkande 3 och 2011/12:Sf310 (S) yrkandena 1–4.

Premiepension

Premiepensionen infördes i det reformerade pensionssystemet för att stimulera till fonderat pensionssparande i individuella och försäkringsmässiga former, ett sparande som inte fanns i ATP-systemet. Bland andra motiv kan nämnas att det skulle öka den enskildes inflytande över pensionen genom enskilt val av förvaltning och placeringsinriktning. Det enskilda pensionssparandet skulle med ökat risktagande också bidra till näringslivets riskkapitalförsörjning.

Från maj 2010 gäller bl.a. att det tidigare ickevalsalternativet Premiesparfonden har ersatts av Statens årskullsförvaltningsalternativ (AP7 Såfa). Det nya förvalsalternativet har karaktären av en generationsfond. AP7 Såfa är valbar och kan väljas eller väljas bort precis som övriga fonder. Utöver detta erbjuder Sjunde AP-fonden tre portföljalternativ med olika risknivåer: försiktig, balanserad och offensiv. Utgångspunkten för förändringarna var att premiepensionssystemet i större utsträckning behövde anpassas till behoven, kunskaperna och engagemanget hos pensionsspararna. Målet var också att förenkla spararnas valsituation i syfte att bl.a. minska risken för systematiskt dåliga utfall av placeringar till följd av okunskap.

AP7 Såfa har en livscykelprofil. Det betyder att risken fördelas olika genom livet. Till och med det år då pensionsspararen fyller 55 år är hela innehavet placerat i aktier. Vid 56 års ålder börjar en allt större del placeras i räntor i portföljen. Syftet är att pensionsspararen ska ha möjlighet till bra värdeutveckling när denne är yngre och sedan ett tryggare sparande ju närmare pensionen denne kommer.

Vid behandlingen av förslaget att avskaffa Premiesparfonden ansåg utskottet i betänkande 2009/10:SfU9 att med ett statligt förvalsalternativ, som också kunde väljas aktivt, samt statliga placeringsalternativ med skilda riskprofiler skulle premiepensionssystemet få en förbättrad funktion. Utskottet tillstyrkte således propositionen i denna del. Utskottet, som nu vill understryka att det i premiepensionssystemet finns statliga alternativ med bl.a. medelhög och låg risknivå (Ap7 Balanserad och Ap7 Försiktig), vidhåller sitt ställningstagande och avstyrker motionerna 2011/12:Sf244 (V) och 2011/12:Sf351 (SD).

Fondbolagen tar ut en avgift för att förvalta och administrera fonden. Fondavgiften betalas av dem som sparar i fonden och varierar mellan olika fonder. Höga fondavgifter kan innebära sämre värdeutveckling för den som sparar. En fond med en årlig avgift på t.ex. 0,5 % minskar pensionsbehållningen med 15 %. En fond med samma värdeutveckling, men med

en årlig avgift på 1,5 % minskar pensionen med 39 %. Exempelen förutsätter att pensionsspararen sparar till sin pension i 33 år, vilket är den genomsnittliga spartiden i premiepensionssystemet.

I budgetpropositionen anges att förvaltningsavgifterna efter rabatt i slutet av 2010 uppgick till i genomsnitt 0,37 % för eget valda portföljer och 0,15 % för AP7 Såfa. Avgifterna varierar bl.a. beroende på andelen aktier i fonden. Pensionsmyndighetens kostnader för att administrera premiepensionen är för närvarande 0,14 % av behållningen på pensionsspararens konto. Denne behöver dock aldrig betala mer än 110 kr per år i administrationsavgift.

Utskottet noterar att Inspektionen för socialförsäkringen (ISF) konstaterat att kunskapen om pensionsspararnas agerande i fråga om fondval, avkastning och risk är bristfällig liksom huruvida de avgifter som erlagts till det obligatoriska premiepensionssystemet, fonder och kapitalförvaltare har kompensrats av en högre avkastning. En granskning som fokuserar på hur avkastningen förhåller sig till förvaltningsavgifterna, dels för pensionsspararna som helhet, dels för olika grupper av sparare, kommer att presenteras i en serie rapporter, varav den första är planerad att ges ut under fjärde kvartalet 2011.

I budgetpropositionen anges att under året har frågan om förvaltnings-tjänster inom premiepensionssystemet hanterats i Pensionsgruppen. Det kraftigt ökade antalet förvaltningstjänster har lett till omfattande maskinella massfondbyten som i sin tur fått systempåverkande effekter. Det leder i vissa fall bl.a. till ökade fondavgifter som då också drabbar andra sparare. För att skydda andra sparare var det angeläget att minimera de negativa effekterna, och Pensionsgruppens bedömning var att detta inte kunde göras utan att stoppa massfondbytena. Pensionsmyndigheten gavs därför i uppdrag att verkställa ett sådant stopp, vilket kommer att ske under december 2011.

Utskottet, som naturligtvis anser det angeläget att ansträngningar fortsatt görs för att hålla förvaltningskostnaderna på lägsta möjliga nivå, konstaterar att förvaltningsavgifterna genomsnittligt ligger på en klart lägre nivå än för fondsparare utanför premiepensionssystemet. Stoppet av massfondbyten kan även komma att ha en positiv inverkan på förvaltningskostnaderna.

Utskottet kan inte ställa sig bakom yrkandet att pensionsavgiften om 2,5 % bör tillföras inkomstpensionssystemet i stället för premiepensionssystemet, dvs. att premiepensionssystemet avskaffas.

Med det anförda avstyrks motion 2011/12:Sf242 (V) yrkandena 1 och 2.

En grundläggande princip i pensionssystemet är att premiepensionssystemet är ett slutet ekonomiskt system, dvs. att det varken ska skjutas till ytterligare penningmedel till systemet eller användas medel från detta för andra ändamål än sådana som slutligt syftar till pensionsutbetalningar. Att premiepensionssystemet är uppbyggt på detta sätt framgår också på andra sätt. Det ska t.ex. inte vara möjligt för den enskilde att göra några extra insättningar på sitt premiepensionskonto. Verksamheten ska finansieras

genom avgifter från de enskilda och därför inte redovisas i statens budget. Premiepensionssystemet bygger på att den enskilde ska ha ett stort och varierat urval av fonder att välja mellan. Även detta är ett viktigt krav för systemets funktion. Utskottet anser således inte att möjligheten att placera premiepensionsmedlen direkt i företag bör utredas och avstyrker därmed motion 2011/12:Sf231 (FP).

Enligt nuvarande regler har makar möjlighet att löpande överföra pensionsrätt inom premiepensionssystemet från den ena maken till den andra. Endast premiepensionsrätt som intjänats under äktenskapet kan bli föremål för överföring. Överföringen ska vara frivillig, ske fortlöpande år från år och omfatta hela den premiepensionsrätt som en make tjänat in för året samt inte påverka garantipensionen. Kostnaderna för att överföra pensionsrätten belastar premiepensionskontot för mottagaren. Vid överföring till make minskas premiepensionsmedlen med 8 %. Procentsatsen är densamma oavsett om överföring sker från en man till en kvinna eller tvärtom.

Vid genomförandet av pensionsreformen framhöll utskottet (bet. 1997/98:SfU13 s. 90) att förslaget om att överföra premiepensionsrätt tillgodoser syftet att i ett större perspektiv utjämna makars pensionsrättsförhållanden samtidigt som en överföring inte innebär någon avgörande minskning av pensionsrätten för makarna. Utskottet delade uppfattningen att överföringen ska vara frivillig och endast vara möjlig för premiepension som tjänats in under äktenskapet samt omfatta hela pensionen. Genom denna lösning blir konsekvenserna av en överföring lättare att förutse. Eftersom en eventuell rätt till garantipension ska bedömas som om överföring inte skett, kan detta medföra att den totala pensionen kommer under basnivån för garantipension. Utskottet ansåg emellertid att denna reduktion av pensionen kunde anses acceptabel.

Utskottet har därefter vid flera tillfällen behandlat motioner om makars pensionsrättigheter. I betänkande 2005/06:SfU13 finns en redogörelse för olika överväganden och även andra förändringar som gjorts i anslutning till pensionsreformen. Där framgår att all intjänad pensionsrätt skulle kunna delas enligt de ursprungliga riktlinjerna för pensionsreformen, men ett framtaget förslag utsattes för stark kritik av remissinstanserna. Det fortsatta beredningsarbetet inriktades därför på att finna en lösning som i huvudsak fyllde syftet med delningen och som samtidigt gjorde det möjligt att undvika de nackdelar som påtalats under remissbehandlingen.

Utskottet konstaterade senast i betänkande 2009/10:SfU9 att det måste anses fördelaktigare, och mer ägnat att jämnare fördela intjänade pensionsrätter, att överföringen omfattar all premiepensionsrätt för året som den ena maken tjänat in i stället för endast hälften av vardera makens intjänade premiepensionsrätt. Utskottet ansåg att de möjligheter som i dag finns i det allmänna pensionssystemet att fördela pensionsrätter mellan makar har utformats så generöst som det efter omständigheterna har varit möjligt att göra.

Utskottet vidhåller denna inställning och avstyrker motion 2011/12:Sf246 (M).

Pensionsinformation

Tjänstepension och privat sparande har ökat i betydelse för hur stor den totala pensionen blir. Det är därför inte tillräckligt med besked om enbart den allmänna pensionen för att kunna göra rationella val mellan arbete, sparande och fritid. Pensionssystemets inbyggda drivkrafter för arbete blir inte fullt ut nyttjade om pensionsspararen inte ser hela effekten av sitt agerande. Webbplatsen Minpension.se ökar flexibiliteten i informationen och täcker en större del av pensionen – men fortfarande inte hela.

Regeringen gav i juni 2010 ett förtydligt uppdrag till Pensionsmyndigheten att arbeta för en bättre och mer samlad pensionsinformation till pensionärer och pensionssparare. Uppdraget inbegriper att samlat kunna ge information om såväl den allmänna pensionen som tjänstepensionen och dessutom visa på hur eventuellt privat pensionssparande påverkar den samlade pensionen för pensionsspararen. Pensionsmyndigheten har även i uppdrag att informera om pensionen och pensionssystemet och hur olika livsval under intjänandetiden påverkar pensionen. Ett viktigt deluppdrag är att informera om premiepensionssystemets risker och möjligheter.

Som en följd av uppdraget har Pensionsmyndigheten tagit fram en plan för att förbättra pensionsinformationen för pensionsspararna och pensionärerna. Planen består av 13 huvudsakliga aktiviteter där myndigheten bl.a. ska verka för en gemensam pensionsprognosstandard inom branschen, för att utveckla Minpension.se och för att all statlig tjänstepensionsinformation samlas in en försändelse. Myndigheten vill även utveckla samarbetet mellan aktörer på pensionsområdet och utreda ifall prognosen i det orange kuvertet kan kompletteras med en prognos av total förväntad tjänstepension. Pensionsmyndigheten har även i uppdrag att se till att informationen och kommunikationen ges utifrån de försäkrades och spararnas behov. Därför ska myndigheten utöver telefon, internet och vanlig postgång även verka för att förutsättningar finns för personliga kundmöten på lokal nivå.

I budgetpropositionen anges att en samlad pensionsinformation inte bör vara statens ansvar. Det är därför bekymmersamt att det fortfarande inte finns ett fullt ut fungerande system för en samlad information. Uppnås inte en samlad och god information på frivillig väg blir det i förlängningen ett ansvar för staten. Pensionsgruppen har mot den bakgrunden tagit upp frågan och kommer i slutet av 2011 att ta ställning till behovet av ytterligare åtgärder för att uppnå en komplett och fullgod pensionsinformation.

Frågan om pensionsinformation är under utredning. Motion 2011/12:Sf249 (C) är därmed delvis tillgodosedd och avstyrks.

Utgiftsområde 12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn

Under utgiftsområde 12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn finns tre typer av förmåner:

- *Generella bidrag*: Allmänna barnbidrag och bidrag till kostnader för internationella adoptioner.
- *Försäkring*: Föräldraförsäkring, barnpension, efterlevandestöd till barn och pensionsrätt för barnår.
- *Behovsprövade bidrag*: Bostadsbidrag, underhållsstöd och vårdbidrag för funktionshindrade barn.

Utgifterna inom utgiftsområdet uppgick 2010 till ca 70 miljarder kronor, vilket var 0,26 miljarder kronor (0,4 %) högre än vad som anvisades i statens budget.

För 2011 beräknas utgifterna uppgå till 72,5 miljarder kronor, vilket är 0,6 miljarder kronor lägre än budgeterat.

Riksdagen har på förslag av finansutskottet bifallit regeringens förslag till utgiftsram för 2012 för utgiftsområde 12 (bet. 2011/12:FiU1, rskr. 2011/12:32).

Mål för familjepolitiken m.m.

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden bl.a. om ändrat mål för utgiftsområde 12 och om att tillsätta en utredning som ser över bidragen till barnfamiljer.

Jämför reservationerna 20 (S), 21 (MP), 22 (SD) och 23 (V).

Propositionen

Målet för utgiftsområde 12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn är att den ekonomiska familjepolitiken ska bidra till förbättrade förutsättningar för en god ekonomisk levnadsstandard samt ökad valfrihet och stärkt makt över den egna livssituationen för alla barnfamiljer. I målet betonas förutsättningarna snarare än utfallet, vilket innebär en acceptans för att utfallet inte alltid blir detsamma för alla barnfamiljer. Olika utfall kan bero på att förutsättningarna är olika, men det kan också bero på att familjerna har gjort olika prioriteringar och val som får ekonomiska konsekvenser.

Generellt sett har hushåll med barn en lägre ekonomisk standard än hushåll utan barn. De som har det sämst ställt är hushåll med en ensamstående förälder, speciellt när det finns flera barn i hushållet. Vidare har

familjer med unga föräldrar lägre ekonomisk standard än andra familjer. Även barnhushåll med utländsk bakgrund har oftare en låg ekonomisk standard.

Den ekonomiska familjepolitiken bidrar till förutsättningarna för en god ekonomisk levnadsstandard för alla barnfamiljer genom att höja den disponibla inkomsten. Familjepolitiken är utformad så att barn i hushåll med låg ekonomisk standard får stöd, liksom familjer med sjuka och funktionshindrade barn. De behovsprövade förmånerna går främst till familjer med låga inkomster eller relativt stor försörjningsbörda. Nackdelar med dessa bidrag är att de ger marginaleffekter, vilket kan ge lägre drivkrafter till att öka arbetsinkomsten. Barnbidraget är däremot ett generellt bidrag som utjämnar ekonomiska förutsättningar mellan perioder med och utan försörjningsansvar.

Familjepolitiken ska vidare underlätta för föräldrar att kombinera yrkesliv med familjeliv genom att förbättra möjligheten för båda föräldrarna att delta i arbetslivet samtidigt som de ska kunna ta hand om barnen medan barnen är små. Därtill bör familjepolitiken förbättra förutsättningarna för jämställdhet mellan män och kvinnor.

Föräldraförsäkringen, dvs. föräldrapenning, tillfällig föräldrapenning och graviditetspenning, kompenserar för en stor del av inkomstbortfallet under föräldraledighet och skapar, tillsammans med jämställdhetsbonusen, goda förutsättningar för föräldrar att kunna behålla anknytningen till arbetsmarknaden och samtidigt vara hemma med sina barn när de är små. Därtill ger vårdnadsbidraget föräldrar ökade möjligheter att vara hemma och vårda sina barn under den period då barnen är mellan ett och tre år.

Motionerna

I kommittémotion 2011/12:Sf312 (S) begärs i yrkande 1 beslut om ett nytt politiskt mål för den ekonomiska familjepolitiken: ”De ekonomiska villkoren mellan familjer med och utan barn ska minska inom ramen för den generella välfärden.” Enligt motionärerna är en solidarisk omfördelning mellan dem som har och inte har barn en viktig del av den generella välfärden. I samma motion yrkande 11 begärs ett tillkännagivande om goda uppväxtvillkor för alla barn. Barnbidraget och bostadsbidraget är viktiga ekonomiska tillskott till barnfamiljerna. Ekonomiskt mest utsatta är dock ensamstående föräldrar med barn. Därför finns det skäl att bl.a. göra en översyn av underhållsstödet.

I kommittémotion 2011/12:Sf338 (MP) yrkande 2 begärs ett tillkännagivande om nytt mål för utgiftsområde 12: ”Skillnaderna i de ekonomiska villkoren mellan familjer med och utan barn ska minska och jämställdhet mellan könen ska uppmuntras inom ramen för den generella politiken.”

Även i motion 2010/11:Sf13 (MP) yrkande 7 begärs ett tillkännagivande om en ny formulering av målet för familjepolitiken: ”Familjepolitiken ska ge förutsättningar för goda ekonomiska och sociala levnadsvillkor för alla

barnfamiljer. Skillnaderna i de ekonomiska villkoren mellan familjer med och utan barn ska minska och jämställdhet mellan könen uppmuntras inom ramen för den generella politiken”.

I motion 2011/12:Sf305 (KD) begärs ett tillkännagivande om resurser till barnfamiljerna. Nativiteten ligger fortfarande långt under reproduktionsnivån som är ca 2,1 barn per kvinna. Tvåbarnsidealet måste enligt motionären ersättas av ett trebarnsideal, och barnfamiljerna måste få bättre ekonomiska villkor vid barnafödande samt frihet att själva fostra sina barn och välja barnomsorg. Föräldrar ska inte heller tvingas ut på arbetsmarknaden om de själva vill vara hemma med barnen.

I kommittémotion 2011/12:So569 (V) begärs i yrkande 7 ett tillkännagivande om att regeringen bör tillsätta en utredning som ser över samtliga bidrag som riktas till barnfamiljer samt komma med förslag till ändringar som syftar till att förbättra situationen för ekonomiskt utsatta barnfamiljer. Motionärerna anser att det är problematiskt att vissa bidrag räknas som inkomst och att de avräknas mot varandra, t.ex. barnbidrag som avräknas mot försörjningsstödet.

Utskottets ställningstagande

Målet för den ekonomiska familjepolitiken är att skapa goda och trygga uppväxtvillkor för barn och ungdomar, att ge förutsättningar för familjer att få tid tillsammans och att uppmuntra jämställda familjer. Alla barn ska ha samma rättigheter och ges samma chanser att fullt ut forma sina egna liv under uppväxten.

Det är centralt att familjepolitiken präglas av ett tydligt barnperspektiv. Föräldrarna är de som har huvudansvaret för barnets välbefinnande och ska utifrån familjens livssituation och barnets behov se till barnets bästa. Föräldrarna är också de som känner sina barn bäst.

Utmaningarna för familjepolitiken handlar, som regeringen påpekar, om att skapa tid för både familjeliv och yrkesliv på lika villkor för både kvinnor och män och att ge alla barn ekonomisk och social trygghet och förutsättningar för en god relation till båda sina föräldrar. Därtill måste de offentliga systemen utformas på ett sådant sätt att samhället i första hand stöttar och hjälper, inte styr och hindrar.

Det är också viktigt att den ekonomiska familjepolitiken ses i ett större sammanhang. Som regeringen framhåller finns inte lösningen på arbetslöshet och låg utbildning inom den ekonomiska familjepolitiken utan inom t.ex. områden som arbetsmarknads- och utbildningspolitik samt samhälls-ekonomi i stort. Utöver de ekonomiska stöden finns det transfereringar, skatter och subventioner utanför den ekonomiska familjepolitiken, t.ex. subventionerad förskola och fritidshem och hälso- och sjukvård för blivande mödrar och barn, som också har stor betydelse för barnfamiljernas ekonomi.

När det gäller frågan om målet för utgiftsområdet anser utskottet att det nuvarande målet väl fyller sitt syfte att dels ge barn rimliga uppväxtvillkor och föräldrar möjlighet att förena arbete och familjeliv, dels öka valfriheten för familjerna. Målet godkändes av riksdagen i december 2010 (prop. 2010/11:1, bet. 2010/11:SfU1, rskr. 2010/11:121). Något skäl att nu föreslå riksdagen ett ändrat mål för utgiftsområdet kan utskottet inte se. Utskottet avstyrker därför motionerna 2011/12:Sf312 (S) yrkande 1, 2011/12:Sf338 (MP) yrkande 2 och 2011/12:Sf13 (MP) yrkande 7.

Som nämnts har hushåll med barn generellt sett en lägre ekonomisk standard än hushåll utan barn. Sämst ställt har ensamstående föräldrar, särskilt när det finns flera barn i hushållet. För sådana hushåll har familjestöden givetvis särskild betydelse. Det är därför tillfredsställande att flerbarnstillägget kunde höjas från den 1 juli 2010 och att regeringen i denna proposition föreslår att bostadsbidraget ska höjas från den 1 januari 2012. En höjning av bostadsbidraget kommer att få stor betydelse för de barnfamiljer som har den sämsta ekonomin. Utskottet avstyrker därmed motion 2011/12:Sf312 (S) yrkande 11. Även motion 2011/12:Sf305 (KD) avstyrks med det anförda.

Utskottet avstyrker också motion 2011/12:So569 (V) yrkande 7 eftersom det i nuläget inte finns något bärande skäl för att tillsätta en utredning som ser över bidragen till barnfamiljerna.

Utskottet vill tillägga att Utredningen om ekonomi och föräldrasamarbete vid särlevnad bl.a. har haft i uppdrag att belysa hur omsorgs- och försörjningsansvaret för barnet faktiskt fördelas mellan särlevande föräldrar och i vilken utsträckning de familjeekonomiska regelverken påverkar föräldrarnas överväganden i fråga om barnets boende och ekonomi. I uppdraget har det även ingått att belysa vilka möjligheter och hinder för samarbete som finns i regelverken för de familjeekonomiska stöden samt föräldrars behov av hjälp och stödsatser. I betänkandet Fortsatt föräldrar – om ansvar, ekonomi och samarbete för barnets skull (SOU 2011:51) har utredningen föreslagit ändringar av bl.a. reglerna för barnbidrag vårdbidrag, bostadsbidrag och underhållsstöd i syfte att undanröja konflikt drivande faktorer mellan särlevande föräldrar. Utredningens förslag syftar bl.a. till att bättre anpassa regelverken för de familjeekonomiska stöden till förändrade familjemönster och boendeformer för barnet. Betänkandet har remissbehandlats och är för närvarande föremål för beredning inom Regeringskansliet.

1:1 Allmänna barnbidrag

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bifaller regeringens förslag till medelsanvisning till anslaget 1:1 Allmänna barnbidrag.

Riksdagen avslår motionsyrkanden bl.a. om delat barnbidrag och ändrad benämning på förlängt barnbidrag för gymnasiesärskoleelever.

Jämför reservationerna 24 (S) och 25 (SD).

Gällande ordning

De allmänna barnbidragen består av barnbidrag, flerbarnstillägg och förlängt barnbidrag. Barnbidrag lämnas med 1 050 kr per månad. Flerbarnstillägg lämnas med 150 kr per månad för det andra barnet, 454 kr per månad för det tredje barnet och 1 010 kr per månad för det fjärde barnet. För varje ytterligare barn är tillägget 1 250 kr per månad.

Förlängt barnbidrag utbetalas med 1 050 kr per månad fr.o.m. kvartalet efter det att barnet har fyllt 16 år om barnet studerar vid grundskola eller deltar i viss annan utbildning. Bidraget betalas ut t.o.m. den månad då barnet slutför utbildningen eller avbryter studierna.

En förälder som ensam har vårdnaden om ett barn har rätt till barnbidrag för barnet. Vid gemensam vårdnad har den förälder som anmäls som bidragsmottagare rätt att få bidraget. Anmälan ska göras till Försäkringskassan av föräldrarna gemensamt. Om inte någon sådan anmälan görs har modern rätt till bidraget. Är bägge föräldrarna av samma kön betalas bidraget ut till den äldsta av föräldrarna. Är den bidragsberättigade föräldern till följd av frånvaro, sjukdom eller någon annan orsak förhindrad att delta i vårdnaden av barnet under en längre tid övergår rätten att ta emot bidraget till den andra föräldern. Bor barnet varaktigt tillsammans med endast en av föräldrarna, har den föräldern efter anmälan rätt att få bidraget. Om föräldrarna inte bor tillsammans men barnet varaktigt är bosatt hos båda föräldrarna (växelvis boende) kan rätten till barnbidraget, efter anmälan av båda föräldrarna, delas så att bidraget utbetalas med hälften till vardera föräldern.

Propositionen

De allmänna barnbidragen syftar till att ge alla barnfamiljer lika förutsättningar till en god ekonomisk levnadsstandard. Barnbidraget är ett generellt stöd som är lätt att överblicka och enkelt och förhållandevis billigt att administrera.

Under budgetåret 2010 uppgick utgifterna för de allmänna barnbidragen till 23 731 miljoner kronor. Det innebär att utgifterna understeg anslaget med drygt 65 miljoner kronor. För 2011 beräknas utgifterna till 24 257 miljoner kronor, vilket är 141 miljoner kronor lägre än anvisat anslag.

Bedömningen av anslagsbehovet utgår från Statistiska centralbyråns (SCB) senaste befolkningsprognos från april 2011. Under det första halvåret 2011 är utgiften för anslaget ca 3 % högre jämfört med samma period 2010. Detta kan förklaras av att nivåerna för flerbarnstillägget höjdes fr.o.m. den 1 juli 2010 och att antalet barn under 16 år har ökat. Prognosen över antal barn har dock skrivits ned av SCB, vilket motiverar en nedskrivning av utgiften för anslaget även om trenden med en nettoökning av antalet barn beräknas kvarstå. SCB räknar med en gradvis nettoökning av antalet barn fram till 2015. Att det föds fler barn och att fruktsamheten har ökat de senaste åren bidrar till en ökning av antalet flerbarnstillägg under prognosperioden 2012–2015. Till följd av att färre barn förväntas passera 16 år under perioden förväntas dock antalet barn med förlängt barnbidrag att bli färre.

Regeringen föreslår att riksdagen för 2012 anvisar ett ramanslag på 24 486 miljoner kronor till anslaget 1:1 Allmänna barnbidrag.

Motioner utan anslagseffekt 2012

I kommittémotion 2011/12:Sf312 (S) begärs i yrkande 9 ett tillkännagivande om att barnbidraget ska följa barnet och att alla lagar och regler ska vara könsneutrala och inte diskriminera någon på grund av kön. I samma motion yrkande 10 begärs ett tillkännagivande om att barnbidraget ska kunna delas mellan föräldrarna även om den ena föräldern säger nej.

I motion 2011/12:Sf327 (M) begärs ett tillkännagivande om behovet av att barnbidraget delas lika mellan föräldrar som har gemensam vårdnad. Att inte föräldrar med gemensam vårdnad automatiskt får delat barnbidrag signalerar att pappor har en sekundär föräldraroll.

I motion 2011/12:Sf337 (M) begärs ett tillkännagivande om en ändring av namnet på bidraget till gymnasiesärskoleelever från förlängt barnbidrag till ett namn som lämpar sig för dessa gymnasieelever. Motionären anser att benämningen förlängt barnbidrag har en negativ klang för tonåringar.

Utskottets ställningstagande

Regeringens förslag till medelsanvisning för anslaget 1:1 har inte föranlett några motionsyrkanden. Utskottet tillstyrker förslaget.

Vad gäller frågan om delat barnbidrag noterar utskottet att Utredningen om ekonomi och föräldrasamarbete vid särlevnad i betänkande SOU 2011:51 har föreslagit att föräldrar som har gemensam vårdnad om ett barn gemensamt ska kunna anmäla om en av dem eller båda ska vara mottagare av barnbidrag. Om ingen anmälan görs eller föräldrarnas anmälan

inte är samstämmig föreslås att föräldrarna ska få halva bidraget var. Vid växelvis boende ska barnbidraget kunna lämnas med hälften till vardera föräldern efter anmälan av endast en av dem.

Eftersom frågan om delat barnbidrag för föräldrar med gemensam vårdnad för närvarande är föremål för regeringens överväganden ser utskottet ingen anledning för riksdagen att uttala sig i frågan. Motionerna 2011/12:Sf312 (S) yrkandena 9 och 10 och 2011/12:Sf327 (M) får anses åtminstone delvis tillgodosedda med vad utskottet anfört och avstyrks därför.

Den som går i gymnasiesärskolan har rätt till förlängt barnbidrag. I gymnasiesärskolan kan eleven som längst gå t.o.m. vårterminen det år han eller hon fyller 23 år. Utskottet har tidigare uttryckt förståelse för att en person som har uppnått myndighetsåldern kan uppleva det som besvärande att få ett bidrag som benämns förlängt barnbidrag (bet. 2009/10:SfU1 s. 86). Utskottet förklarade sig då inte ha något att invända mot att bidraget byter namn men var inte berett att föreslå riksdagen ett tillkännagivande till regeringen i frågan. Ett motionsyrkande om att ändra benämning på bidraget avstyrktes därmed.

I budgetpropositionen (utg.omr. 10 s. 59) har regeringen förklarat att det är angeläget att reformera den aktivitetsersättning som i dag beviljas unga med funktionshinder som behöver extra tid i skolan, s.k. aktivitetsersättning för förlängd skolgång. Att beviljas aktivitetsersättning för skolgång bedöms öka risken för att därefter få aktivitetsersättning för nedsatt arbetsförmåga och att sedan fastna i utanförskap. Regeringens ambition är att dessa ungdomar i stället ska få ersättning inom studiestödssystemet. Denna fråga kommer enligt regeringen att hanteras inom ramen för den kommande utredningen om studiehjälp m.m.

Utskottet förutsätter att även frågan om att byta benämning på det förlängda barnbidraget för gymnasiesärskolans elever kommer att aktualiseras inom ramen för nämnda utredning. I den mån motion 2011/12:Sf337 (M) inte är tillgodosedd härmed avstyrks motionsyrkandet i fråga.

1:2 Föräldraförsäkring

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bifaller regeringens förslag till medelsanvisning till anslaget 1:2 Föräldraförsäkring. Därmed avslår riksdagen motionsyrkanden om annan medelsanvisning.

Riksdagen avslår motionsyrkanden bl.a. om en individualiserad alternativt tredelad föräldrapenning, samtidigt uttag av föräldrapenning, graviditetspenning för egenföretagare, tillfällig föräldrapenning som betalning för hushållsnära tjänster och åldersgränser för föräldraförsäkringsförmåner.

Jämför reservationerna 26 (S), 27 (MP), 28 (MP), 29 (S, MP), 30 (SD), 31 (S, MP), 32 (S, MP), 33 (S), 34 (S), 35 (MP) och 36 (SD).

Gällande ordning

Föräldraförsäkringen omfattar föräldrapenning i samband med barns födelse, nedan benämnd föräldrapenning, tillfällig föräldrapenning, graviditetspenning (före den 1 januari 2011 havandeskapspenning) och jämställdhetsbonus intjänad fr.o.m. den 1 januari 2012.

Föräldrapenning

Föräldrapenning betalas ut för totalt 480 dagar i anslutning till ett barns födelse eller adoption. Av de 480 dagarna betalas föräldrapenning ut under 390 dagar med ett belopp som motsvarar föräldrarnas sjukpenning, dock lägst 180 kr per dag (grundnivån). Resterande 90 dagar ersätts lika för alla enligt den s.k. lägstanivån som även den är 180 kr per dag. För barn som är födda eller adopterade före den 1 juli 2006 är dock lägstanivån 60 kr per dag.

När båda föräldrarna är vårdnadshavare har de rätt till hälften var av det totala antalet ersättningsdagar. En förälder kan dock överlåta rätten till föräldrapenning till den andra föräldern med undantag av 60 dagar med sjukpenningbelopp (de s.k. reserverade dagarna). En förälder som är ensam vårdnadshavare har rätt till samtliga föräldrapenningdagar.

För att få föräldrapenning motsvarande sjukpenningen under de 180 första dagarna finns ett särskilt krav. Föräldern ska under minst 240 dagar i följd före barnets födelse eller den beräknade tidpunkten för födelsen ha varit försäkrad för en sjukpenning över lägstanivån. Är villkoret inte uppfyllt betalas ersättning enligt grundnivån.

Vid tvillingfödelse betalas föräldrapenning ut under ytterligare 180 dagar, varav 90 dagar enligt lägstanivån. För varje barn utöver det andra betalas föräldrapenning med ett belopp motsvarande föräldrarnas sjukpenning för samtliga tillkommande dagar, dock lägst med ett belopp enligt grundnivån.

Den 1 juli 2006 höjdes inkomsttaket för beräkning av sjukpenninggrundande inkomst (SGI) för föräldrapenning, tillfällig föräldrapenning och havandeskapspenning från 7,5 till 10 prisbasbelopp. Den 1 januari 2007 sänktes taket åter till 7,5 prisbasbelopp för tillfällig föräldrapenning och havandeskapspenning. Inkomsttaket för föräldrapenning är fortfarande 10 prisbasbelopp.

I avvaktan på ett regelsystem som baseras på historiska inkomster multipliceras SGI med faktorn 0,97 vid beräkning av dagarsättningar, bl.a. föräldrapenning, tillfällig föräldrapenning och graviditetspenning.

Föräldrapenning betalas ut med 80 % av SGI multiplicerad med 0,97, och den kalenderdagsberäknas, dvs. delas med 365. Föräldrapenningen kan utbetalas som hel, tre fjärdedels, halv, en fjärdedels och en åttondels förmån.

Tillfällig föräldrapenning

Tillfällig föräldrapenning betalas till en förälder som behöver avstå från förvärvsarbete för vård av sjukt barn som är under 12 år och i vissa fall även vid vård av barn över denna ålder. Tillfällig föräldrapenning kan även betalas ut när barnets ordinarie vårdare är sjuk, när en förälder behöver följa med barnet till en barnvårdscentral m.m. samt till en av föräldrarna vid vårdbehov som uppkommer när den andra föräldern besöker läkare med ett annat barn. För barn som är yngre än 240 dagar kan tillfällig föräldrapenning endast betalas ut om tillsynen av barnet är stadigvarande ordnad eller i vissa speciella situationer, t.ex. om barnet är inlagt på sjukhus.

För rätt till tillfällig föräldrapenning för vård av barn under tolv år finns, fr.o.m. den 1 juli 2008, en skyldighet för en förälder att i vissa fall styrka att barnet har varit frånvarande från den förskola, den pedagogiska omsorg, det fritidshem eller den skola där barnet normalt vistas. Barnets frånvaro ska styrkas med ett intyg eller på annat sätt. Intyget ska skrivas under av behörig personal i den verksamhet där barnet normalt vistas.

Tillfällig föräldrapenning kan betalas ut under 120 dagar per barn och år, varav högst 60 dagar vid en ordinarie vårdares sjukdom eller smitta. Till föräldrar som har ett allvarligt sjukt barn som är under 18 år kan dock tillfällig föräldrapenning betalas ut under ett obegränsat antal dagar.

Fadern har en särskild rätt till tillfällig föräldrapenning under högst tio s.k. pappadagar i samband med ett barns födelse. Vid adoption eller när två personer har utsetts att gemensamt utöva vårdnad om ett barn tillkommer motsvarande rätt båda adoptivföräldrarna eller de särskilda vårdnadshavarna.

Föräldrar till barn som omfattas av lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade, förkortad LSS, har rätt till tillfällig föräldrapenning i form av tio kontaktdagar per barn och år från barnets födelse till dess att barnet fyller 16 år, bl.a. för besök i barnets skola eller fritidshem.

Tillfällig föräldrapenning kan fr.o.m. den 1 januari 2011 betalas ut under högst tio dagar per förälder och barn i samband med att ett barn som är under 18 år avlidit. Ersättningen kan betalas ut till båda föräldrarna samtidigt.

En förälder kan överlåta sin tillfälliga föräldrapenning till en annan försäkrad som avstår från förvärvsarbete för att vårda barnet om det är sjukt eller om den ordinarie vårdaren är sjuk.

Vidare kan Försäkringskassan, efter medgivande av en förälder, besluta att en annan försäkrad som i stället för föräldern avstår från förvärvsarbete ska få rätt till tillfällig föräldrapenning i de fall som anges i det föregående stycket. Som villkor för detta gäller dels att föräldern på grund av egen sjukdom eller smitta inte kan vårda barnet, dels att föräldern inte får tillfällig föräldrapenning endast av det skälet att han eller hon för samma tid får sjuklön, sjukpenning eller motsvarande ersättning.

Försäkringskassan kan även besluta att en annan försäkrad som avstår från förvärvsarbete ska få rätt till tillfällig föräldrapenning för att vårda ett barn som inte har fyllt tre år i stället för en ensamstående förälder som på grund av egen sjukdom eller smitta inte kan vårda barnet. Föräldern behöver inte vara förvärvsarbetande.

Tillfällig föräldrapenning betalas ut som hel, tre fjärdedels, halv, en fjärdedels eller en åttondels förmån. För den som är anställd tim- eller dagberäknas ersättningen. Dagersättningen blir då 80 % av SGI multiplicerad med 0,97 delad med årsarbetstiden uttryckt i timmar eller dagar. För den som är arbetslös kalenderdagsberäknas ersättningen, och dagersättningen blir i sådana fall 80 % av SGI:n multiplicerad med 0,97 dividerad med 365. För den som har inkomst av annat förvärvsarbete gäller fr.o.m. den 1 juli 2010 att SGI:n delas med 260 dagar och att ersättning betalas ut för högst fem dagar under en sjudagarsperiod.

Samtidigt uttag

Två föräldrar kan i princip inte vara lediga med föräldrapenning samtidigt för samma barn, men däremot för två olika barn. Undantag gäller vid föräldrautbildning och besök i förskoleverksamhet eller skolbarnsomsorg samt vid ett barns födelse och adoption liksom när två personer utsetts att gemensamt ha hand om vårdnaden. Enligt bestämmelser som träder i kraft den 1 januari 2012 kommer vidare ett barns föräldrar att kunna få föräldrapenning samtidigt i 30 dagar under barnets första levnadsår (prop. 2010/11:146, bet. 2011/12:SfU4, rskr. 2011/12:15).

Tillfällig föräldrapenning får betalas ut till båda föräldrarna för samma barn och tid om båda följer med ett barn till läkare när barnet lider av en allvarlig sjukdom eller, när ett barn som inte fyllt 18 år avlidit. Detsamma gäller om båda föräldrarna, som en del i behandlingen av barnet, behöver delta i läkarbesök eller i någon behandling som har ordinerats av en läkare.

Graviditetspenning

En försäkrad som är gravid har rätt till graviditetspenning om graviditeten sätter ned hennes förmåga att utföra sitt förvärvsarbete med minst en fjärdedel och hon inte kan omplaceras till annat mindre ansträngande arbete.

Vidare har den som är gravid rätt till graviditetspenning om hon inte får sysselsättas i sitt förvärvsarbete på grund av en föreskrift om förbud mot arbete under graviditeten enligt arbetsmiljölagen och inte kan omplaceras till annat arbete.

Ersättning kan lämnas tidigast fr.o.m. den 60:e dagen och längst t.o.m. den elfte dagen före den beräknade tidpunkten för barnets födelse.

Hel graviditetspenning motsvarar 80 % av SGI, multiplicerad med 0,97, och ersättningen kan betalas ut som hel, tre fjärdedels, halv eller en fjärdedels förmån.

Förenklad jämställdhetsbonus

Jämställdhetsbonusen, som infördes den 1 juli 2008 och hittills varit utformad som en skattereduktion, kommer fr.o.m. den 1 januari 2012 att i stället kopplas till utbetalningen av föräldrapenningen (prop. 2010/11:146, bet. 2011/12:SfU4, rskr. 2011/12:15). När den förälder som tagit ut lägst antal dagar tar ut föräldrapenning på sjukpenning- eller grundnivå, får vardera föräldern 50 kr per dag. Ett helt jämställt uttag av föräldrapenningen ger som hittills totalt 13 500 kr.

Om föräldrarna gör ett samtida uttag av föräldrapenning i 30 dagar under barnets första levnadsår föreligger inte rätt till bonus. Inte heller ger de reserverade föräldrapenningdagarna rätt till bonus.

Propositionen

Utgifterna för föräldrapenning under 2010 utgjorde 83 % av den totala utgiften för förmånerna inom föräldraförsäkringen. Under 2010 ökade utgifterna med drygt 1,3 miljarder kronor jämfört med 2009. Utgiftsökningen beror på både fler utbetalda dagar och en högre medelersättning. Ökningen av utbetalda dagar är främst en följd av det stigande antalet födda barn. Under 2010 föddes ca 116 000 barn, vilket är det högsta antalet sedan 1994. Antalet dagar uttagna av män har ökat kontinuerligt sedan föräldrapenningen infördes. Andelen dagar utbetalda till män uppgick 2010 till 23 %.

Utgifterna för tillfällig föräldrapenning under 2010 var drygt 4,4 miljarder kronor, vilket motsvarar en ökning med ca 230 miljoner kronor jämfört med 2009. Användningen av tillfällig föräldrapenning är relativt jämnt fördelad mellan kvinnor och män. Av de dagar som används för vård av sjukt barn betalades 35,5 % ut till män under 2010.

Graviditetspenning betalades ut för 920 000 dagar under 2010, vilket var en minskning med 0,6 % jämfört med 2009.

Till följd av förslaget om att förenkla jämställdhetsbonusen beräknas anslaget Föräldraförsäkring ökas med 185 miljoner kronor 2012 jämfört med beräkningen i 2011 års ekonomiska vårproposition.

Enligt regeringen bör möjligheterna för ensamstående föräldrar att använda föräldrapenningen förbättras. Regeringen har därför uppdragit åt Försäkringskassan att utreda möjligheterna för föräldrar som har ensam vårdnad om ett barn att kunna överlåta en del av föräldrapenningen till någon annan person som inte är förälder. Försäkringskassan ska vidare utreda möjligheten för den förälder som i praktiken är ensam om att ta hand om sitt barn att kunna ta del av alla föräldrapenningdagar. I syfte att förenkla reglerna inom den tillfälliga föräldrapenningen har Försäkringskassan fått i uppdrag att utreda möjligheterna att ta bort anmälningsplikten för första vård dagen inom den tillfälliga föräldrapenningen. Dessutom ska Försäkringskassan utreda möjligheten för studerande att låta någon annan person vårda den studerandes sjuka barn med tillfällig föräldrapenning. Uppdragen ska redovisas senast den 16 december 2011.

Vidare har regeringen uppdragit åt Inspektionen för socialförsäkringen (ISF) att analysera tillämpningen av lagstiftningen inom sjukpenning och graviditetspenning i ärenden som rör kvinnor med graviditetsrelaterade besvär. Om analysen visar att det finns brister i tillämpningen ska förslag till åtgärder redovisas. Uppdraget redovisas hösten 2011.

Regeringen föreslår att riksdagen för budgetåret 2012 anvisar ett ramslag på ca 35 464 miljoner kronor till anslaget 1:2 Föräldraförsäkring.

Motioner med anslagseffekt 2012

Socialdemokraterna

I kommittémotion 2011/12:Sf312 (S) begärs i yrkande 16 i denna del att riksdagen till anslaget 1:2 Föräldraförsäkring anvisar 100 miljoner kronor mer än regeringen. Motionärerna anser att taket i den tillfälliga föräldrapenningen ska höjas till åtta prisbasbelopp. I samma motion yrkande 6 begärs ett tillkännagivande om en sådan höjning av taket i den tillfälliga föräldrapenningen.

Miljöpartiet de gröna

I kommittémotion 2011/12:Sf338 (MP) begärs i yrkande 3 i denna del att riksdagen till anslaget 1:2 Föräldraförsäkring anvisar 65 miljoner kronor mer än regeringen. Motionärerna vill höja grundnivån i föräldraförsäkringen och avskaffa jämställdhetsbonusen.

I kommittémotion 2011/12:So658 (MP) begärs i yrkande 2 ett tillkännagivande om att höja grundnivån i föräldraförsäkringen. Enligt motionärerna bör nivån motsvara golvet i arbetslöshetsförsäkringen, dvs. 229 kr per dag.

Sverigedemokraterna

I kommittémotion 2011/12:Sf358 (SD) begärs i denna del att riksdagen till anslaget 1:2 Föräldraförsäkring anvisar 348 miljoner kronor mer än regeringen. Motionärerna vill gradvis höja ersättningsnivån i föräldrapenningen till 90 % av SGI, höja taket i den tillfälliga föräldrapenningen och graviditetsspenningen samt avskaffa jämställdhetsbonusen.

I motion 2011/12:Sf343 (SD) begärs ett tillkännagivande om att avskaffa jämställdhetsbonusen. Enligt motionärerna är det inte statens uppgift att styra hur föräldrar fördelar tiden med sina barn. Ett liknande yrkande finns i motion 2011/12:A378 (SD) yrkande 4.

Vänsterpartiet

I kommittémotion 2011/12:Sf283 (V) begärs i denna del att riksdagen till anslaget 1:2 Föräldraförsäkring anvisar 2 865 miljoner kronor mer än regeringen. Föräldraförsäkringen bör enligt motionärerna individualiseras och jämställdhetsbonusen avskaffas. Vidare bör taket i den tillfälliga föräldrapenningen och graviditetsspenningen höjas stegvis samt ersättningsnivåerna i föräldraförsäkringen återställas till 80 % av SGI.

I kommittémotion 2011/12:Sf284 (V) begärs i yrkande 1 förslag om en individualiserad föräldraförsäkring. Antalet dagar bör delas lika mellan föräldrarna utan möjlighet till överlåtelse. Undantag bör dock göras för ensamstående föräldrar. I samma motion yrkande 2 begärs ett tillkännagivande om höjning av tak och ersättningsnivå i föräldraförsäkringen. Taket bör höjas till åtta prisbasbelopp 2012 och ersättningsnivån till 80 % av SGI. I yrkande 4 begär motionärerna beslut om att avskaffa jämställdhetsbonusen.

Motioner utan anslagseffekt 2012

Föräldraförsäkring och SGI

I kommittémotion 2011/12:Sf312 (S) begärs i yrkande 13 ett tillkännagivande om studerande med barn som inte har någon SGI. De får föräldrapenning på grundnivån och har därför svårt att få ekonomin att gå ihop.

I motion 2010/11:Sf13 (MP) begärs i yrkande 8 ett tillkännagivande om stelbenta SGI-regler. En förälder som helt eller delvis avstår från förvärsarbete har i dag rätt att behålla sin SGI fram till barnets ettårsdag. Därefter krävs att föräldern tar ut föräldrapenning fem dagar per vecka för att få behålla sin SGI. Skyddet för SGI bör enligt motionärerna förlängas och gälla till dess att barnet blir 18 månader. I samma motion yrkande 10 begärs ett tillkännagivande om föräldraförsäkring för studenter. Studerande på högskolor som får barn och inte tidigare har någon SGI eller har förlorat sin SGI genom att inte ta studiemedel varje vecka hamnar på grundnivån i föräldraförsäkringen. Det innebär vid maximalt uttag drygt 4 000 kr per månad efter skatt. Möjligheten att koppla SGI till studiemedlet bör därför ses över.

I motion 2011/12:Sf213 (KD) begärs i yrkande 2 ett tillkännagivande om att utreda möjligheten till bibehållen SGI tills barnet är 36 månader. Enligt motionärerna tvingar föräldraförsäkringens regler i många fall fram en ny graviditet innan moderns kropp återhämtat sig efter den förra graviditeten. Därför bör föräldrar få behålla sin SGI tills barnet är 36 månader och skyddet förlängas ytterligare 36 månader vid en ny graviditet.

I motion 2011/12:Sf238 (KD) begärs ett tillkännagivande om att utreda hur SGI beräknas. Studenters SGI är i dag kopplade till studiemedel från CSN. Det innebär att man förlorar sin SGI och sin föräldrapenning om man under en termin inte tar studiemedel, t.ex. för att man sålt en lägenhet och därmed fått en kapitalinkomst.

Fördelning av föräldrapenningen m.m.

I kommittémotion 2011/12:Sf312 (S) begärs i yrkande 3 ett tillkännagivande om ett jämställt uttag av föräldraförsäkringen. Motionärerna anser att föräldrapenningen behöver delas lika mellan föräldrarna. Som ett steg på vägen bör föräldrapenningen tredelas med en tredjedel till vardera föräldern och en tredjedel enligt föräldrarnas önskemål.

Även i motionerna 2011/12:Sf280 (S), 2011/12:Sf300 (S) och 2010/11:Sf13 (MP) yrkande 3 begärs tillkännagivanden om en tredelad föräldraförsäkring. I motion 2011/12:Sf340 (MP) begärs lagförslag om en tredelad föräldraförsäkring.

I motion 2011/12:Sf215 (S) begärs ett tillkännagivande om en förändring av föräldraförsäkringen. Unga kvinnor och män vill enligt motionärerna dela på föräldraledigheten men de har inte verktygen. En förändring av föräldraförsäkringen skulle vara en effektiv åtgärd för att skapa jämställda villkor i såväl arbets- som samhällslivet.

I motion 2011/12:Sf314 (M) begärs ett tillkännagivande om att ta bort de öronmärkta föräldradagarna i föräldraförsäkringen. Staten ska enligt motionären inte lägga sig i hur föräldradagarna fördelas.

I motion 2011/12:Sf331 (SD) begärs ett tillkännagivande om att föräldraledighet ska delas upp enligt föräldrars egen önskan och utan statens inblandning.

Samtidigt uttag av föräldrapenning

I kommittémotion 2011/12:Sf312 (S) begärs i yrkande 4 ett tillkännagivande om möjligheten för båda föräldrarna att ta ut föräldrapenning samtidigt under barnets första månad. Motionärerna anser det märkligt att jämställdhetsbonusen minskar om föräldrarna tar ut 30 föräldrapenningdagar samtidigt.

I motion 2011/12:Sf214 (S) begärs ett tillkännagivande om att se över utformningen av föräldraförsäkringen när det gäller regler för utbetalning av föräldrapenning. Föräldrar bör kunna ta ut föräldradagar gemensamt första månaden efter barnets födelse.

I motion 2011/12:Sf211 (MP) begärs ett tillkännagivande om att kunna utnyttja föräldraförsäkringen samtidigt som den andra vårdnadshavaren. Någon begränsning av möjligheten att utnyttja föräldraförsäkringen samtidigt bör inte finnas.

Graviditetspenning

I motion 2011/12:Sf247 (S) begärs ett tillkännagivande om en lagändring när det gäller graviditetspenningen så att den också omfattar egenföretagare. Motionären anser att gravida egenföretagare bör få samma rättigheter som gravida anställda.

I motion 2011/12:Sf307 (S) begärs ett tillkännagivande om att göra en översyn av regelverket för graviditetspenning. En gravid arbetstagare som förbjuds arbeta med ordinarie arbetsuppgifter är utelämnad till hur stor arbetsplatsen är eller till vilken årstid hon blir gravid. En kvinnlig brandman kan t.ex. få omplacering till utbildning eller brandsyn under höst, vinter eller vår men inte under sommaren då denna verksamhet minskar. Då hänvisas hon till en ersättning som bara ger 80 % av inkomsten.

I motion 2011/12:Sf319 (S) begärs ett tillkännagivande om att se över behovet av att anpassa lagstiftningen så att den motsvarar syftet att skydda fostret, oavsett vilken anställningsform den som är gravid har. Motionären påpekar att egenföretagare som arbetar i farliga arbetsmiljöer inte har rätt till graviditetspenning.

I motion 2011/12:Sf264 (M) begärs ett tillkännagivande om reglerna för graviditetspenning. Att egenföretagare inte har samma rätt till graviditetspenning som anställda hämmar kvinnligt företagande.

Tillfällig föräldrapenning i form av kontaktdagar

I motion 2011/12:Sf248 (S) begärs ett tillkännagivande om att se över möjligheterna att återinföra kontaktdagar för föräldrar med barn i förskola eller skola. Att kunna vara med sina barn och se barnets "vardag" är viktigt, men många föräldrar har inte råd att ta tjänstledigt utan lön för att besöka förskolan eller skolan.

I motion 2011/12:Sf320 (S) begärs ett tillkännagivande om att se över behovet av att göra det möjligt för alla föräldrar att vara delaktiga i skolan. Förutsättningar bör ges för båda föräldrarna att oavsett ekonomisk situation vara lediga från arbetet för att besöka sina barns arbetsplats.

Tillfällig föräldrapenning i övrigt m.m.

I kommittémotion 2011/12:Sf312 (S) begärs i yrkande 7 ett tillkännagivande om ett stegvis höjt tak till 10 prisbasbelopp i den tillfälliga föräldrapenningen och graviditetspenningen. Ett höjt tak är nödvändigt för att inte försvåra situationen för de föräldrar som med dagens regler inte har råd att dela på ansvaret för barnen. I samma motion yrkande 8 begärs ett tillkännagivande om att ta bort skyldigheten för förskole- och skolpersonal att

administrera ett intyg som berättigar föräldern till tillfällig föräldrapenning för vård av sjukt barn. Intygskravet tar resurser från pedagogerna och det finns enligt motionärerna mer träffsäkra sätt att kontrollera rätten till ersättning.

I motion 2011/12:Sf269 (M) begärs ett tillkännagivande om parallell utbetalning av tillfällig föräldrapenning. Om båda föräldrarna måste vara på sjukhus med ett sjukt barn och då får tillfällig föräldrapenning, borde en nära släkting också kunna få tillfällig föräldrapenning för vård av ett hemmavarande barn.

I motion 2011/12:Sf230 (FP) begärs ett tillkännagivande om möjlighet för företagare att använda tillfällig föräldrapenning för betalning av hushållsnära tjänster vid vård av sjukt barn. Föräldrar bör kunna anlita en person som har till yrke att ta hand om sjuka barn. Tidigare hade kommunerna denna typ av service.

I motion 2011/12:Sf258 (FP) begärs ett tillkännagivande om möjligheter för företagare att använda tillfällig föräldrapenning för betalning av hushållsnära tjänster vid vård av sjukt barn. En företagare kan enligt motionären ofta ha svårare än andra att vara hemma med sjukt barn.

Åldersgränser för föräldraförsäkringsförmåner

I kommittémotion 2011/12:Sf312 (S) yrkande 5 begärs ett tillkännagivande om en mer flexibel föräldraförsäkring så att man inom ramen för dagens försäkring kan ta ut föräldrapenningdagar tills barnet fyller 16 år.

I motion 2011/12:Sf292 (S) begärs ett tillkännagivande om mer kvalitets-tid med barnen. För att uppnå detta krävs en utbyggd och mer flexibel föräldraförsäkring som också innefattar barn i skolåldern.

I motion 2011/12:Sf359 (C) begärs ett tillkännagivande om att verka för att en tillfällig föräldrapenning införs för barn mellan 16 och 18 år som ligger på sjukhus. Barn som ligger på sjukhus behöver sina föräldrar och alla föräldrar har inte möjlighet att ta semester eller kompedigt.

I motion 2011/12:Sf270 (KD) begärs ett tillkännagivande om en översyn av den tillfälliga föräldrapenningen för barn som är äldre än 16 år. Föräldrar till barn med en allvarlig men inte livshotande sjukdom i åldern 16–18 år får inte tillfällig föräldrapenning utan hänvisas till att ta semester för att vårda barnet.

I motion 2011/12:Sf294 (KD) begärs i yrkande 1 ett tillkännagivande om att göra det möjligt att ta ut föräldrapenning ända tills barnet fyllt 18 år. Många föräldrar önskar att de hade en bättre kontakt med sina barn även efter att barnen börjat skolan eller blivit tonåringar.

Föräldraförsäkringsfrågor i övrigt

I motion 2011/12:Sf239 (M) begärs ett tillkännagivande om att göra en översyn av regelverket för utbetalning av föräldrapenning. Ett sambopar som får barn måste få faderskapet godkänt av socialnämnden. Om detta omöjliggörs på grund av t.ex. moderns sjukdom nekas fadern föräldrapenning till dess att faderskapet fastställts i en domstolsprocess.

I motion 2011/12:Sf286 (M) begärs ett tillkännagivande om att se över vilka förbättringar som kan göras inom sjukförsäkringen när det gäller småföretagare och deras möjlighet till föräldraledighet. Egenföretagare har svårt att vara föräldralediga och att ta ut ledighet för vård av sjukt barn. Det är enligt motionärerna angeläget att människor inte avstår från att ta över eller starta företag på grund av att sjukförsäkringen inte är anpassad för dem när det gäller föräldraledighet.

I motion 2010/11:Sf13 (MP) begärs i yrkande 4 ett tillkännagivande om att införa barntid som en ny del av föräldraförsäkringen. Syftet är enligt motionärerna att skapa möjlighet för fler att arbeta deltid. Varje förälder får rätt till två års barntid för varje barn. Maximal ersättning, som ska beskattas och vara pensionsgrundande, uppgår till 2 500 kr per månad och betalas ut vid arbete mellan 50 och 75 % av heltid.

I motion 2011/12:Sf263 (C) begärs ett tillkännagivande om att tillsätta en parlamentarisk utredning för att ta fram ett förslag till enkel, modern och tydlig föräldraförsäkring som leder till ett mer jämställt uttag av föräldradagar. Dagens föräldraförsäkring är enligt motionärerna krånglig, omodern och svåröverblickbar.

I motion 2011/12:Sf315 (C) begärs ett tillkännagivande om att se över de nationella regler inom föräldraförsäkringen som indirekt begränsar och försvårar den fria rörligheten inom arbetslivsområdet. Det är t.ex. inte rimligt att män som arbetar i Norge men som har hustru och barn i Sverige inte har en självständig rätt till tio pappadagar i samband med ett barns födelse. Det är inte heller rimligt att en föräldraledig inte kan avbryta ledigheten för att ta arbete i ett annat nordiskt land utan att – efter att ha återvänt till Sverige – föräldrapenningen ändras till grundnivå.

I motion 2011/12:Sf342 (SD) begärs ett tillkännagivande om att förändra reglerna i föräldraförsäkringen för nyanlända invandrare. Nyanlända invandrare med småbarn kan få föräldrapenning under flera år. Detta försvårar för kvinnorna att komma in på arbetsmarknaden. Föräldraförsäkringen bör därför inte gälla retroaktivt för tiden innan ankomsten till Sverige.

I motion 2011/12:Sf347 (SD) begärs ett tillkännagivande om en översyn av regelverket för föräldraförsäkringen. Föräldraförsäkringen minskar incitamenten till arbete och skapar inlåsnings effekter för nyanlända. En begränsning av antalet föräldrapenningdagar för nyanlända och invandrare som saknar koppling till arbetsmarknaden bör därför införas.

I motion 2011/12:Sf213 (KD) begärs i yrkande 1 ett tillkännagivande om att utreda frågan om en höjning av golvet i föräldraförsäkringen. Grundnivån bör enligt motionärerna höjas från 180 till 290 kr per dag.

Utskottets ställningstagande

Anslaget 1:2 Föräldraförsäkring

Enligt utskottets mening bör föräldraförsäkringen ge de trygga grundföretsättningar som behövs för att kvinnor och män ska kunna bilda familj och få goda möjligheter att förena ett jämställt föräldraskap med förvärvsarbete.

Lika angeläget är att förstärka drivkraften till arbete samt att motverka att socialförsäkringssystemen överutnyttjas. Utskottet anser att arbetslinjen är viktig för att barnfamiljernas ekonomi ska tryggas på längre sikt.

Utskottet är inte berett att föreslå riksdagen vare sig en höjning av ersättningsnivån i föräldrapenningen, inklusive grundnivån, eller av inkomstskatten för tillfällig föräldrapenning och graviditetspenning.

När det gäller frågan om en individualisering av föräldrapenningen vill utskottet framhålla att regeringens politik, som utskottet ställt sig bakom, bl.a. syftar till att öka familjernas valfrihet. Utskottet kan därför inte tillstyrka förslag om en föräldraförsäkring som innebär att man, utöver de 60 reserverade dagarna, begränsar en förälders rätt att avstå föräldrapenningdagar till den andra föräldern. Utskottet vill i stället peka på de andra åtgärder som vidtagits för att öka männens uttag av föräldrapenning, nämligen höjt tak i föräldrapenningen och införandet av en jämställdhetsbonus.

Beträffande jämställdhetsbonusen har riksdagen nyligen ställt sig bakom regeringens förslag om en förenklad jämställdhetsbonus fr.o.m. den 1 januari 2012. I betänkande 2011/12:SfU4 anförde utskottet bl.a. att de förslag till förenklingar som regeringen presenterat, framför allt att bonusen ska betalas ut månadsvis och utan ansökan, är välkomna eftersom de sannolikt kommer att leda till att männen i högre utsträckning än i dag tar ut en större del av föräldraledigheten. Det innebär i så fall att förutsättningarna för att uppnå syftet med jämställdhetsbonusen ökar betydligt. Utskottet tillstyrkte därför regeringens förslag om förenklad jämställdhetsbonus och avstyrkte motionsyrkanden om att bonusen skulle avskaffas.

Utskottet har inte funnit skäl att ändra uppfattning i frågan om jämställdhetsbonus.

Med det anförda tillstyrker utskottet regeringens förslag till medelsanvisning för anslaget 1:2. Utskottet avstyrker därmed motionerna 2011/12:Sf312 (S) yrkandena 6 och 16 i denna del, 2011/12:Sf338 (MP) yrkande 3 i denna del, 2011/12:So658 (MP) yrkande 2, 2011/12:Sf358 (SD) i denna del, 2011/12:Sf343 (SD), 2011/12:A378 (SD) yrkande 4, 2011/12:Sf283 (V) i denna del och 2011/12:Sf284 (V) yrkandena 1, 2 och 4.

Föräldraförsäkring och SGI

I vissa skyddsvärda situationer finns möjlighet för en försäkrad att behålla en tidigare SGI även om förvärvsarbetet har upphört, s.k. SGI-skyddad tid. Det gäller t.ex. föräldralediga och studerande.

En förälder som helt eller delvis avstår från förvärvsarbete för vård av barn har fram till barnets ettårsdag rätt till SGI-skydd. Skyddet kan fortsätta även efter barnets ettårsdag om föräldern i oavbruten följd är helt eller delvis ledig från förvärvsarbete och under den tiden tar ut föräldrapenning. Om föräldrarnas SGI sänkts när barnet fyllt ett år, ska föräldrapenning ändå beräknas på grundval av tidigare SGI fram till barnets tvåårsdag. Fortsatt beräkning efter samma grund ska ske om kvinnan blivit gravid innan barnet uppnått ett år och nio månader (2,5-årsregeln). Detta gäller båda föräldrarna fram tills det nya barnet fyller två år.

Utskottet noterar att den parlamentariska socialförsäkringsutredningen har i uppdrag att bl.a. utreda och föreslå nya regler för det inkomstunderlaget som ska användas för beräkning av olika dagarsättningar inom socialförsäkringen (dir. 2010:48, 2011:40). Utgångspunkten är att inkomstunderlaget ska baseras på historiska (faktiska) inkomster. I uppdraget ingår även att särskilt beakta de skyddsvärda situationer som kan finnas, t.ex. för dem som är föräldralediga eller studerande. Utredningen ska redovisa sitt förslag till nya regler för beräkning av SGI senast den 31 mars 2012.

Utskottet kan mot bakgrund av ovanstående inte ställa sig bakom förslag om utökat SGI-skydd och avstyrker därför motionerna 2011/12:Sf13 (MP) yrkande 8 och 2011/12:Sf213 (KD) yrkande 2.

Föräldraförsäkringen är en inkomstförsäkring där ersättningen normalt baseras på den årsinkomst som den försäkrade kan komma att få tills vidare. För den som inte har någon SGI finns föräldrapenning på grundnivå. Med det anförda avstyrker utskottet motionerna 2011/12:Sf312 (S) yrkande 12, 2010/11:Sf13 (MP) yrkande 10 och 2011/12:Sf238 (KD).

Fördelning av föräldrapenningen m.m.

Utskottet har ovan inte ansett sig kunna tillstyrka förslag om en föräldraförsäkring som innebär att man mer än i dag begränsar föräldrarnas rätt att avstå föräldrapenning dagar till varandra. Utskottet avstyrker därmed motionerna 2011/12:Sf312 (S) yrkande 3, 2011/12:Sf280 (S), 2011/12:Sf300 (S), 2011/12:Sf13(MP) yrkande 3 och 2011/12:Sf340 (MP). Även motion 2011/12:Sf215 (S) avstyrks med det anförda.

Som regeringen framhåller i propositionen ska familjepolitiken underlätta för föräldrar att kombinera yrkesliv med familjeliv genom att förbättra möjligheterna för båda föräldrar att delta i arbetslivet samtidigt som de ska kunna hand om barnen medan barnen är små. En fortsatt ökning av männens uttag av föräldrapenning är önskvärd. Detta kan inte enbart uppnås med de reserverade dagarna, men utskottet finner inte anledning att avskaffa dessa. Utskottet avstyrker därmed motionerna 2011/12:Sf314 (M) och 2011/12:Sf331 (SD).

Samtidigt uttag av föräldrapenning

Riksdagen har nyligen ställt sig bakom regeringens förslag i proposition 2010/11:146 att ett barns föräldrar fr.o.m. den 1 januari 2012 ska kunna få föräldrapenning samtidigt i 30 dagar under barnets första levnadsår. Den tid då föräldrarna gör ett samtidigt uttag av föräldrapenning ska inte ge rätt till jämställdhetsbonus. I propositionen har regeringen motiverat detta med att syftet med samtidigt uttag av föräldrapenning visserligen är att föräldrar ska fördela föräldrapenninguttaget mer jämnt mellan sig men någon koppling till kvinnors återgång i arbete finns inte, vilket däremot är syftet med jämställdhetsbonusen. Utskottet gjorde då och gör fortfarande samma bedömning som regeringen, nämligen att samtidigt uttag inte ska ge rätt till jämställdhetsbonus. Med det anförda avstyrker utskottet motion 2011/12:Sf312 (S) yrkande 4. Motion 2011/12:Sf214 (S) är redan tillgodosedd med de nya reglerna om samtidigt uttag. Motionsyrkandet avstyrks därför.

Avsikten med föräldraförsäkringen är att den ska vara ett stöd för föräldrar när barnets kontakt- och omvårdnadsbehov är som störst. För många familjer är behovet att få vara hemma samtidigt som störst under de allra första veckorna. Ett samtidigt uttag av föräldrapenning innebär ett avsteg från principen om att två föräldrar normalt inte kan uppbära föräldrapenning samtidigt för att vårda ett barn. Motivet till det är att barnets tid med föräldrarna i annat fall skulle förkortas. Med hänsyn härtill anser utskottet att ytterligare avsteg från denna princip inte bör göras. Därmed avstyrker utskottet motion 2011/12:Sf211 (MP).

Graviditetspenning

Både arbetstagare och egenföretagare kan få graviditetspenning på grund av fysiskt påfrestande arbete. Däremot kan endast arbetstagare få graviditetspenning på grund av risker i arbetsmiljön utifrån Arbetsmiljöverkets föreskrifter om gravida och ammande arbetstagare.

Av propositionen framgår att Regeringskansliet för närvarande bereder frågan om egenföretagares möjligheter att få graviditetspenning på grund av risker i arbetsmiljön. Mot bakgrund härav och då det inte finns skäl att föregripa resultatet av regeringens beredningsarbete avstyrker utskottet motionerna 2011/12:Sf247 (S), 2011/12:Sf319 (S) och 2011/12:Sf264 (M).

I samband med behandlingen av budgetpropositionen för 2011 föreslog utskottet i betänkande 2010/11:SfU1 att riksdagen skulle göra ett tillkännagivande till regeringen om en särskild översyn av regelverket och tillämpningen av de olika socialförsäkringsförmåner som kan komma i fråga vid graviditet samt överväga om det behövs förändringar eller förtydliganden i socialförsäkringsbalken. Detta blev också riksdagens beslut (rskr. 2010/11:121).

ISF har därefter fått regeringens uppdrag att analysera tillämpningen av lagstiftningen inom sjukpenning och graviditetspenning i ärenden som rör kvinnor med graviditetsrelaterade besvär. I rapporten Graviditetspenning

och sjukpenning vid graviditet – Tillämpningen av lagstiftningen (ISF Rapport 2011:16) konstateras att utredningarna, bedömningarna och beslutsmotiveringarna i sjukpenningärendena i de flesta fall är av god kvalitet. Dessutom visar analysen att regionala skillnader i uttaget av graviditetspenning och sjukpenning främst har andra orsaker än Försäkringskassans handläggning.

Enligt ISF finns det dock flera problem i tillämpningen av reglerna för graviditetspenning. Försäkringskassan gör alltför sällan en individuell prövning och kräver alltför ofta att det ska förekomma tunga lyft i arbetet för den försäkrade för att bevilja graviditetspenning. Den nuvarande tillämpningen tar inte hänsyn till vare sig de senaste 20–30 årens utveckling på det medicinska området, förändringen av arbetsförhållandena i många yrken eller förändringen av arbetsmarknaden som helhet. Beslutsmotiveringarna är bristfälliga i en tredjedel av besluten. Fler kvinnor borde dessutom troligtvis stängas av från sitt arbete av sina arbetsgivare, då de är exponerade för risker i sin arbetsmiljö. I rapporten ges förslag till åtgärder för att komma till rätta med dessa brister, t.ex. utbildning av handläggare och bättre utredningar av ärenden rörande graviditetspenning. ISF konstaterar att även om Försäkringskassan förbättrar tillämpningen kommer det nuvarande systemet inte att kunna omfatta alla kvinnor som på grund av graviditet har nedsatt arbetsförmåga. Det gäller t.ex. gravida egenföretagare eller gravida med psykiskt ansträngande arbeten. Om detta ska ändras behövs enligt ISF ett förtydligande av lagen.

Mot bakgrund av ISF:s rapport förutsätter utskottet att regeringen snarast överväger behovet av åtgärder för att komma till rätta med de brister som ISF pekat på. Något skäl att i övrigt förorda en översyn av regelverket kan utskottet inte se. Utskottet avstyrker därmed motion 2011/12:Sf307 (S).

Tillfällig föräldrapenning i form av kontaktdagar

Rätten till kontaktdagar togs bort fr.o.m. den 1 juli 2003 som en åtgärd för att begränsa utgiftsökningar. De tio kontaktdagar per barn och år som betalas ut till föräldrar med barn som omfattas av LSS berördes dock inte av förändringen.

Utskottet är inte berett att nu föreslå ett införande av ytterligare kontaktdagar. Därmed avstyrker utskottet motionerna 2011/12:Sf248 (S) och 2011/12:Sf320 (S).

Tillfällig föräldrapenning i övrigt m.m.

Utskottet har ovan inte varit berett att ställa sig bakom ett förslag om en höjning av inkomsttaket för tillfällig föräldrapenning eller graviditetspenning. Utskottet avstyrker därför motion 2011/12:Sf312 (S) yrkande 7.

Vad gäller frågan om kravet på intyg i förskolan m.m. är det enligt utskottets mening angeläget för välfärdssystemets legitimitet att medborgarna kan lita på att systemet fungerar effektivt och att ersättningar och

bidrag utbetalas till rätt personer. Det är väl känt att kontroller av ärenden om tillfällig föräldrapenning tidigare har visat en hög andel felaktiga utbetalningar. Om det emellertid framkommer omständigheter som gör att det finns skäl att ifrågasätta kravet på intyg anser utskottet att det i första hand får ankomma på regeringen att ta initiativ till en förändring. Därmed avstyrks motion 2011/12:Sf312 (S) yrkande 8.

Som redovisats ovan finns det inom ramen för den tillfälliga föräldrapenningen möjligheter för föräldrar att överlåta rätten till tillfällig föräldrapenning till någon annan försäkrad som avstår från sitt förvärvsarbete för att vårda barnet om det är sjukt eller om den ordinarie vårdaren är sjuk. Utskottet är inte berett att utvidga denna rätt till att avse betalning till ett företag som i stället för föräldern vårdar ett sjukt barn. Motionerna 2011/12:Sf230 (FP) och 2011/12:Sf258 (FP) avstyrks därmed.

Utskottet finner det för närvarande inte motiverat att införa en ordning som innebär att tillfällig föräldrapenning i vissa fall ska kunna betalas ut såväl till båda föräldrarna som till en tredje person. Motion 2011/12:Sf269 (M) avstyrks därför.

Åldersgränser för föräldraförsäkringsförmåner

Föräldrapenningen är ett ekonomiskt stöd som föräldrar får i samband med att ett barn föds eller adopteras. Den ska göra det möjligt för föräldrarna att kombinera föräldraskap och aktivt yrkesarbete genom att ekonomisk ersättning betalas ut under perioder då någon av föräldrarna är hemma med barnet, i synnerhet då barnet är litet. Föräldrapenningen betalas ut som längst till dess att barnet har fyllt åtta år eller har slutat första klass i skolan. Avsikten med föräldrapenningen är således att den ska vara ett stöd för föräldrarna när barnets kontakt- och omvårdnadsbehov är som störst. Med hänsyn härtill är utskottet inte berett att föreslå att tiden under vilken föräldrapenning ska kunna tas ut ska förlängas. Utskottet avser inte heller att för närvarande föreslå några förändringar vad avser åldersgränsen för den tillfälliga föräldrapenningen.

Med det anförda avstyrker utskottet motionerna 2011/12:Sf312 (S) yrkande 5, 2011/12:Sf292 (S), 2011/12:Sf359 (C), 2011/12:Sf270 (KD) och 2011/12:Sf294 (KD).

Föräldraförsäkringsfrågor i övrigt

Föräldrapenning kan betalas ut till försäkrade föräldrar. För att en fader ska kunna få rätt till föräldrapenning krävs att faderskapet är fastställt. Utskottet ser inte något skäl att föreslå en ändring av detta förhållande. Motion 2011/12:S239 (M) avstyrks därför.

Genom ändringar i trygghetssystemen för företagare fr.o.m. den 1 juli 2010 (prop. 2009/10:120, bet. 2009/10:SfU15, rskr. 2009/10:276) har lika-behandlingen av företagare och anställda ökat. För egenföretagare räknas SGI med utgångspunkt i den taxerade nettoinkomsten, SGI på grund av inkomst av annat förvärvsarbete. Den tidigare regeln om att SGI högst

kunde beräknas motsvara en s.k. jämförelseinkomst, dvs. skälig lön för liknande arbete för annan räkning, har slopats den 1 juli 2010. Vidare har det införts regler om ett generellt uppbyggnadsskede på 24 månader då SGI ska motsvara minst vad en anställd skulle få för ett liknande arbete. Även i den tillfälliga föräldrapenningen har det införts regler som mer liknar dem som gäller för anställda. Det innebär att delningstalet vid beräkning av denna förmån för egenföretagare har ändrats från 365 till 260 dagar och att den kan betalas ut i högst fem kalenderdagar under en sjudagarsperiod.

Vidare pågår som redan nämnts inom Regeringskansliet en beredning av frågan om egenföretagares möjligheter att få graviditetspenning på grund av risker i arbetsmiljön.

Mot bakgrund härav och med beaktande av de ändringar som genomförts den 1 juli 2010 anser utskottet att det i nuläget saknas skäl att göra en översyn med avseende på egenföretagare och deras rätt till föräldraförsäkringsförmåner. Utskottet anser inte heller att det bör tillsättas en parlamentarisk utredning om föräldraförsäkringen. Utskottet avstyrker därmed motionerna 2011/12:Sf286 (M) och 2011/12:Sf263 (C).

I förordning (EG) nr 883/2004 om samordning av de sociala trygghetssystemen finns bestämmelser bl.a. om likabehandling av EU-medborgare och om tillämplig lagstiftning för personer som flyttar bl.a. inom EU/EES-området. Den för vilken förordningen gäller ska omfattas av lagstiftningen bara i en stat, i regel arbetslandet. En person som förvärvsarbetar i ett annat EU/EES-land ska därför omfattas av det landets socialförsäkringsförmåner. Det innebär att den som omfattas av lagstiftningen i en annan medlemsstat inte ska vara försäkrad i Sverige för sådana förmåner som motsvarar förmånerna i förordningen, t.ex. familjeförmåner. Med det anförda avstyrker utskottet motion 2011/12:Sf315 (C).

När det gäller frågan om att införa barntid som en ny del av föräldraförsäkringen vill utskottet erinra om att en större familjepolitisk reform har genomförts under den förra valperioden med bl.a. jämställdhetsbonus, vårdnadsbidrag och barnomsorgspeng. Vidare införs fr.o.m. den 1 januari 2012 en förenklad jämställdhetsbonus och en rätt för föräldrar att vara föräldralediga samtidigt med föräldrapenning i 30 dagar under barnets första levnadsår. Någon annan inriktning på familjepolitiken är enligt utskottets mening inte aktuell. Därmed avstyrks motion 2010/11:Sf13 (MP) yrkande 4.

Utskottet är inte heller berett att inskränka rätten till föräldrapenning för nyanlända invandrare. Utskottet avstyrker därför motionerna 2011/12:Sf342 (SD) och 2011/12:Sf347 (SD).

Inte heller kan utskottet, i enlighet med vad som anförts ovan, ställa sig bakom förslaget om en höjd grundnivå i föräldraförsäkringen. Motion 2011/12:Sf213 (KD) yrkande 1 avstyrks därmed.

1:3 Underhållsstöd

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bifaller regeringens förslag till medelsanvisning till anslaget 1:3 Underhållsstöd. Därmed avslår riksdagen motionsyrkanden om annan medelsanvisning.

Riksdagen avslår motionsyrkanden bl.a. om ett nytt statligt förskottsbidrag, värdesäkring av underhållsstödet och en ändrad beräkning av återbetalningsskyldigheten.

Jämför reservationerna 37 (MP) och 38 (V).

Gällande ordning

Genom underhållsstödet garanterar samhället att ett barn till särlevande föräldrar får ett visst underhåll även när den bidragsskyldiga föräldern inte fullgör sin underhållsskyldighet. Stödet utbetalas av Försäkringskassan till den förälder som barnet är bosatt och folkbokfört hos. Ett barn som varaktigt bor hos båda föräldrarna (växelvis boende) och är folkbokfört hos en av dem kan också ha rätt till underhållsstöd. När barnet bor varaktigt hos båda föräldrarna kan stödet delas och betalas ut till båda föräldrarna. Om barnet fyllt 18 år betalas stödet ut direkt till barnet.

Underhållsstödet utbetalas med maximalt 1 273 kr per barn och månad. Regelverket ändrades den 1 februari 2006 (prop. 2004/05:116, bet. 2004/05:SfU15, rskr. 2004/05:254). Bland annat höjdes underhållsstödet med 100 kr per månad och den bidragsskyldiges grundavdrag ökade från 72 000 kr till 100 000 kr. Vidare vidgades rätten till umgängesavdrag.

När fullt underhållsstöd betalas ut ska den förälder som barnet inte varaktigt bor tillsammans med återbetala samhällets kostnader helt eller delvis. Hur stort belopp som ska återbetalas beror på den bidragsskyldiges inkomst och totala antal barn.

Propositionen

Under 2010 översteg utgifterna för underhållsstödet anvisade medel med knappt 22 miljoner kronor. För 2011 beräknas utgifterna till 1 997 miljoner kronor, vilket är ca 62 miljoner kronor mindre än anvisade medel.

Det belopp som de bidragsskyldiga föräldrarna har att återbetala för statens kostnader för underhållsstöd har minskat mellan 2009 och 2010. Det innebär att statens utgifter för underhållsstöd ökar. Det totala antalet barn inom underhållsstödssystemet har dock minskat, vilket minskar utgifterna för anslaget.

Ytterligare en orsak till färre barn i systemet är att särlevande föräldrar i större omfattning reglerar underhållet själva utanför underhållsstödssystemet. I praktiken kan detta ofta förklaras av att barn till särlevande föräld-

rar i allt större utsträckning bor växelvis och att underhållet då regleras genom att respektive förälder ansvarar för de kostnader som uppstår när föräldern har barnet hos sig.

Regeringen föreslår att riksdagen för budgetåret 2012 anvisar ett raman-slag på ca 1 982 miljoner kronor till anslaget 1:3 Underhållsstöd.

Motioner med anslagseffekt 2012

Socialdemokraterna

I kommittémotion 2011/12:Sf312 (S) begärs i yrkande 16 i denna del att riksdagen till anslaget 1:3 Underhållsstöd anvisar 200 miljoner kronor mer än regeringen. Motionärerna anser att underhållsstödet bör höjas med 100 kr per månad. I samma motion yrkande 12 begärs ett tillkännagivande om en sådan höjning av underhållsstödet. Underhållsstödet har inte höjts på flera år och det är enligt motionärerna hög tid att de ensamstående föräldrarna får del av ekonomiska satsningar.

Miljöpartiet de gröna

I kommittémotion 2011/12:Sf338 (MP) begärs i yrkande 3 i denna del att riksdagen till anslaget 1:3 Underhållsstöd anvisar 300 miljoner kronor mer än regeringen. Motionärerna anser att underhållsstödet bör höjas med 150 kr per månad.

I kommittémotion 2011/12:So658 (MP) begärs i yrkande 3 ett tillkännagivande om att höja underhållsstödet med 150 kr per månad från 2012.

Sverigedemokraterna

I kommittémotion 2011/12:Sf358 (SD) begärs i denna del att riksdagen till anslaget 1:3 Underhållsstöd anvisar 300 miljoner kronor mer än regeringen. Det eftersatta underhållsstödet bör enligt motionärerna höjas med 125 kr per månad.

Vänsterpartiet

I kommittémotion 2011/12:Sf283 (V) begärs i denna del att riksdagen till anslaget 1:3 Underhållsstöd anvisar 1 600 miljoner kronor mer än regeringen. Motionärerna anser att underhållsstödet bör höjas med 200 kr per månad och värdesäkras genom att knytas till prisbasbeloppet. Vidare bör underhållsstödet höjas med ytterligare 200 kr per månad för barn från det år de fyller 13 år.

I kommittémotion 2011/12:So569 (V) begärs i yrkandena 2 och 3 beslut om sådana höjningar av underhållsstödet.

Motioner utan anslagseffekt 2012

I kommittémotion 2011/12:So658 (MP) begärs i yrkande 4 ett tillkännagivande om att värdesäkra underhållsstödet gentemot prisbasbeloppet.

I motion 2011/12:Sf234 (FP) begärs ett tillkännagivande om att skapa ett nytt statligt förskottsbidrag som baseras på föräldrarnas civilrättsliga avtal om underhållsbidrag. Det nuvarande beloppet om 1 273 kr per barn och månad är i många fall för lågt i förhållande till kostnaderna för barnet. Föräldern måste i regel gå till domstol för att få ett högre underhållsbidrag fastställt. Detta varken kan eller vill föräldern då det för barnets skull behövs en bra relation mellan föräldrarna.

I kommittémotion 2011/12:So569 (V) begärs i yrkande 4 ett tillkännagivande om att beräkningsgrunden för underhållsstödet bör ändras så att återbetalningsskyldigheten bestäms utifrån den dagsaktuella inkomsten om inkomsten minskar mer än 15 %. I samma motion yrkande 5 begärs ett tillkännagivande om förslag på förbättringar när det gäller umgängesresor. Umgängesföräldrar bör enligt motionärerna kunna söka ekonomiskt stöd för resor inom ramen för underhållsstödet.

Utskottets ställningstagande

Anslaget 1:3 Underhållsstöd

Utgångspunkten för bestämmelserna om underhållsstöd är att föräldrarna har ett gemensamt och primärt ansvar för sina barn. Ett reformerat underhållsstödssystem infördes den 1 februari 2006, och i samband med detta höjdes underhållsstödet med 100 kr per barn och månad.

Utskottet konstaterar att Utredningen om ekonomi och föräldrasamarbete vid särlevnad i betänkande SOU 2011:51 anser att den nuvarande utformningen av underhållsstödet bör förändras och i stället ersättas med ett förskottsbidrag som baseras på föräldrarnas civilrättsliga avtal om underhållsbidrag. Utredningen anser därför att regeringen i särskild ordning bör utreda utformningen av ett sådant system. Utredningen har i avvaktan på en större översyn av underhållsregleringen föreslagit några justeringar för att komma till rätta med vissa brister inom underhållsstödet. Bland annat föreslås att underhållsstödet ska tidsbegränsas för en period om maximalt tre år, att umgängesavdraget ska avskaffas och att underhållsstödet ska åldersdifferentieras för att bättre svara mot de kostnader som finns för att tillgodose barns varierande behov. Betänkandet är som redan nämnts föremål för beredning inom Regeringskansliet, och utskottet anser att resultatet av detta beredningsarbete bör avvaktas.

Mot bakgrund av det anförda tillstyrker utskottet regeringens förslag till medelsanvisning och avstyrker därmed motionerna 2011/12:Sf312 (S) yrkandena 12 och 16 i denna del, 2011/12:Sf338 (MP) yrkande 3 i denna del, 2011/12:So658 (MP) yrkande 3, 2011/12:Sf358 (SD) i denna del, 2011/12:Sf283 (V) i denna del och 2011/12:So569 (V) yrkandena 2 och 3.

Frågor om underhållsstöd i övrigt

I motion 2011/12:So658 (MP) begärs i yrkande 4 en värdesäkring av underhållsstödet. Motionsyrkandet avstyrks med beaktande av vad utskottet nyss anfört.

Också motion 2011/12:Sf234 (FP) om att skapa ett nytt system för underhållsstöd avstyrks med hänvisning till att förslaget i betänkande SOU 2011:51 om att ersätta det nuvarande underhållsstödet med ett förskottsbidrag för närvarande bereds inom Regeringskansliet. Även motion 2011/12:So569 (V) yrkande 5 avstyrks med det anförda.

Frågor om beräkning av inkomstunderlaget för återbetalningsskyldighet har flera gånger varit föremål för utskottets bedömning. Enligt utskottet är det administrativt fördelaktigt att basera en återbetalningsskyldighet på en taxerad inkomst, som är fastställd och lätt tillgänglig, jämfört med en uppgiven aktuell inkomst. Försäkringskassan har även möjlighet att efterge statens fordran om det finns synnerliga skäl för detta med hänsyn till den bidragsskyldiges personliga eller ekonomiska förhållanden, t.ex. om den återbetalningsskyldige har fått en försämrad ekonomi. Med det anförda och med hänvisning till vad ovan anförts om att betänkande SOU 2011:51 är föremål för beredning inom Regeringskansliet avstyrks motion 2011/12:So569 (V) yrkande 4.

1:4 Bidrag till kostnader för internationella adoptioner

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bifaller regeringens förslag till medelsanvisning till anslaget 1:4 Bidrag till kostnader för internationella adoptioner.

Gällande ordning

Adoptionsbidrag kan lämnas till försäkrade föräldrar för kostnader vid adoption av barn som inte är svenska medborgare, inte fyllt 10 år och som inte är bosatta här i landet när föräldrarna får dem i sin vård. Bidrag lämnas för närvarande med 40 000 kr för varje barn och administreras av Försäkringskassan.

Adoptionsbidrag lämnas för adoptioner som förmedlas av en sammanlutning som är auktoriserad enligt lagen (1997:192) om internationell adoptionsförmedling. Bidraget avser att bidra till de extra kostnader för resor och andra omkostnader som uppstår vid adoption av utländska barn. Bidraget är lika stort oavsett från vilket land adoptionen sker och oavsett vilka kostnader som adoptivföräldrarna faktiskt haft. Även en ensamstående person kan få adoptionsbidrag.

Propositionen

Antalet utländska barn som kommer till Sverige för adoption genom de auktoriserade sammanslutningarna har varierat mellan ca 600 och 1 000 barn per år under de senaste tio åren. Regeringen bedömer att antalet adoptioner av utländska barn under 2012 t.o.m. 2015 kan komma att uppgå till ca 800 per år.

Regeringen föreslår att riksdagen för budgetåret 2012 till anslaget 1:4 Bidrag till kostnader för internationella adoptioner anvisar ett ramanslag på ca 36 miljoner kronor.

Utskottets ställningstagande

Regeringens förslag till medelsanvisning har inte föranlett några motionsyrkanden. Utskottet tillstyrker förslaget.

1:5 Barnpension och efterlevandestöd till barn

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bifaller regeringens förslag till medelsanvisning till anslaget 1:5 Barnpension och efterlevandestöd till barn.

Gällande ordning

Inkomstgrundad barnpension och efterlevandestöd till barn ges till barn under 18 år vars ena eller båda föräldrar har avlidit. För barn som går i grundskolan, gymnasieskolan eller liknande kan barnpensionen förlängas, längst t.o.m. juni månad det år barnet fyller 20 år.

Reglerna för barnpension innebär att ett efterlevandepensionsunderlag, som är knutet till den avlidna förälderns intjänade och beräknade framtida pensionsrätt i ålderspensionssystemet, läggs till grund för beräkningen av barnpensionen. Grundskyddet, efterlevandestöd till barn, utgör en lägsta garanterad nivå för barnet och betalas ut som en utfyllnad till barnpensionen. Grundskyddets utformning syftar till att säkra barnets rätt till en garanterad ersättning när det förlorat en eller båda sina föräldrar.

Propositionen

Utgifterna styrs främst av utvecklingen av inkomstindex och prisbasbelopp. Kostnaderna de närmaste åren påverkas av att antalet personer med barnpension eller efterlevandestöd beräknas att sakta minska. Anledningen är att antalet barn i tonåren beräknas minska och att de flesta som har barnpension är över 12 år.

Regeringen föreslår att riksdagen för budgetåret 2012 anvisar ett raman-slag på 913 miljoner kronor till anslaget 1:5 Barnpension och efterlevande-stöd till barn.

Utskottets ställningstagande

Regeringens förslag till medelsanvisning har inte föranlett några motionsyr-kanden. Utskottet tillstyrker förslaget.

1:6 Vårdbidrag för funktionshindrade barn

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bifaller regeringens förslag till medelsanvisning till anslaget 1:6 Vårdbidrag för funktionshindrade barn.

Riksdagen avslår ett motionsyrkande om en översyn av vårdbi-draget.

Jämför reservation 39 (S).

Gällande ordning

Vårdbidrag betalas ut till föräldrar med hemmavarande barn som på grund av sjukdom, utvecklingsstörning eller annat funktionshinder är i behov av särskild tillsyn eller vård under minst sex månader. Förmånen kan betalas ut t.o.m. juni månad det år barnet fyller 19 år. Vid bedömning av rätten till vårdbidrag beaktas även merkostnader på grund av barnets sjukdom eller funktionshinder. Bidraget kan också betalas ut med beaktande av enbart merkostnader.

Om båda föräldrarna har rätt till vårdbidrag för ett visst barn får den förälder vårdbidraget som står för den huvudsakliga tillsynen och vården av barnet. Om båda föräldrarna begär det ska i stället halva bidraget beta-las ut till var och en av dem. En förutsättning för det är att föräldrarna har gemensam vårdnad om barnet och att båda tar del i vården av barnet.

Vårdbidrag betalas ut som hel, tre fjärdedels, halv eller en fjärdedels förmån. Hel förmån utgör 250 % av prisbasbeloppet (110 000 kr 2012). Utöver detta belopp kan ersättning för merkostnader som motsvarar minst 18 % av prisbasbeloppet (7 920 kr 2012) betalas ut. Detta förutsätter att vård- och tillsynsbehovet för ett barn är så stort att det räcker för att grunda rätten till helt vårdbidrag. Vårdbidrag för enbart merkostnader kan betalas ut om merkostnaderna uppgår till minst 36 % av prisbasbeloppet (15 840 kr 2012). Vårdbidraget, utom den del som motsvarar merkostna-der, är skattepliktigt och pensionsgrundande.

Propositionen

Syftet med vårdbidrag är att ge en förälder möjlighet att ta hand om ett barn med behov av särskild tillsyn och vård på grund av sjukdom eller funktionsnedsättning.

Prognosen är att antalet vårdbidrag ökar under hela perioden. Antalet hela vårdbidrag beräknas minska, medan antalet tre fjärdedels, halva respektive en fjärdedels vårdbidrag beräknas öka.

Regeringen föreslår att riksdagen för budgetåret 2012 anvisar ett ramanslag på ca 2 891 miljoner kronor till anslaget 1:6 Vårdbidrag för funktionshindrade barn.

Motion utan anslagseffekt 2012

I kommittémotion 2011/12:Sf312 (S) begärs i yrkande 15 ett tillkännagivande om barn med behov av särskilt stöd och om vårdbidraget. Många föräldrar kan enligt motionärerna vittna om att bedömningarna skiftat beroende bl.a. på var man bor och vilken handläggare man har. En översyn av vårdbidraget krävs för att förbättra och utveckla stödet till föräldrar med svårt sjuka barn. Likvärdiga principer för delat barnbidrag bör också gälla för vårdbidraget.

Utskottets ställningstagande

Regeringens förslag till medelsanvisning har inte medfört några motionsyrkanden. Utskottet tillstyrker förslaget.

Utskottet noterar att Försäkringskassan på regeringens uppdrag i april 2007 presenterade rapporten Kunsksöversikt – handikappersättning och vårdbidrag. Av rapporten kan utläsas att lagstiftningen är otydlig, att stödformerna till viss del har svårt att passa in i dagens samhälle och att gränsdragningsproblem uppstår i förhållande till andra ersättningar både inom och utom socialförsäkringen. Enligt Försäkringskassan finns det behov av att förändra utformningen av förmånerna.

Utskottet har senast i betänkande 2010/11:SfU1 uttalat att utskottet förutsätter att regeringen med anledning av rapporten tar initiativ till nödvändiga förändringar av vårdbidraget. Något tillkännagivande från riksdagen ansågs däremot inte påkallat.

Utskottet, som inte funnit anledning att ändra uppfattning i frågan, beklagar att regeringen ännu inte tagit initiativ till en förändring av vårdbidraget men förutsätter att regeringen nu vidtar nödvändiga åtgärder för att reformera vårdbidraget. Utskottet utgår från att regeringen därvid överväger om det finns skäl att ändra reglerna för vem som har rätt att få förmånen. Med det anförda avstyrker utskottet kommittémotion 2011/12:Sf312 (S) yrkande 15.

Utskottet noterar att ISF på eget initiativ inlett en granskning av om det finns tecken på regionala skillnader i bedömningen av vårdbidrag. Resultatet av granskningen ska presenteras hösten 2013. Vidare genomför ISF en utvärdering av i vilken utsträckning vårdbidraget kompenserar föräldrar för det inkomstbortfall som uppstår när föräldern vårdar sitt barn. Utvärderingen ska presenteras den 20 september 2012.

1:7 Pensionsrätt för barnår

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bifaller regeringens förslag till medelsanvisning till anslaget 1:7 Pensionsrätt för barnår.

Gällande ordning

Pensionsgrundande belopp för barnår kan tillgodoräknas fr.o.m. det år barnet föds och t.o.m. det år då barnet fyller tre år. Om barnet är fött under någon av månaderna juli t.o.m. december tillgodoräknas det pensionsgrundande beloppet fr.o.m. det år då barnet uppnår ett års ålder t.o.m. det år då barnet fyller fyra år.

Föräldrarna kan själva välja vem av dem som ska tillgodoräknas det pensionsgrundande beloppet. Om föräldrarna inte gör ett aktivt val kommer den förälder som har den lägsta pensionsgrundande inkomsten det aktuella året att tillgodoräknas barnårsrätt automatiskt. För föräldrar med mer än ett gemensamt barn i aktuell ålder kan endast en av föräldrarna tillgodoräknas pensionsgrundande belopp för ett och samma barnår. Barnårsrätt för adoptivföräldrar ges under fyra år räknat från dagen den försäkrade fick barnet i sin vård, dock längst tills barnet fyller tio år.

Propositionen

Anslaget används för statlig ålderspensionsavgift för pensionsrätt för barnår, s.k. barnårsrätt.

Regeringen föreslår att riksdagen för budgetåret 2012 anvisar ett raman-slag på 6 327 miljoner kronor till anslaget 1:7 Pensionsrätt för barnår.

Utskottets ställningstagande

Regeringens förslag till medelsanvisning har inte föranlett några motionsyrkanden. Utskottet tillstyrker förslaget.

1:8 Bostadsbidrag

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen antar regeringens förslag om höjda bostadsbidrag till såväl barnfamiljer som hushåll utan barn. För barnfamiljer höjs dels det särskilda bidraget, dels bidraget till bostadskostnader. För hushåll utan barn höjs den procentuella ersättningen för bostadskostnader.

Riksdagen bifaller regeringens förslag till medelsanvisning till anslaget 1:8 Bostadsbidrag. Därmed avslår riksdagen motionsyrkanden om annan medelsanvisning.

Riksdagen avslår motionsyrkanden bl.a. om bostadsytta och en översyn av bostadsbidraget.

Jämför reservationerna 40 (S) och 41 (MP).

Gällande ordning

Bostadsbidrag kan betalas ut dels till barnfamiljer, dels till hushåll utan barn om sökanden har fyllt 18 men inte 29 år. Bidrag beräknas med hänsyn till bl.a. familjens inkomst, antalet barn, bostadskostnaden och bostadens storlek. Ett preliminärt bidrag, beräknat efter en uppskattad bidragsgrundande inkomst, betalas ut med ett månadsbelopp. Den som får preliminärt bostadsbidrag är skyldig att anmäla ändringar av inkomsten och andra förhållanden som kan påverka bidragets storlek. Det slutliga bostadsbidraget bestäms när inkomsttaxeringen för det år som bidrag har betalats ut är klar. Om hushållet har fått ett för lågt preliminärt bidrag betalar Försäkringskassan ut ytterligare bidrag. Om hushållet i stället har fått ett för högt preliminärt bidrag kan hushållet bli återbetalningsskyldigt. Skyldigheten att betala ut bidrag eller att återbetala vad som har betalats ut för mycket gäller dock bara om skillnaden mellan det slutliga och preliminära bidraget är 1 200 kr eller mer.

Riksdagen beslutade under 2005 om ändrade regler för bostadsbidrag fr.o.m. den 1 januari 2006 (prop. 2004/05:112, bet. 2004/05:BoU9, rskr. 2004/05:281). Därigenom höjdes den del av bostadsbidraget som lämnas som särskilt bidrag till barnfamiljer med 350–550 kr per månad beroende på antalet barn. Vidare infördes ett umgängesbidrag på 300–450 kr per månad beroende på antalet barn till föräldrar som med anledning av vårdnad eller umgänge har sina barn tidvis boende hos sig.

Propositionen

Utgifterna för bostadsbidrag har minskat under den senare delen av 1990-talet och under 2000-talet. Minskningen beror dels på den samhällsekonomiska utvecklingen, dels på att bostadsbidragssystemet har reformerats.

För att stärka ekonomin för de barnfamiljer som har det sämst ställt, inte minst ensamstående med barn, och därmed öka deras marginaler föreslår regeringen en höjning av det särskilda bidraget i bostadsbidraget med 350 kr till 1 300 kr per månad för familjer med ett barn, med 425 kr till 1 750 kr per månad för familjer med två barn och med 600 kr till 2 350 kr per månad för familjer med tre eller fler barn. Förslaget beräknas öka kostnaderna för bostadsbidraget med ca 710 miljoner kronor.

En samtidig satsning görs på unga utan barn som har bostadsbidrag. För att stärka deras ekonomi och öka deras marginaler föreslås att den procentuella ersättningen för ungas bostadskostnader höjs. Bidrag ska enligt förslaget lämnas med 90 %, i stället för 75 %, av den del av bostadskostnaden per månad som övertiger 1 800 kr men inte 2 600 kr och med 65 %, i stället för 50 %, av den överskjutande bostadskostnaden upp till 3 600 kr. Antalet unga med bostadsbidrag uppgår i dag till ca 45 000 personer, och den genomsnittliga höjningen av bostadsbidraget blir med förslaget 120 kr per månad. Kostnaden beräknas till 74 miljoner kronor årligen.

För att förstärka ekonomin för de barnfamiljer som har de lägsta inkomsterna föreslås en sänkning av den nedre gränsen för bostadskostnader vid vilken bidrag betalas ut från 2 000 kr till 1 400 kr per månad. Förslaget når alla de 510 000 som uppbär bostadsbidrag. Bland alla ensamstående med barn berörs 35 % av förslaget som för dessa hushåll innebär en höjning av bidraget med 300 kr per månad. Kostnaden beräknas uppgå till 463 miljoner kronor för 2012.

Regeringen föreslår att riksdagen för budgetåret 2012 till anslaget 1:8 Bostadsbidrag anvisar ett ramanslag på 4 617 miljoner kronor.

Motioner med anslagseffekt 2012

Socialdemokraterna

I kommittémotion 2011/12:Sf312 (S) begärs i yrkande 16 i denna del att riksdagen till anslaget 1:8 Bostadsbidrag anvisar 10 miljoner kronor mer än regeringen som en följd av motionärernas förslag om en tillfällig skatte-kredit för personer med försörjningsstöd som börjar arbeta.

Sverigedemokraterna

I kommittémotion 2011/12:Sf358 (SD) begärs i denna del att riksdagen till anslaget 1:8 Bostadsbidrag anvisar 200 miljoner kronor mer än regeringen. Motionärerna anser att bostadsbidraget bör höjas för ensamstående föräldrar.

Vänsterpartiet

I kommittémotion 2011/12:Sf283 (V) begärs i denna del att riksdagen till anslaget 1:8 Bostadsbidrag anvisar 290 miljoner kronor mer än regeringen. Det särskilda bidraget och umgängesbidraget bör enligt motionärerna höjas med 150 respektive 100 kr per månad.

I kommittémotion 2011/12:So569 (V) begärs i yrkande 6 beslut om att höja bostadsbidragets särskilda bidrag samt umgängesbidrag med 150 respektive 100 kr per månad.

Motioner utan anslagseffekt 2012

I kommittémotion 2011/12:Sf312 (S) begärs i yrkande 14 ett tillkännagivande om höjt bostadsbidrag och behovet av en översyn av bostadsbidraget som ett bostadspolitiskt och familjepolitiskt instrument. Reglerna om bidragsgrundande bostadsyta kan bl.a. få till följd att ett byte till en större lägenhet med samma eller lägre hyra kan leda till att bidraget minskar eller uteblir.

I kommittémotion 2011/12:Ub495 (MP) begärs i yrkande 15 ett tillkännagivande om förslag på hur bostadsbidraget kan utformas så att det blir oberoende av studentens ålder. I samma motion yrkande 16 begärs ett tillkännagivande om möjligheten att söka bostadsbidrag halvårsvis.

I motion 2011/12:Sf255 (S) begärs ett tillkännagivande om att den övre gränsen på 29 år för att få bostadsbidrag bör ses över. Det blir alltmer vanligt att unga människor väntar med att skaffa familj eller väljer att leva ensam. Enligt motionärerna bör man inte konservera normer om att man vid 29 års ålder ska ha familj och barn.

Utskottets ställningstagande

Anslaget 1:8 Bostadsbidrag

Den omläggning av politiken som inleddes i samband med regeringsskiftet hösten 2006 innebär att en rad åtgärder vidtagits för att stärka möjligheten till egen försörjning genom arbete och minska bidragsberoendet. En politik med den inriktningen kommer successivt att minska behovet av såväl bostadsbidrag som övriga bidragssystem.

Samtidigt måste utskottet konstatera att bostadsbidragen i dag har en stor betydelse för de ekonomiskt svaga hushållens möjligheter att finansiera sitt boende. Till skillnad från generella bidrag har också bostadsbidragen den fördelen att de är riktade mot en avgränsad grupp och därmed är ett träffsäkert stöd till ekonomiskt utsatta personer.

Regeringen har i denna proposition föreslagit höjningar av bostadsbidraget fr.o.m. 2012. Utskottet välkomnar regeringens förslag som innebär en förstärkning av ekonomin för de barnfamiljer som har det sämst ställt, inte minst ensamstående med barn, men också för hushåll utan barn. Däremot anser utskottet att det i nuläget saknas skäl för ytterligare höjningar av bostadsbidraget.

Utskottet tillstyrker regeringens förslag till medelsanvisning och avstyrker motionerna 2011/12:Sf312 (S) yrkande 16 i denna del, 2011/12:Sf358 (SD) i denna del, 2011/12:Sf283 (V) i denna del och 2011/12:So569 (V) yrkande 6.

Frågor om bostadsbidrag i övrigt

Regler om en högsta bidragsgrundande bostadsyta började tillämpas 1997. Reglerna innebär att man vid beräkning av bostadsbidraget bortser från bostadskostnader för bostadsytor över en viss ytgräns som är beroende av hushållets storlek. Enligt vad som anfördes vid införandet av ytnormen fanns det inga övertygande motiv till subventionering av bostadsytor över en viss gräns. Utskottet är inte berett att nu föreslå någon ändring i reglerna om ytbegränsning och avstyrker därmed kommittémotion 2011/12: Sf312 (S) yrkande 14.

Studiesociala kommittén uttalade i sitt betänkande SOU 2009:28 att studerande som är 29 år och inte har barn rimligtvis har samma ekonomiska situation som en person som är ett par år yngre. Enligt tillgängliga uppgifter var det dock mycket få personer i denna åldersgrupp som studerar med studiemedel och som med en höjd åldersgräns skulle få rätt till bostadsbidrag. Eftersom bostadsbidrag även ges till dem som inte studerar såg kommittén det inte som sitt uppdrag att föreslå ändringar av åldersgränsen. Utredningen ansåg dock att det kunde finnas skäl att närmare analysera behovet av bostadsbidrag och i samband därmed se över åldersgränsen för bostadsbidrag för personer utan barn.

De grupper i samhället som i första hand bör bli föremål för bostadsstöd i form av bostadsbidrag är enligt utskottets mening barnfamiljer och yngre utan barn. Utskottet avstyrker därmed motionerna 2011/12:Ub495 (MP) yrkande 15 och 2011/12:Sf255 (S).

Bostadsbidragen ska så långt möjligt svara mot det stödbehov som hushållet har under den period då bidraget betalas ut. Samtidigt är det viktigt att systemet är administrativt effektivt. Effektivitet uppnås genom att de preliminära bostadsbidragen i efterhand stäms av mot den taxerade inkomsten. En förutsättning för detta är att avstämningen görs på årsbasis eftersom taxeringarna avser helår. Även om en tätare avstämning i vissa fall skulle kunna ge vissa fördelar är utskottet inte berett att förorda en sådan ordning. Motion 2011/12:Ub495 (MP) yrkande 16 avstyrks därmed.

Vårdnadsbidrag

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden bl.a. om att avskaffa vårdnadsbidraget och om valfrihet i barnomsorgen.

Jämför reservationerna 42 (S, MP, V) och 43 (SD).

Gällande ordning

En kommun kan fr.o.m. den 1 juli 2008 lämna vårdnadsbidrag för barn som fyllt ett men inte tre år. Ett villkor är att föräldrapenning med sjukpenningbelopp har lämnats för sammanlagt 250 dagar. Barnet måste också vara folkbokfört i kommunen. Vårdnadsbidrag kan betalas ut som ett skattefritt kommunalt bidrag på högst 3 000 kr per månad. Villkoret för att få fullt vårdnadsbidrag är att barnet inte utnyttjar den offentligt finansierade barnomsorgen. Föräldern kan förvärvsarbeta och samtidigt uppbära vårdnadsbidrag om barnomsorgen ordnas på något annat sätt. Vårdnadsbidraget kan inte lämnas till en vårdnadshavare som uppbär vissa ersättningar, t.ex. arbetslöshetsersättning, aktivitetsstöd, introduktionsersättning och föräldrapenning. Reducerat vårdnadsbidrag får kommunen bestämma till en eller flera nivåer där nivån på bidraget svarar mot ett visst antal timmar i förskolan.

Motionerna

I kommittémotion 2011/12:Sf312 (S) begärs i yrkande 2 ett tillkännagivande om att avskaffa det kommunala vårdnadsbidraget som enligt motionärerna är en kvinnofälla och hindrar barn att gå i förskolan. Ett liknande yrkande finns i motion 2011/12:Sf293 (S).

I kommittémotion 2011/12:Sf284 (V) begärs i yrkande 3 beslut om att avskaffa vårdnadsbidraget. Att skattepengar används till att hålla barn borta från förskolan gör att barn till invandrade föräldrar riskerar att gå miste om den tidiga språkinläringen. Vidare försvagas kvinnors förankring på arbetsmarknaden, vilket bl.a. leder till sämre pension och sämre ekonomisk trygghet vid arbetslöshet och sjukdom. Ett liknande yrkande finns i kommittémotion 2011/12:A324 (V) yrkande 1.

I motion 2011/12:Sf304 (KD) begärs tillkännagivanden om att samtliga kommuner ska erbjuda barnfamiljer valfrihet i barnomsorgen i form av antingen förskolebidrag eller vårdnadsbidrag samt att den ekonomiska rättvisan mellan olika barnomsorgsformer måste öka.

Utskottets ställningstagande

Införandet av ett frivilligt kommunalt finansierat vårdnadsbidrag är en del i regeringens familjepolitiska reform. För att föräldrar ska kunna få mer tid med sina barn när de är små skapades en möjlighet för kommuner att införa ett vårdnadsbidrag. En utgångspunkt för vårdnadsbidraget är att enskilda människor och familjer kan fatta rationella beslut utifrån sina egna förutsättningar. Vårdnadsbidraget innebär en möjlighet för föräldrar att ge sina barn ökad trygghet under de första åren.

Statistiska centralbyrån (SCB) har på uppdrag av regeringen samlat in statistik över beviljade vårdnadsbidrag för perioden den 1 juli 2009–30 juni 2010 (dnr S2011/10164/FST). Under denna period godkändes

totalt 6 708 ansökningar. Sett till antalet kommuner som infört vårdnadsbidraget, 104 stycken i början av 2010, var det ca 4 % av barnen i dessa kommuner som det betalades vårdnadsbidrag för under den aktuella perioden. Skillnaderna var relativt stora mellan kommunerna. I t.ex. Tingsryds och Markaryds kommun låg andelen barn med vårdnadsbidrag på 17 respektive 15 %, vilket var högst i riket. Andelarna i andra kommuner låg oftast betydligt lägre. Under det första halvåret 2010 utgjorde kvinnor 91 % av det totala antalet sökande. Föräldrar med utländsk bakgrund var något överrepresenterade eller 34 %. Motsvarande andel bland befolkningen med utländsk bakgrund som har barn i åldrarna 1–3 år var 25,5 %.

När det gäller krav på att avskaffa vårdnadsbidraget konstaterar utskottet att riksdagen nyligen har avslagit motionsyrkanden med den inriktningen (prop. 2010/11:146, bet. 2011/12:SfU4, rskr. 2011/12:15). Utskottet avstyrker därför motionerna 2011/12:Sf312 (S) yrkande 2, 2011/12:Sf293 (S), 2011/12:Sf284 (V) yrkande 3 och 2011/12:A324 (V) yrkande 1. Även motion 2011/12:Sf304 (KD) yrkandena 1 och 2 avstyrks med det anförda.

Reservationer

Utskottets förslag till riksdagsbeslut och ställningstaganden har föranlett följande reservationer. I rubriken anges vilken punkt i utskottets förslag till riksdagsbeslut som behandlas i avsnittet.

- 1. Allmänna principer för socialförsäkringarna, punkt 1 (S)**
av Tomas Eneroth (S), Eva-Lena Jansson (S), Kurt Kvarnström (S), Shadiye Heydari (S), Annelie Karlsson (S) och Tomas Nilsson (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2011/12:Sf309 av Tomas Eneroth m.fl. (S) yrkandena 1 och 2 samt avslår motion 2011/12:Sf339 av Gunvor G Ericson m.fl. (MP).

Ställningstagande

Sjukförsäkringen ska bygga på den grundläggande principen att alla är med och bidrar till en gemensam försäkring och att alla har samma rätt att få del av den när och om man behöver det. En förutsättning för att en solidariskt finansierad socialförsäkring som ersätter inkomstbortfall ska vara hållbar är att arbetslinjen förstärks och upprätthålls. En väl fungerande arbetslinje förutsätter inte bara insatser från den enskildes sida utan också från samhällets. Går det inte längre att lita på att försäkringen träder in och ger en rimlig ersättning vid sjukdom kommer fler att känna sig tvungna att teckna privata kompletterande försäkringar och det generella systemet luckras upp. Arbetslivet måste bli inkluderande med nya möjligheter till arbete för personer som har svårt att orka med ett heltidsjobb eller som bara klarar en viss typ av jobb. Sjukförsäkringen måste både ge ekonomisk trygghet och erbjuda rehabilitering som ger reella möjligheter att återkomma i arbete.

- 2. Allmänna principer för socialförsäkringarna, punkt 1 (MP)**
av Gunvor G Ericson (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2011/12:Sf339 av Gunvor G Ericson m.fl. (MP) och avslår motion 2011/12:Sf309 av Tomas Eneroth m.fl. (S) yrkandena 1 och 2.

Ställningstagande

Ett samlat trygghetssystem som gäller både vid sjukdom och vid arbetslöshet bör införas. I detta system slås sjukförsäkringen och arbetslöshetsförsäkringen ihop, och ersättningsnivåerna blir enhetliga. Vissa villkor kommer dock fortfarande att vara olika vid sjukdom respektive arbetslöshet. Fler ska omfattas av systemet, t.ex. studenter. Systemet ska vara skattefinansierat. Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen blir en myndighet, och arbetssättet ska präglas av helhetssyn, effektivitet och individfokus. Försörjningsstödet flyttas från kommunerna till den nya myndigheten och förstatligas. Regeringen bör ge den parlamentariska socialförsäkringsutredningen tilläggsdirektiv om att utreda hur förslaget om arbetslivstrygghet kan genomföras.

3. Trygghetssystem för studenter och unga, punkt 2 (S, MP, V)

av Tomas Eneroth (S), Eva-Lena Jansson (S), Kurt Kvarnström (S), Shadiye Heydari (S), Gunvor G Ericson (MP), Wiwi-Anne Johansson (V), Annelie Karlsson (S) och Tomas Nilsson (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2011/12:Ub460 av Mikael Damberg m.fl. (S) yrkande 14, bifaller delvis motion 2011/12:Sf318 av Hannah Bergstedt (S) och avslår motion 2011/12:Sf227 av Johan Pehrson (FP).

Ställningstagande

Högskolestudier är en heltidssysselsättning som bl.a. förutsätter att studenterna har ett socialt skydd som fångar upp dem vid såväl sjukdom och föräldraskap som arbetslöshet, ett skydd som är generellt och förutsägbart. I den pågående parlamentariska socialförsäkringsutredningen är det viktigt att uppmärksamma studenters situation. Två viktiga områden som behöver behandlas är antalet karensdagar och möjligheterna till deltidssjukskrivning.

4. Företagares trygghetssystem i övrigt, punkt 5 (V)

av Wiwi-Anne Johansson (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna

2011/12:Sf257 av Lars-Axel Nordell (KD) yrkande 2 och

2011/12:Sf281 av Jacob Johnson m.fl. (V) yrkande 6 och

avslår motion

2011/12:Sf223 av Caroline Szyber (KD).

Ställningstagande

För en egenföretagare är det nettointäkten som ligger till grund för SGI:n. Den kopplingen har hittills inte fungerat bra. Om inkomsten i företaget, efter uppbyggnadsskedet, är låg får företagaren nämligen en låg sjukpenning, föräldrapenning etc. Det är viktigt att en egenföretagares sociala trygghet inte är sämre än den för löntagare.

5. Sjuklönesystemet, punkt 6 (V)

av Wiwi-Anne Johansson (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2011/12:Sf281 av Jacob Johnson m.fl. (V) yrkande 5,

bifaller delvis motionerna

2011/12:Sf267 av Lars-Axel Nordell (KD) och

2011/12:Sf285 av Lena Asplund (M) samt

avslår motionerna

2011/12:Sf203 av Jan Ertsborn (FP),

2011/12:Sf218 av Olle Thorell (S),

2011/12:Sf235 av Gustav Nilsson (M),

2011/12:Sf250 av Christer Akej (M),

2011/12:Sf252 av Karin Nilsson och Kenneth Johansson (båda C) och

2011/12:Sf261 av Andreas Norlén och Maria Plass (båda M) yrkande 1.

Ställningstagande

Även om mindre företag som kollektiv har en lägre sjukfrånvaro än genomsnittet kan sjuklönekostnaderna i det enskilda företaget medföra problem. Det finns också risk för utestängningseffekter på arbetsmarknaden om företagen inte vågar anställa människor som t.ex. har återkommande sjukperioder bakom sig. Företag med upp till 10 anställda ska därför helt slippa betala sjuklön, och företag med 11–15 anställda ska slippa sjuklöneansvaret enligt ett avtrappande system.

6. Kriterier för prövning av arbetsförmåga, punkt 8 (M, FP, C, KD)

av Gunnar Axén (M), Mikael Cederbratt (M), Lars-Arne Staxäng (M), Finn Bengtsson (M), Ulf Nilsson (FP), Solveig Zander (C), Sailsa Quicklund (M) och Emma Henriksson (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 8 borde ha följande lydelse:

Riksdagen avslår motion

2011/12:Sf309 av Tomas Eneroth m.fl. (S) yrkande 10.

Ställningstagande

Arbetsförmågebedömningen har varit föremål för diskussion och analyser under lång tid. Arbetsförmågeutredningen konstaterade i sitt slutbetänkande (SOU 2009:89) att särskilt när det gäller prövningen mot den reguljära arbetsmarknaden finns det ett behov av någon form av normerande instrument. Instrumentet skulle, enligt utredningen, kunna tjäna till att besvara frågorna kring vad som egentligen menas med den reguljära arbetsmarknaden och var gränsen ska gå för rätten till ersättning. Vidare har Försäkringskassan fått i uppdrag av regeringen att i samverkan med Socialstyrelsen och i samråd med Arbetsförmedlingen ta fram ett instrument för att underlätta bedömningen av arbetsförmåga. Om Försäkringskassan bedömer att det finns ett behov av en förändrad lagstiftning ska kassan lämna förslag till en sådan reglering. Försäkringskassan har i augusti i år lämnat en delrapport där arbetet med att utveckla ett s.k. bedömningsverktyg beskrivs. En viktig del i detta är att ge en bild av vilka förmågor som kan anses vara nödvändiga för att en person ska bedömas ha en arbetsförmåga.

Det är viktigt att stärka rättssäkerheten vid de många gånger svåra prövningar som görs inom sjukförsäkringen. Det är också viktigt att det arbetsmarknadsbegrepp som används på ett så tydligt sätt som möjligt speglar vilka arbeten en försäkrad bör provas emot. I dagsläget är det oklart i vilken grad en återgång till de tidigare gällande reglerna skulle öka rättssäkerheten. Kritiken att prövningen av arbetsförmågan görs mot en ”fiktiv”

arbetsmarknad har förekommit såväl mot det nya som mot det gamla arbetsmarknadsbegreppet. Både Försäkringskassan och Inspektionen för socialförsäkringen (ISF) har också i sina svar till utskottet i samband med behandlingen av utskottsinitiativet om ändrade kriterier för prövning av arbetsförmåga (bet. 2010/11:SfU12) angett att en återgång till det gamla begreppet ”normalt förekommande arbete” i praktiken kan komma att sakna betydelse och att det är osäkert om en ändring av kriterierna kommer att leda till en mer restriktiv eller en mer generös tillämpning. ISF har i det sammanhanget även varnat för att förändringar av begrepp övergångsvis alltid är problematiska ur ett rättssäkerhetsperspektiv.

Försäkringskassan har i början av 2011 granskat tillämpningen av gällande arbetsförmågebegrepp och funnit att av de ca 55 000 sjukfall som årligen når fram till 180-dagarsgränsen så är det endast i 3 % av fallen som man drar in sjukpenningen för att man gör bedömningen att den sjukskrivne har en arbetsförmåga i förhållande till den reguljära arbetsmarknaden. I 83 % av fallen bedöms sådan arbetsförmåga saknas, och i 14 % av fallen omfattas den sjukskrivne av någon av de undantagsgrunder som finns. Detta resultat tyder på att det gällande arbetsförmågebegreppet inte nödvändigtvis innebär en restriktiv bedömning av rätten till sjukpenning.

Regeringen har gett Försäkringskassan i uppdrag att, inom ramen för det pågående arbetet med att utveckla metoder och verktyg, även utreda vilken betydelse det skulle få att ändra begreppet ”reguljär arbetsmarknad” till begreppet ”normalt förekommande arbete” och om en regelförändring bidrar till att lösa några av de komplexa problem som arbetsförmågebedömningen kan medföra. Med det avses att Försäkringskassan bör belysa hur en sådan ändring skulle påverka de kravprofiler som nu är under utarbetande och hur det i sin tur skulle kunna påverka rätten till sjukpenning. Försäkringskassan bör också undersöka om en lagändring kan underlätta ambitionen att skapa ökad rättssäkerhet och legitimitet. Försäkringskassan ska återrapportera resultatet av uppdraget senast den 5 mars 2012.

Med det anförda och i likhet med vad som anges i propositionen bör frågan om ett eventuellt ändrat begrepp vid prövning av arbetsförmåga efter 180 dagars sjukskrivning beredas ytterligare. Ett tillkännagivande om att regeringen ska återkomma med lagförslag om förändrad arbetsförmågeprövning senast den 1 mars 2012 bör därför inte göras.

7. Sjukförsäkringssystemet m.m., punkt 9 (V)

av Wiwi-Anne Johansson (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 9 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2011/12:Sf313 av Wiwi-Anne Johansson m.fl. (V) yrkandena 2, 10, 11 och 13 samt

avslår motionerna

2011/12:Sf260 av Roland Utbult (KD),

2011/12:Sf299 av Matilda Ernkrans och Håkan Bergman (båda S) och

2011/12:Sf322 av Helén Pettersson i Umeå m.fl. (S).

Ställningstagande

När alla möjligheter att återgå till en ursprunglig arbetsplats är uttömda bör en försäkrad ha rätt att delta i arbetslivsintroduktion. Detta ska kunna ske med bibehållen sjukpenning så länge den försäkrade inte har återfått arbetsförmågan. Ersättning från sjukförsäkringen bör kunna ges i fler nivåer än dagens fyra. Genom fler nivåer med mindre avstånd individanpassas sjukförsäkringen, och det blir lättare och mindre riskabelt att pröva att börja arbeta igen. Försäkringskassan måste vid bedömning av arbetsförmåga ges möjlighet att ta individuella hänsyn till faktorer som ålder, kön och tidigare arbetslivserfarenhet. Härigenom kan hänsyn tas till de försäkrades olika förutsättningar att tillfriskna. För att komma tillbaka från vissa sjukdomstillstånd är det viktigt att känna trygghet och slippa oroa sig för sin ekonomiska situation. Återkommande prövningar av arbetsförmågan kan i dessa fall påverka hälsan och tillfrisknandet negativt, varför sjukpenning bör kunna beviljas för längre perioder utan återkommande prövning av arbetsförmåga. Regeringen bör återkomma med förslag enligt vad som anförts.

8. Rehabiliteringsansvar m.m., punkt 10 (S)

av Tomas Eneroth (S), Eva-Lena Jansson (S), Kurt Kvarnström (S), Shadiye Heydari (S), Annelie Karlsson (S) och Tomas Nilsson (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 10 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförts i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2011/12:Sf309 av Tomas Eneroth m.fl. (S) yrkandena 5 och 9 samt

avslår motionerna

2011/12:Sf209 av Johan Löfstrand och Anna-Lena Sörenson (båda S) och

2011/12:Sf313 av Wiwi-Anne Johansson m.fl. (V) yrkandena 3–5, 7 och 8.

Ställningstagande

Försäkringskassan har ansvaret att samordna rehabiliteringsinsatserna, och den enskilde måste redan från början få tillgång till ett individuellt anpassat stöd och de insatser som krävs. För den som inte kan återgå till sin tidigare arbetsplats eller till sitt tidigare yrke ska insatserna syfta till att

komma vidare till något nytt. Ju tidigare och ju närmare individen och arbetsplatserna åtgärderna sätts in, desto större är chansen att komma tillbaka – människan måste sättas i centrum. Det är inte en rimlig ordning att den enskilde åläggs allt ansvar. Inte minst arbetsgivarna har en central funktion i en rehabilitering värd namnet. Kunskapen om ohälsa och lyckade rehabiliteringsinsatser är otillräcklig. Kvinnors ohälsa behöver uppmärksammas mer. Det faktum att kvinnor är överrepresenterade bland dem som anses ha diffusa diagnoser behöver belysas närmare. Vid studier av ohälsans orsaker bör det fästas större vikt vid de skillnader som på grund av kön fortfarande gör sig gällande såväl i arbetslivet som i fördelningen av det obetalda hemarbetet.

9. Rehabiliteringsansvar m.m., punkt 10 (V)

av Wiwi-Anne Johansson (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 10 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2011/12:Sf313 av Wiwi-Anne Johansson m.fl. (V) yrkandena 3–5, 7 och 8 samt

avslår motionerna

2011/12:Sf209 av Johan Löfstrand och Anna-Lena Sörenson (båda S) och

2011/12:Sf309 av Tomas Eneroth m.fl. (S) yrkandena 5 och 9.

Ställningstagande

Rehabiliteringsinsatser måste planeras så tidigt som möjligt. En individuell bedömning av den sjukskrivnes arbetsförmåga bör därför göras av Försäkringskassan senast sex veckor efter den första sjukskrivningsdagen. Försäkringskassan bör också inom tre månader i samarbete med den enskilde, arbetsgivaren och behandlande läkare utforma en individuell rehabiliteringsplan. Planen ska innehålla en beskrivning av de insatser som behövs för att den enskilde ska kunna återgå i arbete, beslut om resurser, vem som ansvarar för att insatserna utförs samt inom vilken tidsram dessa ska vara påbörjade. Det ska finnas en lagstadgad skyldighet för arbetsgivare att vara med i utformningen av planen. Rehabiliteringsplanen ska löpande följas upp och stämmas av vid de tidpunkter som finns angivna i planen. Som en långsiktig lösning bör det vid 180 dagar göras en fördjupad bedömning av den sjukskrivnes möjligheter att komma tillbaka till arbetet eller till ett nytt arbete samt av behovet av fortsatt sjukpenning och rehabilitering. Även här bör arbetsgivarens ansvar stärkas. Den parlamentariska

socialförsäkringsutredningen bör ta upp denna tidsgräns och återkomma med förslag. För att bevaka individens rättigheter och behov i rehabiliteringsprocessen kan införandet av en rehabiliteringsombudsman utredas.

Ansvaret i sjukförsäkringen ligger nästan uteslutande på den försäkrade. Arbetsgivaren har en skyldighet att före dag 180 göra allt som anses vara rimligt vad gäller rehabilitering och anpassning av arbetsplatsen och arbetsuppgifterna. Incitamenten för att efterleva dessa krav är emellertid små, och i princip saknas konsekvenser för arbetsgivare som inte efterlever kraven. Regeringen bör därför återkomma med förslag om ekonomiska sanktionsavgifter för de arbetsgivare som inte fullgör sina skyldigheter att underlätta för den anställde att återgå till arbete.

10. Karensdagen, punkt 11 (V)

av Wiwi-Anne Johansson (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 11 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2011/12:Sf313 av Wiwi-Anne Johansson m.fl. (V) yrkande 17 och avslår motionerna

2011/12:Sf261 av Andreas Norlén och Maria Plass (båda M) yrkande 2 och 2011/12:Sf277 av Suzanne Svensson m.fl. (S).

Ställningstagande

Karensdagen i sjukförsäkringen gör att de med små ekonomiska marginaler tvingas att gå till jobbet trots att de egentligen borde stanna hemma. Karensdagen är också orättvist utformad eftersom de som arbetar koncentrerad arbetstid – dvs. färre men längre pass per månad – förlorar en större del av sin månadsinkomst än andra. Även de som arbetar hela dagar men deltid förlorar på karensdagens utformning. Karensdagen bör därför avskaffas, men som ett första steg bör dagens system ändras genom att sjukförsäkringens karensdag ersätts med ett karensavdrag. Regeringen bör återkomma med ett förslag där karensdagen motsvarar 20 % av en genomsnittlig fiktiv veckoersättning i form av sjuklön dras av från sjuklönen.

11. Ersättning vid studier, punkt 13 (MP)

av Gunvor G Ericson (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 13 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2011/12:Ub495 av Jabar Amin m.fl. (MP) yrkande 17 och avslår motion 2011/12:Sf256 av Johan Löfstrand och Louise Malmström (båda S).

Ställningstagande

Deltidsstudier kan vara ett sätt att komma tillbaka till studier efter en tids heltidssjukskrivning. Den som har kapacitet att studera deltid ska inte tvingas in i heltidssjukskrivning. Studiesociala kommittén har lämnat förslag om detta, och nödvändiga förändringar i regelverken för att möjliggöra för den som är halvtidssjukskriven att studera halvtid bör nu genomföras.

12. Aktivitets- och sjukersättning, punkt 15 (V)

av Wiwi-Anne Johansson (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 15 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2011/12:Sf313 av Wiwi-Anne Johansson m.fl. (V) yrkandena 18 och 19 samt avslår motionerna 2011/12:Sf251 av Anders W Jonsson och Per Lodenius (båda C) och 2011/12:Sf265 av Maria Lundqvist-Brömster (FP).

Ställningstagande

Kraven för att få sjukersättning är i dag orimligt hårda. Det krävs att arbetsförmågan bedöms vara nedsatt för all överskådlig framtid. De hårda kraven och bristen på alternativ gör att människor som är för sjuka för att arbeta hänvisas till försörjningsstöd eller att leva på sin partner. En möjlighet till längre sjukpenningperioder utan återkommande prövning skulle för många vara ett bättre alternativ. Men även med den möjligheten kommer vissa att behöva sjukersättningen. Regeringen bör därför återkomma med ett förslag om att införa en möjlighet att ta individuell hänsyn vid beslut om sjukersättning samt en rimligare utformning av bestämmelserna om den tid framåt för vilken det krävs att arbetsförmågan bedöms vara nedsatt.

Rätten att engagera sig ideellt utan att förlora sin ersättning är inte reglerad i lag, och många vågar av den anledningen inte engagera sig i t.ex. en ideell förening eller ett politiskt parti. Regeringen bör därför göra en över-

syn med syfte att i lag säkra rätten för personer med sjukpenning samt sjuk- och aktivitetsersättning att engagera sig ideellt utan att det inkräktar på rätten till ersättning från sjukförsäkringen.

13. Arbetskadeförsäkringen, punkt 16 (S)

av Tomas Eneroth (S), Eva-Lena Jansson (S), Kurt Kvarnström (S), Shadiye Heydari (S), Annelie Karlsson (S) och Tomas Nilsson (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 16 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2011/12:Sf291 av Carin Runeson m.fl. (S) och 2011/12:Sf309 av Tomas Eneroth m.fl. (S) yrkande 17.

Ställningstagande

Många upplever att arbetskadeförsäkringen inte är rättssäker. Den upplevs inte som jämställd eftersom de skador kvinnor oftare råkar ut för är svårare att få ersättning för än de skador som män traditionellt sett drabbas av. Det finns således brister som det är nödvändigt att den parlamentariska socialförsäkringsutredningen ser över.

14. Finansiell samordning, punkt 18 (S, SD)

av Tomas Eneroth (S), Eva-Lena Jansson (S), Kurt Kvarnström (S), Shadiye Heydari (S), Erik Almqvist (SD), Annelie Karlsson (S) och Tomas Nilsson (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 18 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2011/12:Sf309 av Tomas Eneroth m.fl. (S) yrkande 4 och avslår motion 2011/12:Sf289 av Carin Runeson m.fl. (S).

Ställningstagande

Den som har komplexa behov eller nedsatt arbetsförmåga på grund av funktionshinder eller sjukdom ska ha rätt till stöd för att kunna jobba och bidra utifrån sina förutsättningar. Varje människas förmåga ska tas till vara. Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan, landstingen och de sociala myndig-

heterna ska samarbeta med individen i centrum och erbjuda kvalificerad handledning. Rehabilitering, utbildning, arbetsträning och andra insatser ska utformas utifrån individens behov, inte utifrån myndighetsgränser eller stuprörstänkande. Genom Finsam får individen ett samlat stöd och ”faller inte mellan stolarna”. Arbetet med finansiell samordning på rehabiliteringsområdet (Finsam) måste därför utvecklas.

15. Försäkringskassans ärendehandläggning m.m., punkt 19 (S)
av Tomas Eneroth (S), Eva-Lena Jansson (S), Kurt Kvarnström (S),
Shadiye Heydari (S), Annelie Karlsson (S) och Tomas Nilsson (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 19 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2011/12:Sf309 av Tomas Eneroth m.fl. (S) yrkande 18 och avslår motionerna 2011/12:Sf212 av Anders Andersson och Yvonne Andersson (båda KD) yrkandena 1–3, 2011/12:Sf217 av Eva Sonidsson och Christina Karlsson (båda S), 2011/12:Sf266 av Lars Beckman (M) och 2011/12:Sf313 av Wiwi-Anne Johansson m.fl. (V) yrkande 12.

Ställningstagande

Försäkringskassan har en central roll för människors förtroende för socialförsäkringarna. Under de senaste åren har emellertid myndigheten haft stora problem med besparingar, omorganisation och många och genomgripande regeländringar. Samarbetet mellan behandlande läkare, handläggande tjänsteman, försäkringsmedicinsk rådgivare och den försäkrade måste fungera för att inte misstroende ska uppstå och för att handläggningen ska vara rättssäker.

16. Försäkringskassans ärendehandläggning m.m., punkt 19 (V)
av Wiwi-Anne Johansson (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 19 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2011/12:Sf313 av Wiwi-Anne Johansson m.fl. (V) yrkande 12 och avslår motionerna

2011/12:Sf212 av Anders Andersson och Yvonne Andersson (båda KD) yrkandena 1–3,

2011/12:Sf217 av Eva Sonidsson och Christina Karlsson (båda S),

2011/12:Sf266 av Lars Beckman (M) och

2011/12:Sf309 av Tomas Eneroth m.fl. (S) yrkande 18.

Ställningstagande

Försäkringskassans medicinska rådgivare har till uppgift att hjälpa handläggarna att tolka behandlande läkares bedömning av den sjukes tillstånd. Trots att Försäkringskassans medicinska rådgivare aldrig träffar den enskilda personen blir deras tolkning ofta helt avgörande för handläggarens beslut. Försäkringskassan gör inte alltid tillräckligt för att kontakta behandlande läkare. Det är av avgörande betydelse att de behandlande läkarnas roll i sjukskrivningsprocessen stärks.

17. Bostadstillägg, punkt 22 (S, SD)

av Tomas Eneroth (S), Eva-Lena Jansson (S), Kurt Kvarnström (S), Shadiye Heydari (S), Erik Almqvist (SD), Annelie Karlsson (S) och Tomas Nilsson (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 22 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2011/12:Sf310 av Tomas Eneroth m.fl. (S) yrkande 5 och avslår motion

2011/12:So483 av Margareta B Kjellin (M) yrkande 2.

Ställningstagande

För de sämst ställda pensionärerna är bostadstillägget ett viktigt tillskott till ekonomin. Det är viktigt att de som har rätt till bostadstillägg nås av information om möjligheten att ansöka om förmånen. Det är därför angeläget att Pensionsmyndigheten fortsätter arbetet med informationsinsatser till denna grupp.

18. Pensionsfrågor i övrigt, punkt 23 (S)

av Tomas Eneroth (S), Eva-Lena Jansson (S), Kurt Kvarnström (S), Shadiye Heydari (S), Annelie Karlsson (S) och Tomas Nilsson (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 23 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2011/12:Sf310 av Tomas Eneroth m.fl. (S) yrkandena 1–4 och avslår motionerna 2011/12:Sf231 av Hans Backman m.fl. (FP), 2011/12:Sf242 av Wiwi-Anne Johansson m.fl. (V) yrkandena 1–3, 2011/12:Sf244 av Lars Ohly m.fl. (V), 2011/12:Sf246 av Ewa Thalén Finné (M), 2011/12:Sf249 av Kenneth Johansson (C), 2011/12:Sf351 av Johnny Skalin (SD) och 2011/12:Sf357 av Erik Almqvist m.fl. (SD).

Ställningstagande

Den demografiska utvecklingen innebär att de som förvärvsarbetar måste försörja allt fler. Det är viktigt att pensionssystemet har en stabil förankring och att sysselsättningen ökar. Med en hög långtidsarbetslöshet försämraras förutsättningarna att långsiktigt finansiera pensionerna. Personer ska inte utförsäkras eller ställas utanför arbetsmarknaden under en längre tid. Pensionärer ska inte beskattas hårdare än löntagare. Jämställdheten måste öka både i hemmet och i arbetslivet så att kvinnor får högre löner. Det behövs en grundligare analys av vilka effekter de senaste årens förändringar riskerar att få för pensionssystemet. Regeringen bör även redovisa hur den statliga ålderspensionen påverkas av framväxten av en låglönemarknad och den höga arbetslöshetsnivå som etablerats under de senaste åren.

Åtgärder måste även vidtas för att möjliggöra för många fler löntagare att orka arbeta längre, t.ex. till 65-årsdagen. Det krävs bl.a. ökade resurser för kontroll, forskning, utveckling av arbetsmiljöarbetet och förbättrade insatser för rehabilitering och omställning för att den utslagning som nu sker från arbetslivet ska kunna förhindras.

19. Pensionsfrågor i övrigt, punkt 23 (V)

av Wiwi-Anne Johansson (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 23 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2011/12:Sf242 av Wiwi-Anne Johansson m.fl. (V) yrkandena 1–3, bifaller delvis motion 2011/12:Sf244 av Lars Ohly m.fl. (V) och avslår motionerna 2011/12:Sf231 av Hans Backman m.fl. (FP), 2011/12:Sf246 av Ewa Thalén Finné (M),

2011/12:Sf249 av Kenneth Johansson (C),
2011/12:Sf310 av Tomas Eneroth m.fl. (S) yrkandena 1–4,
2011/12:Sf351 av Johnny Skalin (SD) och
2011/12:Sf357 av Erik Almqvist m.fl. (SD).

Ställningstagande

Vid en avgift på 1,6 % eller mer försvinner minst 40 % av pensionsspararnas medel till förvaltarna. Premiépensionen har gått back sedan den infördes, och dess värde sjönk år 2008 med 34,5 %. Förvaltningen av premiépensionen kostade mer än dubbelt så mycket som betalades ut i premiépension 2009. De höga fondavgifterna måste således stoppas.

Vidare är pensionssystemet underfinansierat. Hade avgiften till premiépensionssystemet på 2,5 % tillförts inkomstpensionssystemet redan från början hade minskningen av pensionerna de senaste åren kunnat undvikas. Premiépensionssystemet skapar otrygghet, kostar oerhörda summor i förvaltningsavgifter och torde vara en av de största privatiseringarna av sparande som genomförts i Sverige. Det skapar stora spänningar i samhället när inkomstutvecklingen mellan förvärsarbetande och pensionärer går åt olika håll. Avgiften till premiépensionssystemet behöver föras över till inkomstpensionen för att förstärka den.

När premiesparfonden lades ned ersattes den av en extra hög riskplacering för dem som inte valt någon annan fond inom premiépensionssystemet. I det nya systemet placeras allt i en global aktieportfölj för personer under 55 år. För att öka risken ytterligare kompletteras den med s.k. finansiella instrument som ökar risken och möjligheterna till avkastning. De som valt att inte ta ökade risker med sitt pensionssparande tvingades således till högriskplacering av sina pensionsrättigheter. Beslutet att avskaffa premiesparfonden bör därför rivs upp.

Den underfinansierade inkomstpensionen ger nu för en industriarbetare ca 52 % av slutlönen mot utlovade 62 %. Orkar man inte arbeta till 65 år blir pensionen ännu lägre. De ekonomiska riskerna har överförts från staten till de enskilda pensionärerna. Det kan konstateras att dagens pensionssystem inte höll för den första finansiella krisen och att vi är på god väg in i ytterligare en. Påståendet att den automatiska balanseringen, den s.k. bromsen, enbart beror på börsens utveckling är fel. Sanningen är att pensionssystemet är felkonstruerat och att fortsatta neddragningar i form av successiva aktiveringar av bromsen kommer att tvingas fram om inte pensionssystemet ses över från grunden. Pensionssystemet måste bli stabilt och förutsägbart. Pensionerna ska följa löntagarnas löneutveckling i stället för börsutvecklingen. De ska garantera att även de som har tunga och slit samma arbeten får en anständig pension och att kvinnor inte missgynnas. Det är hög tid att göra en parlamentarisk översyn av pensionssystemet.

20. Mål för familjepolitiken m.m., punkt 24 (S)

av Tomas Eneroth (S), Eva-Lena Jansson (S), Kurt Kvarnström (S), Shadiye Heydari (S), Annelie Karlsson (S) och Tomas Nilsson (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 24 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2011/12:Sf312 av Tomas Eneroth m.fl. (S) yrkandena 1 och 11 samt avslår motionerna

2010/11:Sf13 av Gunvor G Ericson och Magnus Ehrencrona (båda MP) yrkande 7,

2011/12:Sf305 av Tuve Skånberg (KD),

2011/12:Sf338 av Gunvor G Ericson m.fl. (MP) yrkande 2 och

2011/12:So569 av Wiwi-Anne Johansson m.fl. (V) yrkande 7.

Ställningstagande

Vi anser att målet för den ekonomiska familjepolitiken ska fastställas till att skillnaderna i de ekonomiska villkoren mellan familjer med och utan barn ska minska inom ramen för den generella välfärden. En solidarisk omfördelning mellan dem som har och inte har barn är en viktig del av den generella välfärden. Vi vill också ha goda uppväxtvillkor för alla barn så att de kan växa upp och förverkliga sina drömmar. Barnbidraget och bostadsbidraget är viktiga ekonomiska tillskott till barnfamiljerna. Ekonomiskt mest utsatta är dock ensamstående föräldrar med barn. Därför finns det enligt vår mening skäl att bl.a. göra en översyn av underhållsstödet.

21. Mål för familjepolitiken m.m., punkt 24 (MP)

av Gunvor G Ericson (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 24 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna

2010/11:Sf13 av Gunvor G Ericson och Magnus Ehrencrona (båda MP) yrkande 7 och

2011/12:Sf338 av Gunvor G Ericson m.fl. (MP) yrkande 2 och avslår motionerna

2011/12:Sf305 av Tuve Skånberg (KD),

2011/12:Sf312 av Tomas Eneroth m.fl. (S) yrkandena 1 och 11 samt

2011/12:So569 av Wiwi-Anne Johansson m.fl. (V) yrkande 7.

Ställningstagande

Trygghetssystemen har alltid syftat till en solidarisk omfördelning mellan barnfamiljer och andra grupper samt över individens livscykel. Detta gäller dock inte längre, vilket inte kan tolkas på något annat sätt än att regeringen inte har något emot ökade klyftor. Vi anser att ett nytt mål för utgiftsområde 12 bör fastställas dels för att motverka ekonomiska orättvisor, dels för att tydliggöra att även jämställdhet är en del av målet. Målet bör därför vara att skillnaderna i de ekonomiska villkoren mellan familjer med och utan barn ska minska och att jämställdhet mellan könen ska uppmuntras inom ramen för den generella politiken.

22. Mål för familjepolitiken m.m., punkt 24 (SD)

av Erik Almqvist (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 24 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2011/12:Sf305 av Tuve Skånberg (KD) och
avslår motionerna

2010/11:Sf13 av Gunvor G Ericson och Magnus Ehrencrona (båda MP)
yrkande 7,

2011/12:Sf312 av Tomas Eneroth m.fl. (S) yrkandena 1 och 11,

2011/12:Sf338 av Gunvor G Ericson m.fl. (MP) yrkande 2 och

2011/12:So569 av Wiwi-Anne Johansson m.fl. (V) yrkande 7.

Ställningstagande

Nativiteten ligger fortfarande långt under reproduktionsnivån som är ca 2,1 barn per kvinna. Tvåbarnsidealet måste därför ersättas av ett trebarnsideal. För detta krävs att barnfamiljerna får bättre ekonomiska villkor vid barnafödande samt frihet att själva fostra sina barn och välja barnomsorg. Inte heller ska föräldrar tvingas ut på arbetsmarknaden om de själva vill vara hemma med barnen.

23. Mål för familjepolitiken m.m., punkt 24 (V)

av Wiwi-Anne Johansson (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 24 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2011/12:So569 av Wiwi-Anne Johansson m.fl. (V) yrkande 7 och avslår motionerna 2010/11:Sf13 av Gunvor G Ericson och Magnus Ehrencrona (båda MP) yrkande 7, 2011/12:Sf305 av Tuve Skånberg (KD), 2011/12:Sf312 av Tomas Eneroth m.fl. (S) yrkandena 1 och 11 samt 2011/12:Sf338 av Gunvor G Ericson m.fl. (MP) yrkande 2.

Ställningstagande

För de ekonomiskt mest utsatta barnfamiljerna är barnbidrag, bostadsbidrag och, i förekommande fall, underhållsstöd helt avgörande för försörjningen. Ett problem är dock att vissa bidrag räknas som inkomst som avräknas mot andra bidrag, t.ex. barnbidrag som avräknas mot försörjningsstödet. Konsekvensen blir att de ekonomiskt mest utsatta barnfamiljerna inte kan tillgodogöra sig en eventuell höjning av bidragen. Regeringen bör därför tillsätta en utredning som ser över samtliga bidrag riktade till barnfamiljer.

24. Barnbidrag, punkt 25 (S)

av Tomas Eneroth (S), Eva-Lena Jansson (S), Kurt Kvarnström (S), Shadiye Heydari (S), Annelie Karlsson (S) och Tomas Nilsson (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 25 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2011/12:Sf312 av Tomas Eneroth m.fl. (S) yrkandena 9 och 10 samt avslår motionerna 2011/12:Sf327 av Fredrik Schulte (M) och 2011/12:Sf337 av Ann-Charlotte Hammar Johnsson (M).

Ställningstagande

Ett mer jämställt ansvar för barnen bör vara ett viktigt mål för en modern familjepolitik. Det är något som bör avspeglas i de signaler som staten sänder ut via utbetalningen av barnbidrag varje månad. Barnbidraget ska därför kunna delas mellan föräldrarna även om den ena föräldern säger nej. Eftersom barnbidraget är till för barnen anser vi att det ska följa barnen och att alla lagar och regler ska vara könsneutrala och inte diskriminera någon på grund av kön.

25. Barnbidrag, punkt 25 (SD)

av Erik Almqvist (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 25 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna

2011/12:Sf327 av Fredrik Schulte (M) och

2011/12:Sf337 av Ann-Charlotte Hammar Johnsson (M) samt avslår motion

2011/12:Sf312 av Tomas Eneroth m.fl. (S) yrkandena 9 och 10.

Ställningstagande

Barnbidraget bör enligt min mening delas lika mellan föräldrar som har gemensam vårdnad. Det förhållandet att föräldrar med gemensam vårdnad inte automatiskt får delat barnbidrag signalerar att pappor har en sekundär föräldraroll.

Förlängt barnbidrag har en negativ klang för tonåringar. Det finns därför skäl att överväga om inte bidraget till gymnasiesärskoleelever bör ändras från förlängt barnbidrag till ett namn som mer lämpar sig för gymnasiesärskolans elever.

26. Föräldrapenning för studerande, punkt 27 (S)

av Tomas Eneroth (S), Eva-Lena Jansson (S), Kurt Kvarnström (S), Shadiye Heydari (S), Annelie Karlsson (S) och Tomas Nilsson (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 27 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2011/12:Sf312 av Tomas Eneroth m.fl. (S) yrkande 13 och avslår motionerna

2010/11:Sf13 av Gunvor G Ericson och Magnus Ehrencrona (båda MP) yrkande 10 och

2011/12:Sf238 av Caroline Szyber (KD).

Ställningstagande

De studenter som inte har någon sjukpenninggrundande inkomst får föräldrapenning på grundnivån. Det innebär att de har svårt få ekonomin att gå ihop. Av det skälet bör regeringen överväga åtgärder för att underlätta för dessa studenter.

27. Föräldrapenning för studerande, punkt 27 (MP)

av Gunvor G Ericson (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 27 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna

2010/11:Sf13 av Gunvor G Ericson och Magnus Ehrencrona (båda MP) yrkande 10 och

2011/12:Sf238 av Caroline Szyber (KD) samt avslår motion

2011/12:Sf312 av Tomas Eneroth m.fl. (S) yrkande 13.

Ställningstagande

Studerande på högskolor som får barn och inte tidigare har någon sjukpenninggrundande inkomst (SGI) eller har förlorat sin SGI genom att inte ta studiemedel varje vecka får bara föräldrapenning på grundnivån. Det innebär att de vid maximalt uttag får drygt 4 000 kr per månad efter skatt. Situationen för dessa studenter bör förbättras, varför möjligheten att koppla SGI:n till studiemedlet bör ses över.

28. Förlängt SGI-skydd, punkt 28 (MP)

av Gunvor G Ericson (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 28 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2010/11:Sf13 av Gunvor G Ericson och Magnus Ehrencrona (båda MP) yrkande 8 och

avslår motion

2011/12:Sf213 av Anders Andersson och Anders Sellström (båda KD) yrkande 2.

Ställningstagande

En förälder som helt eller delvis avstår från förvärvsarbete har i dag rätt att behålla sin SGI fram till barnets ettårsdag. Därefter krävs det att föräldern tar ut föräldrapenning fem dagar per vecka för att få behålla sin SGI. Merparten av alla barn är hemma med en av sina föräldrar tills de är 13–18 månader. Skyddet för SGI:n bör därför förlängas och gälla till dess att barnet blir 18 månader.

29. Fördelning av föräldrapenning, punkt 29 (S, MP)

av Tomas Eneroth (S), Eva-Lena Jansson (S), Kurt Kvarnström (S), Shadiye Heydari (S), Gunvor G Ericson (MP), Annelie Karlsson (S) och Tomas Nilsson (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 29 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna

2010/11:Sf13 av Gunvor G Ericson och Magnus Ehrencrona (båda MP) yrkande 3,

2011/12:Sf215 av Roza Güclü Hedin och Carin Runeson (båda S),

2011/12:Sf280 av Åsa Lindestam m.fl. (S),

2011/12:Sf300 av Matilda Ernkrans och Louise Malmström (båda S),

2011/12:Sf312 av Tomas Eneroth m.fl. (S) yrkande 3 och

2011/12:Sf340 av Gunvor G Ericson m.fl. (MP) samt avslår motionerna

2011/12:Sf314 av Isabella Jernbeck (M) och

2011/12:Sf331 av Erik Almqvist och Per Ramhorn (båda SD).

Ställningstagande

Det är fortfarande kvinnorna som har huvudansvaret för hem och barn och som tar ut merparten av föräldrapenningdagarna. Det är också kvinnorna som går ned på deltid när barnen är små. Konsekvensen blir att kvinnorna får en svagare ställning på arbetsmarknaden och därmed en sämre löneutveckling och en sämre pension. Införandet av de två pappa- och mamma-månaderna har inneburit att en större andel av papporna börjat ta ut föräldrapenning. En tredelad föräldraförsäkring skulle sannolikt få liknande effekter. För att öka jämställdheten bör därför föräldraförsäkringen tredelas, med en tredjedel till vardera föräldern och en tredjedel enligt föräldrarnas egna önskemål.

30. Fördelning av föräldrapenning, punkt 29 (SD)

av Erik Almqvist (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 29 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna

2011/12:Sf314 av Isabella Jernbeck (M) och

2011/12:Sf331 av Erik Almqvist och Per Ramhorn (båda SD) samt

avslår motionerna

2010/11:Sf13 av Gunvor G Ericson och Magnus Ehrencrona (båda MP) yrkande 3,

2011/12:Sf215 av Roza Güclü Hedin och Carin Runeson (båda S),

2011/12:Sf280 av Åsa Lindestam m.fl. (S),

2011/12:Sf300 av Matilda Ernkrans och Louise Malmström (båda S),

2011/12:Sf312 av Tomas Eneroth m.fl. (S) yrkande 3 och

2011/12:Sf340 av Gunvor G Ericson m.fl. (MP).

Ställningstagande

Enligt min mening ska inte staten lägga sig i hur föräldrarna fördelar föräldrapenningdagarna mellan sig. Det bör i stället vara upp till varje familj att bestämma hur fördelningen mellan dem ska se ut. Av detta skäl bör de öronmärkta föräldrapenningdagarna avskaffas.

31. Samtidigt uttag av föräldrapenning, punkt 30 (S, MP)

av Tomas Eneroth (S), Eva-Lena Jansson (S), Kurt Kvarnström (S), Shadiye Heydari (S), Gunvor G Ericson (MP), Annelie Karlsson (S) och Tomas Nilsson (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 30 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2011/12:Sf312 av Tomas Eneroth m.fl. (S) yrkande 4 och avslår motionerna

2011/12:Sf211 av Maria Ferm m.fl. (MP) och

2011/12:Sf214 av Roza Güclü Hedin och Peter Hultqvist (båda S).

Ställningstagande

Det är positivt att föräldrar fr.o.m. den 1 januari 2012 får möjlighet att vara hemma samtidigt med föräldrapenning i 30 dagar under barnets första levnadsår. Däremot anser vi att det är anmärkningsvärt att jämställdhetsboken minskar om föräldrarna tar ut föräldrapenningdagar samtidigt.

32. Tillfällig föräldrapenning och intyg vid vård av sjukt barn, punkt 33 (S, MP)

av Tomas Eneroth (S), Eva-Lena Jansson (S), Kurt Kvarnström (S), Shadiye Heydari (S), Gunvor G Ericson (MP), Annelie Karlsson (S) och Tomas Nilsson (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 33 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2011/12:Sf312 av Tomas Eneroth m.fl. (S) yrkande 8.

Ställningstagande

Det är upprörande att människor fuskar med t.ex. den tillfälliga föräldrapenningen. Men det är orimligt att personal på förskolor och skolor ska kontrollera föräldrars rätt till ersättning vid vård av sjukt barn. Kravet på intyg tar resurser från pedagogerna och bör därför slopas, särskilt som det finns mer träffsäkra sätt att kontrollera rätten till ersättning.

33. Tillfällig föräldrapenning i övrigt, punkt 34 (S)

av Tomas Eneroth (S), Eva-Lena Jansson (S), Kurt Kvarnström (S), Shadiye Heydari (S), Annelie Karlsson (S) och Tomas Nilsson (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 34 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2011/12:Sf312 av Tomas Eneroth m.fl. (S) yrkande 7 och avslår motionerna 2011/12:Sf230 av Hans Backman m.fl. (FP), 2011/12:Sf258 av Nina Lundström (FP) och 2011/12:Sf269 av Ann-Britt Åsebol (M).

Ställningstagande

Vi anser att taket i den tillfälliga föräldrapenningen och graviditetspenningen stegvis ska höjas till 10 prisbasbelopp. Enligt vår mening är ett höjt tak nödvändigt för att inte försvåra för de föräldrar som med dagens regler inte har råd att dela på ansvaret för barnen.

34. Åldersgränser för föräldraförsäkringsförmåner, punkt 35 (S)

av Tomas Eneroth (S), Eva-Lena Jansson (S), Kurt Kvarnström (S), Shadiye Heydari (S), Annelie Karlsson (S) och Tomas Nilsson (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 35 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2011/12:Sf312 av Tomas Eneroth m.fl. (S) yrkande 5 och avslår motionerna

2011/12:Sf270 av Emma Henriksson och Irene Oskarsson (båda KD),

2011/12:Sf292 av Jennie Nilsson (S),

2011/12:Sf294 av Annika Eclund (KD) yrkande 1 och

2011/12:Sf359 av Helena Lindahl och Abir Al-Sahhani (båda C).

Ställningstagande

Många föräldrar känner stress över att inte ha tillräckligt med tid tillsammans med sina barn och efterfrågar därför fler korta perioder med barnen utan att för den skull vilja gå ned på deltid permanent. Föräldraförsäkringen bör göras mer flexibel så att man inom ramen för dagens försäkring kan ta ut föräldrapenningdagar tills barnet fyller 16 år.

35. Föräldraförsäkringsfrågor i övrigt, punkt 36 (MP)

av Gunvor G Ericson (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 36 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2010/11:Sf13 av Gunvor G Ericson och Magnus Ehrencrona (båda MP) yrkande 4 och

avslår motionerna

2011/12:Sf213 av Anders Andersson och Anders Sellström (båda KD) yrkande 1,

2011/12:Sf239 av Patrick Reslow och Anders Hansson (båda M),

2011/12:Sf263 av Annika Qarlsson och Åsa Torstensson (båda C),

2011/12:Sf286 av Elisabeth Björnsdotter Rahm och Krister Hammarbergh (båda M),

2011/12:Sf315 av Åsa Torstensson och Annika Qarlsson (båda C),

2011/12:Sf342 av Sven-Olof Sällström och Thoralf Alfsson (båda SD) och

2011/12:Sf347 av Carina Herrstedt (SD).

Ställningstagande

För att skapa möjligheter för fler föräldrar att gå ned i arbetstid bör det införas en ny förmån benämnd barntid i föräldraförsäkringen. Barntid innebär en rättighet att gå ned i arbetstid till 50–75 % mot en ersättning på maximalt 2 500 kr per månad. Varje förälder får rätt till två års barntid för varje barn. Barntid ska vara helt individualiserad och ska inte gå att överlåta till den andra föräldern. Ersättningen ska beskattas och vara pensionsgrundande. Reformen innebär att fler föräldrar får möjlighet att anpassa sitt deltidsarbete efter den egna livssituationen.

36. Föräldraförsäkringsfrågor i övrigt, punkt 36 (SD)

av Erik Almqvist (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 36 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna

2011/12:Sf342 av Sven-Olof Sällström och Thoralf Alfsson (båda SD) och
2011/12:Sf347 av Carina Herrstedt (SD) samt

avslår motionerna

2010/11:Sf13 av Gunvor G Ericson och Magnus Ehrencrona (båda MP)
yrkande 4,

2011/12:Sf213 av Anders Andersson och Anders Sellström (båda KD)
yrkande 1,

2011/12:Sf239 av Patrick Reslow och Anders Hansson (båda M),

2011/12:Sf263 av Annika Qarlsson och Åsa Torstensson (båda C),

2011/12:Sf286 av Elisabeth Björnsdotter Rahm och Krister Hammarbergh
(båda M) och

2011/12:Sf315 av Åsa Torstensson och Annika Qarlsson (båda C).

Ställningstagande

De nuvarande reglerna innebär att nyanlända invandrare med småbarn kan ha rätt till flera år med föräldrapenning. Eftersom detta försvårar för framför allt kvinnorna att komma in på arbetsmarknaden innebär föräldraförsäkringen att incitamenten till arbete minskar samtidigt som inläsningseffekter skapas. Av rättviseskäl och för att invandrare inte automatiskt ska tilldelas föräldrapenningdagar för samtliga sina barn bör föräldraförsäkringen inte gälla retroaktivt för tiden innan ankomsten till Sverige.

37. Underhållsstöd, punkt 37 (MP)

av Gunvor G Ericson (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 37 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2011/12:So658 av Magnus Ehrencrona m.fl. (MP) yrkande 4 och avslår motionerna

2011/12:Sf234 av Jan Ertsborn (FP) och

2011/12:So569 av Wiwi-Anne Johansson m.fl. (V) yrkandena 4 och 5.

Ställningstagande

Bortsett från en höjning med 100 kr från februari 2006 har inte underhållsstödet höjts sedan 1994. Värdet på underhållsstödet har med andra ord kraftigt urholkats. Därför bör underhållsstödet värdesäkras gentemot prisbasbeloppet, vilket kommer att gynna de ekonomiskt mest utsatta barnhus-hällen.

38. Underhållsstöd, punkt 37 (V)

av Wiwi-Anne Johansson (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 37 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2011/12:So569 av Wiwi-Anne Johansson m.fl. (V) yrkandena 4 och 5 samt avslår motionerna

2011/12:Sf234 av Jan Ertsborn (FP) och

2011/12:So658 av Magnus Ehrencrona m.fl. (MP) yrkande 4.

Ställningstagande

Barns situation påverkas om den förälder som barnet inte bor med är fattig. I dag beräknas och fastställs skyldigheten att återbetala underhållsstöd till staten på en inkomst som ligger två år tillbaka i tiden. Det innebär problem om den underhållsskyldiges inkomst förändras till det sämre. Av detta skäl bör beräkningsgrunden för återbetalningsskyldighet i stället bestämmas utifrån den dagsaktuella inkomsten om inkomsten minskar mer än 15 %.

Barn påverkas också när en förälder som bor långt bort inte har råd att betala resor för att umgås med barnet. Därför bör umgängesföräldrar kunna söka ekonomiskt stöd för resor inom ramen för underhållsstödet.

39. Vårdbidrag för funktionshindrade barn, punkt 38 (S)

av Tomas Eneroth (S), Eva-Lena Jansson (S), Kurt Kvarnström (S), Shadiye Heydari (S), Annelie Karlsson (S) och Tomas Nilsson (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 38 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2011/12:Sf312 av Tomas Eneroth m.fl. (S) yrkande 15.

Ställningstagande

Det finns fall där barn inte får det stöd i form av vårdbidrag som de har rätt till och där bemötandet från t.ex. Försäkringskassan lämnar mycket övrigt att önska. Många föräldrar kan vittna om att bedömningarna skiftar beroende bl.a. på var man bor och vilken handläggare hos Försäkringskassan man har. Vi anser att vårdbidraget behöver ses över för att förbättra och utveckla stödet till föräldrar med svårt sjuka barn. Vidare bör likvärdiga principer för delat barnbidrag också gälla för vårdbidraget.

40. Bostadsbidrag, punkt 39 (S)

av Tomas Eneroth (S), Eva-Lena Jansson (S), Kurt Kvarnström (S), Shadiye Heydari (S), Annelie Karlsson (S) och Tomas Nilsson (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 39 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2011/12:Sf312 av Tomas Eneroth m.fl. (S) yrkande 14 och avslår motionerna 2011/12:Sf255 av Johan Löfstrand och Louise Malmström (båda S) och 2011/12:Ub495 av Jabar Amin m.fl. (MP) yrkandena 15 och 16.

Ställningstagande

Bostadsbidragen är utformade för att täcka barnfamiljernas behov av en bra bostad och ge ekonomiskt svaga hushåll möjlighet att klara sina bostadskostnader. Vi ser bostadsbidragen inte bara som ett viktigt familjepolitiskt

instrument utan också som en viktig del av en god social bostadspolitik. En social bostadspolitik förbättrar förutsättningarna för barn att få goda uppväxtvillkor. Ett exempel på regler som knappast gynnar barnfamiljerna är reglerna om bidragsgrundande bostadsyta som kan få till följd att ett byte till en större lägenhet med samma eller lägre hyra kan leda till att bidraget minskar eller uteblir. Det är angeläget att en översyn av bostadsbidragen genomförs med utgångspunkt i såväl bostadsbidragens familjepolitiska betydelse som deras roll som bostadspolitiskt instrument.

41. Bostadsbidrag, punkt 39 (MP)

av Gunvor G Ericson (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 39 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2011/12:Ub495 av Jabar Amin m.fl. (MP) yrkandena 15 och 16 samt avslår motionerna 2011/12:Sf255 av Johan Löfstrand och Louise Malmström (båda S) och 2011/12:Sf312 av Tomas Eneroth m.fl. (S) yrkande 14.

Ställningstagande

En förutsättning för att studenter ska kunna tacka ja till sina utbildningsplatser är att de har en bostad. Kostnaden för bostaden tar dock en alltför stor del av studenternas redan ansträngda ekonomi. Bostadsbidraget bör därför utformas så att det blir oberoende av studentens ålder. Vidare bör studenter kunna söka bostadsbidrag halvårsvis.

42. Vårdnadsbidrag, punkt 40 (S, MP, V)

av Tomas Eneroth (S), Eva-Lena Jansson (S), Kurt Kvarnström (S), Shadiye Heydari (S), Gunvor G Ericson (MP), Wiwi-Anne Johansson (V), Annelie Karlsson (S) och Tomas Nilsson (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 40 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2011/12:Sf284 av Wiwi-Anne Johansson m.fl. (V) yrkande 3, 2011/12:Sf293 av Anna Wallén (S), 2011/12:Sf312 av Tomas Eneroth m.fl. (S) yrkande 2 och 2011/12:A324 av Josefin Brink m.fl. (V) yrkande 1 och

avslår motion

2011/12:Sf304 av Mikael Oscarsson och Tuve Skånberg (båda KD) yrkan-
dena 1 och 2.

Ställningstagande

Vårdnadsbidraget innebär ett systemskifte med ett tydligt avsteg från två-försörjarmodellen. Det understödjer en familjepolitik där kvinnor tar hand om barnen medan männen förvärvsarbetar. Det leder till att kvinnors förankring på arbetsmarknaden försvagas, vilket bl.a. leder till sämre pension och sämre ekonomisk trygghet vid arbetslöshet och sjukdom. Vidare medför det att de barn som bäst behöver förskolan, t.ex. för sin språkutveckling, förhindras att delta i förskolans pedagogiska verksamhet. Att skattepengar används till att hålla barn borta från förskolan är en utveckling i helt fel riktning. För att klara välfärden och för kvinnors och mäns lika möjligheter till ekonomisk självständighet är arbetslinjen grundläggande. Vårdnadsbidraget verkar i helt motsatt riktning och bör därför avskaffas.

43. Vårdnadsbidrag, punkt 40 (SD)

av Erik Almqvist (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 40 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2011/12:Sf304 av Mikael Oscarsson och Tuve Skånberg (båda KD) yrkan-
dena 1 och 2 samt

avslår motionerna

2011/12:Sf284 av Wiwi-Anne Johansson m.fl. (V) yrkande 3,

2011/12:Sf293 av Anna Wallén (S),

2011/12:Sf312 av Tomas Eneroth m.fl. (S) yrkande 2 och

2011/12:A324 av Josefin Brink m.fl. (V) yrkande 1.

Ställningstagande

Vårdnadsbidraget innebär en valfrihetsreform inom barnomsorgen. Syftet är att ge barn och föräldrar mer tid med varandra. Enligt min mening är det angeläget dels att samtliga kommuner erbjuder barnfamiljer valfrihet i barnomsorgen, dels att den ekonomiska rättvisan mellan olika barnomsorgsformer ökar.

Särskilda yttranden

1. Anslag under utgiftsområdena 10 och 12 (S)

Tomas Eneroth (S), Eva-Lena Jansson (S), Kurt Kvarnström (S), Shadiye Heydari (S), Annelie Karlsson (S) och Tomas Nilsson (S) anför:

Utgiftsområde 10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och handikapp

På sikt bör taket i sjukförsäkringen höjas till 10 prisbasbelopp. I ett första steg bör dock en höjning till 8 prisbasbelopp 2012 och till 8,5 prisbasbelopp 2013 genomföras. Den arbetsförmågebedömning som görs vid 180 dagar bör i enlighet med riksdagens tillkännagivande den 1 juli 2011 utgå från tidigare kriterier, dvs. arbetsförmågan ska bedömas gentemot "normalt förekommande arbete". Den borte tidsgränsen för sjukpenning på fortsättningsnivån bör tas bort och ersättningsnivån i sjukpenningen bör vara 80 % under hela sjukskrivningsperioden. Det finns behov av tidsgränser som garanterar människor insatser i stället för att de kastas ut ur försäkringen. Det kan konstateras att bara några procent av dem som utförsäkrats jobbar. Övriga har blivit fattigare och återfinns i mer eller mindre passiva åtgärder hos Arbetsförmedlingen. En satsning med 200 miljoner kronor på rehabiliteringsåtgärder för återgång i arbete bör göras eftersom det krävs att den enskilde redan från början får tillgång till nödvändiga rehabiliteringsinsatser och ett individuellt anpassat stöd.

Sammantaget innebär våra förslag för 2012 ökade utgifter för utgiftsområde 10 med 1 283 miljoner kronor jämfört med regeringens förslag.

Utgiftsområde 12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn

För att förbättra för föräldrar som vill men inte har råd att dela på ansvaret för barnen bör taket i den tillfälliga föräldrapenningen höjas till 8 prisbasbelopp. För detta ändamål anvisar vi 100 miljoner kronor 2012.

Underhållsstödet har inte höjts på flera år och det är enligt vår mening hög tid att de ensamstående föräldrarna får ta del av ekonomiska satsningar. Vi anser därför att underhållsstödet bör höjas med 100 kr per barn och månad och anvisar 200 miljoner kronor för detta ändamål 2012.

Även bostadsbidraget bör höjas med 10 miljoner kronor som en följd av vårt förslag om en tillfällig skattecredit för personer med försörjningsstöd som börjar arbeta.

Sammantaget innebär våra förslag för 2012 ökade utgifter för utgiftsområde 12 med 310 miljoner kronor jämfört med regeringens förslag.

2. Anslag under utgiftsområdena 10 och 12 (MP)

Gunvor G Ericson (MP) anför:

Sverige har fantastiska möjligheter att genom klimatsmarta investeringar skapa många nya arbetstillfällen, forma ett hållbart samhälle och bygga Sverige starkare inför framtiden. Miljöpartiets vision är ett Sverige med 100 % förnybar energi, energieffektiva bostäder och snabba och punktliga järnvägstransporter. Den ekonomiska oron omkring oss gör det än viktigare att göra framtidsinvesteringar som både löser ekonomiska problem på kort sikt och miljöproblem långt in i framtiden.

Det osäkra ekonomiska läget i vår omvärld ökar trycket på alla politiska partier att tydliggöra vilka prioriteringar man gör för att bygga ekonomin stark även på längre sikt. I det gröna alternativet till regeringens budgetförslag presenterar vi därför åtgärder för mer framtidstro och bättre fördelning av de gemensamma resurserna.

För oss gröna är det självklart att göra effektiva statsfinansiella prioriteringar. Inom det reformutrymme som vi har att tillgå måste vi prioritera långsiktiga investeringar. Dessutom måste vi minska klyftorna i samhället genom att omfördela inom ramen för skattesystemet.

Vår budgetmotion håller fokus på investeringar som betalar sig både nu och i framtiden. Ökad kvalitet i skolan och investeringar som tar oss till ett klimatsmartare samhälle är områden som är särskilt viktiga för oss. Det finns knappast någon bättre investering än kunskap. Varje krona som vi i dag lägger på skolan kommer att betala sig på sikt. Det här är investeringar som ger utrymme för nya idéer att växa fram och för svenska innovationer att industrialiseras. Det kräver också en företagarpolitik där alla som bär på idéer till företag får möjlighet att förverkliga dem och där små företag får växa.

En annan viktig komponent i den gröna ideologin är ansvaret för att hålla ihop samhället, att ge en hjälpande hand till dem som är sjuka eller som riskerar att hamna utanför samhället. I den gröna budgeten föreslår vi en kraftigt förbättrad sjukförsäkring. Vi tar också de första stegen till att avskaffa en av de värsta skamfläckarna i det svenska samhället: den växande gruppen barn som lever i fattiga familjer. Vi kan välja mycket i livet, men inte i vilken familj vi föds in i.

För Miljöpartiet är budgetöverskott och varsamhet med statens finanser inte målet med politiken. Det är ett verktyg för att skapa ett hållbart samhälle med mindre klyftor och god miljö. Ett samhälle som vi med gott samvete kan lämna över till kommande generationer.

Riksdagen har beslutat om ramar för utgiftsområdena 10–12 i enlighet med regeringens förslag. Det innebär att ramarna som återfinns i regeringens budgetproposition inte får överskridas. Däremot återstår frågan om hur anslagen inom ramarna ska fördelas.

Vi väljer därför att lägga fram ett särskilt yttrande som redovisar vilken inriktning vi vill se på politiken inom utgiftsområdena 10 och 12.

Utgiftsområde 10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och handikapp

Den arbetsförmågebedömning som görs vid 180 dagar bör i enlighet med riksdagens tillkännagivande den 1 juli 2011 utgå från tidigare kriterier, dvs. arbetsförmågan ska bedömas gentemot "normalt förekommande arbete". Den bortre tidsgränsen efter sjukpenning på fortsättningsnivån bör tas bort och ersättningsnivån i sjukpenningen bör vara 80 % under hela sjukskrivningsperioden. Vidare bör en grundersättning eller ett "golv" på 229 kr per dag och för sju dagar per vecka införas. Sjuklöneansvaret bör tas bort för företag med tio anställda eller färre. Till följd av våra förslag till förbättringar bör 2 900 miljoner kronor mer än vad regeringen har föreslagit anvisas till anslaget 1:1. Till anslaget 1:2 bör 47 miljoner kronor mer än vad regeringen har föreslagit anvisas för att ersättningsnivån i BTP för personer med sjuk- eller aktivitetsersättning ska kunna höjas till 94 %. För att uppnå förbättrad tillgänglighet och service samt för att kompensera för sjuklönereformen bör anslaget 2:1 tillföras ytterligare 50 miljoner kronor jämfört med regeringens förslag.

Sammantaget innebär våra förslag för 2012 ökade utgifter för utgiftsområde 10 med 2 997 miljoner kronor jämfört med regeringens förslag.

Utgiftsområde 12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn

Vi anser att grundnivån i föräldrapenningen bör höjas så att alla nyblivna föräldrar, oavsett tidigare situation, får en ersättning som motsvarar golvet i arbetslöshetsförsäkringen, dvs. 229 kr per dag. Samtidigt vill vi avskaffa jämställdhetsbonusen. Vi anvisar 65 miljoner kronor som en följd av dessa åtgärder.

Eftersom värdet på underhållsstödet har urholkats kraftigt vill vi att underhållsstödet höjs med 150 kr per barn och månad.

Sammantaget innebär våra förslag för 2012 ökade utgifter för utgiftsområde 12 med 365 miljoner kronor jämfört med regeringens förslag.

3. Anslag under utgiftsområdena 10 och 12 (SD)

Erik Almqvist (SD) anför:

Utgiftsområde 10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och handikapp

Till anslagen 1:1 och 2:1 bör anvisas 300 respektive 200 miljoner kronor mer än vad regeringen har föreslagit. Taket i sjukförsäkringen bör höjas i paritet med partiets höjning av a-kassan. Vidare bör Försäkringskassan tillföras resurser för att öka rättssäkerheten samt för att utöva fler kontroller.

Sammantaget innebär våra förslag för 2012 ökade utgifter för utgiftsområde 10 med 500 miljoner kronor jämfört med regeringens förslag.

Utgiftsområde 12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn

När det gäller föräldraförsäkringen vill vi gradvis höja ersättningsnivån i föräldrapenningen till 90 % av den sjukpenninggrundande inkomsten samt höja taket i den tillfälliga föräldrapenningen och graviditetspenningen. Vi vill också avskaffa jämställdhetsbonusen eftersom det inte är statens uppgift att styra hur föräldrar fördelar tiden med sina barn. Vi anvisar 348 miljoner kronor för dessa åtgärder.

Vi anser vidare att det eftersatta underhållsstödet bör höjas med 125 kr per barn och månad och avsätter 300 miljoner kronor för detta ändamål.

Vi anser även att bostadsbidraget bör höjas för ensamstående föräldrar. För detta ändamål anvisar vi 200 miljoner kronor.

Sammantaget innebär våra förslag för 2012 ökade utgifter för utgiftsområde 12 med 848 miljoner kronor jämfört med regeringens förslag.

4. Anslag under utgiftsområdena 10–12 (V)

Wiwi-Anne Johansson (V) anför:

Trots att Sverige har bland världens starkaste statsfinanser har massarbetslöshet blivit vardag och ojämlikheten brett ut sig alltmer. Vänsterpartiet menar att det är tid för investeringar i fler jobb, ökad jämlikhet och bättre välfärd. Med Vänsterpartiets budgetalternativ skapar vi 125 000 nya jobb och utbildningsplatser redan 2012.

Full sysselsättning är det överordnade målet, och Vänsterpartiets budgetförslag är inriktade på att investera i nya jobb. I stället för mer pengar i krogägarnas plånböcker satsar vi på en generationsväxling på arbetsmarknaden. Vi inför en riskkapitalfond för hållbar industriell utveckling och avsätter särskilda medel för att stödja innovationer och utveckling inom mindre företag och för att branschprogram inom exempelvis vindkrafts- och besöksnäringen.

Vi föreslår ett investeringsstöd för att bygga billiga och energisnåla hyresrätter. Vårt mål är 20 000 hyresrätter om året. Vi genomför en omfattande satsning på upprustning av miljonprogrammen och välfärdslokaler som skolor, förskolor och äldreboenden. Tillgängligheten förbättras genom ett särskilt investeringsstöd. Genom våra satsningar på kraftigt ökad kapacitet på järnvägen kan förseningar på allvar minskas för både människor och gods, och samtidigt skapas också nya jobb. Detsamma gäller våra förslag för att öka resandet med kollektivtrafik. Vi vill också genomföra en miljardsatsning på gröna jobb för miljön och klimatet. Regeringen pratar om arbetslinjen – vi skapar riktiga jobb.

Vänsterpartiet menar att svenska folkets skattepengar ska användas till bättre skolor, sjukhus och bibliotek, inte till vinster för riskkapitalbolagens ägare. Vi menar att det ska vara förbjudet att driva välfärdsverksamheter i bolagsform med vinst som drivkraft. Vi vill höja kvaliteten i välfärden genom att anställa mer personal och öka anslagen. Vi vill värdesäkra statsbidragen till kommunerna både för att garantera välfärdens kvalitet och för

att skapa fler arbetstillfällen. På så sätt förbättras också kvinnors levnadsvillkor. Vi föreslår en rejäl satsning på mer personal och utbildning inom äldreomsorgen. Vi presenterar en rad satsningar för att förbättra kvaliteten i sjukvården och omfattande satsningar för att skapa en likvärdig utbildning och minskade barngrupper på fritids. Vi lämnar förslag för att skapa en god sjukförsäkring och återförsäkra en som utförsäkrats av regeringens församlingar. Vi föreslår en individualiserad föräldraförsäkring och ett höjt och värdesäkrat underhållsstöd.

Vänsterpartiet vill skapa ett arbetsliv där fler får plats. Vi vill avveckla tvånsarbetet i regeringens fas 3. I stället vill vi genomföra en bred satsning på övergångsjobb, utbildningsplatser och arbetsmarknadspolitiska åtgärder som leder till jobb och som rustar människor med kunskap. Vi vill återupprätta arbetslöshetsförsäkringen. Vi vill också avskaffa RUT-avdraget och i stället förbättra vardagen för alla dem som arbetar kvällar, nätter och helger genom att använda dessa pengar till att skapa platser inom barnomsorg på obekvämt arbetstid.

I motsättning till dessa reformer står regeringens ensidiga skattesänkarpolitik. I och med detta minskar möjligheterna att satsa på en bättre och utbyggd välfärd och en rättvis fördelning av ekonomiska resurser. Målsättningen med Vänsterpartiets skattepolitik är att få fler människor i arbete, trygga välfärden, öka jämlikheten och jämställdheten och skapa förutsättningar för en hållbar utveckling. Då behövs större skatteintäkter än i dag. Vänsterpartiet tar därför steg mot ett skattesystem byggt på principen skatt efter bärkraft.

Riksdagen har beslutat om ramar för utgiftsområdena 10–12 i enlighet med regeringens förslag. Det innebär att ramarna som återfinns i regeringens budgetproposition inte får överskridas. Däremot återstår frågan om hur anslagen inom ramarna ska fördelas.

Vi väljer därför att lägga fram ett särskilt yttrande som redovisar vilken inriktning vi vill se på politiken inom utgiftsområdena 10–12.

Utgiftsområde 10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och handikapp

Taket i sjukförsäkringen bör höjas till 8 prisbasbelopp 2012. Den försäkrades rätt till sjukpenning bör fortsätta att gälla så länge den försäkrade inte har återfått arbetsförmågan. Den bortre tidsgränsen för sjukpenning på fortsättningsnivån bör därför tas bort. Ersättningsnivån i sjukpenningen bör vara 80 % under hela sjukskrivningsperioden, och den sjukpenninggrundande inkomsten ska inte multipliceras med 0,97 vid beräkning av sjukpenning. Den arbetsförmågebedömning som görs vid 180 dagar bör i enlighet med riksdagens tillkännagivande den 1 juli 2011 utgå från tidigare kriterier, dvs. arbetsförmågan ska bedömas gentemot ”normalt förekommande arbete”. Till följd av våra förslag till förbättringar bör till anslaget 1:1 anvisas 1 710 miljoner kronor mer än vad regeringen har föreslagit. Ersättningsnivån i BTP för personer med sjuk- eller aktivitetsersättning bör höjas med 170 kr per månad. Vidare bör ersättningsnivån i sjuk- och aktivitetsers-

sättningen höjas till 67 %. Till anslaget 1:2 anvisas för detta 1 700 miljoner kronor mer än vad regeringen har föreslagit. Det är behov som ska styra sjukvårdens arbete, inte ett system som håller de sjuka borta från sjukvården och försvårar människors möjligheter att återhämta sig och tillfriskna. Av principiella skäl bör därför anslaget 1:6, den s.k. sjukskrivningsmiljarden, inte tillföras några medel. Anslaget 1:7 tillförs 5 miljoner kronor mer än vad regeringen har föreslagit, för inrättande av ett rehabiliteringsregister. Till anslaget 2:1 förs 125 miljoner kronor mer än vad regeringen har föreslagit, för att servicekontoren ska kunna bibehållas

Sammantaget innebär våra förslag för 2012 ökade utgifter för utgiftsområde 10 med 2 540 miljoner kronor jämfört med regeringens förslag.

Utgiftsområde 11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom

Garantipensionen bör höjas med 150 kr per månad från 2012. Tillsammans med Vänsterpartiets skatteförslag ger det ett positivt utfall för de pensionärer som har lägst inkomst. Netto för staten innebär det en kostnad på 1 miljard kronor 2012. För anslaget 1:1 Garantipension till ålderspension föreslås en ökning med 1 200 miljoner kronor jämfört med regeringens förslag.

Vidare bör beräkningsgrunden återställas för de pensionärer som fick en konkret sänkning av sin pension i och med den ekonomiska saneringspolitiken under 1990-talet. Det innebär en uppräknings av tilläggspensionen för dessa pensionärer med ca 6 %, vilket medför en utgift på 1 400 miljoner kronor 2012. Utgiften ska belasta ett nytt anslag, ATP-uppräknings.

Vänsterpartiet har sedan många år drivit kravet om förbättrade bostadstillägg. Tillägget behöver både förbättras och utvärderas. Regeringen har föreslagit en höjning enligt en ny modell. Man kan ifrågasätta huruvida det är lämpligt att blanda in en ny modell i denna lagstiftning. Vi förutsätter att regeringen hanterar frågan så att det inte blir högre administrativa kostnader eller ökade risker för felaktiga utbetalningar. Med detta accepteras regeringens förslag om höjt bostadstillägg, särskilt bostadstillägg och äldreförsörjningsstöd. Däremot medför våra förslag om höjd garantipension och återställande av tilläggspension för ATP-pensionärer en minskning av anslaget 1:3 Bostadstillägg till pensionärer med 300 miljoner kronor för 2012.

Sammantaget innebär våra förslag för 2012 ökade utgifter för utgiftsområde 11 med 2 300 miljoner kronor jämfört med regeringens förslag.

Utgiftsområde 12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn

Föräldraförsäkringen bör enligt vår mening individualiseras och jämställdhetsbonusen avskaffas. Vidare bör taket i den tillfälliga föräldrapenningen och graviditetspenningen höjas till 8 prisbasbelopp samt ersättningsnivåerna i föräldraförsäkringen återställas till 80 % av den sjukpenninggrundande inkomsten. För dessa åtgärder avsätter vi 2 865 miljoner kronor.

Vi vill också att underhållsstödet, vars värde har urholkats kraftig, höjs med 200 kr per barn och månad och värdesäkras genom att knytas till prisbasbeloppet. Eftersom tonårsbarn är dyrare att försörja än yngre barn bör underhållsstödet höjas med ytterligare 200 kr per månad för barn från det år de fyller 13 år. Vi anvisar 1 600 miljoner kronor för detta ändamål.

Även det särskilda bidraget och umgängesbidraget inom bostadsbidraget bör höjas med 150 respektive 100 kr per månad. Vi avsätter 290 miljoner kronor för dessa åtgärder.

Sammantaget innebär våra förslag för 2012 ökade utgifter för utgiftsområde 12 med 4 755 miljoner kronor jämfört med regeringens förslag.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Propositionen

Proposition 2011/12:1 Budgetpropositionen för 2012 utgiftsområde 10:

1. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i socialförsäkringsbalken (avsnitt 2.1 och 3.9).
2. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i socialförsäkringsbalken (avsnitt 2.2 och 3.9).
3. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229) (avsnitt 2.3 och 3.9).
4. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2000:981) om fördelning av socialavgifter (avsnitt 2.4 och 3.10).
5. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2003:1210) om finansiell samordning av rehabiliteringsinsatser (avsnitt 2.5 och 3.10).
6. Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2012 för ramanslaget 1:7 Bidrag för sjukskrivningsprocessen ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 1 005 000 000 kronor under 2013 (avsnitt 3.11.7).
7. Riksdagen anvisar för budgetåret 2012 anslagen under utgiftsområde 10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och handikapp enligt följande uppställning i propositionen.

Proposition 2011/12:1 Budgetpropositionen för 2012 utgiftsområde 11:

1. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i socialförsäkringsbalken (avsnitt 2.1 och 3.6).
2. Riksdagen bemyndigar regeringen att för 2012 besluta om kredit på räntekonto i Riksgäldskontoret intill ett belopp av 9 000 000 000 kronor för att tillgodose Pensionsmyndighetens behov av likviditet i handeln med fondandelar (avsnitt 3.7.5).
3. Riksdagen anvisar för budgetåret 2012 anslagen under utgiftsområde 11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom enligt följande uppställning i propositionen.

Proposition 2011/12:1 Budgetpropositionen för 2012 utgiftsområde 12:

1. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i socialförsäkringsbalken (avsnitt 2.1, 3.7 och 3.8).

2. Riksdagen anvisar för budgetåret 2012 anslagen under utgiftsområde 12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn enligt följande uppställning i propositionen.

Motion väckt med anledning av proposition 2010/11: 146

2010/11:Sf13 av Gunvor G Ericson och Magnus Ehrencrona (båda MP):

3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om tredelad föräldraförsäkring.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att införa barntid som en ny del av föräldraförsäkringen.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om ny formulering av målet för familjepolitiken.
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om stelbenta SGI-regler.
10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om föräldraförsäkring för studenter.

Motioner från allmänna motionstiden hösten 2010

2010/11:Sf222 av Maria Lundqvist-Brömster (FP):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att vidta åtgärder för att närståendepenning ska kunna betalas ut även vid vård av nära anhöriga utomlands.

2010/11:Sf246 av Krister Hammarbergh (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om flexiblare regler för ersättningsystemen när människor får arbete i ett grannland.

2010/11:Sf274 av Annika Eclund (KD):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att utreda frågan om införandet av dagar för vård av förälder.

2010/11:Sf310 av Otto von Arnold (KD):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att se över lagstiftningen om socialförsäkring för dem som arbetar i både Danmark och Sverige.

2010/11:Sf365 av Maria Stenberg och Ann-Kristine Johansson (båda S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att se över och tydliggöra vilket ansvar socialtjänsten ska ha för att garantera rättigheten att fritt flytta mellan de nordiska länderna som den nordiska överenskommelsen om fri rörlighet identifierar.

Motioner från allmänna motionstiden hösten 2011

2011/12:Fi241 av Gustav Fridolin m.fl. (MP):

7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen ska återkomma till riksdagen med förslag om slopat sjuklöneansvar för företag med tio anställda eller färre.
11. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen ska återkomma till riksdagen med förslag om förändringar i sjukförsäkringen.

2011/12:Sf203 av Jan Ertsborn (FP):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att avskaffa arbetsgivarens ansvar för sjuklön.

2011/12:Sf208 av Christer Engelhardt (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om sjuklönerregler för småföretagare.

2011/12:Sf209 av Johan Löfstrand och Anna-Lena Sörenson (båda S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att se över rehabiliteringsansvaret för de sjukskrivna.

2011/12:Sf210 av Jan Ertsborn (FP):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att införa en respektive tre dagars karenstid för egenföretagare.

2011/12:Sf211 av Maria Ferm m.fl. (MP):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att kunna utnyttja föräldraförsäkringen samtidigt som den andra vårdnadshavaren.

2011/12:Sf212 av Anders Andersson och Yvonne Andersson (båda KD):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att myndigheter ska utfärda tydliga servicegarantier och publicera dem på sina webbplatser.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att myndigheter fortlöpande ska följa upp hur de klarar av att leva upp till sina serviceåtaganden.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om kompensation vid försenad utbetalning från exempelvis Försäkringskassan.

2011/12:Sf213 av Anders Andersson och Anders Sellström (båda KD):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att utreda frågan om en höjning av golvet i föräldraförsäkringen.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att utreda möjligheten till bibehållen sjukpenninggrundande inkomst tills barnet är 36 månader.

2011/12:Sf214 av Roza Güclü Hedin och Peter Hultqvist (båda S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att se över utformningen av föräldraförsäkringen när det gäller regler för utbetalning av föräldrapenning.

2011/12:Sf215 av Roza Güclü Hedin och Carin Runeson (båda S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om förändring av föräldraförsäkringen.

2011/12:Sf217 av Eva Sonidsson och Christina Karlsson (båda S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om förtroendeläkarnas roll och arbete.

2011/12:Sf218 av Olle Thorell (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att se över regelverket för arbetsgivaransvaret vid sjukskrivningar.

2011/12:Sf220 av Maria Lundqvist-Brömster (FP):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att vidta åtgärder för att närståendepenning ska kunna betalas ut även vid vård av nära anhöriga utomlands.

2011/12:Sf223 av Caroline Szyber (KD):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att utreda hur socialförsäkringarna kan utformas för att bättre ta hänsyn till egenföretagares situation.

2011/12:Sf227 av Johan Pehrson (FP):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om basskydd för unga.

2011/12:Sf230 av Hans Backman m.fl. (FP):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om möjlighet för företagare att använda tillfällig föräldrapenning för betalning av HUS-tjänster vid vård av sjukt barn.

2011/12:Sf231 av Hans Backman m.fl. (FP):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att utreda möjligheten att placera PPM-medel direkt i noterade företag.

2011/12:Sf234 av Jan Ertsborn (FP):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att skapa ett nytt statligt förskottsbidrag som baseras på föräldrarnas civilrättsliga avtal om underhållsbidrag.

2011/12:Sf235 av Gustav Nilsson (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en översyn av nuvarande regler för företagarnas sjuklöneansvar, i syfte att avveckla detsamma.

2011/12:Sf238 av Caroline Szyber (KD):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att utreda hur SGI beräknas.

2011/12:Sf239 av Patrick Reslow och Anders Hansson (båda M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att göra en översyn av regelverket för utbetalning av föräldrapenning.

2011/12:Sf242 av Wiwi-Anne Johansson m.fl. (V):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att stoppa de höga förvaltningskostnaderna för fondförvaltningen.

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att pensionsavgiften om 2,5 % bör tillföras inkomstpensionssystemet i stället för PPM-systemet.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att tillsätta en utredning för att förändra det nuvarande pensionssystemet i överensstämmelse med intentionerna i motionen.

2011/12:Sf244 av Lars Ohly m.fl. (V):

Riksdagen beslutar om ändring av riksdagens beslut som togs med anledning av proposition 2009/10:44 enligt vad som anförs i motionen.

2011/12:Sf246 av Ewa Thalén Finné (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om möjligheten till delad pensionsrätt under en viss avtalad tid.

2011/12:Sf247 av Johan Andersson (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en lagändring när det gäller graviditetspenningen så att den också omfattar egenföretagare.

2011/12:Sf248 av Ann-Christin Ahlberg m.fl. (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att se över möjligheterna att återinföra kontaktdagar för föräldrar med barn i förskola och skola.

2011/12:Sf249 av Kenneth Johansson (C):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om ett samlat ansvar för pensioner som helhet, om behovet av ett förbättrat underlag och information till medborgare för genomgång och bedömning av deras pensioner inför eller vid pensionering och om att pröva möjligheterna till en form av "pensionsombudsman" (PO).

2011/12:Sf250 av Christer Akej (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att ändra reglerna för sjukdagar som betalas av arbetsgivaren i småföretag.

2011/12:Sf251 av Anders W Jonsson och Per Lodenius (båda C):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att studera och samtidigt få aktivitetsersättning.

2011/12:Sf252 av Karin Nilsson och Kenneth Johansson (båda C):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av att minska och på sikt slopa sjuklöneansvaret för företagen.

2011/12:Sf255 av Johan Löfstrand och Louise Malmström (båda S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att den övre gränsen på 29 år för att erhålla bostadsbidrag bör ses över.

2011/12:Sf256 av Johan Löfstrand och Louise Malmström (båda S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att överväga att öka möjligheterna att ta sig ur sjukskrivning med hjälp av studier.

2011/12:Sf257 av Lars-Axel Nordell (KD):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att ompröva antalet karensdagar för egenföretagare.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att likställa villkoren i sjukförsäkringen för lönearbetande och egenföretagare.

2011/12:Sf258 av Nina Lundström (FP):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om möjligheter för företagare att använda tillfällig föräldrapenning för betalning av hushållsnära tjänster vid vård av sjukt barn.

2011/12:Sf260 av Roland Utbult (KD):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av en översyn av reglerna avseende ersättning vid insjuknande för utlandsresenärer.

2011/12:Sf261 av Andreas Norlén och Maria Plass (båda M):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en översyn av finansieringen av kostnaderna för sjukskrivningsdagarna 2–14.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att karensdagen i sjukförsäkringen bör omvandlas till åtta karenstimmar.

2011/12:Sf263 av Annika Qarlssohn och Åsa Torstensson (båda C):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att tillsätta en parlamentarisk utredning för att ta fram ett förslag till en enkel, modern och tydlig föräldraförsäkring som leder till ett mer jämställt uttag av föräldradagar i enlighet med motionens intentioner.

2011/12:Sf264 av Jessica Rosencrantz (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om reglerna för graviditetspenning.

2011/12:Sf265 av Maria Lundqvist-Brömster (FP):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om aktivitetsersättning för unga med utvecklingsstörning.

2011/12:Sf266 av Lars Beckman (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Försäkringskassan bör ordna regionala konferenser och utbildningar om sjukförsäkringens tillämpning med arbetsmarknadens parter och övriga regionala intressenter under Försäkringskassans ledning.

2011/12:Sf267 av Lars-Axel Nordell (KD):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att utreda möjligheterna att reducera eller helt avskaffa små företags sjuklöneansvar.

2011/12:Sf269 av Ann-Britt Åsebol (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om parallell utbetalning av tillfällig föräldrapenning.

2011/12:Sf270 av Emma Henriksson och Irene Oskarsson (båda KD):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att göra en översyn av den tillfälliga föräldrapenningen för barn äldre än 16 år.

2011/12:Sf271 av Lars Ohly m.fl. (V):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att avskaffa sjukpenningens borte gräns så att den försäkrades rätt till sjukpenning fortsätter att gälla så länge hon eller han inte har återfått arbetsförmågan.
2. Riksdagen anvisar med följande ändringar i förhållande till regeringens förslag anslagen under utgiftsområde 10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och handikapp enligt uppställning:

2011/12:Sf275 av Kerstin Nilsson m.fl. (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att se över reglerna för sjukpenninggrundande inkomst med syfte att den sjukpenninggrundande inkomsten ska höjas i samband med att avtalshöjningen börjar gälla.

2011/12:Sf277 av Suzanne Svensson m.fl. (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att se över möjligheterna till en lagändring för att skapa ett rättvisare sjukförsäkringssystem för dem som arbetar koncentrerad deltid.

2011/12:Sf280 av Åsa Lindestam m.fl. (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att verka för att föräldraförsäkringen tredelas.

2011/12:Sf281 av Jacob Johnson m.fl. (V):

5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om borttagande av sjuklönekostnader i mindre företag.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om företagares sociala trygghet.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om möjligheten för egenföretagare att välja en dags karenstid i sjukförsäkringen.

2011/12:Sf283 av Lars Ohly m.fl. (V):

Riksdagen anvisar med följande ändringar i förhållande till regeringens förslag anslagen under utgiftsområde 12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn enligt uppställning:

2011/12:Sf284 av Wiwi-Anne Johansson m.fl. (V):

1. Riksdagen begär att regeringen lägger fram förslag om en individualiserad föräldraförsäkring.
2. Riksdagen begär att regeringen lägger fram förslag om höjning av tak och ersättningsnivå i föräldraförsäkringen.
3. Riksdagen beslutar att avskaffa vårdnadsbidraget.
4. Riksdagen beslutar att avskaffa jämställdhetsbonusen.

2011/12:Sf285 av Lena Asplund (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en översyn av sjuklöneansvaret för småföretagare i syfte att avskaffa det.

2011/12:Sf286 av Elisabeth Björnsdotter Rahm och Krister Hammarbergh (båda M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att se över vilka förbättringar som kan göras inom sjukförsäkringen när det gäller småföretagare och deras möjlighet till föräldraledighet.

2011/12:Sf288 av Phia Andersson m.fl. (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om krav på förbättrad samverkan mellan Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen.

2011/12:Sf289 av Carin Runeson m.fl. (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om Finsam.

2011/12:Sf290 av Fredrik Olovsson (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om sjuklönerregler för småföretagare.

2011/12:Sf291 av Carin Runeson m.fl. (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av en översyn av arbetsskadeförsäkringen.

2011/12:Sf292 av Jennie Nilsson (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om mer kvalitetstid med barnen.

2011/12:Sf293 av Anna Wallén (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att avskaffa vårdnadsbidraget.

2011/12:Sf294 av Annika Eclund (KD):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att göra det möjligt att ta ut föräldrapenning ända tills barnet fyllt 18 år.

2011/12:Sf299 av Matilda Ernkrans och Håkan Bergman (båda S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av en väl fungerande sjukförsäkring.

2011/12:Sf300 av Matilda Ernkrans och Louise Malmström (båda S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om föräldraförsäkringen.

2011/12:Sf304 av Mikael Oscarsson och Tuve Skånberg (båda KD):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att samtliga kommuner ska erbjuda barnfamiljer valfrihet i barnomsorgen.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att den ekonomiska rättvisan mellan olika barnomsorgsformer ska öka.

2011/12:Sf305 av Tuve Skånberg (KD):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om resurser till barnfamiljerna.

2011/12:Sf307 av Clas-Göran Carlsson (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att göra en översyn av regelverket för graviditetspenning.

2011/12:Sf309 av Tomas Eneroth m.fl. (S):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en generell sjukförsäkring.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en arbetslinje värd namnet.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om riktiga rehabiliteringsåtgärder för återgång i arbete.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att ta till vara och vidareutveckla de erfarenheter som finns om finansiell samordning.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om den arbetslivsinriktade rehabiliteringen.
9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om kvinnors ohälsa.
10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om arbetsförmågeprövningen vid 180 dagars sjukskrivning.
11. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att den borte tidsgränsen i sjukförsäkringen ska tas bort.
12. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av tidsgränser som garanterar människors insatser.
13. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om ett stegvis höjt tak i sjukförsäkringen till 10 prisbasbelopp och i ett första steg till 8 prisbasbelopp nästa år.

14. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om 80 % i ersättning under hela sjukperioden.
15. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om situationen för de försäkringslösa.
16. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om karensdagar för egenföretagare.
17. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om arbetsskadeförsäkringen.
18. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om Försäkringskassans handläggning.
19. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om Försäkringskassans servicekontor.
20. Riksdagen anvisar med följande ändringar i förhållande till regeringens förslag anslagen under utgiftsområde 10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och handikapp enligt uppställning:

2011/12:Sf310 av Tomas Eneroth m.fl. (S):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om ett stabilt pensionssystem som ger pensionärerna en trygg inkomst.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om viktiga förutsättningar för hållbara pensioner.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om förutsättningar för människor att arbeta till 65 års ålder.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma med en redovisning av hur den statliga ålderspensionen påverkas av framväxten av en låglönomarknad och den höga arbetslöshetsnivå som etablerats under de senaste åren.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om förstärkt information om rätten till bostadstillägg även fortsättningsvis.

2011/12:Sf312 av Tomas Eneroth m.fl. (S):

1. Riksdagen beslutar om ett nytt politiskt mål för politikområdet Ekonomisk familjepolitik i enlighet med vad som anförs i motionen.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att avskaffa det kommunala vårdnadsbidraget.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om ett jämställt uttag av föräldraförsäkringen.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om möjligheten för båda föräldrarna att ta ut föräldrapenning samtidigt under barnets första månad.

5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en mer flexibel föräldraförsäkring.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en höjning av taket i den tillfälliga föräldrapenningen till åtta prisbasbelopp.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om ett stegvis höjt tak till tio prisbasbelopp i den tillfälliga föräldrapenningen och graviditetspenningen.
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att ta bort skyldigheten för förskole- och skolpersonal att administrera ett intyg som berättigar föräldern till tillfällig föräldrapenning vid vård av sjukt barn.
9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om barnbidrag.
10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om delat barnbidrag.
11. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om goda uppväxtvillkor för alla barn.
12. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om höjt underhållsstöd med 100 kr per månad och barn.
13. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om studerande med barn.
14. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om höjt bostadsbidrag och behovet av en översyn av bostadsbidraget som ett bostadspolitiskt och familjepolitiskt instrument.
15. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om barn med behov av särskilt stöd och om vårdbidraget.
16. Riksdagen anvisar med följande ändringar i förhållande till regeringens förslag anslagen under utgiftsområde 12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn enligt uppställning:

2011/12:Sf313 av Wiwi-Anne Johansson m.fl. (V):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att den försäkrades rätt till sjukpenning ska gälla så länge hon eller han inte har återfått arbetsförmågan.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att när alla möjligheter att återgå till den ursprungliga arbetsplatsen är uttömda bör den försäkrade ha rätt att delta i arbetslivsintroduktion, vilket så länge hon eller han inte har återfått arbetsförmågan ska kunna ske med bibehållen sjukpenning.

3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en individuell bedömning av arbetsförmågan senast sex veckor efter den första sjukskrivningsdagen.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en individuell rehabiliteringsplan inom tre månader.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en fördjupad bedömning efter 180 dagar.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att inrätta ett rehabiliteringsregister.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att utreda frågan om en rehabiliteringsombudsman.
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om kännbara ekonomiska sanktionsavgifter för de arbetsgivare som inte fullgör sina skyldigheter att underlätta för en sjukskriven anställd att återgå till arbete.
10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att sjukpenning ska kunna ges på fler än de fyra nivåer för nedsatt arbetsförmåga som finns i dag.
11. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att införa en möjlighet att ta individuella hänsyn vid beslut om sjukpenning.
12. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att stärka de behandlande läkarnas roll i sjukskrivningsprocessen.
13. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om möjligheten att där så är nödvändigt kunna bevilja sjukpenning även för längre perioder utan återkommande kontroll av arbetsförmågan.
14. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att avskaffa sänkningen av sjukpenningen efter 365 dagar.
15. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att avskaffa den särskilda beräkningsgrunden SGI x 0,97.
16. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att höja sjukförsäkringens tak.
17. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att ersätta karensdagen med ett karensavdrag.
18. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en översyn med syfte att i lag säkra rätten för personer med sjukpenning samt sjuk- och aktivitet ersättning att engagera sig ideellt.

19. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om ändrade kriterier för sjukersättning.
20. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att höja ersättningsnivån i sjuk- och aktivitetsersättningen till 67 %.
21. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att höja bostadstillägget för personer med sjuk- och aktivitetsersättning.

2011/12:Sf314 av Isabella Jernbeck (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att ta bort de öronmärkta föräldradagarna i föräldraförsäkringen.

2011/12:Sf315 av Åsa Torstensson och Annika Qarlssoon (båda C):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att se över de nationella regler inom föräldraförsäkringen som indirekt begränsar och försvårar den fria rörligheten inom arbetslivsområdet.

2011/12:Sf318 av Hannah Bergstedt (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att se över behovet av att anpassa trygghetssystemen efter dagens studenters behov.

2011/12:Sf319 av Hannah Bergstedt (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att se över behovet av att anpassa lagstiftningen så att den motsvarar syftet att skydda fostret, oavsett vilken anställningsform den som är gravid har.

2011/12:Sf320 av Hannah Bergstedt (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att se över behovet av att göra det möjligt för alla föräldrar att vara delaktiga i skolan.

2011/12:Sf322 av Helén Pettersson i Umeå m.fl. (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om förändringar i sjukförsäkringen.

2011/12:Sf327 av Fredrik Schulte (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av att barnbidraget delas lika mellan föräldrar som har gemensam vårdnad.

2011/12:Sf329 av Annika Qarlsso och Åsa Torstensson (båda C):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om ett regelverk för sjukpenninggrundande ersättningar så att det är den totala inkomsten som räknas för kombinatorer.

2011/12:Sf331 av Erik Almqvist och Per Ramhorn (båda SD):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att föräldraledighet ska delas upp enligt föräldrars egen önskan.

2011/12:Sf337 av Ann-Charlotte Hammar Johnsson (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att överväga en ändring av namnet på bidraget till gymnasiesärskolans elever från förlängt barnbidrag till ett namn som lämpar sig för gymnasiesärskolans elever.

2011/12:Sf338 av Gunvor G Ericson m.fl. (MP):

1. Riksdagen anvisar med följande ändringar i förhållande till regeringens förslag anslagen under utgiftsområde 10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och handikapp enligt uppställning:
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om ny målformulering för utgiftsområde 12.
3. Riksdagen anvisar med följande ändringar i förhållande till regeringens förslag anslagen under utgiftsområde 12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn enligt uppställning:

2011/12:Sf339 av Gunvor G Ericson m.fl. (MP):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att till den parlamentariska socialförsäkringsutredningen ge tilläggsdirektivet att utreda hur förslaget om arbetslivstrygghet kan genomföras i Sverige.

2011/12:Sf340 av Gunvor G Ericson m.fl. (MP):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma till riksdagen med ett lagförslag om en tredelad föräldraförsäkring.

2011/12:Sf341 av Lars Ohly m.fl. (V):

Riksdagen anvisar med följande ändringar i förhållande till regeringens förslag anslagen under utgiftsområde 11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom enligt uppställning.

2011/12:Sf342 av Sven-Olof Sällström och Thoralf Alfsson (båda SD):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att förändra reglerna i föräldraförsäkringen för nyanlända invandrare.

2011/12:Sf343 av Erik Almqvist och Per Ramhorn (båda SD):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att avskaffa jämställdhetsbonusen.

2011/12:Sf347 av Carina Herrstedt (SD):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en översyn av regelverket för föräldraförsäkringen.

2011/12:Sf351 av Johnny Skalin (SD):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att risksäkra AP7 Såfa.

2011/12:Sf356 av Erik Almqvist m.fl. (SD):

Riksdagen anvisar till utgiftsområde 10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och handikapp 500 000 000 kr utöver vad regeringen föreslagit för budgetåret 2012 eller således 93 853 000 000 kr enligt uppställning:

2011/12:Sf357 av Erik Almqvist m.fl. (SD):

Riksdagen anvisar till utgiftsområde 11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom 950 000 000 kr utöver vad regeringen föreslagit för budgetåret 2012 eller således 42 010 000 000 kr enligt uppställning:

2011/12:Sf358 av Erik Almqvist m.fl. (SD):

Riksdagen anvisar till utgiftsområde 12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn 848 000 000 kr utöver vad regeringen föreslagit för budgetåret 2012 eller således 77 565 000 000 kr enligt uppställning:

2011/12:Sf359 av Helena Lindahl och Abir Al-Sahlani (båda C):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att verka för att en tillfällig föräldrapenning för barn mellan 16 och 18 år som ligger på sjukhus införs.

2011/12:So483 av Margareta B Kjellin (M):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att såväl ett omvårdnadsbehov som ett hyreskontrakt bör kunna ligga till grund för särskilt bostadstillägg för äldre.

2011/12:So569 av Wiwi-Anne Johansson m.fl. (V):

2. Riksdagen beslutar att höja underhållsstödet med 200 kr per månad samt värdesäkra det genom att knyta det till prisbasbeloppet.
3. Riksdagen beslutar att höja underhållsstödet med ytterligare 200 kr per månad för barn från det år de fyller 13 år.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör ändra beräkningsgrunden för underhållsstödet så att återbetalningsskyldigheten bestäms utifrån dagsaktuell inkomst om inkomsten minskar mer än 15 %.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma med förslag på förbättringar när det gäller umgängesresor.
6. Riksdagen beslutar att höja bostadsbidragets särskilda bidrag samt umgängesbidrag med 150 respektive 100 kr.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör tillsätta en utredning som ser över samtliga bidrag som riktas till barnfamiljer samt komma med förslag till ändringar som syftar till att förbättra situationen för ekonomiskt utsatta barnfamiljer.

2011/12:So658 av Magnus Ehrencrona m.fl. (MP):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att höja grundnivån i föräldraförsäkringen.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att höja underhållsstödet.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att värdesäkra underhållsbidraget gentemot prisbasbeloppet.

2011/12:Ub460 av Mikael Damberg m.fl. (S):

14. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om trygghetssystem för studenter.

2011/12:Ub495 av Jabar Amin m.fl. (MP):

15. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma med förslag på hur bostadsbidraget kan utformas så att det blir oberoende av studentens ålder.
16. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om möjligheten att söka bostadsbidrag halvårsvis.
17. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om förändringar i regelverken för att möjliggöra för den som är halvtidssjukskriven att studera halvtid.

2011/12:A324 av Josefin Brink m.fl. (V):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att avskaffa vårdnadsbidraget.

2011/12:A378 av Sven-Olof Sällström m.fl. (SD):

4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en avvecklad jämställdhetsbonus.

BILAGA 2

Regeringens och oppositionens förslag

Förslag till anslag för 2012 under utgiftsområde 10
Ekonomisk trygghet vid sjukdom och handikapp*Tusental kronor*

Ramanslag	Regeringens förslag	Avvikelse gentemot regeringen			
		S	MP	SD	V
1:1 Sjukpenning och rehabilitering m.m.	22 619 000	+1 283 000	+2 900 000	+300 000	+1 710 000
1:2 Aktivitets- och sjukersättningar m.m.	54 325 183		+47 000		+1 700 000
1:3 Handikappersättningar	1 266 000				
1:4 Arbetsskadeersättningar m.m.	3 957 000				
1:5 Ersättning för kroppsskador	46 500				
1:6 Bidrag för arbetet med sjukskrivningar inom hälso- och sjukvård	1 000 000				-1 000 000
1:7 Bidrag för sjukskrivningsprocessen	2 441 500				+5 000
2:1 Försäkringskassan	7 632 474		+50 000	+200 000	+125 000
2:2 Inspektionen för socialförsäkringen	64 953				
Summa för utgiftsområdet	93 352 610	+1 283 000	+2 997 000	+500 000	+2 540 000

Förslag till anslag för 2012 under utgiftsområde 11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom

Tusental kronor

Ramanslag		Regeringens förslag	Avvikelse gentemot regeringen			
			S	MP	SD	V
1:1	Garantipension till ålderspension	18 063 000				+1 200 000
1:2	Efterlevandepensioner till vuxna	14 280 000				
1:3	Bostadstillägg till pen- sionärer	7 643 000				-300 000
1:4	Äldreförsörjningsstöd	546 000				
2:1	Pensionsmyndigheten	527 712				
99:1	ATP-uppräknig 6 %					+1 400 000
Summa för utgiftsområdet		41 059 712	±0	±0	±0	+2 300 000

Förslag till anslag för 2012 under utgiftsområde 12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn

Tusental kronor

Ramanslag		Regeringens förslag	Avvikelse gentemot regeringen			
			S	MP	SD	V
1:1	Allmänna barnbidrag	24 486 000				
1:2	Föräldraförsäkring	35 464 174	+100 000	+65 000	+348 000	+2 865 000
1:3	Underhållsstöd	1 982 900	+200 000	+300 000	+300 000	+1 600 000
1:4	Bidrag till kostnader för internationella adoptioner	35 784				
1:5	Barnpension och efter- levandestöd	913 000				
1:6	Vårdbidrag för funk- tionshindrade barn	2 891 400				
1:7	Pensionsrätt för barnår	6 327 000				
1:8	Bostadsbidrag	4 617 000	+10 000		+200 000	+290 000
Summa för utgiftsområdet		76 717 258	+310 000	+365 000	+848 000	+4 755 000

BILAGA 3

Utskottets anslagsförslag

Utskottets förslag till anslag för 2012 under utgiftsområde 10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och handikapp

Tusental kronor

Ramanslag		Avvikelse gentemot regeringen	Utskottets förslag
1:1	Sjukpenning och rehabilitering m.m.	±0	22 619 000
1:2	Aktivitets- och sjukersättningar m.m.	±0	54 325 183
1:3	Handikappersättningar	±0	1 266 000
1:4	Arbetskkadeersättningar m.m.	±0	3 957 000
1:5	Ersättning för kroppsskador	±0	46 500
1:6	Bidrag för arbetet med sjukskrivningar inom hälso- och sjukvård	±0	1 000 000
1:7	Bidrag för sjukskrivningsprocessen	±0	2 441 500
2:1	Försäkringskassan	±0	7 632 474
2:2	Inspektionen för socialförsäkringen	±0	64 953
Summa för utgiftsområdet		±0	93 352 610

Utskottets förslag till anslag för 2012 under utgiftsområde 11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom

Tusental kronor

Ramanslag		Avvikelse gentemot regeringen	Utskottets förslag
1:1	Garantipension till ålderspension	±0	18 063 000
1:2	Efterlevandepensioner till vuxna	±0	14 280 000
1:3	Bostadstillägg till pensionärer	±0	7 643 000
1:4	Äldreförsörjningsstöd	±0	546 000
2:1	Pensionsmyndigheten	±0	527 712
Summa för utgiftsområdet		±0	41 059 712

Utskottets förslag till anslag för 2012 under utgiftsområde 12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn

Tusental kronor

Ramanslag	Avvikelse gentemot regeringen	Utskottets förslag
1:1 Allmänna barnbidrag	±0	24 486 000
1:2 Föräldraförsäkring	±0	35 464 174
1:3 Underhållsstöd	±0	1 982 900
1:4 Bidrag till kostnader för internationella adoptioner	±0	35 784
1:5 Barnpension och efterlevandestöd	±0	913 000
1:6 Vårdbidrag för funktionshindrade barn	±0	2 891 400
1:7 Pensionsrätt för barnår	±0	6 327 000
1:8 Bostadsbidrag	±0	4 617 000
Summa för utgiftsområdet	±0	76 717 258

BILAGA 4

Regeringens lagförslag

Utgiftsområde 10

1 Förslag till lag om ändring i socialförsäkringsbalken

Härigenom föreskrivs i fråga om socialförsäkringsbalken
dels att 1 kap. 3 §, 5 kap. 9, 10, 14 och 15 §§, 23 kap. 3 §, 24 kap. 1–3 §§,
27 kap. 22, 23 och 24 a §§, 29 kap. 1 och 3 §§, 40 kap. 3 § samt 93 kap. 2, 3 och
5 §§ ska ha följande lydelse,

dels att det i balken ska införas sju nya kapitel, 28 a, 31 a och
103 a–103 e kap. samt närmast före 103 a kap. en ny rubrik av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 kap.**3 §**

Övergripande bestämmelser finns i 1–7 kap. (avdelning A).
Vidare finns bestämmelser om

- familjeförmåner i 8–22 kap. (avdelning B),
- förmåner vid sjukdom eller arbetsskada i 23–47 kap. (avdelning C),
- särskilda förmåner vid funktionshinder i 48–52 kap. (avdelning D),
- förmåner vid ålderdom i 53–74 kap. (avdelning E),
- förmåner till efterlevande i 75–92 kap. (avdelning F), och
- bostadsstöd i 93–103 kap. – bostadsstöd i 93–103 e kap.
(avdelning G). (avdelning G).

Vissa gemensamma bestämmelser om förmånerna, handläggningen och organisationen finns i 104–117 kap. (avdelning H).

5 kap.**9 §**

Nuvarande lydelse

Den som är bosatt i Sverige är försäkrad för följande förmåner:

Avdelning B Familjeförmåner

1. föräldrapenning på lägstanivå och grundnivå,	(11 och 12 kap.)
2. barnbidrag,	(15 och 16 kap.)
3. underhållsstöd,	(17–19 kap.)
4. adoptionsbidrag,	(21 kap.)
5. vårdbidrag,	(22 kap.)

Avdelning C Förmåner vid sjukdom eller arbetskada

6. rehabilitering, bidrag till arbetshjälpmedel och särskilt bidrag,	(29–31 kap.)
7. sjukersättning och aktivitetsersättning i form av garantiersättning,	(33 och 35–37 kap.)

Avdelning D Särskilda förmåner vid funktionshinder

8. handikappersättning,	(50 kap.)
9. assistansersättning,	(51 kap.)
10. bilstöd,	(52 kap.)

Avdelning E Förmåner vid ålderdom

11. garantipension,	(55, 56, 65–67 och 69–71 kap.)
12. särskilt pensionstillägg,	(73 kap.)
13. äldreförsörjningsstöd,	(74 kap.)

Avdelning F Förmåner till efterlevande

14. efterlevandestöd,	(77, 79 och 85 kap.)
15. garantipension till omställningspension,	(77, 81 och 85 kap.)

Avdelning G Bostadsstöd

16. bostadsbidrag, och	(95–98 kap.)
17. bostadstillägg.	(100–103 kap.)

Föreslagen lydelse

Den som är bosatt i Sverige är försäkrad för följande förmåner:

Avdelning B Familjeförmåner

1. föräldrapenning på lägstanivå och grundnivå,	(11 och 12 kap.)
2. barnbidrag,	(15 och 16 kap.)
3. underhållsstöd,	(17–19 kap.)
4. adoptionsbidrag,	(21 kap.)
5. vårdbidrag,	(22 kap.)

Avdelning C Förmåner vid sjukdom eller arbetskada

6. sjukpenning i särskilda fall,	(28 a kap.)
7. rehabilitering, bidrag till arbetshjälpmedel, särskilt bidrag och rehabiliteringspenning i särskilda fall,	(29–31 a kap.)

8. sjukersättning och
aktivitetsersättning i form av
garantiersättning, (33 och 35–37 kap.)

Avdelning D Särskilda förmåner vid funktionshinder

9. handikappersättning, (50 kap.)
10. assistansersättning, (51 kap.)
11. bilstöd, (52 kap.)

Avdelning E Förmåner vid ålderdom

12. garantipension, (55, 56, 65–67 och
69–71 kap.)
13. särskilt pensionstillägg, (73 kap.)
14. äldreförsörjningsstöd, (74 kap.)

Avdelning F Förmåner till efterlevande

15. efterlevandestöd, (77, 79 och 85 kap.)
16. garantipension till
omställningspension, (77, 81 och 85 kap.)

Avdelning G Bostadsstöd

17. bostadsbidrag, (95–98 kap.)
18. bostadstillägg, och (100–103 kap.)
19. boendetillägg, (103 a–103 e kap.)

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

10 §

När det gäller förmåner till efterlevande enligt 9 § 14 och 15 är det den efterlevande som ska vara försäkrad för förmånerna.

När det gäller förmåner till efterlevande enligt 9 § 15 och 16 är det den efterlevande som ska vara försäkrad för förmånerna.

14 §

Förmåner får lämnas om utlandsvistelsen kan antas vara längst sex månader. Äldreförsörjningsstöd enligt 9 § 13 kan dock lämnas endast om utlandsvistelsen kan antas vara längst tre månader.

Förmåner får lämnas om utlandsvistelsen kan antas vara längst sex månader. Äldreförsörjningsstöd enligt 9 § 14 kan dock lämnas endast om utlandsvistelsen kan antas vara längst tre månader. *Sjukpenning i särskilda fall enligt 9 § 6 och rehabiliteringspenning i särskilda fall enligt 9 § 7 får för tid då en försäkrad vistas utomlands lämnas endast om Försäkringskassan medger att den försäkrade reser till utlandet.*

Förmåner enligt 9 § 7, 11, 12, 14 och 15 kan lämnas så länge den försäkrades bosättning i Sverige består.

Förmåner enligt 9 § 8, 12, 13, 15 och 16 kan lämnas så länge den försäkrades bosättning i Sverige består.

15 §

Tidsbegränsningen i 14 § första stycket gäller inte för sådana statsanställda och deras familjemedlemmar som avses i 4 och 8 §§.

Tidsbegränsningen gäller inte heller för familjeförmåner enligt 9 § 1–4 till biståndsarbetare m.fl. och studerande eller deras familjemedlemmar som avses i 6–8 §§.

Tidsbegränsningen och kravet på medgivande i 14 § första stycket gäller inte för sådana statsanställda och deras familjemedlemmar som avses i 4 och 8 §§.

Tidsbegränsningen och kravet på medgivande gäller inte heller för familjeförmåner enligt 9 § 1–4 till biståndsarbetare m.fl. och studerande eller deras familjemedlemmar som avses i 6–8 §§.

23 kap.**3 §**

I detta kapitel finns inledande bestämmelser om förmåner vid sjukdom och arbetskada.

Vidare finns bestämmelser om

- sjukpenning m.m. i 24–28 kap.,
- sjukpenning m.m. i 24–28 a kap.,
- rehabilitering och rehabiliteringsersättning i 29–31 kap.,
- rehabilitering och rehabiliteringsersättning i 29–31 a kap.,
- sjukersättning och aktivitetsersättning i 32–37 kap.,
- förmåner vid arbetskada m.m. i 38–44 kap., och
- särskilda förmåner vid smitta, sjukdom eller skada i 45–47 kap.

24 kap.**1 §**

I denna underavdelning finns allmänna bestämmelser om sjukpenninggrundande inkomst och årsarbetstid i 25 kap.

Vidare finns bestämmelser om

- bestämmande och behållande av sjukpenninggrundande inkomst samt beräkning av årsarbetstiden i vissa situationer i 26 kap., och
- bestämmande och behållande av sjukpenninggrundande inkomst samt beräkning av årsarbetstiden i vissa situationer i 26 kap.,
- sjukpenning i 27 och 28 kap.,
- och
- sjukpenning i särskilda fall i 28 a kap.

2 §

Sjukpenning kan lämnas till en försäkrad som har nedsatt arbetsförmåga på grund av sjukdom. Ersättningens storlek är beroende av den försäkrades sjukpenninggrundande inkomst (SGI) och den omfattning i vilken dennes arbetsförmåga är nedsatt.

Sjukpenning i särskilda fall enligt 28 a kap. kan dock lämnas även till en försäkrad för vilken det inte kan fastställas någon sjukpenninggrundande inkomst.

3 §

En försäkrads sjukpenninggrundande inkomst ligger också till grund för beräkning av följande förmåner enligt denna balk:

- graviditetspenning,
- föräldrapenning på sjukpenningnivå,
- tillfällig föräldrapenning,
- rehabiliteringspenning, – rehabiliteringspenning enligt 31 kap.,
- skadelivränta,
- smittbärrpenning, och
- närståendepenning.

Lydelse enligt prop. 2010/11:142

Föreslagen lydelse

27 kap.

22 §

Om den försäkrade inom ramtiden redan har fått sjukpenning för 364 dagar på normalnivån, kan sjukpenning lämnas enligt bestämmelserna i 24 §. Vid beräkningen av antalet dagar med sjukpenning på normalnivån anses som sådana dagar även dagar med

1. sjukpenning på fortsättningsnivån, 2. ersättning för merutgifter enligt 5 §, och 3. rehabiliteringspenning enligt 31 kap.	1. sjukpenning på fortsättningsnivån, och 2. rehabiliteringspenning enligt 31 kap.

Som dagar med sjukpenning på normalnivån räknas vidare tretton dagar under sådana perioder som avses i 26 § andra stycket.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

23 §

Om den försäkrade har en allvarlig sjukdom lämnas sjukpenning på normalnivån trots att sådan sjukpenning redan har lämnats för 364 dagar under ramtiden. I sådant fall tillämpas inte bestämmelserna i 22 och 24 §§.

Det som föreskrivs i första stycket gäller när den försäkrades arbetsförmåga till minst en fjärdedel är nedsatt till följd av en allvarlig sjukdom.

24 a §

Sjukpenning på fortsättningsnivån lämnas för ytterligare dagar om

1. sjukperioden föranleds av en godkänd arbetsskada enligt 39–42 kap., 2. den försäkrade är intagen på sjukhus eller på grund av sjukdom får omfattande vård utan att vara intagen på sjukhus,	1. den försäkrades arbetsförmåga till minst en fjärdedel är nedsatt till följd av en godkänd arbetsskada enligt 39–42 kap.,

3. den försäkrade på grund av sjukdom har sådan avgörande förlust av verklighetsuppfattningen och förmågan att orientera sig att han eller hon inte kan tillgodogöra sig information, *eller*

4. en återgång i arbete eller ett deltagande i ett arbetsmarknadspolitiskt program skulle medföra risk för allvarlig försämring av den försäkrades sjukdom.

3. den försäkrade på grund av sjukdom har sådan avgörande förlust av verklighetsuppfattningen och förmågan att orientera sig att han eller hon inte kan tillgodogöra sig information,

4. en återgång i arbete eller ett deltagande i ett arbetsmarknadspolitiskt program skulle medföra risk för allvarlig försämring av den försäkrades sjukdom, *eller*

5. *det i annat fall på grund av den försäkrades sjukdom skulle framstå som oskäligt att inte lämna sjukpenning.*

28 a kap. Sjukpenning i särskilda fall

Innehåll

1 §

I detta kapitel finns en inledande bestämmelse i 2 §.

- Vidare finns bestämmelser om*
- rätten till sjukpenning i särskilda fall i 3–7 §§,*
  - bedömning av arbetsförmågans nedsättning i 8 §,*
  - ersättningsnivåer i 9 §,*
  - beräkning av sjukpenning i särskilda fall i 10–12 §§,*
  - sjukpenning i särskilda fall vid sjukersättning i 13 §,*
  - sjukpenning i särskilda fall vid livränta enligt 41 eller 43 kap. i 14 §,*
  - förmånstiden i 15 §,*
  - karensdagar i 16 och 17 §§,*
  - behållande av rätten till sjukpenning i särskilda fall i 18 §,*
  - upphörande av rätten till sjukpenning i särskilda fall i 19 §, och*
  - arbetsgivarinträde m.m. i 20 §.*

Inledande bestämmelse

2 §

Bestämmelserna i 27 och 28 kap. gäller även i fråga om sjukpenning i särskilda fall, om inte annat följer av detta kapitel.

Rätten till sjukpenning i särskilda fall

3 §

En försäkrad som helt eller delvis har fått tidsbegränsad sjukersättning under det högsta antalet månader som sådan ersättning kan betalas ut enligt 4 kap. 31 § lagen (2010:111) om införande av socialförsäkringsbalken har i de fall och under de närmare förutsättningar som anges i detta kapitel rätt till sjukpenning i särskilda fall.

4 §

En försäkrad som omfattas av 3 § och som på grund av bestämmelserna om sjukpenninggrundande inkomst i denna balk inte skulle ha rätt till hel sjukpenning som på fortsättningsnivån medför en sjukpenning om minst 160 kronor per kalenderdag, har rätt till sjukpenning i särskilda fall vid sjukdom som sätter ned hans eller hennes arbetsförmåga.

Med sjukdom likställs, förutom vad som föreskrivs i 27 kap. 2 § andra stycket, även annan nedsättning av den fysiska eller psykiska prestationsförmågan.

5 §

Rätten till sjukpenning i särskilda fall inträder från och med dagen efter den då rätten till sådan tidsbegränsad sjukersättning som avses i 3 § har upphört.

6 §

Sjukpenning i särskilda fall lämnas inte när den försäkrade

- 1. bedriver studier, för vilka han eller hon uppbär studiestöd enligt studiestödslagen (1999:1395), eller*
- 2. deltar i ett arbetsmarknadspolitiskt program och får aktivitetsstöd.*

7 §

Sjukpenning i särskilda fall lämnas längst till och med månaden före den när den försäkrade fyller 65 år.

Bedömning av arbetsförmågans nedsättning

8 §

Vid bedömningen av om arbetsförmågan är nedsatt ska det beaktas om den försäkrade på grund av sjukdomen har sådan förmåga att han eller hon kan försörja sig själv genom

1. förvärsarbete på den reguljära arbetsmarknaden, eller
2. annat lämpligt arbete som är tillgängligt för honom eller henne.

Bedömningen av arbetsförmågans nedsättning ska göras i förhållande till ett heltidsarbete.

Ersättningsnivåer

9 §

Sjukpenning i särskilda fall lämnas med högst

- 160 kronor per dag vid hel förmån,
- 120 kronor per dag vid tre fjärdedels förmån,
- 80 kronor per dag vid halv förmån, och
- 40 kronor per dag vid en fjärdedels förmån.

Beräkning av sjukpenning i särskilda fall

10 §

Sjukpenning i särskilda fall lämnas för sju dagar per vecka.

11 §

Sjukpenning i särskilda fall beräknas, om inte annat följer av 12 eller 13 §, enligt följande:

1. För en försäkrad för vilken en sjukpenninggrundande inkomst inte kan fastställas, uppgår sjukpenning i särskilda fall per dag för respektive förmånsnivå till de belopp som anges i 9 §.
2. För annan försäkrad än den som avses i 1, motsvarar sjukpenning i särskilda fall per dag för respektive förmånsnivå differensen mellan
  - de belopp som anges i 9 § och

– den sjukpenning som lämnas per dag enligt 27 och 28 kap.

12 §

Om sjukpenning ska lämnas under de första 14 dagarna i en sjukperiod med stöd av 27 kap. 10 eller 11 §, lämnas sjukpenning i särskilda fall endast till den del denna ersättning, sammanlagt under fjortondagarsperioden, överstiger vad som annars ska lämnas i sjukpenning under samma period.

Sjukpenning i särskilda fall vid sjukersättning

13 §

I det fall en försäkrad får sjukersättning lämnas hel sjukpenning i särskilda fall med högst

– 120 kronor per dag när sjukersättning lämnas som en fjärdedels förmån,

– 80 kronor per dag när sjukersättning lämnas som en halv förmån, och

– 40 kronor per dag när sjukersättning lämnas som tre fjärdedels förmån.

När sjukpenning i särskilda fall ska lämnas som partiell förmån, lämnas ersättning med högst tre fjärdedelar, hälften eller en fjärdedel av beloppen i första stycket.

För en försäkrad för vilken en sjukpenninggrundande inkomst kan fastställas, motsvarar sjukpenning i särskilda fall per dag differensen mellan

– de belopp som framgår av första eller andra styckena och

– den sjukpenning som lämnas per dag enligt 27 och 28 kap.

Sjukpenning i särskilda fall vid livränta enligt 41 eller 43 kap.

14 §

I det fall en försäkrad får livränta enligt 41 eller 43 kap., minskas sjukpenning i särskilda fall per dag enligt följande.

När sjukpenning i särskilda fall har beräknats enligt 11 §, ska det framräknade beloppet per dag minskas med ett

belopp som motsvarar det livräntebelopp enligt 41 eller 43 kap. som gäller vid tiden för beslutet delat med 365. Livräntebeloppet avrundas till närmaste hela kronotal och 50 öre avrundas nedåt.

Det som föreskrivs i första och andra styckena gäller endast om den försäkrade inte får sjukersättning för samma tid som livränta enligt 41 eller 43 kap.

Förmånstiden

15 §

När det enligt 27 kap. 20–24 a §§ kan lämnas sjukpenning på normalnivån eller fortsättningsnivån, ska även sjukpenning i särskilda fall kunna lämnas.

Karensdagar

16 §

För en försäkrad för vilken en sjukpenninggrundande inkomst inte kan fastställas eller för vilken en sjukpenninggrundande inkomst har fastställts eller skulle ha kunnat fastställas som svarar mot inkomst av anställning, tillämpas vad som föreskrivs om karensdag i 27 kap. 27 § första stycket 1.

För en försäkrad för vilken en sjukpenninggrundande inkomst har fastställts eller skulle ha kunnat fastställas som svarar mot endast inkomst av annat förvärsarbete, tillämpas vad som föreskrivs om karensdagar i 27 kap. 27 § första stycket 2.

17 §

Sjukpenning i särskilda fall kan lämnas för karensdagar i motsvarande fall som det enligt 27 kap. 28 § kan lämnas sjukpenning på normalnivån eller fortsättningsnivån.

Behållande av rätten till sjukpenning i särskilda fall

18 §

En försäkrad behåller sin rätt till

sjukpenning i särskilda fall under tid då

1. *han eller hon förvärvsarbetar,*
 2. *en sådan situation föreligger som anges i 26 kap. 11, 12, eller 14–18 §§ som grund för SGI-skydd, eller*

3. *han eller hon deltar i ett arbetsmarknadspolitiskt program och får aktivitetsstöd eller står till arbetsmarknadens förfogande. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddelar föreskrifter om de villkor som gäller för att den försäkrade ska anses stå till arbetsmarknadens förfogande.*

Rätten enligt första stycket gäller endast om den inte upphör på grund av 19 §.

Upphörande av rätten till sjukpenning i särskilda fall

19 §

Rätten till sjukpenning i särskilda fall upphör när det för den försäkrade har bestämts eller skulle ha kunnat bestämmas en sjukpenninggrundande inkomst som uppgår till minst 80 300 kronor.

Arbetsgivarinträde m.m.

20 §

Bestämmelserna om arbetsgivarinträde m.m. i 27 kap. 56–59 och 61 §§ gäller inte sjukpenning i särskilda fall.

29 kap.

1 §

I denna underavdelning finns bestämmelser om

– rehabilitering i 30 kap., och	– rehabilitering i 30 kap.,
– rehabiliteringsersättning i 31 kap.	– rehabiliteringsersättning i 31 kap., och
	– rehabiliteringspenning i särskilda fall i 31 a kap.

3 §

Under den tid som den arbetslivsinriktade rehabiliteringen pågår kan rehabiliteringsersättning lämnas enligt bestämmelserna i 31 kap.

Under den tid som den arbetslivsinriktade rehabiliteringen pågår kan rehabiliteringsersättning lämnas enligt bestämmelserna i 31 och 31 a kap.

31 a kap. Rehabiliteringspenning i särskilda fall

Innehåll

1 §

I detta kapitel finns en inledande bestämmelse i 2 §.

Vidare finns bestämmelser om

- rätten till rehabiliteringspenning i särskilda fall i 3–5 §§,*
- bedömning av arbetsförmågans nedsättning i 6 §,*
- ersättningsnivåer i 7 §,*
- beräkning av rehabiliteringspenning i särskilda fall i 8 och 9 §§,*
- rehabiliteringspenning i särskilda fall vid sjukersättning i 10 §,*
- rehabiliteringspenning i särskilda fall vid livränta enligt 41 eller 43 kap. i 11 §,*
- förmånstiden i 12 §,*
- behållande av rätten till rehabiliteringspenning i särskilda fall i 13 §,*
- upphörande av rätten till rehabiliteringspenning i särskilda fall i 14 §,*

och

- arbetsgivarinträde m.m. i 15 §.*

Inledande bestämmelse

2 §

Bestämmelserna i 31 kap. gäller även i fråga om rehabiliteringspenning i särskilda fall, om inte annat följer av detta kapitel.

Rätten till rehabiliteringspenning i särskilda fall

3 §

En försäkrad som helt eller delvis har fått tidsbegränsad sjukersättning under det högsta antalet månader som sådan ersättning kan betalas ut enligt 4 kap. 31 § lagen (2010:111) om infö-

rande av socialförsäkringsbalken har i de fall och under de närmare förutsättningar som anges i detta kapitel rätt till rehabiliteringspenning i särskilda fall.

4 §

En försäkrad som omfattas av 3 § och som på grund av bestämmelserna om sjukpenninggrundande inkomst i denna balk inte skulle ha rätt till hel rehabiliteringspenning motsvarande vad som för sjukpenning på fortsättningsnivån medför en sjukpenning om minst 160 kronor per kalenderdag, har rätt till rehabiliteringspenning i särskilda fall vid sjukdom som sätter ned hans eller hennes arbetsförmåga under tid som anges i 31 kap. 3 §.

Med sjukdom likställs, förutom vad som föreskrivs i 27 kap. 2 § andra stycket, även annan nedsättning av den fysiska eller psykiska prestationsförmågan.

5 §

Rätten till rehabiliteringspenning i särskilda fall inträder från och med dagen efter den då rätten till sådan tidsbegränsad sjukersättning som avses i 3 § har upphört.

Bedömning av arbetsförmågans nedsättning

6 §

Bedömningen av arbetsförmågans nedsättning ska göras i förhållande till ett heltidsarbete.

Ersättningsnivåer

7 §

Rehabiliteringspenning i särskilda fall lämnas med högst

- 160 kronor per dag vid hel förmån,
- 120 kronor per dag vid tre fjärdedels förmån,
- 80 kronor per dag vid halv förmån, och
- 40 kronor per dag vid en fjärdedels förmån.

Beräkning av rehabiliteringspenning i särskilda fall

8 §

Rehabiliteringspenning i särskilda fall lämnas för sju dagar per vecka.

9 §

Rehabiliteringspenning i särskilda fall beräknas, om inte annat följer av 10 §, enligt följande:

1. För en försäkrad för vilken en sjukpenninggrundande inkomst inte kan fastställas, uppgår rehabiliteringspenning i särskilda fall per dag för respektive förmånsnivå till de belopp som anges i 7 §.

2. För annan försäkrad än den som avses i 1, motsvarar rehabiliteringspenning i särskilda fall per dag för respektive förmånsnivå differensen mellan

- de belopp som anges i 7 § och
- den rehabiliteringspenning som lämnas per dag enligt 31 kap.

Rehabiliteringspenning i särskilda fall vid sjukersättning

10 §

I det fall en försäkrad får sjukersättning lämnas hel rehabiliteringspenning i särskilda fall med högst

– 120 kronor per dag när sjukersättning lämnas som en fjärdedels förmån,

– 80 kronor per dag när sjukersättning lämnas som en halv förmån, och

– 40 kronor per dag när sjukersättning lämnas som tre fjärdedels förmån.

När rehabiliteringspenning i särskilda fall ska lämnas som partiell förmån, lämnas ersättning med högst tre fjärdedelar, hälften eller en fjärdedel av beloppen i första stycket.

För en försäkrad för vilken en sjukpenninggrundande inkomst kan fastställas, motsvarar rehabiliteringspenning i särskilda fall per dag differensen mellan

- de belopp som framgår av första eller andra styckena och

– den rehabiliteringspenning som lämnas per dag enligt 31 kap.

Rehabiliteringspenning i särskilda fall vid livränta enligt 41 eller 43 kap.

11 §

I det fall en försäkrad får livränta enligt 41 eller 43 kap., minskas rehabiliteringspenning i särskilda fall per dag enligt följande.

När rehabiliteringspenning i särskilda fall har beräknats enligt 9 §, ska det framräknade beloppet per dag minskas med ett belopp som motsvarar det livräntebelopp enligt 41 eller 43 kap. som gäller vid tiden för beslutet delat med 365. Livräntebeloppet avrundas till närmaste hela kronor och 50 öre avrundas nedåt.

Det som föreskrivs i första och andra styckena gäller endast om den försäkrade inte får sjukersättning för samma tid som livränta enligt 41 eller 43 kap.

Förmånstiden

12 §

När det kan lämnas rehabiliteringspenning på den nivå som föreskrivs i 27 kap. 21–24 a §§, ska även rehabiliteringspenning i särskilda fall kunna lämnas.

Bebållande av rätten till rehabiliteringspenning i särskilda fall

13 §

En försäkrad behåller sin rätt till rehabiliteringspenning i särskilda fall under tid då

1. han eller hon förvärvsarbetar,
2. en sådan situation föreligger som anges i 26 kap. 11, 12, eller 14–18 §§ som grund för SGI-skydd, eller

3. han eller hon deltar i ett arbetsmarknadspolitiskt program och får aktivitetsstöd eller står till arbetsmarknadens förfogande. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddelar föreskrifter om de villkor som gäller för att den försäkrade ska anses stå till arbetsmarknadens förfogande.

Rätten enligt första stycket gäller endast om den inte upphör på grund av 14 §.

Upphörande av rätten till rehabiliteringspenning i särskilda fall

14 §

Rätten till rehabiliteringspenning i särskilda fall upphör när det för den försäkrade har bestämts eller skulle ha kunnat bestämmas en sjukpenninggrundande inkomst som uppgår till minst 80 300 kronor.

Arbetsgivarinträde m.m.

15 §

Bestämmelserna om arbetsgivarinträde m.m. i 31 kap. 13 § gäller inte rehabiliteringspenning i särskilda fall.

40 kap.

3 §

Om någon som avses i 2 § inte är försäkrad enligt 5 kap. 9 § 6 eller 6 kap. 6 § 3 eller 4, har han eller hon vid arbetsskada rätt till motsvarande förmåner från arbetsskadeförsäkring. Motsvarande gäller den som på grund av att han eller hon inte är bosatt i Sverige inte har rätt till vårdförmåner eller ersättning för kostnader i samband med vård.

Om någon som avses i 2 § inte är försäkrad enligt 5 kap. 9 § 7 eller 6 kap. 6 § 3 eller 4, har han eller hon vid arbetsskada rätt till motsvarande förmåner från arbetsskadeförsäkring. Motsvarande gäller den som på grund av att han eller hon inte är bosatt i Sverige inte har rätt till vårdförmåner eller ersättning för kostnader i samband med vård.

93 kap.

2 §

Förmåner enligt denna avdelning är

- bostadsbidrag till barnfamiljer eller personer i åldern 18–28 år, och
- bostadstillägg till den som får sjukersättning, pension eller vissa liknande förmåner.

- bostadsbidrag till barnfamiljer eller personer i åldern 18–28 år,
- bostadstillägg till den som får sjukersättning, pension eller vissa liknande förmåner, och

– *boendetillägg till den som har fått tidsbegränsad sjukersättning.*

3 §

I detta kapitel finns inledande bestämmelser om bostadsstöd.

Vidare finns bestämmelser om

- bostadsbidrag i 94–98 kap., *och*
- bostadstillägg i 99–103 kap.
- bostadsbidrag i 94–98 kap.,
- bostadstillägg i 99–103 kap., *och*
- *boendetillägg i 103 a–103 e kap.*

5 §

Ärenden som avser bostadsbidrag handläggs av Försäkringskassan.

Ärenden som avser bostadsbidrag *och boendetillägg* handläggs av Försäkringskassan.

Ärenden som avser bostadstillägg handläggs av Pensionsmyndigheten. Om den försäkrade eller, i förekommande fall, hans eller hennes make inte har någon annan förmån som kan ligga till grund för bostadstillägg än sjukersättning, aktivitetsersättning eller utländsk invaliditetsförmån, handläggs ärendet dock av Försäkringskassan.

Bedömningen enligt andra stycket ska i fall som avses i 101 kap. 4 § göras som om förmånen lämnats.

IV Boendetillägg

103 a kap. Innehåll

1 §

I denna underavdelning finns allmänna bestämmelser om boendetillägg i 103 b kap.

Vidare finns bestämmelser om

- *rätten till boendetillägg i 103 c kap.,*
- *beräkning av boendetillägg i 103 d kap., och*
- *särskilda handläggningsregler för boendetillägg i 103 e kap.*

103 b kap. Allmänna bestämmelser om boendetillägg

Innehåll

1 §

I detta kapitel finns en inledande bestämmelse i 2 §.

Vidare finns bestämmelser om sam- bor och makar i 3 och 4 §§.

*Inledande bestämmelse***2 §**

Boendetillägg är ett kompletterande bidrag till boendet för en försäkrad som har fått tidsbegränsad sjukersättning.

*Sambor och makar***3 §**

Sambor likställs med makar när det gäller boendetillägg.

Om det på grund av omständigheterna är sannolikt att två personer är sambor, ska dessa likställas med sambor. Detta gäller inte om den som ansöker om boendetillägg eller den som sådant tillägg betalas ut till visar att de inte är sambor.

4 §

När det gäller boendetillägg ska en person som är gift men stadigvarande lever åtskild från sin make likställas med en ogift person, om inte särskilda skäl talar mot detta.

*103 c kap. Rätten till boendetillägg**Innehåll***1 §**

I detta kapitel finns inledande bestämmelser i 2 och 3 §§.

Vidare finns bestämmelser om

- förmåner som kan ge rätt till boendetillägg i 4 §,
- undantag från rätten till boendetillägg i 5 §,
- förmånstiden i 6–8 §§,
- behållande av rätten till boendetillägg i 9 §, och
- upphörande av rätten till boendetillägg i 10 §.

*Inledande bestämmelser***2 §**

En försäkrad som helt eller delvis har fått tidsbegränsad sjukersättning under det högsta antalet månader som sådan ersättning kan betalas ut enligt

4 kap. 31 § lagen (2010:111) om införande av socialförsäkringsbalken har i de fall och under de närmare förutsättningar som anges i detta kapitel rätt till ett boendetillägg.

3 §

Rätten till boendetillägg inträder från och med månaden efter den då rätten till sådan tidsbegränsad sjukersättning som avses i 2 § har upphört.

Förmåner som kan ge rätt till boendetillägg

4 §

Boendetillägg kan lämnas till den som omfattas av 2 § och som

1. får sjukpenning enligt 27–28 a kap.,
2. får rehabiliteringspenning enligt 31 eller 31 a kap., eller
3. deltar i det arbetsmarknadspolitiska programmet arbetslivsintroduktion och får aktivitetsstöd.

Undantag från rätten till boendetillägg

5 §

Boendetillägg lämnas inte till den som har rätt till bostadstillägg enligt 101 kap.

Förmånstiden

6 §

Boendetillägg lämnas från och med den månad den försäkrade får sådan ersättning som anges i 4 § till och med den månad sådan ersättning har lämnats.

7 §

Boendetillägg lämnas från och med den månad som anges i ansökan, dock inte för längre tid tillbaka än tre månader före ansökningsmånaden.

8 §

Boendetillägg lämnas längst till och med månaden före den när den försäkrade fyller 65 år.

Behållande av rätten till boendetillägg

9 §

En försäkrad behåller sin rätt till boendetillägg under tid då

- 1. han eller hon förvärosarbetar,*
- 2. en sådan situation föreligger som anges i 26 kap. 11, 12 eller 14–18 §§ som grund för SGI-skydd, eller*
- 3. han eller hon deltar i ett arbetsmarknadspolitiskt program och får aktivitetsstöd eller står till arbetsmarknadens förfogande. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddelar föreskrifter om de villkor som gäller för att den försäkrade ska anses stå till arbetsmarknadens förfogande.*

Upphörande av rätten till boendetillägg

10 §

Rätten till boendetillägg upphör när den försäkrade inte längre får sådan ersättning som anges i 4 § och inte heller uppfyller förutsättningarna i 9 §.

103 d kap. Beräkning av boendetillägg

Innehåll

1 §

I detta kapitel finns bestämmelser om

- ersättningsnivåer i 2–4 §§,*
- bidragsgrundande inkomst i 5 och 6 §§,*
- minskning av boendetillägg i 7 §,*
- andelsberäkning vid partiell ersättning i 8 §, och*
- samordning med bostadsbidrag och bostadstillägg i 9 §.*

Ersättningsnivåer

2 §

Helt boendetillägg lämnas för år räknat med högst

- 84 000 kronor till en ogift försäkrad, och
- 42 000 kronor till en gift försäkrad.

3 §

Beloppen enligt 2 § ska höjas med

- 12 000 kronor till hushåll med ett barn,
- 18 000 kronor till hushåll med två barn, och
- 24 000 kronor till hushåll med tre eller flera barn.

Med barn avses sådana barn som enligt 96 kap. berättigar till bostadsbidrag.

4 §

Om boendetillägg lämnas till båda makarna ska beloppen enligt 3 § delas lika mellan dem.

Bidragsgrundande inkomst

5 §

När det gäller boendetillägg avses med bidragsgrundande inkomst den inkomst enligt 6 § för år räknat, som den försäkrade kan antas komma att få under den närmaste tiden. Beräkningen av den bidragsgrundande inkomsten ska göras utifrån förhållandena den första dagen som sådan ersättning lämnas som enligt 103 c kap. 4 och 7 §§ kan ge rätt till boendetillägg. Om denna ersättning inte lämnas som hel förmån ska inkomsten beräknas som om hel förmån lämnas.

6 §

Den bidragsgrundande inkomsten är den ersättning som lämnas i form av

1. sjukpenning enligt 27 och 28 kap,
2. sjukpenning i särskilda fall enligt 28 a kap.,
3. rehabiliteringspenning enligt 31 kap.,
4. rehabiliteringspenning i särskilda fall enligt 31 a kap., eller
5. aktivitetsstöd.

Till den bidragsgrundande inkomsten enligt första stycket ska läggas sådan livränta som lämnas till den försäkrade enligt 41 eller 43 kap.

Minskning av boendetillägg

7 §

Boendetillägget enligt 2–4 §§ ska minskas med 70 procent av den bidragsgrundande inkomsten enligt 5 och 6 §§ som överstiger 58 400 kronor.

Andelsberäkning vid partiell ersättning

8 §

Boendetillägget enligt 7 § lämnas med samma andel som den ersättning som grundar rätt till boendetillägg lämnas med.

Om såväl sjukpenning enligt 6 § 1 som sjukpenning i särskilda fall enligt 6 § 2 lämnas samtidigt ska en andelsberäkning göras i förhållande till den sjukpenning som lämnas enligt 6 § 2. Motsvarande gäller i de fall rehabiliteringspenning lämnas enligt 6 § 3 och 4.

Samordning med bostadsbidrag och bostadstillägg

9 §

Boendetillägget enligt 8 § ska minskas med de belopp som lämnas som

- 1. preliminärt bostadsbidrag enligt 98 kap., eller*
- 2. bostadstillägg till make enligt 100–102 kap.*

Om boendetillägg lämnas till båda makarna ska boendetillägget till vardera maken minskas med halva det preliminära bostadsbidraget enligt första stycket 1.

*103 e kap. Särskilda
handläggningsregler för
boendetillägg*

Innehåll

1 §

I detta kapitel finns bestämmelser om

- omprövning vid ändrade förhållanden i 2–4 §§, och*
- utbetalning av boendetillägg i 5 §.*

*Omprövning vid ändrade
förhållanden*

2 §

Boendetillägget ska omprövas när något förhållande som påverkar tilläggets storlek har ändrats.

3 §

Boendetillägget får räknas om utan föregående underrättelse om den bidragsgrundande inkomsten enligt 103 d kap. 6 § ändras.

Det som anges i första stycket gäller också när ändring sker av

- förmånsnivån i de förmåner som anges i 103 c kap. 4 §,*
- preliminärt bostadsbidrag enligt 98 kap., eller*
- bostadstillägg till make enligt 100–102 kap.*

4 §

En ändring av boendetillägget ska gälla från och med månaden efter den månad då anledningen till ändring har uppkommit. Om ändringar av samma slag har skett flera gånger under månaden ska endast den senaste ändringen beaktas. Gäller det höjning av tillägget ska även 103 c kap. 7 § beaktas.

*Utbetalning av boendetillägg***5 §**

Boendetillägg betalas ut månadsvis i efterskott. Årsbeloppet ska avrundas till närmaste hela kronantal som är delbart med tolv.

---

1. Denna lag träder i kraft den 1 juli 2012 i fråga om 28 a kap. 18 §, 31 a kap. 13 § och 103 c kap. 9 och 10 §§ samt i övrigt den 1 januari 2012.

2. Bestämmelserna i 27 kap. 22 §, 23 § och 24 a § 1 tillämpas även för dagar från och med ikraftträdandet som ingår i en sjukperiod som har påbörjats dessförinnan.

3. Bestämmelserna i 27 kap. 24 a § 5 tillämpas även för en försäkrad som före ikraftträdandet har fått sjukpenning på fortsättningsnivån för 550 dagar eller tidsbegränsad sjukersättning under det högsta antalet månader som sådan ersättning kan betalas ut enligt 4 kap. 31 § lagen (2010:111) om införande av socialförsäkringsbalken.

4. Bestämmelserna i 28 a, 31 a och 103 b–103 e kap. tillämpas även för en försäkrad vars rätt till tidsbegränsad sjukersättning har upphört före den 1 januari 2012. Ersättning enligt dessa bestämmelser kan dock lämnas tidigast från och med den 1 januari 2012.

5. Ersättning enligt 28 a kap. lämnas för dagar i januari 2012, om den försäkrade har gjort en sjukanmälan senast den 31 januari 2012.

2 Förslag till lag om ändring i socialförsäkringsbalken

Härigenom föreskrivs i fråga om socialförsäkringsbalken att 28 a kap. 3 och 5 §§, 31 a kap. 3 och 5 §§, 93 kap. 2 §, 103 b kap. 2 § samt 103 c kap. 2 och 3 §§ ska ha följande lydelse.

Lydelse enligt prop. 2011/12:1

Föreslagen lydelse

28 a kap.

3 §

En försäkrad som helt eller delvis har fått tidsbegränsad sjukersättning under det högsta antalet månader som sådan ersättning kan betalas ut enligt 4 kap. 31 § lagen (2010:111) om införande av socialförsäkringsbalken har i de fall och under de närmare förutsättningar som anges i detta kapitel rätt till sjukpenning i särskilda fall.

En försäkrad som helt eller delvis har fått tidsbegränsad sjukersättning under det högsta antalet månader som sådan ersättning kan betalas ut enligt 4 kap. 31 § lagen (2010:111) om införande av socialförsäkringsbalken har i de fall och under de närmare förutsättningar som anges i detta kapitel rätt till sjukpenning i särskilda fall. *Detta gäller även för en försäkrad vars rätt till aktivitetsersättning upphör på grund av att han eller hon fyller 30 år.*

5 §

Rätten till sjukpenning i särskilda fall inträder från och med dagen efter den då rätten till sådan tidsbegränsad sjukersättning som avses i 3 § har upphört.

Rätten till sjukpenning i särskilda fall inträder från och med dagen efter den då rätten till sådan tidsbegränsad sjukersättning *eller aktivitetsersättning* som avses i 3 § har upphört.

31 a kap.

3 §

En försäkrad som helt eller delvis har fått tidsbegränsad sjukersättning under det högsta antalet månader som sådan ersättning kan betalas ut enligt 4 kap. 31 § lagen (2010:111) om införande av socialförsäkringsbalken har i de fall och under de närmare förutsättningar som anges i detta kapitel rätt till rehabiliteringspenning i särskilda fall.

En försäkrad som helt eller delvis har fått tidsbegränsad sjukersättning under det högsta antalet månader som sådan ersättning kan betalas ut enligt 4 kap. 31 § lagen (2010:111) om införande av socialförsäkringsbalken har i de fall och under de närmare förutsättningar som anges i detta kapitel rätt till rehabiliteringspenning i särskilda fall. *Detta gäller även för en försäkrad vars rätt till aktivitetsersättning upphör på grund av att han eller hon fyller 30 år.*

5 §

Rätten till rehabiliteringspenning i särskilda fall inträder från och med dagen efter den då rätten till sådan tidsbegränsad sjukersättning som avses i 3 § har upphört.

Rätten till rehabiliteringspenning i särskilda fall inträder från och med dagen efter den då rätten till sådan tidsbegränsad sjukersättning *eller aktivitetsersättning* som avses i 3 § har upphört.

93 kap.**2 §**

Förmåner enligt denna avdelning är

– bostadsbidrag till barnfamiljer eller personer i åldern 18–28 år,
– bostadstillägg till den som får sjukersättning, pension eller vissa liknande förmåner, och

– boendetillägg till den som har fått tidsbegränsad sjukersättning.

– boendetillägg till den som har fått tidsbegränsad sjukersättning *eller aktivitetsersättning*.

103 b kap.**2 §**

Boendetillägg är ett kompletterande bidrag till boendet för en försäkrad som har fått tidsbegränsad sjukersättning.

Boendetillägg är ett kompletterande bidrag till boendet för en försäkrad som har fått tidsbegränsad sjukersättning *eller aktivitetsersättning*.

103 c kap.**2 §**

En försäkrad som helt eller delvis har fått tidsbegränsad sjukersättning under det högsta antalet månader som sådan ersättning kan betalas ut enligt 4 kap. 31 § lagen (2010:111) om införande av socialförsäkringsbalken har i de fall och under de närmare förutsättningar som anges i detta kapitel rätt till ett boendetillägg.

En försäkrad som helt eller delvis har fått tidsbegränsad sjukersättning under det högsta antalet månader som sådan ersättning kan betalas ut enligt 4 kap. 31 § lagen (2010:111) om införande av socialförsäkringsbalken har i de fall och under de närmare förutsättningar som anges i detta kapitel rätt till ett boendetillägg. *Detta gäller även för en försäkrad vars rätt till aktivitetsersättning upphör på grund av att han eller hon fyller 30 år.*

3 §

Rätten till boendetillägg inträder från och med månaden efter den då rätten till sådan tidsbegränsad sjukersättning som avses i 2 § har upphört.

Rätten till boendetillägg inträder från och med månaden efter den då rätten till sådan tidsbegränsad sjukersättning *eller aktivitetsersättning* som avses i 2 § har upphört.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2013.

3 Förslag till lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229)

Härigenom föreskrivs att 8 kap. 10 §, 10 kap. 2 § och 11 kap. 30 § inkomstskattelagen (1999:1229)¹ ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

8 kap.

10 §²

Bostadsbidrag och bostadstillägg enligt socialförsäkringsbalken samt kommunalt bostadstillägg till handikappade är skattefria.

Bostadsbidrag, bostadstillägg och *boendetillägg* enligt socialförsäkringsbalken samt kommunalt bostadstillägg till handikappade är skattefria.

10 kap.

2 §

Som tjänst behandlas rätt till

1. pension,
2. livränta, periodiska understöd eller liknande periodiska inkomster som inte är ersättning för avyttrade tillgångar,
3. ersättning på grund av sådana sjuk- eller olycksfallsförsäkringar som tecknats i samband med tjänst,
4. engångsbelopp på grund av personskada,
5. undantagsförmåner, och
6. sådana förmåner som avses i 11 kap. 30 § andra stycket, 31–36 och 46 §§.

6. sådana förmåner som avses i 11 kap. 30 § andra och tredje styckena, 31–36 och 46 §§.

11 kap.

30 §³

Följande ersättningar i samband med sjukdom m.m. ska tas upp om de grundar sig på förvärvsinkomst på grund av tjänst:

1. sjukpenning, rehabiliteringspenning och smittbärrpenning enligt socialförsäkringsbalken,
2. sjukpenning enligt lagen (1954:243) om yrkesskadeförsäkring,
3. ersättning enligt 20 § lagen (1991:1047) om sjuklön, och
4. ersättningar enligt andra lagar eller författningar vid sjukdom eller olycksfall i arbete eller i samband med militärtjänstgöring.

Vidare ska sådan sjukpenning och rehabiliteringspenning som avses i 28 a respektive 31 a kap. socialförsäkringsbalken tas upp.

¹ Lagen omtryckt 2008:803.

² Senaste lydelse 2010:1277.

³ Senaste lydelse 2010:1277.

Även sjukersättning och aktivitetsersättning enligt socialförsäkringsbalken ska tas upp. Sådan ersättning som anges i 36 kap. 18 § samma balk ska dock inte tas upp.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2012.

4 Förslag till lag om ändring i lagen (2000:981) om fördelning av socialavgifter

Härigenom föreskrivs att 4 § lagen (2000:981) om fördelning av socialavgifter ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

4 §¹

Sjukförsäkringsavgifter ska också finansiera

1. Centrala studiestödsnämndens kostnader med anledning av att studielån som avser en sjukperiod inte behöver återbetalas enligt studiestödslagen (1999:1395) eller bestämmelser som har meddelats med stöd av den lagen,

2. kostnader för närståendepenning enligt 47 kap. socialförsäkringsbalken,

3. Försäkringskassans kostnader enligt lagen (1991:1047) om sjuklön,

4. vissa av Försäkringskassans förvaltningskostnader och *kostnader för att delta i finansiell samordning inom rehabiliteringsområdet enligt lagen (2003:1210) om finansiell samordning av rehabiliteringsinsatser, samt*

4. vissa av Försäkringskassans förvaltningskostnader, och

5. sådana statliga ålderspensionsavgifter enligt lagen (1998:676) om statlig ålderspensionsavgift som betalas för förmåner enligt 1 och 2 ovan samt 3 §.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2012.

---

¹ Senaste lydelse 2010:1283.

5 Förslag till lag om ändring i lagen (2003:1210) om finansiell samordning av rehabiliteringsinsatser

Härigenom föreskrivs att 6 § lagen (2003:1210) om finansiell samordning av rehabiliteringsinsatser ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

6 §¹

En samverkande part får som medlem i ett samordningsförbund överföra medel för finansiell samordning till förbundet.

Försäkringskassan får, i den omfattning som regeringen beslutar, använda medel som är avsedda för att täcka kostnader för sjukpenning enligt 24–28 kap. socialförsäkringsbalken.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2012.

---

¹ Senaste lydelse 2010:1291. Ändringen innebär att andra stycket upphävs.

Utgiftsområde 11

Förslag till lag om ändring i socialförsäkringsbalken

Härigenom föreskrivs att 74 kap. 15 § samt 102 kap. 22 och 28 §§ socialförsäkringsbalken ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

74 kap.

15 §

Skälig levnadsnivå i övrigt anses per månad motsvara en tolftedel av

– 1,3546 prisbasbelopp för den som är ogift, och	– 1,401 prisbasbelopp för den som är ogift, och
– 1,1446 prisbasbelopp för den som är gift.	– 1,191 prisbasbelopp för den som är gift.

102 kap.

22 §

Vid beräkning av bostadstillägg beaktas 93 procent av bostadskostnaden per månad av den del som inte överstiger 5 000 kronor för den som är ogift och 2 500 kronor för den som är gift.

För var och en av makar ska bostadskostnaden beräknas till hälften av deras sammanlagda bostadskostnad.

Från och med den månad den försäkerade fyller 65 år ska ett belopp om 170 kronor läggas till den bostadskostnad som har beaktats enligt första och andra styckena och 23 §.

28 §

Skälig levnadsnivå i övrigt enligt 26 § anses per månad motsvara en tolftedel av

- 1,3546 prisbasbelopp för den som är ogift, och
- 1,1446 prisbasbelopp för den som är gift.

Från och med den månad den försäkrade fyller 65 år anses skälig levnadsnivå enligt 26 § per månad motsvara en tolfedel av

– 1,401 prisbasbelopp för den som är ogift, och

– 1,191 prisbasbelopp för den som är gift.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2012. De nya bestämmelserna ska tillämpas för tid från och med ikraftträdandet.

Utgiftsområde 12

Förslag till lag om ändring i socialförsäkringsbalken

Härigenom föreskrivs i fråga om socialförsäkringsbalken
dels att 97 kap. 19 § ska upphöra att gälla,
dels att 97 kap. 1, 18, 22, 26 och 27 §§ ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

97 kap.

1 §

I detta kapitel finns bestämmelser om

- bidragsgrundande inkomst i 2–13 §§,
- kostnader för bostad i 14 §,
- beräkning av bostadsbidrag till barnfamiljer i 15–23 §§,
- beräkning av bostadsbidrag till hushåll utan barn i 24–28 §§, och
- undantag när bidragsbehov saknas i 29 §.

18 §

Bostadsbidrag lämnas månadsvis som bidrag till kostnader för bostad med 50 procent av den del av bostadskostnaden per månad som för familjer med

- ett barn överstiger 2 000 kronor men inte 5 300 kronor,
- två barn överstiger 2 000 kronor men inte 5 900 kronor, och
- tre eller flera barn överstiger 2 000 kronor men inte 6 600 kronor.

- ett barn överstiger 1 400 kronor men inte 5 300 kronor
- två barn överstiger 1 400 kronor men inte 5 900 kronor, och
- tre eller flera barn överstiger 1 400 kronor men inte 6 600 kronor.

Högre bostadskostnad än som anges i första stycket får beaktas, om någon medlem av familjen är funktionshindrad.

22 §

Bostadsbidrag lämnas som särskilt bidrag med	
– 950 kronor till familjer med ett barn,	– 1 300 kronor till familjer med ett barn,
– 1 325 kronor till familjer med två barn, och	– 1 750 kronor till familjer med två barn, och
– 1 750 kronor till familjer med tre eller flera barn.	– 2 350 kronor till familjer med tre eller flera barn.

26 §

Bostadsbidrag i form av bidrag till kostnaderna för bostaden lämnas med 75 procent av den del av bostadskostnaden per månad som överstiger 1 800 kronor men inte 2 600 kronor.	Bostadsbidrag i form av bidrag till kostnaderna för bostaden lämnas med 90 procent av den del av bostadskostnaden per månad som överstiger 1 800 kronor men inte 2 600 kronor.
--	--

27 §

Om bostadskostnaden överstiger 2 600 <i>kr</i> lämnas bostadsbidrag med 50 procent av den överskjutande bostadskostnaden per månad upp till 3 600 kronor.	Om bostadskostnaden överstiger 2 600 <i>kronor</i> lämnas bostadsbidrag med 65 procent av den överskjutande bostadskostnaden per månad upp till 3 600 kronor.
---	---

Högre bostadskostnad än som anges i första stycket får beaktas, om den försäkrade eller hans eller hennes make är funktionshindrad.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2012. Äldre bestämmelser tillämpas fortfarande för bostadsbidrag som avser tid före ikraftträdandet.

BILAGA 5

Utskottets lagförslag

Förslag till lag om ändring i socialtjänstlagen
(2001:453)

Härigenom föreskrivs att 8 kap. 4 § socialtjänstlagen (2001:453) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Utskottets förslag

8 kap.**4 §¹**

Med avgiftsunderlag avses den inkomst som den enskilde kan antas komma att få under de närmaste tolv månaderna, fördelad med lika belopp per månad.

Inkomsten ska beräknas med tillämpning av 102 kap. 29 § 1, 2, 4 och 5 socialförsäkringsbalken. Vid tillämpning av 102 kap. 29 § 4 balken ska dock endast sådan inkomst som avses i 97 kap. 13 § första stycket 1 medräknas. Som inkomst ska även räknas bostadsbidrag enligt 96–98 kap. och särskilt bostadstillägg enligt 102 kap. 26 § samma balk. En kommun kan i sitt taxebeslut bestämma att inkomsten ska beräknas på ett sätt som är mer fördelaktigt för den enskilde.

Inkomsten ska beräknas med tillämpning av 102 kap. 29 § 1, 2, 4 och 5 socialförsäkringsbalken. Vid tillämpning av 102 kap. 29 § 4 balken ska dock endast sådan inkomst som avses i 97 kap. 13 § första stycket 1 medräknas. Som inkomst ska även räknas bostadsbidrag enligt 96–98 kap., särskilt bostadstillägg enligt 102 kap. 26 § och boendetillägg enligt 103 a–103 e kap. samma balk. En kommun kan i sitt taxebeslut bestämma att inkomsten ska beräknas på ett sätt som är mer fördelaktigt för den enskilde.

I fråga om makar ska den enskildes inkomst anses utgöra hälften av makarnas sammanlagda inkomster.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2012.

¹ Senaste lydelse 2010:1284.